କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

ଯଜୁର୍ବେଦ

(यजुर्वेद / Yajurveda)

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ

Vedic Literature of Ancient India

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା

(कृष्ण यजुर्वेद - तैत्तिरीय संहिता)

(Krushna Yajurveda - Taittiriya Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Compiled by – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

Not For Commercial Use

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋଡାମାରି ଗଡ, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

Not for Commercial Use

ସୂଚୀପତ୍ର

କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା	କ୍ରମ	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
1	ପୂର୍ବାଭାଷ	5			
2	ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ...	8			
3	ଯଜୁର୍ବେଦ - ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ	24			
ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା					
4	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧	43	24	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୧	256
5	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨	50	25	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୨	267
6	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩	58	26	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୩	274
7	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪	67	27	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୪	284
8	ଅଧ୍ୟାୟ - ୫	75	28	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୫	291
9	ଅଧ୍ୟାୟ - ୬	84	29	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୬	299
10	ଅଧ୍ୟାୟ - ୭	92	30	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୭	304
11	ଅଧ୍ୟାୟ - ୮	102	31	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୮	312
12	ଅଧ୍ୟାୟ - ୯	114	32	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୯	320
13	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୦	123	33	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୦	330
14	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୧	131	34	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୧	335
15	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୨	144	35	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୨	340
16	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୩	161	36	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୩	344
17	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୪	171	37	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୪	358
18	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୫	179	38	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୫	368
19	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୬	191	39	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୬	373
20	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୭	202	40	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୭	378
21	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୮	216	41	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୮	384
22	ଅଧ୍ୟାୟ - ୧୯	229	42	ଅଧ୍ୟାୟ - ୩୯	390
23	ଅଧ୍ୟାୟ - ୨୦	243	43	ଅଧ୍ୟାୟ - ୪୦	394

Not For Commercial Use

ପୂର୍ବାଭାଷ

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ମାତୃପିତୃଭ୍ୟାଂ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଗୁରୁଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ମହାଗଣପତୟେ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ନମଃ ।

ସର୍ବଭ୍ୟୋ ଦେବେଭ୍ୟୋ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦାୟ ନମଃ ।

ଶ୍ରୀ ବେଦପୁରୁଷାୟ ନମଃ ।

୧୫ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୨୪, ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ବେଦମାନଙ୍କର ରୂପାନ୍ତର ସୃଙ୍ଖଳାରେ ଏହା ମୋର ୫ମ ପ୍ରକଳ୍ପ । "ଋକ୍-ବେଦ", "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ", "ସାମବେଦ", "ଅଥର୍ବବେଦ" ଓ "୧୦୮ ଉପନିଷଦ" ମାନଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପରେ, ପାଠକ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛୁମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ " କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଭାଷାରେ ରୂପାନ୍ତର କରିବା ପ୍ରକଳ୍ପ ହାତକୁ ନେଲି, ଓ ଏହା ଉପରେ ଗବେଷଣା ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଲାଗିପଡିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" ଙ୍କୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲି । ଅନେକଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକରିବା ପରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା" କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା । ଏହି ସଂସ୍କରଣର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହା ଯେ, ଏଥିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ରର ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଅଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟ ମାନଙ୍କର ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାକି ଅନ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ସଂସ୍କୃତ ସଂହିତା ମାନଙ୍କଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିପାରିବ ବୋଲି ଆଶା କରୁଛି । ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ ଯେଉଁ ସବୁ ବିଶେଷ୍ୱତ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱଳ୍ପ ବିବରଣୀ ଆଗାମୀ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ ୧୯୫୧ ଓ ୧୯୫୭ ମସିହାର ଦୁଇଟି ପୁରୁଣା ପୁସ୍ତକ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"ଙ୍କୁ ଆଧାର ରୂପେ ନିଆଯାଇଛି, ତଥା ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂତ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏହି ସଂସ୍କରଣର ସମାପନ କରାଯାଇଛି । ସମସ୍ତ ସୂତ୍ରର ସୂଚନା ତଳେ "ସୂତ୍ର ସୂଚନା" ଦିଆଯାଇଛି ।

ଏହି ରୂପାନ୍ତରଣରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ସ୍ୱର (ଉଦାତ୍ତ, ଅନୁଦାତ୍ତ, ସ୍ୱରିତ ଇତ୍ୟାଦି) ମାନଙ୍କର ଶଂକେତ ବା ଚିହ୍ନ ଦିଆଯାଇଅଛି । ପୂର୍ବରୁ ଓଡିଆ ଲିପିରେ ବୈଦିକ ସ୍ୱର ସଂଯୁକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଗବେଷଣା ଓ ଅନ୍ୱେଷଣ ପରେ ଏହାର ସମାଧାନ ମିଳିଲା । ଏହାକୁ ସଫଳ କରିବାପାଇଁ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ମାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ୱେବ ସାଇଟରେ ସମସ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସ୍ୱରାବୃତି ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ପାଠକମାନେ ଏହାକୁ ଶୁଣି ପାରିବେ ବା ଅଭ୍ୟାସ କରିପାରିବେ ।

"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଓଡିଆ ଲିପିରେ ରୂପାନ୍ତର ସରିବା ପରେ, ଏହା ଠିକ୍ ରେ ରୂପାନ୍ତର ହେଲା କି ନାହିଁ, ତାହାର ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (ପ୍ରୁଫ୍-ରିଡିଙ୍ଗ୍) ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ମୂଳ ଦସ୍ତାବେଜ ସଙ୍ଗରେ ରୂପାନ୍ତରୀତ ଦସ୍ତାବେଜର ଯାଞ୍ଚ କରିବାପାଇଁ, ୨ଜଣ ଅଲଗା ଅଲଗା ଶୁଦ୍ଧିକରଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା", ଓ "ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ" ମୂଖ୍ୟରୁପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଯୋଗଦାନକାରୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛି । ତାଙ୍କର ଉପଦେଷ, ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ଓ ସୁଧାରୀକରଣ ସର୍ବଦା ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ରହିବ ।

ଶେଷରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଯୋଗଦାନ ପାଇଁ ଏହି ପବିତ୍ରଗ୍ରନ୍ଥ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଓଡିଆରେ**" ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଛି । ଆଶାକରୁଛି ଏହା ସମସ୍ତ ଓଡିଆ ଭାଷା ଭାଷୀ ବେଦଲିପ୍ସୁ ଜନମାନଙ୍କ କାମରେ ଆସିବ ଓ ଏହାକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ପିଢି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚାଇ ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବେ ।

ତାରିଖ - ୨୭.୦୩.୨୦୨୬ **ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,**

ଶ୍ରୀରାମ ନବମୀ **ସଂପାଦକ,**

ସଂସାରଫଳ,ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଇ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡା, ଓଡିଶା, ଭାରତ ।
ବର୍ତମାନ ସ୍ଥିତି - ଚେନ୍ନାଇ, ତାମିଲନାଡୁ, ଭାରତ ।

Not For Commercial Use

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ଓଡିଆ ଭାଷୀ ସମସ୍ତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସେବାରେ ଓ ସାର୍ବଜନୀନ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଛି ।

ବଶମ୍ବଦ

ସଂପାଦକ

Not For Commercial Use

ନିବେଦନ

ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ **"କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ - ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା"** ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପଠନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ତିଆରି କରାଯାଇଛି ଓ ଏହା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡିଜିଟାଲ ରୂପରେ ମୁକ୍ତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । ଏହାର କୌଣସି **ବ୍ୟାପାରୀକରଣ ନ କରିବାକୁ** ଅନୁରୋଧ । ଯଦି କେହି ଏହାର ପ୍ରକାଶନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସଂପାଦକଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଏହି ଓଡିଆ ରୂପାନ୍ତରିତକୁ ଆମ ଜ୍ଞାନ ଅବଧିରେ, ଧ୍ୟାନ ପୂର୍ବକ, ସମସ୍ତ ସାବଧାନ ଓ ଯତ୍ନର ସହିତ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏଥିରେ ଭୂଲ ବା ତୃଟି ରହିଥାଇ ପାରେ । ତେଣୁ କୃପାଳୁ ପାଠକ, କ୍ଷମା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ, ସଂପାଦକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚରକୁ ଆଣିବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ,

ସଂପାଦକ,

ଏହି ସଂସ୍କରଣରେ....

ॐ

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ (୧୦.୩.୫.୧-୨) ରେ "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦକୁ ସ୍ୱଷ୍ଟକରି ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - ଏହା "ଯତ୍+ଜୁଃ"ର ସଂଯୋଗ ଅଟେ । 'ଯତ୍' ର ଅର୍ଥ 'ଗତିଶୀଳ", ତଥା 'ଜୁଃ' ର ଅର୍ଥ 'ଆକାଶ' ଅଟେ । ସୃଷ୍ଟିର ନିର୍ମାଣ ହେବା ପୂର୍ବରୁ "ଜୁଃ" ଆକାଶ ରୂପରେ ଏକ ମାତ୍ର ଚେତନ ତତ୍ୱ ସର୍ବତ୍ର ବ୍ୟାପି ରହିଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ସେହି ଚେତନାରେ ସଂକଳ୍ପର ସଂଚାରହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେଥିରୁ ଆକାଶରେ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନ (ସବ୍ ଆଟମିକ୍ ପାର୍ଟିକିଲ୍ସ) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ସେମାନେ ଗତିଶୀଳ ଥିଲେ, ସେଇଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "ଯତ୍" କୁହାଯାଇଛି । ଏହାକୁ **(ଆକାଶାତ୍ ବାୟୁଃ)** ଆକାଶରେ ବାୟୁର ଉତ୍ପତ୍ତି କୁହାଯାଇପାରେ । ସେହି ପ୍ରବାହିତ ସୂକ୍ଷ୍ମ କଣମାନଙ୍କର ଗତିର କାରଣରୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ (ଫିବିଲଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ପୋଟେନ୍‌ସିୟଲ୍) ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ଏହି ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିକୁ ହିଁ "ଅଗ୍ନି"ର ଉତ୍ପତି (**ବାୟୋଃ ଅଗ୍ନିଃ**) କୁହାଯାଇପାରେ । ଏହି ତିନୋଟି (**ଜୁଃ** - ଆକାଶ, "**ଯତ୍**" - ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରବାହିତ କଣମାନ, ତଥା ସେହି ଗତିରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ **ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବ**) ର ସଂଯୋଗରୁ ହିଁ ପରମାଣୁ ମାନଙ୍କର ରଚନା ହେଲା । କେନ୍ଦ୍ରରେ ଘନ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ନ୍ୟୁକ୍ଲିୟସ୍ ପ୍ରୋର୍ଟନ୍‌ସ), ତଥା ଏହାର ପାଖା-ପାଖି ର ଆକାଶକୁ ଘେରିକରି ରହିଥିବା ଗତିଶୀଳ ଋଣ (ବିଯୁକ୍ତ) ବିଭବଯୁକ୍ତ ସୂକ୍ଷ୍ମକଣ (ଇଲେକ୍ଟ୍ରନ୍‌ସ); ଏହି ହେଉଛି ବିଭିନ୍ନ ପଦାର୍ଥ ମାନଙ୍କର ପରମାଣୁ ସମୁହର ସଂରଚନା । ଏହିମାନଙ୍କର ଅନୁପାତ ବଦଳିଗଲେ ପଦାର୍ଥ ବଦଳିଯାଏ ।

"ଯତ୍" ଓ "ଜୁଃ" ର ସଂଯୋଗରେ ପଞ୍ଚଭୂତାତ୍ମକ ଜଗତ-ସୃଷ୍ଟିର ଏହି ପ୍ରକ୍ରଣରୁ ଏହା ସ୍ୱଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ, ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ସୃଷ୍ଟି ନିର୍ମାଣର ଯଜ୍ଞିୟ ଚକ୍ରର ହିଁ ସୂଚକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

"**ବେଦ**" ଦୀର୍ଘକାଳରୁ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ଏକ ଅଙ୍ଗରୂପେ ରହିଆସିଅଛି । ଆଜି ଏହା ବୁଝିହୁଏ ଯେ, ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ବେଦ-ବିଜ୍ଞାନ ଠାରୁ ଅନେକ ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ "**ଯଜୁର୍ବେଦ**" ବେଦର ଏକ ଏପରି ଭାଗ ଯାହା ଏବେ ବି ମଧ୍ୟ ଆଜିର ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ କୌଣସି ନା କୌଣସି ରୂପରେ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । 'ବେଦ ସଂସ୍କୃତି' ଅନୁଗାମୀ ପଶ୍ଚିମ ସଭ୍ୟତାରୁ କିଏ କେତେ ବି ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥାଉ ନା କାହିଁକି, ଜନ୍ମଠୁ ବିବାହ ଏବଂ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କାର କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଳ୍ପାଧିକ ଯୋଡିହୋଇ ରହିଅଛି । ସଂସ୍କାର ଏବଂ ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ତ୍ର "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରୁ ହିଁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରଶକ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ର ସଂପର୍କ ଭାରତୀୟ ଜନ-ଜୀବନ ସହିତ ନିରନ୍ତର ଜଡିତ ରହିଅଛି ।

ଯଜୁଃ - ଯଜ୍ଞାର୍ଥକ

ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରକୁ "**ଯଜୁ**' (ଯଜୁଷ୍) କୁହନ୍ତି । ଋକ୍-ବେଦ ଓ ସାମବେଦର ମନ୍ତ୍ର ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଅଟେ, ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ର ଏହି ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ଅଟେ । "**ଗଦ୍ୟାତ୍ମକୋ ଯଜୁଃ**" ଅନୁସାରେ ଏହା ଗଦ୍ୟ ପ୍ରକାର ର ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ "**ଅନିୟତାକ୍ଷରାବସାନୋ ଯଜୁଃ**" ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁଥିରେ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ନିର୍ଧାରିତ ନ ଥାଏ, ତାହା "ଯଜୁ" ଅଟେ । ଏହାର ନିର୍ଧାରଣ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ରଚନା ଅନୁସାରେ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମଧ୍ୟ ବଡ ସଂଖ୍ୟାରେ ପଦ୍ୟାତ୍ମକ ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରସମୁହ ରହିଅଛି । 'ଋକ୍-ବେଦ'ର ପାଖା-ପାଖି ୬୬୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ଯଥାବତ୍ "ଯଜୁର୍ବେଦ"ରେ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାକି ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ ପାଠ ହୋଇଥାଏ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ "ଯଜ୍ଞ" ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି ମାନ୍ୟତା ଅଛି । 'ପାଣିନି' "ଯଜ୍ଞ"ର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ହୋଇଅଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ "ଯଜୁଷ୍"କୁ 'ଯଜ୍' ଧାତୁ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ପ୍ରକାରରେ "ଯଜୁଃ", "ଯଜ୍" ଓ "ଯଜ୍ଞ" ତିନୋଟି ପରସ୍ପର ସମାନାର୍ଥକ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଯେପରିକି -

ଯଚ୍ଛିଷ୍ଟଂ ତୁ ଯଜୁର୍ବେଦେ ତେନ ଯଜ୍ଞମୟୁଞ୍ଜତ ।

ଯଜନାତ୍ ସ ଯଜୁର୍ବେଦ ଇତି ଶାସ୍ତ୍ରବିନିଶ୍ଚୟଃ ॥ (ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ପୁରାଣ - ୨.୩୪.୨୨) ।

Not For Commercial Use

ଅର୍ଥାତ୍ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରତିପାଦିତ ଅଛି, ସେହିଥିରୁ ଯଜ୍ଞର ଯଜନ କରାଯାଏ । ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜନ କାରଣରୁ ହିଁ ତାହାଙ୍କୁ ଯଜୁର୍ବେଦ ନାମ ଦିଆଯାଇଅଛି, ଏହା ଶାସ୍ତ୍ର ଦ୍ୱାରା ନିଶ୍ଚୟ କରାଯାଇଛି । ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ୱଷ୍ଟତା ନିରୁକ୍ତକାର "**ଯଜୁର୍ଯଜତେଃ**" (ନି. - ୭.୧୨) ଉକ୍ତିରୁ କରିଛନ୍ତି । "**ଯଜୁର୍ଭିଯଜନ୍ତି**" (କାଠକ ସଂହିତା - ୨୭.୧), "**ଯଜୁସ୍ତସ୍ମାଦ୍ (ଯଜ୍ଞାତ୍) ଅଜାୟତ**" (କାଠକ ସଂହିତା ୧୦୦.୨୧), "**ଯଜ୍ଞୋ ହ ବୈ ନାମୈତଦ୍ୟଦ୍ୟଜୁରିତି**" (ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ୪.୬.୭.୧୩) ଇତ୍ୟାଦି ଶ୍ରୁତିବଚନ ମାନଙ୍କରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ତଥ୍ୟର ସ୍ୱଷ୍ଟତା ମିଳିଥାଏ ।

ଏଠି ଧ୍ୟାନଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ ଏହା ଅଟେ କି, ଯଜ୍ଞ ଅଥବା ଯଜନ କେବଳ ଲୌକିକ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର କର୍ମକାଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପାଣିନି "ଯଜ୍" ଧାତୁର ଅର୍ଥ ଦେବପୂଜନ, ସଂଗୀତିକରଣ ଏବଂ ଦାନ ବୋଲି କରିଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ଆଧାରକରି, ନିଜଠୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଚେତନ-ସତ୍ତା ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବିକାଶ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି; ସେହି ଦିବ୍ୟ ଅନୁଶାସନରେ ସଂଗଠିତ ହୋଇ କର୍ମ-ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ଏହି ପ୍ରକାର ପ୍ରାପ୍ତ ବିଭୂତିମାନଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ପ୍ରୟୋଜନ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିବା; ଏହିସବୁ କ୍ରିୟାମାନେ ଯଜ୍ଞ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ବେଦୋକ୍ତ ଯଜ୍ଞକୁ ଏହିଭଳି ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ନିଆଯିବା ଦରକାର । "ଯଜ୍ଞ"କୁ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ନେବା ସନ୍ଦର୍ଭରେ ପୁରାତନ, ନୂତନ, ସନାତନୀ, ଆର୍ଯ୍ୟସମାଜୀ, ତଥା ସମସ୍ତ ବିଦ୍ୱାନଙ୍କର ଏକ ମତ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞର ବ୍ୟାପକ ଭାବ ମଧ୍ୟ
ଶ୍ରୀମଦ୍ଧ ଭାଗବତ (**ସହଯଜ୍ଞାଃ ପ୍ରଜାଃ ସୃଷ୍ଟ୍ୱା...** - ୩.୧୦) ରେ କୁହାଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜ୍ଞର ମୁଖ୍ୟ ଧାରାମାନ

ଯଜ୍ଞର ୨ଟି ମୁଖ୍ୟ ଧାରା କୁହାଯାଇପାରେ - **(୧)** ଯଜ୍ଞର ଏହି **ସନାତନ ରୂପ**, ଯାହା ଅନାଦି କାଳରୁ ଅବାଧ୍ୟ ଗତିରେ ଚାଲୁଅଛି, ଯେଉଁଥିରୁ (କ) ବିଶ୍ୱ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଓ (ଖ) ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚକ୍ର ଚାଲିଆସୁଅଛି । **(୨)** ଯଜ୍ଞର **ଲୌକିକ ରୂପ**, ଯାହା ସଂକଳ୍ପପୂର୍ବକ କରାଯାଏ । ଏହାର ଅନ୍ତର୍ଗତ (କ) ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରାଦି ବିବିଧ ଯଜନ-କର୍ମକାଣ୍ଡ ଆସିଥାନ୍ତି, ତଥା (ଖ) ଲୋକବ୍ୟବହାର ରେ ଜୀବନ ଯଜ୍ଞ ରୂପରେ ଯାହା ଅନିବାରଣୀୟ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଲୌକିକ ଯଜ୍ଞିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମୂଳ ସୂତ୍ର ହେଉଛି - ନିଜ ଅଧିକାର କ୍ଷେତ୍ରର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ବସ୍ତୁକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଥବା ଲୋକମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିଦେବା । ମିମାଂସା ଆଦି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯଜ୍ଞର ଲୌକିକ କର୍ମକାଣ୍ଡକୁ ହିଁ ବିଶେଷ ରୂପରେ ମହତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ବେଦ ତ ଯଜ୍ଞର ସନାତନ, ସୃଜନାତ୍ମକ ଓ ପୋଷଣ-ପରିବର୍ତ୍ତନ ଧାରା ସହିତ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବରେ ଜଡିତ ।

ପୁରୁଷସୂକ୍ତରେ ସାରା ସୃଷ୍ଟି ତ ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ପୁରୁଷରୁ ହିଁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଅଛି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଋକ୍, ଯଜୁ, ସାମ ଆଦି ମଧ୍ୟ ସେହି ଯଜ୍ଞରୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛନ୍ତି –

ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜ୍ଞାତ୍ସର୍ବହୁତଃ ଋଚଃ ସାମାନି ଜଜ୍ଞିରେ ।
ଛନ୍ଦାସି ଜଜ୍ଞିରେ ତସ୍ମାଦ୍ ଯଜୁଃ ତସ୍ମାଦଜାୟତ || (ଋ.ବେ - ୧୦.୧୦.୧, ଯଜୁଃ - ୩୧.୭) ।

ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞରୁ ଋଚାମାନ ଏବଂ ସାମ ଆଦି ଉତ୍ପତି ହୋଇଅଛି । ସେହିଥିରୁ ଛନ୍ଦ ଆଦି ତଥା "ଯଜୁଃ" ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପତି ହୋଇଅଛି । ଏହି ସର୍ବହୁତ ଯଜ୍ଞ ଯେଉଁକ୍ରମେ ବିକଷିତ ହୋଉଅଛି, ସେହିକ୍ରମେ ସୃଷ୍ଟିର ବିକାଶ ହୋଇଆସୁଅଛି । ପୁରୁଷସୂକ୍ତ ଅନୁସାରେ ଯାହା ହୋଇଯାଇଛି (**ଯଦ୍ ଭୂତଂ**) ତଥା ଯାହା ହେବାକୁ ଯାଉଛି (**ଯତ୍ ଚ ଭାବ୍ୟଂ**), ତାହା ସବୁ ଏହି ବିରାଟ୍ ପୁରୁଷ ହିଁ ଅଟେ (**ପୁରୁଷ ଏବ ଇଦଂ ସର୍ବ**) । ସୃଷ୍ଟିର ପୋଷଣ-ସଂଚାଳନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେହି ବିରାଟ୍ ସତ୍ତାର ଯଜନ କରାଯାଏ । ସେହି ବିରାଟ୍ ଯଜ୍ଞ ହିଁ ପ୍ରକୃତିରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି ।

ୟତ୍-ପୁରୁଷେଣ ହବିଷା ଦେବା ଯଜ୍ଞମତନ୍ୱତ ।
ବସନ୍ତୋ ଽସ୍ୟାସୀଦାଜ୍ୟଂ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଽ ଇଧ୍ମଃ ଶରଦ୍ ହବିଃ || (ଯଜୁଃ - ୩୧-୧୪)

ଯେବେ ଦେବଗଣ ସେହି ବିରାଟ୍ ଚେତନାକୁ ଯଜନ କଲେ, ତେବେ (ସେହି ଯଜ୍ଞରେ) ବସନ୍ତଋତୁ ଆଜ୍ୟ ରୂପରେ, ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁ ଇନ୍ଧନ ରୂପରେ, ତଥା ଶରତଋତୁ ହବି ରୂପରେ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ବେଦରେ ଯଜ୍ଞର ବିରାଟ୍ ସ୍ୱରୂପର ଦର୍ଶନ ବହୁତ ସ୍ୱଷ୍ଟତା ସହିତ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ହୋଇଆସୁଅଛି

Not For Commercial Use

। ଲୌକିକ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତିବାଦୀ ଯଜ୍ଞକୁ ଦିବ୍ୟ-ଅନୁଶାସନରେ କରାଯାଉଥିବା କର୍ମକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠକର୍ମର ସଂଜ୍ଞା ଦେଇଛନ୍ତି (**ଯଜ୍ଞୋ ବୈ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମଂ କର୍ମ**) ।

ମନୁସ୍ମୃତି ଅନୁସାରେ ବେଦାଧ୍ୟୟନ-ଜ୍ଞାନବିସ୍ତାର **ବ୍ରହ୍ମଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ତର୍ପଣ **ପିତୃଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ହୋମାଦି କର୍ମ **ଦେବଯଜ୍ଞ** ଅଟେ; ବଳିବୈଶ୍ୱାଦି କର୍ମ **ଭୂତଯଜ୍ଞ** ଅଟେ, ତଥା ଅତିଥି ଆଦିଙ୍କୁ ତୃପ୍ତ କରିବା **ମନୁଷ୍ୟଯଜ୍ଞ** ଅଟେ ।

'ଯଜ୍' ଧାତୁ ଅନୁସାରେ "ଦେବପୂଜନ" (ଉଚ୍ଚତମ ଆଦର୍ଶ ପାଇଁ), "ସଂଗୀତକରଣ" (ସହଯୋଗାତ୍ମକ ପ୍ରବୃତ୍ତି ସହିତ), ଏବଂ "ଦାନ" (ନିଜର ଅଧିକାର ର ପ୍ରିୟବସ୍ତୁ ସମର୍ପିତ କରିବା) ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିର୍ଧାରିତ, ଅଥବା ସ୍ୱୀକୃତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କର୍ତ୍ତବ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କୁହାଯାଏ । ଏହି ଭାବ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନ-ସ୍ଥାନରେ ବହୁତ ସ୍ପଷ୍ଟତାର ସହିତ ମିଳିଥାଏ । ଯେପରି -

ଆରମ୍ଭଯଜ୍ଞାଃ କ୍ଷତ୍ରାଶ୍ଚ ହବିର୍ଯଜ୍ଞା ବିଶଃ ସ୍ମୃତାଃ ।
ପରିଚାରଯଜ୍ଞାଃ ଶୁଦ୍ରାଶ୍ଚ ଜପଯଜ୍ଞା ଦ୍ୱିଜାସ୍ତଥା ।। (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ ୩୬୭.୧୨)

ଅର୍ଥାତ୍ କ୍ଷତ୍ରିୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପରାକ୍ରମ-ଉଦ୍ୟୋଗ କରିବା ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ହୋମ ଆଦି (ଅନ୍ନାଦି ସାଧନାମନଙ୍କରୁ ଯଜନ) କରିବା ବୈଶ୍ୟମାନଙ୍କର ଯଜ୍ଞ ଅଟେ । ଶୁଦ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ, ତଥା ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜପ ଆଦି (ଆତ୍ମ ଚେତନାକୁ ପରମାତ୍ମା ଚେତନା ସହିତ ଯୁକ୍ତ କରିବା) କର୍ମ ଯଜ୍ଞ ଅଟେ ।

ଯେଉଁଠି ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ପ୍ରକାର ଯଜ୍ଞ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆସେ, ସେଠି ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ନିରେ ଦିଆଯାଉଥିବା ସାମଗ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ଏକ ଛୋଟ କ୍ରିୟାଭଳି କର୍ମ ମାନିବା ବା ବିଚାରରେ ସୀମିତ ରଖିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏହା ସହିତ ପ୍ରବୃତିମାନଙ୍କର ଶୋଧନ, ପର୍ଯ୍ୟାବରଣର ସନ୍ତୁଳନ, ତଥା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାମାଜିକ ପରମ୍ପରାମାନଙ୍କ ବିସ୍ତାର ଭଳି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । ଯଜ୍ଞିୟ କର୍ମକାଣ୍ଡ ସହିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବନା, ବିଚାର ଓ ପ୍ରେରଣା ମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । ଏହିସବୁ ବିଷୟମାନଙ୍କର ଧ୍ୟାନ ଆକର୍ଷଣକରି 'ମୀମାଂସା ଦର୍ଶନ'ର ଅଷ୍ଟମ ପାଦର ସୂତ୍ର ୯.୧୦.୧୧ ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - କେବଳ ଧନଖର୍ଚ୍ଚ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଯଜ୍ଞରେ ସିଦ୍ଧି ମିଳେ ନାହିଁ, ସେଥିପାଇଁ ତପ ଆଦି କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ବିଦ୍ୱାନମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି ଯେ, ବିଧିବଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା

Not For Commercial Use

କରାଯାଉଥିବା ଯଜନ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ପ୍ରକୃତିର ସନ୍ତୁଳନ ଚକ୍ର (ଇକୋଲୋଜିକଲ୍ ସାଇକେଲ୍) କୁ ସହଯୋଗ ମିଳିଥାଏ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବେଦରେ ଯଜନ କର୍ମର ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଏହା କୁହାଯାଇଛି ଯେ, - "**ଇୟଂ ବେଦିଃ ପରୋଅନ୍ତଃ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ଅୟଂ ଯଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ**" (ଯଜୁଃ - ୨୩.୬୨),

ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ଅଟେ ଓ ଏହି ଯଜ୍ଞ ଏହି ଭୁବନର ନାଭିକେନ୍ଦ୍ର ସ୍ଥଳ ଅଟେ । ଯଜ୍ଞବେଦି ପୃଥିବୀର ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ କେମିତି ? ଅନ୍ତିମ ବିନ୍ଦୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚିବା ପୁରୁଷାର୍ଥ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତାର ସୂଚକ ଅଟେ । ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ହିଁ ଅଟେ, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସଂଚାଳନ ଯଜ୍ଞିୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଚାଲିଆସୁଅଛି, ସେଥିପାଇଁ ଯଜ୍ଞକୁ ତାହାର ନାଭି (ଯଜ୍ଞୋ ଭୁବନସ୍ୟ ନାଭିଃ) କୁହାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସମ୍ବନ୍ଧ ଯଜ୍ଞ ସହିତ ଯୋଡିକରି ଦେଖିବା ସମୟରେ ଏହିସବୁ ବ୍ୟାପକ ସନ୍ଦର୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଋଷି, ଦେବତା, ଛନ୍ଦର ମହତ୍ୱ ଓ ତାହାର ନିର୍ଧାରଣ

ମନ୍ତ୍ରାର୍ଥ କରିବା ସମୟରେ ଯେଉଁଭଳି "ଯଜ୍ଞ"ର ବିଭିନ୍ନ ରୂପକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ସେହିଭଳି ମନ୍ତ୍ରସମୁହଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, - ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବିନିଯୋଗ ନ କରି ବେଦାଧ୍ୟୟନ, ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ସିଏ ଅତିଶୟ ପାପର ଭାଗୀଦାର ହୁଏ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଯିଏ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ମାନଙ୍କର ବିଦ୍ଧିବଧ ଜ୍ଞାନ ସହିତ ସ୍ୱାଧ୍ୟାୟ-ଅଧ୍ୟାପନ ଆଦି କରେ, ତାଙ୍କର ସକଳ ମନୋରଥ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ, ଏହା ସହିତ ଯଦି ଅର୍ଥବୋଧକ ପୂର୍ବକ ଅଧ୍ୟାୟନାଦି କରେ, ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ସଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଏହି କଥା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ତାୟନ ତାଙ୍କ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର ୧.୧ ରେ କହିଛନ୍ତି । ସେହିଭଳି ମଧ୍ୟ ମହର୍ଷି ଶୌନକ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି (ବୃହଦ୍ଦେବତା ୮.୧୩୨) । ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ଆଦି ବେଦ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରିବାରେ ଯଥାର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ କହିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ -

ଋଷି - କୌଣସି କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ବାସ୍ତବିକ ଭାବ ତାହାର ବକ୍ତାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଜାଣିବା ବିନା ବାହରକରିବା କଠିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୋ ସମ କୌନ କୁଟିଲ ଖଲ କାମୀ**" ଏହି ଉକ୍ତିକୁ ସାମାନ୍ୟ ଦୃଷିକୋଣରୁ ଦେଖିଲେ ଲାଗିବ ଯେ, କୌଣସି ଏକ ଅଧମ ବ୍ୟକ୍ତିର କଥନ; କିନ୍ତୁ ଏହି ବାକ୍ୟ "ସନ୍ଥ ସୁରଦାସ"ଙ୍କର ଅଟେ, ଏହାର ରଚକ ସ୍ୱଷ୍ଟ ହେବାପରେ ଏହି ଉକ୍ତି ଅତି ଗହନ ଆତ୍ମଚିନ୍ତନ ଯୁକ୍ତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ନିଆଯିବ । ତେଣୁ ଋଷିଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି ତାଙ୍କର କଥନ ବା ଉକ୍ତିର ଅର୍ଥ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଦେବତା - ଋଷି କୌଣସି ସାମାନ୍ୟ କ୍ରିୟା ବା ସାମାନ୍ୟ ଉପକରଣ ପଛରେ ସନ୍ନିହିତ କୌଣସି ଦିବ୍ୟ ଚେତନ ଶକ୍ତିର ସକ୍ରିୟତା ଦେଖନ୍ତି । ସେହି ଦେବଶକ୍ତିର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ଅବଧାରଣା ନ ଥିଲେ, ସେହି ଉକ୍ତିର ଭାବ ଜାଣିବା ସହଜ ହେବ ନାହିଁ । "**ସୋମେନାଦିତ୍ୟାଃ ବଲିନଃ**" ଏହି ଉକ୍ତିରୁ ଯଦି ସୋମଙ୍କୁ ସୋମବଲ୍ଲୀ ମାନି ନିଆଯାଏ, କେମିତି ଚଳିବ ? ଏଠି ସୋମଙ୍କ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରବାହର ସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱଷ୍ଟହେବା ଦରକାର ଯେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଅବିରଳ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସୋମଙ୍କର ଦିବ୍ୟତା

Not For Commercial Use

କୋଟି ବର୍ଷରୁ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବସ୍ତୁଆଦି ଅଥବା କ୍ରିୟାମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦେବ ପ୍ରବାହର ଅବଧାରଣା ବିନା ଠିକ୍ ଅର୍ଥ ବାହାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଛନ୍ଦ - ଅଭୀଷ୍ଟ ଭାବମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଥିବା ଶବ୍ଦମାନଙ୍କୁ କୌଣସି ବିଶେଷ-ଅନୁଶାସନରେ ବାନ୍ଧି ଦେଲେ ତାହା ଛନ୍ଦ ହୁଏ । ସଂସ୍କୃତ ବଡ ସମୃଦ୍ଧ ଭାଷା, ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଭାବ ପାଇଁ ଅନେକ ଶବ୍ଦ ଉପଲବ୍ଧ, ତଥା ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦର ଅନେକ ଅର୍ଥ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଛନ୍ଦରେ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅନୁରୂପ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଚୟନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଅନେକାର୍ଥ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଅର୍ଥ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁସାରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଏ । ଛନ୍ଦ ରଚନାରେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଅନେକଥର ବଦଳାଇବାକୁ ପଡିଥାଏ, ଅନ୍ୱୟରେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କୁ ଏପଟ ସେପଟ କରିଦିଆଯାଏ, ତେବେ ତାହାର ଭାବ ବଦଳିଯାଏ । ତେଣୁ ଛନ୍ଦର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୁଝି ନ ପାରିଲେ ଏହାର ଅର୍ଥ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା କଠିନ । ପୁନଃ ଛନ୍ଦର ସମ୍ବନ୍ଧ 'ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଧ୍ୱନି-ବିଜ୍ଞାନ' ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ଅଟେ । ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦର ଭାବାନୁରୂପ ହିଁ ଉଚ୍ଚାରଣ ବା ପାଠ କରିବା ଦରକାର । ଏକ ବାକ୍ୟ "**ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଗଲି**", ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭାବରେ, ପ୍ରସନ୍ନ ଭାବରେ, ଅଥବା ବ୍ୟଙ୍ଗ ଭାବରେ କୁହାଯାଇପାରେ । ସେଥିପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ସାର୍ଥକ ପ୍ରୟୋଗରେ ଛନ୍ଦ ମର୍ଯ୍ୟାଦାର ଜ୍ଞାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ଯଜୁର୍ବେଦ ରଚନାରେ ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ନିର୍ଧାରଣ କରିବା ଏକ ଶ୍ରମସାଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ । **ଋଷି** - ଆଚର୍ଯ୍ୟ ସାୟଣ ତାଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ ଋଷିଙ୍କର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ସ୍ୱଷ୍ଟକରି ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ - ମନ୍ତ୍ରର ପ୍ରବକ୍ତାଙ୍କୁ ଋଷି କୁହାଯାଏ - "**ଯସ୍ୟ ବାକ୍ୟଂ ସ ଋଷିଃ**" (ଋ-୧୦.୧୦, ସା.ଭା) । ଯଜୁର୍ବେଦ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ଯେବେ ଋଷିମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେଠାରେ ଋଷିମାନଙ୍କର ୩ଟି ରୂପ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ।

୧ - ପ୍ରଥମଟି ଏହି ବେଦର ଆଦିଦ୍ରଷ୍ଟା-ପ୍ରତ୍ନଦ୍ରଷ୍ଟା "ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍" ଅଟନ୍ତି, ଏହା "ଯଜୁଃ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ର" ରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି - "**ଇଷେତ୍ୱାଦି ଖଂ ବ୍ରହ୍ମାନ୍ତଂ ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅପଶ୍ୟତ୍**" (ପୃଷ୍ଠା -୧) । ଏହି ବେଦଜ୍ଞାନ "ସୂର୍ଯ୍ୟ"ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କ୍ରମଶଃ ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଆଦିଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଥିବୀ ପୃଷ୍ଠରେ ପ୍ରସାରିତ ହେଲେ – ଏହା ସର୍ବବିଦିତ ତଥ୍ୟ ଅଟେ ।

୨ - ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏହି ବେଦର ସେହି ଋଷିମାନେ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ "ଦର୍ଶପୌର୍ଣ୍ଣମାସ" ଆଦି ପ୍ରକରଣ ବିଶେଷର ସାମୁହିକ ଋଷି ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରାୟଃ ଦେବସ୍ତର ର ଅଟନ୍ତି । ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ ସର୍ବାନୁକ୍ରମସୂତ୍ରରେ ଅଛି - "**ତତଃ ପ୍ରତିକର୍ମ-ବିଭାଗେନ**

Not For Commercial Use

ବ୍ରାହ୍ମଣାନୁସାରେଣ ଋଷୟୋ ବେଦିତବ୍ୟାଃ" । ଏଠାରେ ଦେବସ୍ତର ର ଋଷିମାନଙ୍କର ୨ଟି ଅପବାଦ ମଧ୍ୟ ଅଛି - (କ) ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ (ଖ) ଦଧ୍ୟଙ୍ ଆଥର୍ବଣ ।

୩. ତୃତୀୟ ସ୍ତରରେ ସେହି ସମସ୍ତ ଋଷିମାନେ ଆସନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବେଦମନ୍ତ୍ରକୁ ଦେବତାମାନଙ୍କ ସ୍ତୁତି-ପ୍ରାର୍ଥନା ଆଦି ରୂପରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ଓ ସିଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ବୈୟକ୍ତିକ ସ୍ତରର ଯଥାବସର ସମ୍ବନ୍ଧ ଋଷି ରୂପରେ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି ।

ଏହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ) ର ପ୍ରତ୍ୟକ ଅଧ୍ୟାୟର ଅନ୍ତିମ ଭାଗରେ ("**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**") ୩ୟ ସ୍ତରର ଋଷି ମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତରର ଋଷିମାନଙ୍କର ସୂଚୀ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର –

ପ୍ରଥମ ସ୍ତର - ଅଧ୍ୟାୟ ୧ ରୁ ୪୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଅର୍ଥାତ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦର ଋଷି ବିବସ୍ୱାନ୍ ଅଟନ୍ତି ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତର -

ପ୍ରକରଣ	ଅଧ୍ୟାୟ-କଣ୍ଡିକା	ଋଷି ନାମ
ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ		ପରମେଷ୍ଠୀ ପ୍ରଜାପତି ବା ଦେବଗଣ ପ୍ରଜାପତି
ପିତୃଯଜ୍ଞ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନ୍ୟାଧେୟ		ପ୍ରଜାପତି, ଦେବଗଣ, ଅଗ୍ନି, ବା ଗନ୍ଧର୍ବ
ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର		ପ୍ରଜାପତି
ଯଜମାନାଗ୍ନି-ଉପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ଆଗତୋପସ୍ଥାନ		ଆଦିତ୍ୟ
ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ		ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ		ପ୍ରଜାପତି
ସତ୍ରୋପସ୍ଥାନ		ଦେବଗଣ
ନୈମିତ୍ତିକ		ବସିଷ୍ଠ
ବାଜପେୟ		ବୃହସ୍ପତି, ଇନ୍ଦ୍ର
ରାଜସୂୟ		ବରୁଣ
ଚରକସୌତ୍ରାମଣୀ		ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର
ଅଗ୍ନିଚୟନ		ପ୍ରଜାପତି. ବା ସାଧ୍ୟଗଣ

Not For Commercial Use

ସୌତ୍ରାମଣୀ		ପ୍ରଜାପତି, ଅଶ୍ୱିନୀକୁମାର, ସରସ୍ୱତୀ
ଅଶ୍ୱମେଧ		ପ୍ରଜାପତି ପ୍ରଜାପତି
ଅଗ୍ନିକୋଽଧ୍ୟାୟ		ପ୍ରଜାପତି
ପୁରୁଷମେଧ		ନାରାୟଣପୁରୁଷ
ସର୍ବମେଧ		ବ୍ରହ୍ମ, ସ୍ୱୟଂଭୂ
ଅନାରଭ୍ୟାଧୀତ		ଆଦିତ୍ୟ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ
ପିତ୍ର୍ୟୋଽଧ୍ୟାୟ		ଆଦିତ୍ୟ ଅଥବା ଦେବଗଣ
ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟାଗ୍ନିକାଶ୍ୱ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣ
ମେଧୋପନିଷତ୍ ମହାବୀର-ସମ୍ଭରଣ		ଦଧ୍ୟଙ୍ଙାଥର୍ବଣ
ପ୍ରୋକ୍ଷଣାଦି ମହାବୀର-ନିରୂପଣେ		ଦଧ୍ୟଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଘର୍ମଧୁଗ୍-ଦୋହନମ୍-ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟେ-ଘର୍ମଭେଦେ-ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ		ଦଧ୍ୟଙ୍-ଆଥର୍ବଣ
ଇଶାବାସ୍ୟୋପନିଷତ୍		ଦଧ୍ୟଙ୍-ଆଥର୍ବଣ

Not For Commercial Use

ଦେବତା - ମନ୍ତ୍ରଦ୍ରଷ୍ଟା ଋଷିଗଣ ନିଜର ସାକ୍ଷାତ୍କୃତ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଯାହାଙ୍କର ସ୍ତୁତି କରନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ମନ୍ତ୍ରର ଦେବତା ଅଟନ୍ତି । ଏକଥା ସାୟଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଭାଷ୍ୟରେ (ସା.ଭା - ୧୦.୧୦) ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି - "**ଯା ତେନୋଚ୍ୟତେ ସା ଦେବତା**" । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ଯେବେ ଯଜୁର୍ବେଦରେ ଦେଦତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଅତିକମରେ ୨ଟି ବିଚାରଧାରା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଥାଏ । ପ୍ରଥମଟି **ସନାତନ** ଧାରା ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଅଶ୍ୱମେଧାଦି ଯଜ୍ଞୀୟ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ମାନିଛନ୍ତି ଓ ତାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଧାରାଟି ଅତି **ବିଚାରଶୀଳ** ଅଟେ, ଯାହା ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଆଦର୍ଶ ସାମାଜ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୂତ୍ରଧାର ମାନନ୍ତି ଓ ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ସଂହିତା ମାନଙ୍କରେ ଏହି ଦୁଇଟି ବିଚାରଧାରା ପାଇଁ ଦୁଇପ୍ରକାର ର ଦେବତା ନିର୍ଧାରଣ ଉପଲବ୍ଧ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ବିଷୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଗବେଷଣାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏହି ସଂକଳନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧ ତଥ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇ, ସେମାନଙ୍କର ତଥ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦନ କରାଯାଇଛି । ଯଜୁର୍ବେଦର

ପ୍ରତିମନ୍ତ୍ର ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଧ୍ୟାୟ ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବାତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଛନ୍ଦ - ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣ କରିବାରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କଠିନତା ଆସିଥିଲା । ଯତ୍ର-ତତ୍ର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ନିର୍ଧାରଣର ଯେଉଁ ସୂଚୀମାନ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ସେଥିରେ ମନ୍ତ୍ରସମୂହଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଛନ୍ଦରେ ନିର୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ଛନ୍ଦର ବ୍ୟାକରଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ମେଳ ଖାଉନାହାଁନ୍ତି । ଏହା ହୋଇପାରେ ଯେ, ପୂର୍ବ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ପ୍ରଥମେ ଯଜୁଷ୍ ମନ୍ତ୍ରମାନଙ୍କର ଛନ୍ଦମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସୂତ୍ର ନିର୍ଧାରିତ କରିଥିଲେ ? ଅଥବା ପରସମୟରେ ବ୍ୟାକରଣ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ଧାରିତ ସୂତ୍ର ମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ସଂଗୀତ ତାଳ ଖାଇ ପାରୁନଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ପ୍ରଭେଦ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହି ପ୍ରକରଣ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଶୋଧାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ-ନିର୍ଧାରଣର ଅପେକ୍ଷା ରଖୁଛି । ଏହି ଭାଷାର୍ଥ ସହିତ ପରମ୍ପରା ଓ ବିବେକ ର ସଂଯୋଗ କରି ଛନ୍ଦମାନଙ୍କର ସୂଚନା ପରିଶ୍ରମପୂର୍ବକ ତିଆରି କରାଯାଇଛି, ଓ ସେମାନଙ୍କର ସୂଚନା ଅଧ୍ୟାୟର ଶେଷରେ "**ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦରେ ମେଧ ପ୍ରକରଣ ! କିଛି ଭ୍ରମତା

ବେଦରେ "ମେଧ" ଶବ୍ଦ "ଯଜ୍ଞ"ର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଅଟେ । ନିରୁକ୍ତର ନିଘଣ୍ଟୁରେ ଯଜ୍ଞର ୨୫ଟି ନାମ ଦିଆଯାଇଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରେ "ଅଧ୍ୱର" ତଥା "ମେଧ" ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳିତ ଅଟେ । "ଅଧ୍ୱର"ର ଶାବ୍ଦିକ ଅର୍ଥ ଯଦି କରାଯାଏ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହୁଏ "**ଧ୍ୱରାତି ବଧକର୍ମା**" "**ନ ଧ୍ୱରଃ ଇତି ଅଧ୍ୱରଃ**", ଅର୍ଥାତ୍ ହିଂସାର ନିଷେଧ କରିବାର କର୍ମ । "ମେଧ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସ୍ୱଷ୍ଟ କରିବା ହେତୁ ଧାତୁକୋଷରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ - "**ମେଧୃ-ମେଧା, ହିସନୟୋଃ ସଂଗମେ ଚ**", ଅର୍ଥାତ୍ ମେଧ ଶବ୍ଦର ଉପଯୋଗ ୩ଟି ସଂଦର୍ଭରେ କରାଯାଇପାରେ । (୧) ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ (୨) ହିଂସା (୩) ସଂଗମ, ସଂଗତିକରଣ, ଏକୀକରଣ, ସଂଗଠନ । ତେଣୁ ଯଜ୍ଞ ଯେତେବେଳେ "ଅଧ୍ୱର" ଅଟେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରକରଣରେ "ମେଧ"ର ଅର୍ଥ ହିଂସା କେବେ ବି ହୋଇ ପାରେନା । "ମେଧା-ସଂବର୍ଧନ" ଏବଂ "ସଂଗତିକରଣ" ର ସଂଦର୍ଭରେ ହିଁ ନେବା ଉଚିତ୍ ହେବ ।

ଏହା ସର୍ବମାନ୍ୟ ଅଟେ ଯେ, "ବେଦବ୍ୟାସ" ବେଦକୁ ୪ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରିଥିଲେ । ସେ ଯଜ୍ଞରେ ହିଂସାର ନିଷେଧ କଥା ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ –

"**ସୁରାମତ୍ସ୍ୟା ମଧୁମାଂସମାସବଂ କୃସରୌଦନମ୍ ।**
ଧୂର୍ତୈଃ ପ୍ରବର୍ତିତଂ ହ୍ୟେତନ୍ନୈତଦ୍ ବେଦେଷୁ କଳ୍ପିତମ୍ ।।" (ମହାଭାରତ ଶାନ୍ତିପର୍ବ - ୨୬୫.୧) ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଧୂର୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଦ୍ୟ, ମତ୍ସ୍ୟ, ପଶୁମାଂସ, ଦ୍ୱିଜାତିମାନଙ୍କର ବଳିଦାନ ଆଦି ପ୍ରବର୍ତିତ ହୋଇଅଛି, ବେଦ ମାନଙ୍କରେ ଏ ପ୍ରକାର ବିଧାନ ନାହିଁ । ତେଣୁ 'ମେଧ'ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ କୌଣସି ବିବେକଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି କେବେ ହିଁ କରିବେ ନାହିଁ । ଯଜ୍ଞଭଳି ପାରମାର୍ଥିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଏହି ଲାଞ୍ଛରୁ ଦୂରରେ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ।

ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ଯଜ୍ଞ ପ୍ରବୃତିର ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମ, ବାଜପେୟ, ରାଜସୂୟ, ସୌତ୍ରାମଣୀ ଆଦି ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କରେ ଯଜୁର୍ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥାଏ । "ମେଧ" ସମ୍ବୋଧନ ସହିତ ଯେଉଁ ଯଜ୍ଞମାନଙ୍କର ପ୍ରକରଣ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ହେଲେ - ଅଶ୍ୱମେଧ, ପୁରୁଷମେଧ, ସର୍ବମେଧ, ତଥା ପିତୃମେଧ ଇତ୍ୟାଦି । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ "ମେଧ"ର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ସିଦ୍ଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯଦି 'ମେଧ'ର ଅର୍ଥ ବଧ ହୁଏ, ତେବେ ପିତୃମେଧ କେମିତି ସମ୍ଭବ ? କାରଣ ପିତରମାନଙ୍କର ଶରୀର ତ ଆଗରୁ ସମାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେହିଭଳି

Not For Commercial Use

'ସର୍ବମେଧ'ରେ ଆତ୍ମାକୁ ପରମାତ୍ମାରେ ସମର୍ପିତକରି ମୁକ୍ତିପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଛି । 'ପୁରୁଷମେଧ'ରେ ଆଦର୍ଶ ସମାଜବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ଗତରେ କିପରି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେଉଁଠି ନିୟୋଜନ କରାଯିବା କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

୩୨ତମ ଅଧ୍ୟାୟରେ "ଆଲଭନ" ଶବ୍ଦର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଅଛି । "ମେଧ" ଭଳି ଆଲଭନ ଶବ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ବଧ ଅଛି, କିନ୍ତୁ ତାହାର ମାନ୍ୟ ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା, ଯୋଡିବା ଆଦି ମଧ୍ୟ ଅଟେ । ତେଣୁ "ଅଧ୍ୱର" ବଧଶୁନ୍ୟ ଯଜ୍ଞ କର୍ମରେ ତାହାର ହିଂସାତ୍ମକ ଅର୍ଥ ମାନଙ୍କୁ ଆଗ୍ରହ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

Not For Commercial Use

ଯଦକ୍ଷରପଦଭ୍ରଷ୍ଟଂ ମାତ୍ରାହିନଂ ତୁ ଯଦ୍-ଭବେତ୍ ।
ତତ୍-ସର୍ବ କ୍ଷମତାଂ ଦେବ ନରାୟଣ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।।
ବିସର୍ଗବିନ୍ଦୁମାତ୍ରାଣି ପଦପାଦାକ୍ଷରାଣି ଚ ।
ନ୍ୟୂନାନି ଚାତିରିକ୍ତାନି କ୍ଷମସ୍ୱ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ।।

ଓମ୍ ତତ୍ ସତ୍ । ସର୍ବମ୍ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣାର୍ପଣାମସ୍ତୁ ।
ଓମ୍ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ଶାନ୍ତିଃ ।

Sources ସୂତ୍ର	• www.archive.org • www.vedicheritage.gov.in • www.academia.edu • IISH Global (Indian Institute of Scientific Heritage) • https://asi.nic.in/pages/Central-Archaelogical-Library/HQ (Archaeological Survey of India) • Vedanta Spiritual Library — www.celextel.org • www.wikipedia.org
Send Corrections to ଭୁଲ ସୁଧାର ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ	prakash@scholarshoppe.com
Site access ୱେବ ସାଇଟ୍	www.scholarshoppe.com/veda-odia/

ଏହି 'ଦସ୍ତାବେଜ ବା ପୁସ୍ତକ' ଟି ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓଡିଆ ଡିଜିଟାଲ୍ ରୂପାନ୍ତର ଅଟେ ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ (ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ)

ମନ୍ତ୍ରସମୁହର ଶୈଳୀର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ ୩ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯଥା, ଋକ୍, ଯଜୁଃ ଓ ସାମ । ଛନ୍ଦରେ ନିବଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଋକ୍ ବେଦ", **ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ** ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଯଜୁର୍ବେଦ", ଓ ଗାନମୟ (ଗୀତମୟ) ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ସାମବେଦ" ନାମ ଦିଆଗଲା ।

"ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ 'ଗଦ୍ୟ' ଓ "ଯଜୁସ୍"ର ଅର୍ଥ ପୂଜା କରିବା, ଅନ୍ୟ ଏକ ବାଖ୍ୟା ଅନୁସାରେ - "ଯଜୁର୍ ଯାଜତେଃ", ଅର୍ଥାତ ଏହା ଯଜ୍ଞ ସମ୍ବନ୍ଧିତ କର୍ମ ଅଟେ, କାରଣ ଏ ସମସ୍ତ ଶବ୍ଦର ମୂଳ 'ଯଜ୍' ଅଟେ । ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଯକ୍ଷ ନିରୁକ୍ତରେ, "ଯଜୁଃ" ଶବ୍ଦ 'ଯଜ୍' ଧାତୁରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ସେହି ହିସାବରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରୁ **ଯଜ୍ଞ**ର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୋଇଥାଏ । 'ଋକ୍-ବେଦ' ଅନୁସାରେ, "ଯଜ୍ଞସ୍ୟ ମାତ୍ରାଂ ବି ମିମୀତ ଉ ତ୍ୱଃ" (ଋ.ବେ - ୧୦.୭୧.୧୧), ଅତଃ, ଯାଜ୍ଞିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଉପର ନାମ "**ଅଧ୍ୱର୍ଯ୍ୟୁବେଦ**" ମଧ୍ୟ ଅଟେ । 'ଋକ୍ ବେଦ' "**ଜ୍ଞାନକାଣ୍ଡ**" ରୂପେ ପରିଚିତ । 'ଋକ୍ ବେଦ' ଜ୍ଞାନର ବାସ୍ତବ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ବିସ୍ତାର 'ଯଜୁର୍ବେଦ' ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ "**କର୍ମକାଣ୍ଡ**" କୁହାଯାଏ ।

'ଯଜୁର୍ବେଦ' ପ୍ରବନ୍ଧନ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଆଧାରକୁ ମୂଳ କରି 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଯଥା, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ଓ "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" । **'ଆଦିତ୍ୟ-ପରମ୍ପରା'** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ **'ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା'** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ ମନ୍ତ୍ରଗୁଡିକୁ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" କୁହାଯାଏ । ଅନେକ ବିଦେଶୀ ଏହାର ନାମକୁ ଭୁଲ ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି 'ବ୍ଲାକ୍ (black) ଓ ହ୍ୱାଇଟ୍ (white) ଯଜୁର୍ବେଦ', ଯେଉଁଟାକି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଏହା କେବଳ ୨ଟି ସୂତ୍ର ବା ପଦ୍ଧତି ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ । ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ**, ଯାହା ସୁର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ ତାହା "ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା", ଅର୍ଥାତ ଆଦିତ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ; ଓ ଯାହା ବେଦରୁ ବା **ବ୍ରହ୍ମ** ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା "ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା" । ତେଣୁ 'ଆଦିତ୍ୟ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଓ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା' ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାପ୍ତ, "**କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ**" ନାମରେ ଜଣା ।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ସଂହିତା ଶାଖା

ମହାଭାଷ୍ୟକାର ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ସମୁଦାୟ **୧୦୧**ଟି ଶାଖା ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୧୫ଟି 'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଓ ୮୬ଟି 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, 'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ମାତ୍ର **୨**ଟି ଶାଖା ଓ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର **୪**ଟି ଶାଖା ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି ।

ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ

ମହର୍ଷି **'ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ବାଜସେନ୍ୟ'**ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଠାରୁ ଗ୍ରହୀତ ବେଦ ଶିକ୍ଷା "ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ" ନାମରେ ଜଣା । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟମାନେ ଏହି ଗୁରୁକୁଳର ହୋଇଥିବାରୁ, ସେମାନେ 'ବଜସନେୟୀ' ନାମରେ ଜଣାହେଲେ । ଯେହେତୁ ସେ, ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବଙ୍କ ଆରାଧନା କରି ଏହି ଯଜୁର୍ବେଦ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ ଓ ତାହାର ଅନୁସରଣକାରୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ "**ଆଦିତ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ**" କୁହାଯାଉଥିଲା । ସେ, ସେହି ଯଜୁର୍ବେଦକୁ ତାଙ୍କର ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ, ପର ସମୟରେ ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ ନାମ ଅନୁସାରେ **୧୫ଟି ଶାଖା** ରୂପେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହେଲା । ସେହି ୧୫ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ନାମ 'ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଶାୟଣ'ଙ୍କ 'କାଣ୍ୱଭାଷ୍ୟ'ରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, କାଣ୍ୱ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ, ଗାଲବ, ଔଧେୟ, ଶାପେୟି, ତାପାୟନିୟ, କାପାଲ, ପୌଣ୍ଡ୍ରବତ୍ସ, ଆବଟିକ, ପରମାବଟିକ, ପାରାଶର, ବୈନେୟ, ବୈଧେୟ, କାତ୍ୟାୟନ ଓ ବୈଜବା । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ୨ଟି ଶାଖା, ଯଥା, **ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ** ଶାଖା ଓ **କାଣ୍ୱ** ଶାଖା, ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । "ବାଜସେନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଓ "ବାଜସେନେୟୀ କାଣ୍ୱ ସଂହିତା" ଆଚାର୍ଯ୍ୟ '**କାଣ୍ୱ**'ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

'ଶୁକ୍ଲ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର ଅଧ୍ୟାୟ, ଅନୁବାକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସଂହିତା ନାମ	ଅଧ୍ୟାୟ	ଅନୁବାକ	କଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୪୦	୩୦୩	୧୯୭୫	ବିହାର, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଗୁଜୁରାଟ, ଉତ୍ତର ଭାରତ
କାଣ୍ୱ	୪୦	୩୨୮	୨୦୬୮	ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଓଡ଼ିଶା, ତେଲଙ୍ଗାନା, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, କେରଳ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ

Not For Commercial Use

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ' ବିଷୟବସ୍ତୁ

'ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା' ଓ 'କାଣ୍ୱ ସଂହିତା'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ । ପାର୍ଥକ୍ୟ କହିଲେ କେବଳ ମନ୍ତ୍ର ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ କ୍ରମର ପ୍ରବନ୍ଧନ । ୪୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୩୧ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ମୁଖ୍ୟତଃ '**ଶ୍ରୌତକର୍ମକାଣ୍ଡ**" ବିଷୟ ଅଟେ । ଅଧ୍ୟାୟ ମାନଙ୍କର ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଗଲା ।

ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟବସ୍ତୁ
୧-୨	ଦଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଓ ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ
୩	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ଓ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ
୪-୮	ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ସୋମଯଜ୍ଞ
୯-୧୦	ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ
୧୧-୧୮	ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶତରୁଦ୍ରିୟ ମନ୍ତ୍ର, ବସୋଧାରା ମନ୍ତ୍ର
୧୯-୨୧	ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ
୨୨-୨୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ
୨୬-୨୯	ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ
୩୦	ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୧	ପୁରୁଷସୂକ୍ତ
୩୨-୩୩	ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର ଓ ହିରଣ୍ୟଗର୍ଭ ସୂକ୍ତ
୩୪	ଶିବସଂକଳ୍ପୋପନିଷଦ
୩୫	ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ
୩୬-୩୯	ଘର୍ମ, ପ୍ରବର୍ଗ୍ୟ, ସଂଭରଣ, ପ୍ରୋଶନ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ମନ୍ତ୍ର
୪୦	ଈଶୌପନିଷଦ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବ୍ରାହ୍ମଣ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖା ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି, ଯାହା "**ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏଥିରେ ୧୦୦ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଥିବାରୁ, ଏହା ଶତ-ପଥ ନାମରେ ଜଣା । ସମସ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, ବିପୁଳକାୟ, ଓ ଯଜ୍ଞାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର ସର୍ବୋତ୍ତମ ପ୍ରତିପାଦକ, ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ଅଟେ । ଏହି ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ୨ଟି ଶାଖାରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଯଦିଓ ଏହି ଦୁଇଟି ଶାଖାର

Not For Commercial Use

ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନକ୍ରମ ଓ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଅନ୍ତର ରହିଅଛି । ଏହା ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ଶାଖା	କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବ୍ରାହ୍ମଣ ସୂତ୍ର	କଣ୍ଡିକା	ପ୍ରପାଠକ
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ	୧୪	୧୦୦	୪୩୮	୭୬୨୪	୬୮
ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ - କାଣ୍ଵ	୧୭	୧୦୪	୪୩୫	୬୮୦୬	୦

ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ

୧ମ ରୁ ୯ମ କାଣ୍ଡରେ ପିତୃପିଣ୍ଡ-ଯଜ୍ଞର ବିଷୟକୁ ଛାଡିଦେଲ, ଏହାର ବିଷୟକ୍ରମ, ସଂହିତାର ବିଷୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ରହିଅଛି । ସଂହିତାରେ, ଏହା ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ସହିତ ରହିଅଛି, କିନ୍ତୁ ବ୍ରାହ୍ମଣରେ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଲଗା ରହିଅଛି । ଏହାକୁ ଛାଡିଦେଲେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ସଂହିତା ର ବିଷୟକ୍ରମ ସମାନ । ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କାଣ୍ଵ ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମଧ୍ୟରେ, 'ଦଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସ ଯଜ୍ଞ'ର ବର୍ଣ୍ଣନ ଅଳ୍ପ ଭିନ୍ନ, ଏହା ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାରେ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଥିବାବେଳେ, କାଣ୍ଵ ଶାଖାରେ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ସେହିପରି ୨ୟ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୧ମ କାଣ୍ଡରେ ଓ ୧ମ କାଣ୍ଡର ବିଷୟ ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ ରହିଅଛି । ଏହା କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶାଖା ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ।

'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ବିଶେଷତ୍ଵ, ଏଥିରେ ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ରୂପ, ତଥା ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କର, ଯେଉଁ ପ୍ରକାରର ଅସାଧାରଣ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ସହିତ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ମିଳେ ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସ୍ଵରୂପ ନିରୂପଣ କରିବାର ଶ୍ରେୟ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଏହାର କାରଣ, 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ରେ ଯଜ୍ଞ ମିମାଂସାର ପ୍ରାରମ୍ଭ, '**ହର୍ବିଯଜ୍ଞ**'ରୁ ହୋଇଥାଏ, ଯାହାର ମୂଳ ଆଧାର '**ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର**' ଅଟେ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଆରଣ୍ୟକ

ଅଧିକାଂଶ 'ଆରଣ୍ୟକ', 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ଅନ୍ତିମ ଭାଗ ଅଟେ, ତେଣୁ ପ୍ରାୟତଃ 'ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ହିଁ 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ

Not For Commercial Use

"**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ**"ର ପ୍ରବଚନକର୍ତ୍ତା ମହର୍ଷି **ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ** ଅଟନ୍ତି । 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ଯାହା "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ନାମରେ ପରିଚିତ । ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶାଖାର ୧୪ତମ ଅଧ୍ୟାୟ ତଥା କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ୧୭ତମ ଅଧ୍ୟାୟ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ । 'ଆରଣ୍ୟକ'ର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଯଜ୍ଞ ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ଯଜ୍ଞ ଭିତରେ ଥିବା ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ତତ୍ୱର ମିମାଂସା ଅଟେ । ତେଣୁ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ବୃହଦାରଣ୍ୟକ" ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରତିପାଦନ କରିଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଉପନିଷଦ

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ **୧୮**ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଈଶ ଉପନିଷଦ**" ଓ "**ବୃହଦାରଣ୍ୟକ ଉପନିଷଦ**" ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି । "ଈଶ ଉପନିଷଦ" କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଉପନିଷଦ, ଯାହା 'ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ରଚିତ ରହିଅଛି । ଉପନିଷଦ ଗୁଡିକରେ "ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା" ଓ "ଆତ୍ମବିଦ୍ୟା" ବିଷୟରେ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପ ସୂତ୍ର, ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ, ଓ ଏହା ଏକ ମାତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଅଟେ । ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଗୁଡିକର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଶୌତ୍ରଯଜ୍ଞ ମାନଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ସୁବ୍ୟବସ୍ଥିତ କ୍ରମବଦ୍ଧତାର ପ୍ରତିପାଦନ ଅଟେ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ମୂଳ ସାମଗ୍ରୀକୁ କେଉଁଠି ବିସ୍ତାର କରି ଓ କେଉଁଠି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରି ରଚନା କରାଯାଇଛି । କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଉଭୟ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧୀତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ଓ କାଣ୍ୱ ଶାଖାର ବିଷୟବସ୍ତୁର କ୍ରମ ଭଳି ରହିଥାଏ । ଏହି "କାତ୍ୟାୟନ ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର"ରେ ୨୬ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏଥିରେ '**ଶ୍ରାଦ୍ଧ**' ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ମଧ୍ୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୨ଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ରହିଅଛି, ଯଥା, "**କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଓ "**ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ । 'ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ୧ମ କାଣ୍ଡରେ,

Not For Commercial Use

ଅବସଧ୍ୟାୟନ, ବିବାହ, ଓ ଗର୍ଭାଧାନ ଆଦି ବିଷୟ, ୨ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଚୁଡାକରଣ, ଉପନୟନ, ସମାବର୍ତନ, ପଞ୍ଚମହାଯଜ୍ଞ, ଶ୍ରବଣାକର୍ମ, ସୀତାଯଜ୍ଞ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ, ଓ ୩ୟ କାଣ୍ଡରେ, ଅବକୀର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟ ରହିଅଛି ।

ସେହିପରି କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ରଚିତ ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ "ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର" ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି "**କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର**"ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଯଜ୍ଞଶାଳା'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞମଣ୍ଡପ'ର ମାପ, 'ଯଜ୍ଞବେଦୀ'ର ମାପ, ଓ 'ଯଜ୍ଞକୁଣ୍ଡ'ର ମାପ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବର୍ଣ୍ଣନ ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ରହିଥାଏ ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବେଦ-ପଠନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ସମୁହ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦର "**ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅଟେ । ଏହାର ରଚନା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କାତ୍ୟାୟନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଛି । ଏହା ୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ, ଓ ୭୩୪ଟି ସୂତ୍ର ରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ, ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ ଓ କ୍ରମପାଠ ଇତ୍ୟାଦି ଅଟେ । ଏହାର ସୂତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୨ଟି ପରିଶିଷ୍ଟ ସୂତ୍ର ଅଛି । 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସ୍ୱରାଦି ନିୟମର ବିବରଣ "**ପ୍ରତିଜ୍ଞାସୂତ୍ର**"ରେ ଦିଆଯାଇଛି ଓ "**ଭାଷିକସୂତ୍ର**"ରେ 'ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ'ର ସ୍ୱର ସଂଚାରଣର ବିଧାନ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ପ୍ରାୟ ୩୩ ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ 'ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ' ରହିଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ "**ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା**" ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରଚଳିତ ।

'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଲ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ	ଶତପଥ (ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ, କାଣ୍ୱ)	ବୃହଦାରଣ୍ୟକ	ଇଶ, ବୃହଦାରଣ୍ୟକ, ସୁବାଲ, ମନ୍ତ୍ରିକ, ନିରାଲମ୍ବ, ପୈଙ୍ଗଲ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ, ମୁକ୍ତିକା, ଜାବାଲ, ଭିକ୍ଷୁକ, ତୁରୀୟାତୀତ ଅବଧୂତ, ଯାଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ, ଶାଟ୍-ୟାୟନୀୟ, ତାରସାର, ଅଦ୍-ବୟ ତାରକ, ହଂସ, ତ୍ରିଶିଖ-ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମଣ୍ଡଲ-ବ୍ରାହ୍ମଣ

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ କଲ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	କାତ୍ୟାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	କାତ୍ୟାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ପାରସ୍କାର ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାତ୍ୟାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବିଷ୍ଣୁ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବାଜସନେୟୀ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଯଜ୍ଞବଲ୍କ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, କାତ୍ୟାୟନୀ ଶିକ୍ଷା, ପାରାଶରୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଣ୍ଡବ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ଅମୋଘାନନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ଲଘୁ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣରତ୍ନପ୍ରଦୀପିକା ଶିକ୍ଷା, କେଶବୀ ଶିକ୍ଷା, ହସ୍ତସ୍ୱରପ୍ରକ୍ରିୟା ଶିକ୍ଷା, ଅୟାବସାନନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତିଲକ୍ଷଣପରିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମନଃସ୍ୱାର ଶିକ୍ଷା, ଯଜୁର୍ବିଧାନ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରାଷ୍ଟକ ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କୌଷିକ ଶିକ୍ଷା, ତ୍ରୈସ୍ୱରୀୟ ଶିକ୍ଷା, ପରିଭାଷାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ନବାଙ୍କସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, କାରିକାବଲୀ ଶିକ୍ଷା, ବର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱରଭକ୍ତି ଶିକ୍ଷା, ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପ୍ରବୋଧିନୀ ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାସୂତ୍ର ଶିକ୍ଷା, ବେଦପରିଭାଷାକାରିକା ଶିକ୍ଷା, କ୍ରମସନ୍ଧାନ ଶିକ୍ଷା, ମଲଶ୍ରମକୃତ ଶିକ୍ଷା, ଗଲଦୃଗ ଶିକ୍ଷା, ପଦ୍ମକାରିକାରତ୍ନମାଳା ଶିକ୍ଷା

।। ଇତି ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ

ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଅନୁସାରେ 'ଯଜୁର୍ବେଦ'କୁ ୨ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଯାହା 'ବ୍ରହ୍ମ-ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି , ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଅଟେ । ଯେଉଁ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' "ଋଷି **ବୈଷମ୍ପାୟନ**" "ବେଦବ୍ୟାସ"ଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥିଲେ, ତାହା "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ଓ ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଗୁଡିକ ମହାତ୍ମା ଋଷି ମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ଓ ତପ ସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ଏହାକୁ 'ବ୍ରହ୍ମ ପରମ୍ପରା'ରେ ପ୍ରାପ୍ତ 'ଯଜୁର୍ବେଦ' କୁହାଯାଏ । 'ଶୁକ୍ଳ' ଓ 'କୃଷ୍ଣ' ଯଜୁର୍ବେଦ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲାବେଳେ, 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ, ତା'ର ସଂହିତା ଭିତରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଥାଏ।

ପତଞ୍ଜଳି ମହାଭାଷ୍ୟ ଓ ବାୟୁ ପୁରାଣ ଅନୁସାରେ "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର **୮୬ଟି ଶାଖା** ଥିଲା । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ, ଋଷି ବୈଷମ୍ପାୟନ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ" ତାଙ୍କର ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ଓ ପର ସମୟରେ ଏହା ଶାଖା ରୂପରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ବୈଷମ୍ପାୟନ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ "ଚରକ" କୁହାଯାଉଥିଲା ଓ ସେ "**ଚରକାଧର୍ଯ୍ୟୁ**" ଉପାଧି ପାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ୮୬ଜଣ ଶିଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ **୪୩ ଜଣଙ୍କ ନାମ** ବିଭିନ୍ନ ସୂତ୍ରରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ଏହି "କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଶାଖା ମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଥିଲେ । ସେ ଶାଖା ଗୁଡିକ ହେଲେ, - ଚରକ ଶାଖା, ଆହ୍ୱରକ ଶାଖା, କଠ ଶାଖା, ପ୍ରାଚ୍ୟ କଠ ଶାଖା, କପିଷ୍ଠଳ କଠ ଶାଖା, ଚାରାଣୀୟ ଶାଖା, ବାରାୟଣୀୟ ଶାଖା, ବାର୍ତନ୍ତବୀକ ଶାଖା, ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର ଶାଖା, ଉପମାନ୍ୟବ ଶାଖା, ପାତଣ୍ଡନୀୟ ଶାଖା, ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା, ମାନବ ଶାଖା, ବରହା ଶାଖା, ଦୁଣ୍ଡୁଭ ଶାଖା, ଛାଗଲେୟ ଶାଖା, ହାରିଦ୍ରବୀୟ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମାୟନ ଶାଖା, ଶ୍ୟାମ ଶାଖା, ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, ଔଖେୟ ଶାଖା, ଖାଣ୍ଡିକେୟ ଶାଖା, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶାଖା, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶାଖା, ହିରଣ୍ୟକେଶିନ ଶାଖା, ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶାଖା, ସତ୍ୟାଶାଢ଼ ଶାଖା, ଆତ୍ରେୟ ଶାଖା, ଆଳମ୍ବି ଶାଖା, ପଳଙ୍ଗା ଶାଖା, କମଳା ଶାଖା, ଋଚାଭ ଶାଖା, ଆରୁଣୀ ଶାଖା, ତଣ୍ଡି ଶାଖା, କଳାପ ଶାଖା, ତୁମ୍ବରୁ ଶାଖା, ଉଳପା ଶାଖା, ବୈଖାନସ ଶାଖା, ବାଧୂଳା ଶାଖା, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଶାଖା, କୌଣ୍ଡିନୟ ଶାଖା, ହାରୀତ ଶାଖା, ଓ ଐକେୟ ଶାଖା ।

Not For Commercial Use

ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ **୪ଟି ଶାଖା** ସଂହିତାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବା ଆଂଶିକ **ଉଦ୍ଧାର** ହୋଇପାରିଛି । ସେମାନେ ହେଲେ, **ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା, କଠ ବା କାଠକ ଶାଖା, କଠ-କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା,** ଓ **ମୈତ୍ରେୟଣୀ ଶାଖା** ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଶାଖା ସଂହିତା, ତାହାର କାଣ୍ଡ, ପ୍ରପାଠକ, ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ଓ କେଉଁ ଅଂଚଳ ମାନଙ୍କରେ ଏହାର ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସୁଅଛି, ତାହାର ତାଲିକା ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

ଶାଖା ସଂହିତା	କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	କାଣ୍ଡିକା/ମନ୍ତ୍ର	ଅଂଚଳ
ତୈତ୍ତିରୀୟ	୭	୪୪	୬୫୧	୧୨000+	ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର
କାଠକ	୫	୪୦	୮୪୩	୩୦୯୩	କାଶ୍ମିର, ଉତ୍ତର ଓ ପୂର୍ବ ଭାରତ
କପିଷ୍ଠଲ	୬	୪୮	-	-	ହରିୟାଣା, ରାଜସ୍ଥାନ
ମୈତ୍ରୟଣୀ	୪	୫୪	୬୫୪	୩୧୪୪	ପଶ୍ଚିମ ଭାରତ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ବିଷୟବସ୍ତୁ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ, 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବିଷୟବସ୍ତୁ ପରି ମଧ୍ୟ ସମାନ । ଏଥିରେ ଦଶ ପୂର୍ଣ୍ଣମାସ, ପିଣ୍ଡପିତୃ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟ, ସୋମ ସଂସ୍କାର ବର୍ଣ୍ଣନ, ସୋମଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ, ଅଗ୍ନି ଚୟନ ବର୍ଣ୍ଣନ, ଶୌତ୍ରାମଣି ଯଜ୍ଞ, ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଖିଲମନ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରହ, ପୁରୁଷମେଧ ଯଜ୍ଞ, ପୁରୁଷସୂକ୍ତ, ସର୍ବମେଧ ମନ୍ତ୍ର, ପିତୃମେଧ ଯଜ୍ଞ, ଗ୍ରହଗ୍ରହଣ ଓ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ବିବରଣୀ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

ଏବେ ଆମେ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଖା ସଂହିତା ବିଷୟରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଜାଣିବା ।

ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା ସଂହିତା

'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି "**ତିତ୍ତିରି**" ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ସଂହିତା' କେବଳ ଗୋଟିଏ ସଂହିତା, ଯାହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ଆଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଅଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ଓ ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର କିଛି

Not For Commercial Use

ସ୍ଥାନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ **ସାରସ୍ୱତ** ଓ **ଆର୍ଷେୟ** ରୂପରେ ଦୁଇଟି ପାଠ-ଭେଦ ଅଛି । ସାରସ୍ୱତ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମିଳେ, ତଥା, ଆଷେୟ ପରମ୍ପରାରେ ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରହିବା ଦରକାର, ଯାହା 'ତୈତ୍ତିରୀୟ ଶାଖା'ରେ ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ଅନ୍ୟ କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କର, ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଓ ଆରଣ୍ୟକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ର ନାମ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ**" ।

ଏହି 'ଶାଖା ସଂହିତା'ରେ ୭ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୪ଟି ପ୍ରପାଠକ ଓ ୬୫୧ଟି ଅନୁବାକ ରହିଅଛି । ଏହାର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ ର ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୨୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ ରହିଅଛି । କାଣ୍ଡାନୁକ୍ରମାଣୀ ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ ୫ଟି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଗୁଡିକ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ପ୍ରାଜାପତ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୨	ସୌମ୍ୟ କାଣ୍ଡ
୩	ଆଗ୍ନେୟ କାଣ୍ଡ
୪	ବିଶ୍ୱଦେବ କାଣ୍ଡ
୫	ସ୍ୱାୟଂଭୁବ କାଣ୍ଡ

କଠ ଶାଖା ସଂହିତା

'କଠ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଋଷି '**କଠ**' ଅଟନ୍ତି ଓ ସେ, ଏହି ଶାଖା ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଅଟନ୍ତି । ପତଞ୍ଜଳିଙ୍କ ଅନୁସାରେ ଏହି ଶାଖା ଅତି ଲୋକପ୍ରିୟ ଥିଲା, ଏପରିକି ସେହି ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମରେ ଏହାର ପାଠ କରାଯାଉଥିଲା । 'କଠ ଶାଖା' ବହୁତ ବଡ଼ ଓ ବିସ୍ତାରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, ଏହାର ୪୪ଟି ଉପଗ୍ରନ୍ଥ ଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ସେଥିପାଇଁ 'କଠ ଶାଖା'ର ବେଦରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ରହିଅଛି । 'କଠ ଶାଖା' ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହାର ସଂହିତା ଉଦ୍ଧାର

Not for Commercial Use

ହୋଇପାରିଛି, କିନ୍ତୁ ଏହାର ବ୍ରାହ୍ମଣ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ପାରିନାହିଁ ଓ ଏହା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଏହାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କଠ ସଂହିତା'ରେ ୫ଟି କାଣ୍ଡ, ୪୦ଟି ସ୍ଥାନକ ବା ପ୍ରପାଠକ, ୮୪୩ଟି ଅନୁବାକ, ଓ ୩୦୯୩ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି । ଏହାର ମନ୍ତ୍ର ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ମିଶାଇଲେ, ଏହାର ସମୁଦାୟ ମନ୍ତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ୧୯୦୦୦ରୁ ଅଧିକ ହେବ । ଏହାର ସଂହିତା ଓ ଉପନିଷଦର ନାମ "**କଠ**" ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣର ନାମ "**କାଠକ**" ଅଟେ । ଏହାର "**କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର**" ଅଛି ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ପାଇଁ "**ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**" ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

ଏହାର କାଣ୍ଡ ଅନୁସାରେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳେ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ବିଷୟ
୧	ଇଠିମିକା
୨	ମାଧ୍ୟମିକା
୩	ଓରିମିକା
୪	ଯାଜ୍ୟାନୁବାକ୍ୟା
୫	ଅଶ୍ୱମେଧ ଗ୍ରନ୍ଥ

କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା ସଂହିତା

'କପିଷ୍ଠଲ ଶାଖା'ର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା 'ଋଷି **କପିସ୍ଥଳ**' ଥିଲେ, ଓ ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ନିରୁକ୍ତ ପ୍ରବଚନକାରୀ 'ଦୁର୍ଗାଚାର୍ଯ୍ୟ' ଏହି ଶାଖାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲେ । ଏହି ଶାଖା ଆଂଶିକ ଭାବେ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇପାରିଛି । ଏହାର ରଚନା ପ୍ରାୟ "କାଠକ ସଂହିତା" ଭଳି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ସ୍ୱରାଙ୍କନ 'ଋକ୍ ବେଦ' ଭଳି, ତେଣୁ ଏହାର ବିଭାଜନ ମଧ୍ୟ 'ଋକ୍ ବେଦ' ପରି ଅଷ୍ଟକ ଓ ଅଧ୍ୟାୟ ପଦ୍ଧତିରେ ହୋଇଅଛି ।

ଏଥିରେ ୬ଟି ଅଷ୍ଟକ ଓ ୪୮ଟି ଅଧ୍ୟାୟ ରହିଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

ଅଷ୍ଟକ	ଅଧ୍ୟାୟ	ମନ୍ତବ୍ୟ
୧	୧-୮	ଉପଲବ୍ଧ
୨	୯-୧୬	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୩	୧୭-୨୪	ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୪	୨୫-୩୨	୩୨, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ
୫	୩୩-୪୦	ଉପଲବ୍ଧ
୬	୪୧-୪୮	୪୩, ଉପଲବ୍ଧ ନାହିଁ

ଏହାର ଉପଲବ୍ଧ ଅଧ୍ୟାୟ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ନାହିଁ । ଏହାର ଏକ "ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର"ର **ପାଣ୍ଡୁଲିପି** ବାରଣାସୀର ସରସ୍ୱତୀ ଭବନ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଏହି ଶାଖାର ବ୍ୟବହାର ହରିୟାଣା ଓ ରାଜସ୍ଥାନ ର କିଛି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ହୋଇଆସୁଅଛି ।

ମୈତ୍ରାୟଣୀ ଶାଖା ସଂହିତା

'ମୈତ୍ରାୟଣୀ ଶାଖା', 'ଋଷି **ମିତ୍ରାୟୁ**ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା, ଓ ସେ, ଏହି ସଂହିତାର ପ୍ରବାଚକ ଥିଲେ । ଏହାର ଅନୁସରଣକାରୀ, ସୌରାଷ୍ଟ୍ର, ଗୁଜୁରାଟ, ନାସିକ, ନାଗପୁର ଆଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଆସୁଅଛି । ଏହାର ରଚନା ଗଦ୍ୟାତ୍ମକ ଶୈଳୀରେ କରାଯାଇଛି । ଏଥିରେ ୪ଟି କାଣ୍ଡ, ୫୪ଟି ପ୍ରପାଠକ, ୬୫୪ଟି ଅନୁବାକ ଓ ୩୧୪୪ଟି ମନ୍ତ୍ର ରହିଅଛି ।

ଏହାର ରଚନାରେ, "ମୈତ୍ରାୟଣୀ" ନାମକ **ବ୍ରାହ୍ମଣ**, ଓ "ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ" ନାମକ **ଆରଣ୍ୟକ** ରହିଅଛି, । ଏହାର, "ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ" ନାମକ **ଉପନିଷଦ** ଅଛି । ଏହାର ଅନେକ 'କଳ୍ପସୂତ୍ର" ରହିଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ '**ମାନବ**', '**ବୌଦ୍ଧାୟନ**', ଓ '**ବରାହ**' ସୂତ୍ର ଗୁଡିକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହାର ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ **'ତୈତ୍ତିରିୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ'** ଓ ଅନେକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି ।

ଏହି ଶାଖାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

Not For Commercial Use

କାଣ୍ଡ	ପ୍ରପାଠକ	ଅନୁବାକ	ମନ୍ତ୍ର
୧	୧୧ (ଆଦିମ)	୧୬୫	୬୯୫
୨	୧୩ (ମଧ୍ୟମ)	୧୫୧	୭୮୩
୩	୧୬ (ଉପରି)	୧୮୦	୪୮୫
୪	୧୪ (ଖିଲ)	୧୫୮	୧୧୮୧

ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କ ପରି, ଏଥିରେ ଯାଜ୍ଞିକ ବର୍ଣ୍ଣନ, ବ୍ୟବସ୍ଥିତକ୍ରମରେ ରହିନାହିଁ । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ, '**ଗୋନାମିକ**' ପ୍ରକରଣରେ (ମୈ. ସଂ ୪/୨) ଗାୟକ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ତ୍ରର ଉଲ୍ଲେଖକରି, ତାଙ୍କର ମହିମା ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଛନ୍ତି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଶାଖାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପରେ ଉପଲବ୍ଧ ଓ ଅଧିକ ମହତ୍ୱଶାଳୀ ଏକମାତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ, "**ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ**" ଅଟେ । ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଶାଖା ମାନଙ୍କରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଆରଣ୍ୟକ, ସଂହିତା ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ରହିଅଛି । "ଶତପଥ ବ୍ରାହ୍ମଣ" ପରି ଏହା ସସ୍ୱର ଅଟେ ।

'ତୈତ୍ତିରିୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ' ୩ଟି କାଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ଏହାକୁ ଅଷ୍ଟକ ମଧ୍ୟ କୁହନ୍ତି । ଏଥିରେ ସମୁଦାୟ ୩୫୩ଟି ଅନୁବାକ ଅଛି । ଏହାର ବିଭାଜନ ଓ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଳ ଟେବୁଲରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କାଣ୍ଡ	ଅଧ୍ୟାୟ	ବିଷୟ
୧	୮	ଅଗ୍ନ୍ୟାଧାନ ଯଜ୍ଞ, ଗବାମୟନ ଯଜ୍ଞ, ବାଜପେୟ ଯଜ୍ଞ, ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଯଜ୍ଞ, ଓ ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ ଆଦିର ବର୍ଣ୍ଣନ
୨	୮	ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର, ଉପହୋମ, ଶୌତ୍ରାମଣି, ଓ ବୃହସ୍ପତିସବ ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ ସବର ନିରୂପଣ
୩	୧୨	ନକ୍ଷତ୍ରେଷ୍ଟି ଓ ପୁରୁଷମେଧ ସଂବନ୍ଧୀତ ବିବରଣ

Not For Commercial Use

ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ, ଏଥିରେ ଭରଦ୍ୱାଜ, ନଚିକେତା, ପ୍ରହଲ୍ଲାଦ ଓ ଅଗସ୍ତ୍ୟ-ବିଷୟ ଇତ୍ୟାଦି ଆଖ୍ୟାନ ଗୁଡିକ ରହିଅଛି । ସତ୍ୟଭାଷଣ, ବାଣୀର ମଧୁରତା, ତପୋମୟ ଜୀବନ, ଅତିଥି ସତ୍କାର, ସଂପତ୍ତିର ପରୋପକାର ହେତୁ ବିନିଯୋଗ, ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ ପାଳନ, ଆଚାର ଦର୍ଶନ ଓ ସୃଷ୍ଟି ଇତ୍ୟାଦି ବିଷୟର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଅଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ ଆରଣ୍ୟକ ଓ ଉପନିଷଦ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଦୁଇଟି ଆରଣ୍ୟକ ଅଛି, ସେଥିରୁ "**ତୈତ୍ତିରିୟ ଆରଣ୍ୟକ**" 'ତୈତ୍ତିରିୟ ଶାଖା'ର, ଓ ଏହା ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରହିବା ସହିତ, ଏହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗ୍ରନ୍ଥ ମଧ୍ୟ ଅଟେ । "**ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ ଆରଣ୍ୟକ**", 'ମୈତ୍ରୟଣୀ ଶାଖା'ର, କିନ୍ତୁ ଏହା ତାହାର ସଂହିତା ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ଅଛି । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟି ଶାଖାର ଆରଣ୍ୟକ ନାହିଁ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ୩୨ଟି ଉପନିଷଦ ଅଛି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ୪ଟି ଉପନିଷଦ ମୁଖ୍ୟ ଉପନିଷଦରେ ଗଣା ଯାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଲେ '**କଠ**', '**ତୈତ୍ତିରିୟ**', '**ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ**' ଓ '**ଶ୍ୱେତାଶ୍ୱତର**' ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦୀୟ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ରେ ଅନେକ କଳ୍ପସୂତ୍ର ଅଛି, ଯଥା, ୧୧ଟି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ୯ଟି ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର, ୩ଟି ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର ଓ ୨ଟି ବ୍ରହ୍ମସୂତ୍ର । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବୌଦ୍ଧାୟନ, ମାନବ, ଭରଦ୍ୱାଜ, ଆପସ୍ତମ୍ବ, ବରାହ, ଶୌତ୍ରସୂତ୍ର ଓ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି, ସେହିପରି 'ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବୌଦ୍ଧାୟନ, ମାନବ ଓ ଆପସ୍ତମ୍ବ 'ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର' ପ୍ରମୁଖ ଓ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ଏକ ମାତ୍ର '**ତୈତ୍ତିରିୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ, ତଥା ଏହାର ୨୧ଟି ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି ଓ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ '**ପାଣିନି ଶିକ୍ଷା**' ଓ '**ଭରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା**' ଏହାର ୪ଟି ଶାଖାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥାଏ । ଏ ସମସ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥ 'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ବର୍ଣ୍ଣ, ସ୍ୱର, ସନ୍ଧି, ପଦପାଠ, ଓ କ୍ରମପାଠ ର ବର୍ଣ୍ଣନ ରହିଅଛି ।

Not For Commercial Use

'କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ'ର ସଂହିତା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଆରଣ୍ୟକ, ଉପନିଷଦ, କଳ୍ପସୂତ୍ର, ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷା ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରନ୍ଥ ମାନଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ତାଲିକା ତଳେ ଦିଆଯାଇଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ସଂହିତା	ବ୍ରାହ୍ମଣ	ଆରଣ୍ୟକ	ଉପନିଷଦ
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, କାଠକ, କଠ-କପିଷ୍ଠଲ, ମୈତ୍ରାୟଣୀ	ତୈତ୍ତିରୀୟ, ମୈତ୍ରାୟଣୀ, କାଠକ, କଠ-କପିସ୍ଥଳା	ତୈତ୍ତିରୀୟ , ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ	କଠ, ତୈତ୍ତିରୀୟ, ଶ୍ଵେତାଶ୍ଵତର, ମୈତ୍ରାୟଣୀୟ, ସର୍ବସାର, ଶୁକରହସ୍ୟ, ସ୍କନ୍ଦ, ଗର୍ଭ, ଶାରୀରକ, ଏକାକ୍ଷର, ଅକ୍ଷି, ବ୍ରହ୍ମ, ଅବଧୂତ, କଠଶ୍ରୁତି, ସରସ୍ଵତୀ ରହସ୍ୟ, ନାରାୟଣ, କଳି ସନ୍ତରଣ, କୈବଲ୍ୟ, କାଳାଗ୍ନି ରୁଦ୍ର, ଦକ୍ଷିଣାମୂର୍ତ୍ତି, ରୁଦ୍ରହୃଦୟ, ପଞ୍ଚବ୍ରହ୍ମ, ଅମୃତବିନ୍ଦୁ, ତେଜୋବିନ୍ଦୁ, ଅମୃତନାଦ, କ୍ଷୁରିକା, ଧ୍ୟାନବିନ୍ଦୁ, ବ୍ରହ୍ମବିଦ୍ୟା, ଯୋଗତତ୍ତ୍ଵ, ଯୋଗଶିଖା, ଯୋଗକୁଣ୍ଡଳିନୀ, ବରାହ

Not For Commercial Use

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ କଳ୍ପସୂତ୍ର ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର	ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର	ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର	ଧର୍ମସୂତ୍ର
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ମାନବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବରାହ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଶ୍ରୌତସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ମାନବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଶୁଲ୍ବସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବାଧୂଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ମାନବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଭରଦ୍ୱାଜ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ହିରଣ୍ୟକେଶି ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବରାହ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ବୈଖାନସ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, ଆଗ୍ନିବେଶ୍ୟ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କାଠକ ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର, କଠ-କପିସ୍ଥଳା ଗୃହ୍ୟସୂତ୍ର,	ବୌଦ୍ଧାୟନ ଧର୍ମସୂତ୍ର, ଆପସ୍ତମ୍ବ ଧର୍ମସୂତ୍ର,

କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ

ବେଦ	ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଶିକ୍ଷା
କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ	ତୈତ୍ତିରୀୟ ପ୍ରାତିଶାଖ୍ୟ	ଚାରାୟଣ ଶିକ୍ଷା, ଭାରଦ୍ୱାଜ ଶିକ୍ଷା, ବ୍ୟାସ ଶିକ୍ଷା, ଶମ୍ଭୁ ଶିକ୍ଷା, ପାଣିନୀୟ ଶିକ୍ଷା (ଯଜୁସ୍), କୌହଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ବୋଧାୟନ ଶିକ୍ଷା, ବାସିଷ୍ଠ ଶିକ୍ଷା, ବାଲ୍ମିକୀ ଶିକ୍ଷା, ହାରିତ୍ ଶିକ୍ଷା, ଆତ୍ତରେୟ ଶିକ୍ଷା, କୌଣ୍ଡନୀୟ ଶିକ୍ଷା, ସର୍ବସମ୍ମତ ଶିକ୍ଷା, ଆରଣ୍ୟ ଶିକ୍ଷା, ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ଆପିଶଲି ଶିକ୍ଷା, କାଳନିର୍ଣ୍ଣୟ ଶିକ୍ଷା, ପାରି ଶିକ୍ଷା, ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ଶିକ୍ଷା, ନବ ଶିକ୍ଷା, ଶିକ୍ଷାସମୁଚ୍ଚୟ

।। ଇତି କୃଷ୍ଣ ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ଯଜୁର୍ବେଦ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଓ ଅନୁବାଦ

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଏବେବି ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ଏହାର ଅନେକ ପାଣ୍ଡୁଲିପି, '**ପୁନେ**'ର ଭଣ୍ଡାରକର ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍, **ରାଜସ୍ଥାନ**ର ଅଲବର ରାଜକୀୟ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ , **ଓଡ଼ିଶା** ରାଜ୍ୟ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍ ରେ ଓ **ବାରଣାସୀ**ର ସରସ୍ୱତୀ ଗ୍ରନ୍ଥାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି ।

"ଯଜୁର୍ବେଦ"ର ଅନୁବାଦ ଅନେକ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ବିଦେଶୀ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ଇଂରାଜୀ, ଜର୍ମାନୀ, ଓ ରୁଷି ଭାଷାରେ, ତଥା ଭାରତୀୟ ଭାଷା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୁଜୁରାଟି, ତାମିଲ, ତେଲୁଗୁ, କନ୍ନଡ଼, ମାଲାୟଲମ ଓ ହିନ୍ଦି ଭାଷାରେ ଅନେକ ପଣ୍ଡିତ ମାନଙ୍କର ଭାଷ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧ ଅଛି । ଭାରତୀୟ ଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ପୁସ୍ତକ ଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ, ଦେବୀଚନ୍ଦ, ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ, ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ, ଓ ଜୟଦେବ ଶର୍ମା ଙ୍କ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରମୁଖ ଅଟନ୍ତି ।

।। ଇତି ଯଜୁର୍ବେଦ ।।

Not For Commercial Use

ପ୍ରଥମ କାଣ୍ଡ

ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ କାଣ୍ଡମ୍

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଦର୍ଶପୂର୍ଣ୍ଣମାସୌ |

(ବାତ୍ସାପାକରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ଇଷେ ତ୍ୱୋର୍ଜେ ତ୍ୱା ବାୟବଃ ସ୍ଥୋପାୟବଃ ସ୍ଥ ଦେବୋ ବଃ ସବିତା ପ୍ରାର୍ପୟତୁ
ଶ୍ରେଷ୍ଠତମାୟ କର୍ମଣ ଆ ପ୍ୟାୟଧ୍ୱମଘ୍ନିୟା ଦେବଭାଗମୂର୍ଜସ୍ୱତୀଃ ପୟସ୍ୱତୀଃ
ପ୍ରଜାବତୀରନମୀବା ଅୟକ୍ଷ୍ମା ମା ବଃ ସ୍ତେନ ଈଶତ ମାଽଘଶଂସୋ ରୁଦ୍ରସ୍ୟ ହେତିଃ ପରି
ବୋ ବୃଣକ୍ତୁ ଧ୍ରୁବା ଅସ୍ମିନ୍-ଗୋପତୌ ସ୍ୟାତ ବହ୍ୱୀର୍ୟଜମାନସ୍ୟ ପଶୂନ୍-ପାହି (୧)॥
(ଇଷେ ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍)॥ ୧। ୧। ୧॥

(ବର୍ହିରାହରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ଘୋଷଦସି ପ୍ରତ୍ୟୁଷ୍ଟଂ ରକ୍ଷଃ ପ୍ରତ୍ୟୁଷ୍ଟା ଅରାତୟଃ ପ୍ରେୟମଗାଦ୍ଧିଷଣା ବର୍ହିରଚ୍ଛ
ମନୁନା କୃତା ସ୍ୱଧୟା ବିତଷ୍ଟା ତ ଆ ବହନ୍ତି କବୟଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଦେବେଭ୍ୟୋ ଜୁଷ୍ଟମିହ
ବର୍ହିରାସଦେ ଦେବାନାଂ ପରିଷୂତମସି ବର୍ଷବୃଦ୍ଧମସି ଦେବବର୍ହିର୍ମା ତ୍ୱାଽନ୍ୱଙ୍-ମା ତିର୍ୟକ୍-ପର୍ବ
ତେ ରାଧ୍ୟାସମାଚ୍ଛେତ୍ତା ତେ ମା ରିଷଂ ଦେବବର୍ହିଃ ଶତବଲ୍-ଶଂ ବି ରୋହ ସହସ୍ରବଲ୍-ଶା
(୧) ବି ବୟଂ ରୁହେମ ପୃଥିବ୍ୟାଃ ସମ୍ପୃଚଃ ପାହି ସୁସମ୍ଭୃତା ତ୍ୱା ସମ୍ଭରାମ୍ୟଦିତ୍ୟୈ
ରାସ୍ନାଽସୀନ୍ଦ୍ରାଣ୍ୟୈ ସନ୍ନହନଂ ପୂଷା ତେ ଗ୍ରନ୍ଥିଂ ଗ୍ରଥ୍ନାତୁ ସ ତେ ମାଽଽସ୍ଥାଦିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ତ୍ୱା
ବାହୁଭ୍ୟାମୁଦ୍ୟଚ୍ଛେ ବୃହସ୍ପତେର୍ମୂର୍ଧ୍ନା ହରାମ୍ୟୁର୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ୱିହି ଦେବଂ ଗମମସି (୨) ॥
(ସହସ୍ରବଲ୍-ଶା ଅଷ୍ଟାତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୧। ୨॥

Not For Commercial Use

(ରାତ୍ରିଦୋହଃ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଶୁନ୍ଧ॑ଧ୍ୱ॒ଂ ଦୈବ୍ୟା॑ୟ॒ କର୍ମ॑ଣେ ଦେବୟ॒ଜ୍ୟାୟୈ॑ ମାତ॒ରିଶ୍ୱ॑ନୋ ଘ॒ର୍ମୋ॑ଽସି॒ ଦ୍ୟୌର॑ସି ପୃଥି॒ବ୍ୟ॑ସି
ବି॒ଶ୍ୱଧା॑ୟା ଅସି ପର॒ମେଣ॒ ଧାମ୍ନା॒ ଦୃଂହ॑ସ୍ୱ॒ ମା ହ୍ୱା॒ର୍ବସୂ॑ନାଂ ପ॒ବିତ୍ର॑ମସି ଶ॒ତଧା॑ର॒ଂ ବସୂ॑ନାଂ
ପ॒ବିତ୍ର॑ମସି ସ॒ହସ୍ର॑ଧାରଂ ହୁ॒ତଃ ସ୍ତୋ॒କୋ ହୁ॒ତୋ ଦ୍ର॒ପ୍-ସୋ॑ଽଗ୍ନୟେ॑ ବୃହ॒ତେ ନାକା॑ୟ॒ ସ୍ୱାହା॒
ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀଭ୍ୟା॒ଂ ସା ବି॒ଶ୍ୱାୟୁଃ॒ ସା ବି॒ଶ୍ୱବ୍ୟ॑ଚା॒ଃ ସା ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା॒ ସଂ
ପୃ॑ଚ୍ୟଧ୍ୱମୃତାବରୀରୂ॒ର୍ମିଣୀ॒ର୍ମଧୁ॑ମତ୍ତମା ମ॒ନ୍ଦ୍ରା ଧନ॑ସ୍ୟ ସା॒ତୟେ॒ ସୋମେ॑ନ॒ ତ୍ୱାଽଽ
ତ॑ନ॒ଚ୍-ମୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ଦଧି॒ ବିଷ୍ଣୋ॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ର॑କ୍ଷସ୍ୱ (୧) ॥ (ସୋମେ॑ନା॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑) ॥ ୧। ୧। ୩॥

(ବ୍ରୀହିନିର୍ବାପଃ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

କର୍ମ॑ଣେ ବାଂ ଦେ॒ବେଭ୍ୟ॑ଃ ଶକେୟ॒ଂ ବେଷା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ପ୍ରତ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟ॒ଂ ରକ୍ଷ॒ଃ ପ୍ରତ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟା॒ ଅରା॑ତୟୋ॒
ଧୂର॑ସି॒ ଧୂର୍ବ॒ ଧୂର୍ବ॑ନ୍ତ॒ଂ ଧୂର୍ବ॒ ତଂ ଯୋ॑ଽସ୍ମାନ୍ଧୂର୍ବ॑ତି॒ ତଂ ଧୂ॑ର୍ବ॒ୟଂ ବ॒ୟଂ ଧୂର୍ବା॑ମ॒ସ୍ତ୍ୱଂ ଦେ॒ବାନା॑ମସି॒
ସସ୍ନି॑ତମ॒ଂ ପପ୍ରି॑ତମ॒ଂ ଜୁଷ୍ଟ॑ତମ॒ଂ ବହ୍ନି॑ତମଂ ଦେବ॒ହୂତ॑ମ॒ମହ୍ରୁ॑ତମସି ହବି॒ର୍ଧାନ॒ଂ ଦୃଂହ॑ସ୍ୱ॒ ମା
ହ୍ୱା॑ର୍ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷା॒ ପ୍ରେକ୍ଷେ॒ ମା ଭେର୍ମା ସଂ ବି॑କ୍-ଥା॒ ମା ତ୍ୱା॑ (୧) ହିଂସିଷମୁ॒ରୁ
ବାତା॑ୟ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେ॑ଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟାମ॒ଗ୍ନୟେ॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ
ନିର୍ବ॑ପାମ୍ୟ॒ଗ୍ନୀଷୋମା॑ଭ୍ୟାମି॒ଦଂ ଦେ॒ବାନା॑ମି॒ଦମୁ॑ ନଃ ସ॒ହ ସ୍ଫା॒ତ୍ୟୈ ତ୍ୱା॒ ନାରା॑ତ୍ୟୈ॒ ସୁବ॑ର॒ଭି
ବି ଖ୍ୟେ॑ଷଂ ବୈଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଜ୍ୟୋତି॒ର୍ଦୃଂହ॑ନ୍ତା॒ଂ ଦୁର୍ୟା॒
ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବ୍ୟୋରୁ॒ର୍ବ॑ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମନ୍ୱିହ୍ୟଦି॑ତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱୋ॒ପସ୍ଥେ॑ ସାଦୟା॒ମ୍ୟଗ୍ନେ॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ର॑କ୍ଷସ୍ୱ (୨) ॥
(ମା ତ୍ୱା॒ ଷଟ୍-ଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୧। ୪॥

Not For Commercial Use

(ବ୍ରୀହ୍ୟବଘାତଃ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଦେ॒ବୋ ବଃ॑ ସ॒ବି॒ତୋତ୍-ପୁ॑ନା॒ତ୍ୱଚ୍ଛି॑ଦ୍ରେଣ ପ॒ବିତ୍ରେ॑ଣ॒ ବସୋଃ॒ ସୂର୍ଯ॑ସ୍ୟ ର॒ଶ୍ମିଭି॒ରାପୋ॑

ଦେବୀରଗ୍ରେପୁବୋ ଅଗ୍ରେଗୁ॒ବୋଽଗ୍ର॑ ଇ॒ମଂ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ନ॑ୟ॒ତାଗ୍ରେ॑ ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ଧତ୍ତ

ଯୁ॒ଷ୍ମାନିନ୍ଦ୍ରୋ॑ଽବୃଣୀତ ବୃତ୍ର॒ତୂର୍ଯେ॑ ଯୂ॒ୟମିନ୍ଦ୍ର॑ମବୃଣୀଧ୍ୱଂ ବୃତ୍ର॒ତୂର୍ଯେ॑ ପ୍ରୋକ୍ଷିତାଃ ସ୍ଥା॒ଗ୍ନୟେ॑ ବୋ॒

ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ ପ୍ରୋକ୍ଷା॑ମ୍ୟ॒ଗ୍ନୀଷୋମା॑ଭ୍ୟା॒ଂ ଶୁନ୍ଧ॑ଧ୍ୱ॒ଂ ଦୈବ୍ୟା॑ୟ॒ କର୍ମ॑ଣେ ଦେବୟ॒ଜ୍ୟାୟା॒ ଅବ॑ଧୂତ॒ଂ

ରକ୍ଷୋଽବ॑ଧୂତା॒ ଅରା॑ତ॒ୟୋଽଦି॑ତ୍ୟା॒ସ୍ତ୍ୱଗ॑ସି॒ ପ୍ରତି॑ ତ୍ୱା (୧) ପୃଥି॒ବୀ ବେ॑ତ୍ତ୍ୱଧି॒ଷବ॑ଣମସି

ବାନସ୍ପ॒ତ୍ୟଂ ପ୍ରତି॒ ତ୍ୱାଽଦି॑ତ୍ୟା॒ସ୍ତ୍ୱଗ୍ୱେ॑ତ୍ତ୍ୱ॒ଗ୍ନେସ୍ତ॒ନୂର॑ସି ବା॒ଚୋ ବି॒ସର୍ଜ॑ନଂ ଦେ॒ବବୀ॑ତୟେ ତ୍ୱା

ଗୃହ୍-ଣା॒ମ୍ୟଦ୍ରି॑ରସି ବାନସ୍ପ॒ତ୍ୟଃ ସ ଇ॒ଦଂ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ସୁ॒ଶମି॑ ଶମି॒ଷ୍ୱେଷ॒ମା

ବ॒ଦୋର୍ଜ॒ମା ବ॑ଦ ଦ୍ୟୁ॒ମଦ୍ୱ॑ଦତ ବ॒ୟଂ ସ॑ଂଘା॒ତଂ ଜେ॑ଷ୍ମ ବ॒ର୍ଷବୃ॑ଦ୍ଧମସି॒ ପ୍ରତି॑ ତ୍ୱା ବ॒ର୍ଷବୃ॑ଦ୍ଧଂ

ବେତ୍ତୁ॒ ପରା॑ପୂତ॒ଂ ରକ୍ଷଃ॒ ପରା॑ପୂତା॒ ଅରା॑ତୟୋ॒ ରକ୍ଷ॑ସାଂ ଭା॒ଗୋ॑ଽସି ବା॒ୟୁର୍ବୋ॒ ବି ବି॑ନକ୍ତୁ

ଦେ॒ବୋ ବଃ॑ ସ॒ବିତା ହିର॑ଣ୍ୟପାଣିଃ॒ ପ୍ରତି॑ ଗୃହ୍-ଣାତୁ (୨) ॥

(ତ୍ୱା॒ ଭା॒ଗ ଏକା॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୫॥**

(ବ୍ରୀହିପେଷଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଅବ॑ଧୂତ॒ଂ ରକ୍ଷୋଽବ॑ଧୂତା॒ ଅରା॑ତ॒ୟୋଽଦି॑ତ୍ୟା॒ସ୍ତ୍ୱଗ॑ସି॒ ପ୍ରତି॑ ତ୍ୱା ପୃଥି॒ବୀ ବେ॑ତ୍ତୁ ଦି॒ବଃ

ସ୍କମ୍ଭ॒ନିର॑ସି॒ ପ୍ରତି॒ ତ୍ୱାଽଦି॑ତ୍ୟା॒ସ୍ତ୍ୱଗ୍ୱେ॑ତ୍ତୁ ଧି॒ଷଣା॑ଽସି ପର୍ବ॒ତ୍ୟା ପ୍ରତି॑ ତ୍ୱା ଦି॒ବଃ ସ୍କମ୍ଭ॒ନିର୍ବେ॑ତ୍ତୁ

ଧି॒ଷଣା॑ଽସି ପାର୍ବତେ॒ୟୀ ପ୍ରତି॑ ତ୍ୱା ପର୍ବ॒ତିର୍ବେ॑ତ୍ତୁ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ

ପ୍ର॒ସ॒ବେ॑ଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟା॒ମଧି॑ ବପାମି ଧା॒ନ୍ୟ॑ମସି ଧି॒ନୁହି ଦେ॒ବାନ୍-

ପ୍ରା॒ଣାୟ॑ ତ୍ୱାଽପା॒ନାୟ॑ ତ୍ୱା ବ୍ୟା॒ନାୟ॑ ତ୍ୱା ଦୀ॒ର୍ଘାମନୁ॒ ପ୍ରସି॑ତି॒ମାୟୁ॑ଷେ ଧାଂ ଦେ॒ବୋ ବଃ॑

ସ॒ବିତା ହିର॑ଣ୍ୟପାଣିଃ॒ ପ୍ରତି॑ ଗୃହ୍ଣାତୁ (୧) ॥ (ପ୍ରା॒ଣାୟ॑ ତ୍ୱା॒ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୬॥**

Not For Commercial Use

(କପାଲୋପଧାନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଧୃଷ୍ଟିରସି ବ୍ରହ୍ମ ୟଚ୍ଛାପାଽଗ୍ନେଽଗ୍ନିମାମାଦଂ ଜହି ନିଷ୍କ୍ରବ୍ୟାଦଂ ସେଧାଽଽ ଦେବୟଜଂ ବହ

ନିର୍ଦଗ୍ଧଂ ରକ୍ଷୋ ନିର୍ଦଗ୍ଧା ଅରାତୟୋ ଧ୍ରୁବମସି ପୃଥିବୀଂ ଦୃଂହାଽଽୟୁର୍ଦୃଂହ ପ୍ରଜାଂ ଦୃଂହ

ସଜାତାନସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ପର୍ୟୂହ ଧର୍ତ୍ରମସ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ଦୃଂହ ପ୍ରାଣଂ ଦୃଂହାପାନଂ ଦୃଂହ

ସଜାତାନସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ପର୍ୟୂହ ଧରୁଣମସି ଦିବଂ ଦୃଂହ ଚକ୍ଷୁଃ (୧) ଦୃଂହ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ

ଦୃଂହ ସଜାତାନସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ପର୍ୟୂହ ଧର୍ମାସି ଦିଶୋ ଦୃଂହ ୟୋନିଂ ଦୃଂହ ପ୍ରଜାଂ

ଦୃଂହ ସଜାତାନସ୍ମୈ ୟଜମାନାୟ ପର୍ୟୂହ ଚିତଃ ସ୍ଥ ପ୍ରଜାମସ୍ମୈ ରୟିମସ୍ମୈ ସଜାତାନସ୍ମୈ

ୟଜମାନାୟ ପର୍ୟୂହ ଭୃଗୂଣାମଙ୍ଗିରସାଂ ତପସା ତପ୍ୟଧ୍ୱଂ ୟାନି ଘର୍ମେ କପାଲାନ୍ୟୁପଚିନ୍ୱନ୍ତି

ବେଧସଃ । ପୂଷ୍ଣସ୍ତାନ୍ୟପି ବ୍ରତ ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୂ ବି ମୁଞ୍ଚତାମ୍ (୨)॥

(ଚକ୍ଷୁରଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୧। ୭॥

(ପୁରୋଡାଶଶ୍ରପଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ସଂ ବପାମି ସମାପୋ ଅଦ୍-ଭିରଗ୍ମତ ସମୋଷଧୟୋ ରସେନ ସଂ

ରେବତୀର୍ଜଗତୀଭିର୍ମଧୁମତୀର୍ମଧୁମତୀଭିଃ ସୃଜ୍ୟଧ୍ୱମଦ୍ଭ୍ୟଃ ପରି ପ୍ରଜାତାଃ ସ୍ଥ ସମଦ୍-ଭିଃ

ପୃଚ୍ୟଧ୍ୱଂ ଜନୟତ୍ୟୈ ତ୍ୱା ସଂ ୟୌମ୍ୟଗ୍ନୟେ ତ୍ୱାଽଗ୍ନୀଷୋମାଭ୍ୟାଂ ମଖସ୍ୟ ଶିରୋଽସି

ଘର୍ମୋଽସି ବିଶ୍ୱାୟୁରୁରୁ ପ୍ରଥସ୍ୱୋରୁ ତେ ୟଜ୍ଞପତିଃ ପ୍ରଥତାଂ ତ୍ୱଚଂ ଗୃହ୍ଣୀଷ୍ୱାନ୍ତରିତଂ

ରକ୍ଷୋଽନ୍ତରିତା ଅରାତୟୋ ଦେବସ୍ତ୍ୱା ସବିତା ଶ୍ରପୟତୁ ବର୍ଷିଷ୍ଠେ ଅଧି ନାକେଽଗ୍ନିସ୍ତେ

ତନୁବଂ ମାଽତି ଧାଗଗ୍ନେ ହବ୍ୟଂ ରକ୍ଷସ୍ୱ ସଂ ବ୍ରହ୍ମଣା ପୃଚ୍ୟସ୍ୱୈକତାୟ ସ୍ୱାହା ଦ୍ୱିତାୟ

ସ୍ୱାହା ତ୍ରିତାୟ ସ୍ୱାହା (୧) ॥ (ସବିତା ଦ୍ୱାବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୧। ୮॥

Not For Commercial Use

(ବେଦିକରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିର୍ଋଷିଃ)

ଆ ଦଂଦ୍ ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବାହୁର୍ଂସି ଦକ୍ଷିଣଃ ସହସ୍ରଭୃଷ୍ଟିଃ ଶତତେଂଜା ବାୟୁର୍ଂସି ତିଗ୍ମତେଂଜାଃ ପୃଥିଂବି ଦେବୟଜ୍ନ୍ୟୋଷଂଧ୍ୟାସ୍ତେ ମୂଲଂ ମା ହିଂଂସିଷ୍ମପଂହତୋଽରରୁଃ ପୃଥ୍ବ୍ୟୈ ବ୍ରଜଂ ଗଂଚ୍ଛ ଗୋଷ୍ଠାନଂ ବର୍ଷଂତୁ ତେ ଦ୍ୟୌର୍ବଂଧାନ ଦେଂବ ସବିତଃ ପରମସ୍ୟାଂ ପରାବତିଂ ଶତେନ ପାଶୈର୍ଯୋଂଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ବେଷ୍ଟି ୟଂ ଚଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତମତୋ ମା ମୌଗପଂହତୋଽରରୁଃ ପୃଥ୍ବ୍ୟୈ ଦେଂବୟଜଂନ୍ୟୈ ବ୍ରଜମ୍ (୧) ଗଂଚ୍ଛ ଗୋଷ୍ଠାନଂ ବର୍ଷଂତୁ ତେ ଦ୍ୟୌର୍ବଂଧାନ ଦେଂବ ସବିତଃ ପରମସ୍ୟାଂ ପରାବତିଂ ଶତେନ ପାଶୈର୍ଯୋଂଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ବେଷ୍ଟି ୟଂ ଚଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତମତୋ ମା ମୌଗପଂହତୋଽରରୁଃ ପୃଥ୍ବ୍ୟା ଅଦେଂବୟଜନୋ ବ୍ରଜଂ ଗଂଚ୍ଛ ଗୋଷ୍ଠାନଂ ବର୍ଷଂତୁ ତେ ଦ୍ୟୌର୍ବଂଧାନ ଦେଂବ ସବିତଃ ପରମସ୍ୟାଂ ପରାବତିଂ ଶତେନ ପାଶୈର୍ଯୋଂଽସ୍ମାନ୍ଦ୍ବେଷ୍ଟି ୟଂ ଚଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମସ୍ତମତୋ ମା (୨) ମୌଗରରୁଂସ୍ତେ ଦିବଂ ମା ସ୍କାନ୍ବସଂବସ୍ତ୍ୱା ପରିଂ ଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ଗାୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦଂସା ରୁଦ୍ରାସ୍ତ୍ୱା ପରିଂ ଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଂଭେନ ଛନ୍ଦଂସାଽଽଦିତ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା ପରିଂ ଗୃହ୍ଣନ୍ତୁ ଜାଗଂତେନ ଛନ୍ଦଂସା ଦେବସ୍ୟଂ ସବିତୁଃ ସବେ କର୍ମଂ କୃଣ୍ବନ୍ତି ବେଧସଂ ଋତମଂସ୍ୟୃତସଦଂନମସ୍ୟୃତଶ୍ରୀରଂସି ଧା ଅଂସି ସ୍ୱଧା ଅଂସ୍ୟୁର୍ବୀ ଚାସି ବସ୍ୱୀ ଚାସି ପୁରା କ୍ରୂରସ୍ୟଂ ବିସୃପୋଂ ବିରପ୍-ଶିନ୍ନୁଦାଦାୟଂ ପୃଥ୍ବୀଂ ଜୀରଦାଂନୁର୍ୟାମୈରଂୟଞ୍ଚନ୍ଦ୍ରମଂସି ସ୍ୱଧାଭିସ୍ତାଂ ଧୀରାଂସୋ ଅନୁଦୃଶ୍ୟଂ ୟଜନ୍ତେ (୩) ॥

(ଦେବୟଜଂନ୍ୟୈ ବ୍ରଜଂ ତମତୋ ମା ବିଂରପ୍-ଶିନ୍ନେକାଂଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୯॥**

(ହବିର୍ଗ୍ରହଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିର୍ଋଷିଃ)

ପ୍ରତ୍ୟୁଂଷ୍ଟଂ ରକ୍ଷଃ ପ୍ରତ୍ୟୁଂଷ୍ଟା ଅରାଂତୟୋଽଗ୍ନେର୍ବସ୍ତେଜିଂଷ୍ଠେନ ତେଜଂସା ନିଷ୍ଟଂପାମି ଗୋଷ୍ଠଂ ମା ନିର୍ମୃଂକ୍ଷଂ ବାଜିନଂ ତ୍ୱା ସପତ୍ନସାହଂ ସଂ ମାର୍ଜ୍-ମି ବାଚଂ ପ୍ରାଣଂ ଚକ୍ଷୁଃ ଶ୍ରୋତ୍ରଂ ପ୍ରଜାଂ

ୟୋନି॒ଂ ମା ନିର୍ମୃ॑ଷଂ ବା॒ଜିନୀ॑ଂ ତ୍ୱା ସପତ୍ନସା॒ହୀଂ ସଂ ମା॑ର୍ଜ୍-ମ୍ୟା॒ଶାସା॑ନା ସୌମନ॒ସଂ

ପ୍ର॒ଜାଂ ସୌଭା॑ଗ୍ୟଂ ତ॒ନୂମ୍ ।

ଅ॒ଗ୍ନେରନୁ॑ବ୍ରତା ଭୂ॒ତ୍ୱା ସଂ ନ॑ହ୍ୟେ ସୁକୃ॒ତାୟ॒ କମ୍ ॥

ସୁ॒ପ୍ର॒ଜସ॑ସ୍ତ୍ୱା ବ॒ୟଂ ସୁ॒ପତ୍ନୀ॒ରୁପ॑ (୧) ସେଦିମ ।

ଅଗ୍ନେ॑ ସପତ୍ନ॒ଦମ୍ଭ॑ନ॒ମଦ॑ବ୍ଧାସୋ॒ ଅଦା॑ଭ୍ୟମ୍ ॥

ଇ॒ମଂ ବି ଷ୍ୟା॑ମି॒ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ॒ ପାଶ॒ଂ ୟମବ॑ଧ୍ନୀତ ସବି॒ତା ସୁ॒କେତଃ॑ ।

ଧା॒ତୁଶ୍ଚ॒ ୟୋନୌ॑ ସୁକୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କେ ସ୍ୟୋ॒ନଂ ମେ॑ ସ॒ହ ପତ୍ୟା॑ କରୋମି ॥

ସମାୟୁ॑ଷା॒ ସଂ ପ୍ର॒ଜୟା॒ ସମ॑ଗ୍ନେ॒ ବର୍ଚ॑ସା॒ ପୁନଃ॑ ।

ସଂ ପତ୍ନୀ॒ ପତ୍ୟା॒ଽହଂ ଗ॑ଚ୍ଛେ॒ ସମା॒ତ୍ମା ତ॒ନୁବା॒ ମମ॑ ॥

ମ॒ହୀ॒ନାଂ ପୟୋ॒ଽସ୍ୟୋଷ॑ଧୀନା॒ଂ ରସ॒ସ୍ତସ୍ୟ॒ ତେଽକ୍ଷୀ॑ୟମାଣସ୍ୟ॒ ନିଃ (୨) ବ॑ପାମି ମହୀ॒ନାଂ

ପୟୋ॒ଽସ୍ୟୋଷ॑ଧୀନା॒ଂ ରସୋଽଦ॑ବ୍ଧେନ ତ୍ୱା॒ ଚକ୍ଷୁଷାଽବେ॑କ୍ଷେ ସୁପ୍ରଜା॒ସ୍ତ୍ୱାୟ॒ ତେଜୋ॑ଽସି॒

ତେଜୋଽନୁ ପ୍ରେହ୍ୟ॒ଗ୍ନିସ୍ତେ॒ ତେଜୋ॒ ମା ବି ନୈ॑ଦ॒ଗ୍ନେର୍ଜି॒ହ୍ୱାଽସି॑ ସୁ॒ଭୂର୍ଦେ॒ବାନା॒ଂ ଧାମ୍ନେ॑ ଧାମ୍ନେ

ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॒ ୟଜୁ॑ଷେୟଜୁଷେ ଭବ ଶୁ॒କ୍ରମ॑ସି॒ ଜ୍ୟୋତି॑ରସି॒ ତେଜୋ॑ଽସି ଦେ॒ବୋ ବଃ॑

ସବି॒ତୋତ୍-ପୁ॑ନା॒ତ୍ୱଚ୍ଛି॑ଦ୍ରେଣ ପ॒ବିତ୍ରେ॑ଣ॒ ବସୋ॒ଃ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ର॒ଶ୍ମିଭିଃ॑ ଶୁ॒କ୍ରଂ ତ୍ୱା॑ ଶୁ॒କ୍ରାୟା॒ଂ

ଧାମ୍ନେ॑ଧାମ୍ନେ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॒ ୟଜୁ॑ଷେୟଜୁଷେ ଗୃହ୍ଣାମି॒ ଜ୍ୟୋତି॑ସ୍ତ୍ୱା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ୟ॒ର୍ଚିସ୍ତ୍ୱା॒ଽର୍ଚିଷି॒

ଧାମ୍ନେ॑ଧାମ୍ନେ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॒ ୟଜୁ॑ଷେୟଜୁଷେ ଗୃହ୍ଣାମି (୩) ॥

(ଉପ॒ନୀ ର॒ଶ୍ମିଭିଃ॑ ଶୁ॒କ୍ରଂ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୧୦॥**

Not For Commercial Use

(ଇଧ୍ମାବର୍ହିଃ ପୂର୍ବକଂ ବେଦ୍ୟାଂ ହବିରାସାଦନଂ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

କୃଷ୍ଣୋ॑ଽସ୍ୟାଖରେ॒ଷ୍ଠୋ॑ଽଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା॒ ସ୍ୱାହା॒ ବେଦି॑ରସି ବ॒ର୍ହିଷେ॑ ତ୍ୱା॒ ସ୍ୱାହା॑ ବ॒ର୍ହିର॑ସି
ସ୍ରୁ॒ଗ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା॒ ସ୍ୱାହା॑ ଦି॒ବେ ତ୍ୱା॒ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ ତ୍ୱା ପୃଥି॒ବ୍ୟୈ ତ୍ୱା॑ ସ୍ୱ॒ଧା ପି॒ତୃଭ୍ୟ॒ ଊର୍ଗ୍-ଭ॑ବ
ବ॒ର୍ହି॒ଷଦ୍ଭ୍ୟ॑ ଊ॒ର୍ଜା ପୃ॑ଥି॒ବୀଂ ଗ॑ଚ୍ଛତ॒ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ ସ୍ତୂପୋ॒ଽସ୍ୟୂର୍ଣା॑ମ୍ରଦସଂ ତ୍ୱା ସ୍ତୃଣାମି ସ୍ୱାସ॒ସ୍ଥଂ
ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଗନ୍ଧ॒ର୍ବୋ॑ଽସି ବି॒ଶ୍ୱାବ॑ସୁ॒ର୍ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ମା॒ଦୀଷ॑ତୋ॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ ପରି॒ଧିରି॒ଡ ଈଡି॒ତ
ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ବା॒ହୁର॑ସି (୧) ଦକ୍ଷି॑ଣୋ॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ ପରି॒ଧିରି॒ଡ ଈଡି॒ତୋ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୌ
ତ୍ୱୋତ୍ତର॒ତଃ ପରି॑ ଧତ୍ତାଂ ଧ୍ରୁ॒ବେଣ॒ ଧର୍ମ॑ଣା॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ ପରି॒ଧିରି॒ଡ ଈଡି॒ତଃ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା
ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍ପାତୁ କସ୍ୟା॑ଶ୍ଚିଦ॒ଭିଶ॑ସ୍ତ୍ୟା ବୀ॒ତିହୋ॑ତ୍ରଂ ତ୍ୱା କବେ ଦ୍ୟୁ॒ମନ୍ତ॒ଂ ସମି॑ଧୀମ॒ହ୍ୟଗ୍ନେ॑
ବୃ॒ହନ୍ତ॑ମଧ୍ୱ॒ରେ ବି॒ଶୋ ଯ॒ନ୍ତ୍ରେ ସ୍ଥୋ॒ ବସୂ॑ନାଂ ରୁ॒ଦ୍ରାଣା॑ମାଦି॒ତ୍ୟାନା॒ଂ ସଦ॑ସି ସୀଦ
ଜୁ॒ହୂରୁ॑ପ॒ଭୃଦ୍-ଧ୍ରୁ॒ବାଽସି॑ ଘୃ॒ତାଚୀ॒ ନାମ୍ନା॑ ପ୍ରି॒ୟେଣ॒ ନାମ୍ନା॑ ପ୍ରି॒ୟେ ସଦ॑ସି ସୀଦୈ॒ତା ଅ॑ସଦନ୍-
ସୁକୃ॒ତସ୍ୟ॑ ଲୋ॒କେ ତା ବି॑ଷ୍ଣୋ ପାହି ପା॒ହି ଯ॒ଜ୍ଞଂ ପା॒ହି ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ପା॒ହି ମାଂ ଯ॑ଜ୍ଞ॒ନିୟ॑ମ୍
(୨) ॥ (ବା॒ହୁର॑ସି ପ୍ରି॒ୟେ ସଦ॑ସି॒ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୧୧॥**

(ଆଘାରଃ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଭୁବ॑ନମସି॒ ବି ପ୍ର॑ଥ॒ସ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ଯଷ୍ଟ॑ରି॒ଦଂ ନମଃ॑ ॥ ଜୁ॒ହ୍ୱେହ୍ୟ॒ଗ୍ନିସ୍ତ୍ୱା॑ ହ୍ୱୟତି ଦେବଯ॒ଜ୍ୟାୟା॒
ଉପ॑ଭୃଦେହି॑ ଦେ॒ବସ୍ତ୍ୱା॑ ସବି॒ତା ହ୍ୱ॑ୟତି ଦେବଯ॒ଜ୍ୟାୟା॒ ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ମା ବା॒ମବ॑ କ୍ରମିଷ॒ଂ ବି
ଜି॑ହାଥା॒ଂ ମା ମା॒ ସଂ ତା॑ପ୍ତଂ ଲୋ॒କଂ ମେ॑ ଲୋକକୃତୌ କୃଣୁତ॒ଂ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ ସ୍ଥାନ॑ମସୀ॒ତ
ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଅକୃଣୋଦ୍ୱୀ॒ର୍ୟା॑ଣି ସମା॒ରଭ୍ୟୋ॒ର୍ଧ୍ୱୋ ଅ॑ଧ୍ୱ॒ରୋ ଦି॑ବି॒ସ୍ପୃଶ॒ମହ୍ରୁ॑ତୋ ଯ॒ଜ୍ଞୋ
ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତେ॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ବା॒ନ୍-ସ୍ୱାହା॑ ବୃ॒ହଦ୍ଭାଃ ପା॒ହି ମା॑ଽଗ୍ନେ॒ ଦୁଶ୍ଚ॑ରିତା॒ଦା ମା॒ ସୁଚ॑ରିତେ ଭଜ
ମ॒ଖସ୍ୟ॒ ଶିରୋ॑ଽସି॒ ସଂ ଜ୍ୟୋତି॑ଷା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ରଙ୍-କ୍ତାମ୍ (୧) ॥ (ଅହ୍-ରୁ॑ତ॒ ଏକ॑ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୧। ୧୨॥

Not For Commercial Use

(ସ୍ରୁଗ୍ବ୍ୟୂହନାଦ୍ୟୁତ୍ତରତନ୍ତ୍ରମ୍ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ବାଜସ୍ୟ ମା ପ୍ରସ୍ତବେନୋଦ୍-ଗ୍ରାଭେଣୋଦଗ୍ରଭୀତ୍ ।

ଅଥା ସପତ୍ନାଂ ଇନ୍ଦ୍ରୋ ମେ ନିଗ୍ରାଭେଣାଧରାଂ ଅକଃ ॥

ଉଦ୍-ଗ୍ରାଭଂ ଚ ନିଗ୍ରାଭଂ ଚ ବ୍ରହ୍ମ ଦେବା ଅବୀବୃଧନ୍ ।

ଅଥା ସପତ୍ନାନିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ମେ ବିଷୂଚୀନାନ୍-ବ୍ୟସ୍ୟତାମ୍ ॥

ବସୁଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ରୁଦ୍ରେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱାଽଽଦିତ୍ୟେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱାଽକ୍ତଂ ରିହାଣା ବିୟନ୍ତୁ ବୟଃ ।

ପ୍ରଜାଂ ୟୋନିଂ ମା ନିର୍ମୃକ୍ଷମା ପ୍ୟାୟନ୍ତାମାପ ଓଷଧୟୋ ମରୁତାଂ ପୃଷତୟଃ ସ୍ଥ ଦିବମ୍ (୧)

ଗଚ୍ଛ ତତୋ ନୋ ବୃଷ୍ଟିମେରୟ ।

ଆୟୁଷ୍ପା ଅଗ୍ନେଽସ୍ୟାୟୁର୍ମେ ପାହି ଚକ୍ଷୁଷ୍ପା ଅଗ୍ନେଽସି ଚକ୍ଷୁର୍ମେ ପାହି ଧ୍ରୁବାଽସି ୟଂ ପରିଧିଂ

ପର୍ୟଧତ୍-ଥା ଅଗ୍ନେ ଦେବ ପଣିଭିର୍ବୀୟମାଣଃ ॥

ତଂ ତ ଏତମନୁ ଜୋଷଂ ଭରାମି ନେଦେଷ ତ୍ୱଦପଚେତୟାତୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ପାଥ ଉପ

ସମିତଂ ସଂସ୍ରାବଭାଗାଃ ସ୍ଥେଷା ବୃହନ୍ତଃ ପ୍ରସ୍ତରେଷ୍ଠା ବର୍ହିଷଦଶ୍ଚ (୨) ଦେବା ଇମାଂ

ବାଚମଭି ବିଶ୍ୱେ ଗୃଣନ୍ତ ଆସଦ୍ୟାସ୍ମିନ୍-ବର୍ହିଷି ମାଦୟଧ୍ୱମଗ୍ନେର୍ବାମପନ୍ନଗୃହସ୍ୟ ସଦସି

ସାଦୟାମି ସୁମ୍ନାୟ ସୁମ୍ନିନୀ ସୁମ୍ନେ ମା ଧତ୍ତଂ ଧୁରି ଧୁର୍ୟୌ ପାତମଗ୍ନେଽଦବ୍-

ଧାୟୋଽଶୀତତନୋ ପାହି ମାଽଦ୍ୟ ଦିବଃ ପାହି ପ୍ରସିତ୍ୟୈ ପାହି ଦୁରିଷ୍ଟ୍ୟୈ ପାହି

ଦୁରଦ୍ମନ୍ୟୈ ପାହି ଦୁଶ୍ଚରିତାଦବିଷଂ ନଃ ପିତୁଂ କୃଣୁ ସୁଷଦା ୟୋନିଂ ସ୍ୱାହା ଦେବା

ଗାତୁବିଦୋ ଗାତୁଂ ବିତ୍ତ୍ୱା ଗାତୁମିତ ମନସସ୍ପତ ଇମଂ ନୋ ଦେବ ଦେବେଷୁ ୟଜ୍ଞଂ ସ୍ୱାହା

ବାଚି ସ୍ୱାହା ବାତେ ଧାଃ (୩) ॥ (ଦିବଂ ଚ ବିତ୍ତ୍ୱା ଗାତୁଂ ତ୍ରୟୋଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୧। ୧୩॥**

Not For Commercial Use

(କାମ୍ୟେଷ୍ଟିୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ଵେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଉ॒ଭା ବା॑ମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଆହୁ॒ବଧ୍ୟା॑ ଉ॒ଭା ରାଧ॑ସଃ ସ॒ହ ମା॑ଦ॒ୟଧ୍ୟୈ॑ ॥

ଉ॒ଭା ଦା॒ତାରା॑ବି॒ଷାଂ ର॑ୟୀ॒ଣାମୁ॒ଭା ବାଜ॑ସ୍ୟ ସା॒ତୟେ॑ ହୁବେ ବାମ୍ ॥

ଅଶ୍ର॑ବ॒ଂ ହି ଭୂ॑ରି॒ଦାବ॑ତ୍ତରା ବା॒ଂ ବିଜା॑ମାତୁରୁ॒ତ ବା॑ ଘା ସ୍ୟା॒ଲାତ୍ ॥

ଅଥା॒ ସୋମ॑ସ୍ୟ॒ ପ୍ରୟ॑ତୀ ୟୁ॒ବଭ୍ୟା॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ସ୍ତୋମ॑ଂ ଜନୟାମି॒ ନବ୍ୟ॑ମ୍ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ନବ॒ତିଂ ପୁରୋ॑ ଦା॒ସପ॑ତ୍ନୀରଧୂନୁତମ୍ ॥ ସା॒କମେକେ॑ନ॒ କର୍ମ॑ଣା ॥

ଶୁଚି॒ଂ ନୁ ସ୍ତୋମ॒ଂ ନବ॑ଜାତମ॒ଦ୍ୟେନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ବୃତ୍ରହଣା ଜୁଷେଥା॑ମ୍ ॥ (୧)

ଉ॒ଭା ହି ବା॒ଂ ସୁ॒ହବା॒ ଜୋହ॑ବୀମି॒ ତା ବାଜ॑ଂ ସ॒ଦ୍ୟ ଉ॑ଶ॒ତେ ଧେଷ୍ଠା॑ ॥

ବ॒ୟମୁ॑ ତ୍ଵା ପଥସ୍ପତେ॒ ରଥ॒ଂ ନ ବାଜ॑ସାତୟେ ॥ ଧି॒ୟେ ପୂ॑ଷନ୍ନୟୁଜ୍ମହି ॥

ପ॒ଥସ୍ପ॑ଥଃ॒ ପରି॑ପତିଂ ବଚ॒ସ୍ୟା କାମେ॑ନ କୃ॒ତୋ ଅ॒ଭ୍ୟା॑ନଡ॒ର୍କମ୍ ॥

ସ ନୋ॑ ରାସଚ୍ଛୁ॒ରୁଧ॑ଶ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରାଗ୍ରା॒ ଧି॒ୟଂ॑-ଧି॒ୟଂ ସୀଷଧାତି॒ ପ୍ର ପୂ॒ଷା ॥

କ୍ଷେତ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ପତି॑ନା ବ॒ୟଂ ହି॒ତେନେ॑ବ ଜୟାମସି ॥

ଗାମଶ୍ଵ॑ଂ ପୋଷୟି॒ତ୍-ନ୍ଵା ସ ନଃ॑ (୨) ମୃଡାତୀ॒ଦୃଶେ॑ ॥

କ୍ଷେତ୍ର॑ସ୍ୟ ପତେ॒ ମଧୁ॑ମନ୍ତମୂ॒ର୍ମିଂ ଧେ॒ନୁରି॑ବ॒ ପୟୋ॑ ଅ॒ସ୍ମାସୁ॑ ଧୁକ୍ଷ୍ଵ ॥

ମ॒ଧୁଶ୍ଚୁତ॑ଂ ଘୃ॒ତମି॑ବ॒ ସୁପୂ॑ତମୃ॒ତସ୍ୟ॑ ନଃ॒ ପତ॑ୟୋ ମୃଡୟନ୍ତୁ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ନୟ॑ ସୁ॒ପଥା॑ ରା॒ୟେ ଅ॒ସ୍ମାନ୍-ବିଶ୍ଵା॑ନି ଦେବ ବ॒ୟୁନା॑ନି ବି॒ଦ୍ଵାନ୍ ॥

ୟୁ॒ୟୋ॒ଧ୍ୟ॑ସ୍ମଜ୍ଜୁ॑ହୁରା॒ଣମେନୋ॒ ଭୂୟି॑ଷ୍ଠାଂ ତେ॒ ନମ॑ଉକ୍ତିଂ ବିଧେମ ॥

ଆ ଦେ॒ବାନା॒ମପି॒ ପନ୍ଥା॑ମଗନ୍ମ ୟଚ୍ଛ॒କ୍ନବା॑ମ॒ ତଦନୁ॒ ପ୍ରବୋ॑ଢୁମ୍ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ବି॒ଦ୍ଵାନ୍-ସ ୟ॑ଜା॒ତ୍ (୩) ସେଦୁ॒ ହୋତା॒ ସୋ ଅ॑ଧ୍ଵ॒ରାନ୍-ସ ଋ॒ତୂନ୍-କ॑ଲ୍ପୟାତି ॥

Not For Commercial Use

ଯଦ୍ବାହି॑ଷ୍ଠ॒ଂ ତଦ॒ଗ୍ନୟେ॑ ବୃ॒ହଦ॑ର୍ଚ ବିଭାବସୋ ॥ ମହି॑ଷୀବ॒ ତ୍ୱଦ୍ର॒ୟିସ୍ତ୍ୱଦ୍ୱାଜା॒ ଉଦୀ॑ରତେ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ତ୍ୱଂ ପା॑ରୟା॒ ନବ୍ୟୋ॑ ଅ॒ସ୍ମାନ୍-ସ୍ବ॒ସ୍ତିଭି॒ରତି॑ ଦୁ॒ର୍ଗାଣି॒ ବିଶ୍ବା॑ ॥

ପୂଶ୍ଚ॑ ପୃ॒ଥ୍ୱୀ ବ॑ହୁ॒ଲା ନ॑ ଉ॒ର୍ବୀ ଭବା॑ ତୋ॒କାୟ॒ ତନ॑ୟାୟ॒ ଶଂୟୋଃ ॥

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ବ୍ର॒ତ॒ପା ଅ॑ସି ଦେ॒ବ ଆ ମର୍ତ୍ୟେ॒ଷ୍ବା ॥ ତ୍ୱଂ ଯ॒ଜ୍ଞେଷ୍ବୀଡ୍ୟ॑ଃ ॥

ଯଦ୍ୱୋ॑ ବ॒ୟଂ ପ୍ର॑ମି॒ନାମ॑ ବ୍ର॒ତାନି॑ ବି॒ଦୁଷା᳚ଂ ଦେବା॒ ଅବି॑ଦୁଷ୍ଟରାସଃ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିଷ୍ଟଦ୍-ବିଶ୍ବ॒ମା ପୃ॑ଣାତି ବି॒ଦ୍ୱାନ୍-ୟେଭି॑ର୍ଦେ॒ବାꣳ ଋ॒ତୁଭି॑ଃ କ॒ଲ୍ପୟା॑ତି (୪) ॥

(ଜୁଷେଥା॒ମା ସ ନୋ॑ ଯଜା॒ଦା ତ୍ରୟୋ॑ବିꣳଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୧। ୧। ୧୪॥**

(ଇ॒ଷେ ତ୍ୱା॑ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଶୁନ୍ଧ॑ଧ୍ୱ॒ଂ କର୍ମ॑ଣେ ଦେ॒ବୋଽବ॑ଧୂତ॒ଂ ଧୃଷ୍ଟି॒ଃ ସଂ ବ॑ପା॒ମ୍ୟା ଦ॑ଦେ॒ ପ୍ରତ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟ॒ଂ କୃଷ୍ଣୋ॑ଽସି॒
ଭୁବ॑ନମସି॒ ବାଜ॑ସ୍ୟୋ॒ଭା ବା॒ଂ ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ॥ ୧୪ ॥)

(ଇ॒ଷେ ଦୃꣳହ॒ ଭୁବ॑ନମ॒ଷ୍ଟା ବିꣳଶତିଃ ॥ ୨୮ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ପ୍ରଥମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୧ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମେ କ୍ରୟଃ |

(ୟଜମାନସ୍ୟ କ୍ଷୌରସ୍ନାନାନୁଂଲପନାଦିସଂସ୍କାରାଃ ପ୍ରାଚନିବଂଶପ୍ରବେଶଶ୍ଚ । ସୋମଋଷିଃ)

ଆପ॑ ଉନ୍ଦନ୍ତୁ ଜୀ॒ବସେ॑ ଦୀର୍ଘାୟୁ॒ତ୍ୱାୟ॒ ବର୍ଚ॑ସ॒ ଓଷ॑ଧେ॒ ତ୍ରାୟ॑ସ୍ୱୈନ॒ꣳ ସ୍ୱଧି॑ତେ॒ ମୈନ॑ꣳ
ହି॒ꣳସୀର୍ଦେବ॒ଶ୍ରୂରେ॒ତାନି॒ ପ୍ର ବ॑ପେ ସ୍ୱ॒ସ୍ତ୍ୟୁତ୍ତ॑ରାଣ୍ୟଶୀ॒ୟାଽଽପୋ॑ ଅ॒ସ୍ମାନ୍ମା॒ତରଃ॑ ଶୁନ୍ଧନ୍ତୁ ଘୃ॒ତେନ॑
ନୋ ଘୃତ॒ପୁବଃ॑ ପୁନନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱ॑ମ॒ସ୍ମତ୍-ପ୍ର ବ॑ହନ୍ତୁ ରି॒ପ୍ରମୁଦା॑ଭ୍ୟଃ॒ ଶୁଚି॒ରା ପୂ॒ତ ଏ॑ମି॒ ସୋମ॑ସ୍ୟ
ତ॒ନୂର॑ସି ତ॒ନୁବ॑ଂ ମେ ପାହି ମହୀ॒ନାଂ ପୟୋ॑ଽସି ବର୍ଚୋ॒ଧା ଅ॑ସି॒ ବର୍ଚଃ॒ (୧) ମୟି॑ ଧେହି
ବୃତ୍ରସ୍ୟ॑ କ॒ନୀନି॑କାଽସି ଚକ୍ଷୁଷ୍ପା ଅ॑ସି॒ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ମେ ପାହି ଚି॒ତ୍ପତି॑ସ୍ତ୍ୱା ପୁନାତୁ ବା॒କ୍-ପତି॑ସ୍ତ୍ୱା ପୁନାତୁ
ଦେ॒ବସ୍ତ୍ୱା॑ ସବି॒ତା ପୁ॑ନା॒ତ୍ୱଚ୍ଛି॑ଦ୍ରେଣ ପ॒ବିତ୍ରେ॑ଣ॒ ବସୋଃ॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ ର॒ଶ୍ମିଭି॒ସ୍ତସ୍ୟ॑ ତେ
ପବିତ୍ରପତେ ପ॒ବିତ୍ରେ॑ଣ॒ ୟସ୍ମୈ॒ କଂ ପୁ॒ନେ ତଚ୍ଛ॑କେୟ॒ମା ବୋ॑ ଦେବାସ ଈମହେ॒
ସତ୍ୟ॑ଧର୍ମାଣୋ ଅଧ୍ୱ॒ରେ ୟଦ୍ୱୋ॑ ଦେବାସ ଆଗୁରେ ୟଜ୍ଞି॑ୟାସୋ॒ ହବା॑ମହ॒ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒
ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥିବୀ॒ ଆପ॑ ଓଷଧୀ॒ସ୍ତ୍ୱଂ ଦୀ॒କ୍ଷାଣା॒ମଧି॑ପତିରସୀ॒ହ ମା॒ ସନ୍ତଂ॑ ପାହି (୨) ॥
(ବର୍ଚ॑ ଓଷଧୀର॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑) ॥ ୧। ୨। ୧॥

(ୟଜମାନସ୍ୟ ଦୀକ୍ଷା । ସୋମଋଷିଃ)

ଆକୂ॑ତ୍ୟୈ ପ୍ର॒ୟୁଜେ॒ଽଗ୍ନୟେ॒ ସ୍ୱାହା॑ ମେ॒ଧାୟୈ॒ ମନ॑ସେ॒ଽଗ୍ନୟେ॒ ସ୍ୱାହା॑ ଦୀ॒କ୍ଷାୟୈ॒
ତପ॑ସେ॒ଽଗ୍ନୟେ॒ ସ୍ୱାହା॒ ସର॑ସ୍ୱତ୍ୟୈ ପୂ॒ଷ୍ଣେଽଗ୍ନୟେ॒ ସ୍ୱାହାଽଽପୋ॑ ଦେବୀର୍ବୃହତୀର୍ବିଶ୍ୱଶମ୍ଭୁବୋ॒
ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଉ॒ର୍ବ॑ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ନୋ ହ॒ବିଷା॑ ବୃଧାତୁ ସ୍ୱାହା॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑
ନେ॒ତୁର୍ମର୍ତୋ॑ ବୃଣୀତ ସ॒ଖ୍ୟଂ ବିଶ୍ୱେ॑ ରା॒ୟ ଇ॑ଷୁଧ୍ୟସି ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନଂ ବୃ॑ଣୀତ ପୁଷ୍ୟସେ॒

ସ୍ୱାହ॑ର୍କ୍ସା॒ମୟୋ॒ଃ ଶିଲ୍ପେ॑ ସ୍ଥ॒ସ୍ତେ ବା॒ମା ର॑ଭେ॒ ତେ ମା॑ (୧) ପାତ॒ମାଽସ୍ୟ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟୋ॒ଦୃଚ॑

ଇ॒ମା॑ଂ ଧି॒ୟ॒ଂ ଶିକ୍ଷ॑ମାଣସ୍ୟ ଦେବ॒ କ୍ରତୁ॒ଂ ଦକ୍ଷ॑ଂ ବରୁଣ॒ ସଂ ଶି॑ଶାଧି॒ ଯୟା॒ଽତି॒ ବିଶ୍ୱା॑

ଦୁରି॒ତା ତରେ॑ମ ସୁତର୍ମା॑ଣ॒ମଧି॒ ନାବ॑ଂ ରୁହେ॒ମୋର୍ଗ॑ସ୍ୟାଙ୍ଗିର॒ସ୍ୟୂର୍ଣ॑ମ୍ରଦା॒ ଊର୍ଜ॑ଂ ମେ ଯଚ୍ଛ

ପା॒ହି ମା॒ ମା ମା॑ ହିଂସୀ॒ର୍ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ ଶର୍ମା॑ସି॒ ଶର୍ମ॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ ଶର୍ମ॑ ମେ ଯଚ୍ଛ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରାଣା॑ଂ

ମାଽତୀକା॒ଶାତ୍-ପା॒ହୀନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ୟୋନି॑ରସି॒ (୨) ମା ମା॑ ହିଂସୀଃ କୃ॒ଷ୍ୟୈ ତ୍ୱା॑ ସୁସ॒ସ୍ୟାୟୈ॑

ସୁପିପ୍ପ॒ଲାଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ୱୌଷ॑ଧୀଭ୍ୟଃ ସୂପ॒ସ୍ଥା ଦେ॒ବୋ ବନ॒ସ୍ପତି॑ରୂର୍ଦ୍ଧ୍ୱୋ ମା॑ ପା॒ହ୍ୟୋଦୃଚ॒ଃ ସ୍ୱାହା॑ ଯ॒ଜ୍ଞଂ

ମନ॑ସା॒ ସ୍ୱାହା॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀଭ୍ୟା॒ଂ ସ୍ୱାହୋ॒ରୋର॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷା॒ତ୍-ସ୍ୱାହା॑ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ବାତା॒ଦା ର॑ଭେ (୩)

॥ (ମା॒ ୟୋନି॑ରସି ତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ॑) ॥ ୧। ୨। ୨॥

(ଦେବୟଜନସ୍ୱୀକାରଃ । ସୋମକ୍ରୟଃ)

ଦୈବୀ॒ଂ ଧିୟ॑ଂ ମନାମହେ ସୁମୃଡୀ॒କାମ॒ଭିଷ୍ଟ॑ୟେ ବର୍ଚୋ॒ଧା॑ଂ ଯ॒ଜ୍ଞବା॑ହସଂ ସୁପା॒ରା ନୋ॑

ଅସ॒ଦ୍ୱଶେ॑ । ୟେ ଦେ॒ବା ମନୋ॑ଜାତା ମନୋ॒ୟୁଜ॑ଃ ସୁ॒ଦକ୍ଷା॒ ଦକ୍ଷ॑ପିତାର॒ସ୍ତେ ନ॑ଃ ପାନ୍ତୁ ତେ

ନୋ॑ଽବନ୍ତୁ ତେଭ୍ୟୋ॒ ନମ॒ସ୍ତେଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ୱାହା ଽଗ୍ନେ॒ ତ୍ୱଂ ସୁ ଜା॑ଗୃହି ବ॒ୟଂ ସୁ ମ॑ନ୍ଦିଷୀମହି

ଗୋପା॒ୟ ନ॑ଃ ସ୍ୱ॒ସ୍ତୟେ॑ ପ୍ର॒ବୁଧେ॑ ନ॒ଃ ପୁନ॑ର୍ଦଦଃ ।

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ବ୍ରତ॒ପା ଅ॑ସି ଦେ॒ବ ଆ ମର୍ତ୍ୟେ॒ଷ୍ୱା । ତ୍ୱଂ (୧) ଯ॒ଜ୍ଞେଷ୍ୱୀଡ୍ୟ॑ଃ ।।

ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଅ॒ଭି ମା ମାଽବ॑ବୃତ୍ରନ୍-ପୂ॒ଷା ସ॒ନ୍ୟା ସୋମୋ॒ ରାଧ॑ସା ଦେ॒ବଃ ସ॑ବି॒ତା

ବସୋ॑ର୍ବସୁଦାବା॒ ରାସ୍ୱେୟ॑ତ୍ସୋ॒ମାଽଽଭୂୟୋ॑ ଭର॒ ମା ପୃଣନ୍-ପୂ॒ର୍ତ୍ୟା ବି ରା॑ଧି॒ ମାଽହମାୟୁ॑ଷା

ଚ॒ନ୍ଦ୍ରମ॑ସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବ॒ ବସ୍ତ୍ର॑ମସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବୋ॒ସ୍ରାଽସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ

ଭବ॒ ହୟୋ॑ଽସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବ॒ (୨) ଛାଗୋ॑ଽସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବ ମେ॒ଷୋ॑ଽସି॒

ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବ ବା॒ୟବେ॑ ତ୍ୱା॒ ବରୁ॑ଣାୟ ତ୍ୱା॒ ନିରୃ॑ତ୍ୟୈ ତ୍ୱା ରୁ॒ଦ୍ରାୟ॑ ତ୍ୱା॒ ଦେବୀ॑ରାପୋ

ଅପାଂ ନପା॒ଦ୍ୟ ଊ॒ର୍ମିର୍ହ॑ବି॒ଷ୍ୟ॑ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବା॑ନ୍ମଦିନ୍ତ॑ମ॒ସ୍ତଂ ବୋ॒ ମାଽବ॑ କ୍ରମିଷ॒ମଚ୍ଛି॑ନ୍ନଂ॒ ତନ୍ତୁଂ॑

ପୃ॒ଥି॒ବ୍ୟା ଅନୁ॑ ଗେଷଂ ଭ॒ଦ୍ରାଦ॒ଭି ଶ୍ରେୟଃ॒ ପ୍ରେହି॒ ବୃହ॒ସ୍ପତିଃ॑ ପୁରଏ॒ତା ତେ॑ ଅ॒ସ୍ତ୍ୱଥେ॒ମବ॑ ସ୍ୟ॒

ବର॒ ଆ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ଆ॒ରେ ଶତ୍ରୂ॑ନ୍-କୃଣୁହି॒ ସର୍ବ॑ବୀର॒ ଏଦମ॑ଗନ୍ମ ଦେବ॒ୟଜ॑ନଂ ପୃଥି॒ବ୍ୟା

ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ୟଦଜୁ॑ଷନ୍ତ॒ ପୂର୍ବ॑ ଋକ୍ସା॒ମାଭ୍ୟାଂ॒ ୟଜୁ॑ଷା ସ॒ନ୍ତର॑ନ୍ତୋ ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ଣ॒ ସମି॒ଷା

ମ॑ଦେମ (୩) ॥ (ଆ ତ୍ୱଂ ହ୍ୱୟୋଽସି॒ ମମ॒ ଭୋଗା॑ୟ ଭବ ସ୍ୟ॒ ପଞ୍ଚ॑ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୨। ୩॥

(ସୋମକ୍ରୟଣ୍ୟାନୟନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଇ॒ୟଂ ତେ॑ ଶୁକ୍ର ତ॒ନୂରି॒ଦଂ ବର୍ଚ॒ସ୍ତୟା॒ ସଂ ଭ॑ବ॒ ଭ୍ରାଜଂ॑ ଗଚ୍ଛ ଜୂର॑ସି ଧୃ॒ତା ମନ॑ସା॒ ଜୁଷ୍ଟା॒

ବିଷ୍ଣ॑ବେ॒ ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ ସ॒ତ୍ୟସ॑ବସଃ ପ୍ରସ॒ବେ ବା॒ଚୋ ୟ॒ନ୍ତ୍ରମ॑ଶୀ॒ୟ ସ୍ୱାହା॑ ଶୁ॒କ୍ରମ॑ସ୍ୟ॒ମୃତ॑ମସି

ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବଂ ହ॒ବିଃ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ଚକ୍ଷୁରାଽରୁ॑ହମ॒ଗ୍ନେର॒କ୍ଷ୍-ଣଃ କ॒ନୀନି॑କା॒ଂ ୟଦେତ॑ଶେଭି॒ରୀୟ॑ସେ॒

ଭ୍ରାଜ॑ମାନୋ ବିପ॒ଶ୍ଚିତା॒ ଚିଦ॑ସି ମ॒ନାଽସି॒ ଧୀର॑ସି॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା (୧) ଅସି ୟ॒ଜ୍ଞିୟା॑ଽସି

କ୍ଷ॒ତ୍ରିୟା॒ଽସ୍ୟଦି॑ତିରସ୍ୟୁଭ॒ୟତଃ॑ଶୀର୍ଷ୍ଣୀ॒ ସା ନଃ॒ ସୁପ୍ରା॑ଚୀ॒ ସୁପ୍ର॑ତୀଚୀ॒ ସଂ ଭ॑ବ ମି॒ତ୍ରସ୍ତ୍ୱା॑ ପ॒ଦି

ବ॑ଧ୍ନାତୁ ପୂ॒ଷାଽଧ୍ୱ॑ନଃ ପା॒ତ୍ୱିନ୍ଦ୍ରା॒ୟାଧ୍ୟ॑କ୍ଷା॒ୟାନୁ॑ ତ୍ୱା ମା॒ତା ମ॑ନ୍ୟତା॒ମନୁ॑ ପି॒ତାଽନୁ ଭ୍ରାତା॒

ସଗ॒ର୍ଭ୍ୟୋଽନୁ ସଖା॒ ସୟୂ॑ଥ୍ୟଃ॒ ସା ଦେ॑ବି ଦେ॒ବମଚ୍ଛେ॒ହୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ସୋମଂ॑ ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ତ୍ୱାଽଽବ॑ର୍ତୟତୁ

ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॑ ପ॒ଥା ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ସୋମ॑ସଖା॒ ପୁନ॒ରେହି॑ ସ॒ହ ର॒ୟ୍ୟା (୨) ॥

(ଦକ୍ଷି॑ଣା॒ ସୋମ॑ସଖା॒ ପଞ୍ଚ॑ ଚ) ॥ ୧। ୨। ୪॥

(ସୋମକ୍ରୟଣ୍ୟାଃ ପଦସଂଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବସ୍ୱ୍ୟ॑ସି ରୁ॒ଦ୍ରାଽସ୍ୟଦି॑ତିରସ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟାଽସି॑ ଶୁ॒କ୍ରାଽସି॑ ଚ॒ନ୍ଦ୍ରାଽସି॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ସ୍ତ୍ୱା ସୁ॒ମ୍ନେ ର॑ଣ୍ୱତୁ ରୁ॒ଦ୍ରୋ

ବସୁ॑ଭି॒ରା ଚି॑କେତୁ ପୃଥି॒ବ୍ୟାସ୍ତ୍ୱା॑ ମୂ॒ର୍ଧନ୍ନା ଜି॑ଘର୍ମି ଦେବ॒ୟଜ॑ନ॒ ଇଡା॑ୟାଃ ପ॒ଦେ ଘୃ॒ତବ॑ତି॒

ସ୍ୱାହା॒ ପରି॑ଲିଖିତ॒ଂ ରକ୍ଷଃ॒ ପରି॑ଲିଖିତା॒ ଅରା॑ତୟ ଇ॒ଦମ॒ହଂ ରକ୍ଷ॑ସୋ ଗ୍ରୀ॒ବା ଅପି॑

Not For Commercial Use

କୃନ୍ତାମି ଯୋ᳚ଽସ୍ମାନ୍-ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ଯଂ ଚ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମ ଇଦମସ୍ୟ ଗ୍ରୀବାଃ (୧) ଅପି କୃନ୍ତାମ୍ୟସ୍ମେ

ରାୟସ୍ତ୍ୱେ ରାୟସ୍ତୋତେ ରାୟଃ ସଂ ଦେବି ଦେବ୍ୟୋର୍ବଶ୍ୟା ପଶ୍ୟସ୍ୱ ତ୍ୱଷ୍ଟୀମତୀ ତେ

ସପେୟ ସୁରେତା ରେତୋ ଦଧାନା ବୀରଂ ବିଦେୟ ତବ ସଂ-ଦୃଶି ମାଽହଂ

ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ବି ଯୋଷମ୍ (୨)॥ (ଅସ୍ୟ ଗ୍ରୀବା ଏକାନ୍ନତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୨। ୫॥**

(ସୋମୋନ୍ମାନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଅଂଶୁନା ତେ ଅଂଶୁଃ ପୃଚ୍ୟତାଂ ପରୁଷା ପରୁର୍ଗନ୍ଧସ୍ତେ କାମମବତୁ ମଦାୟ ରସୋ

ଅଚ୍ୟୁତୋଽମାତ୍ୟୋଽସି ଶୁକ୍ରସ୍ତେ ଗ୍ରହୋଽଭି ତ୍ୟଂ ଦେବଂ ସବିତାରମୂଣ୍ୟୋଃ

କବିକ୍ରତୁମର୍ଚାମି ସତ୍ୟସବସଂ ରତ୍ନଧାମଭି ପ୍ରିୟଂ ମତିମୂର୍ଧ୍ୱା ଯସ୍ୟାମତିର୍ଭା

ଅଦିଦ୍ୟୁତତ୍ସବୀମନି ହିରଣ୍ୟପାଣିରମିମୀତ ସୁକ୍ରତୁଃ କୃପା ସୁବଃ ।

ପ୍ରଜାଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ପ୍ରାଣାୟ ତ୍ୱା ବ୍ୟାନାୟ ତ୍ୱା ପ୍ରଜାସ୍ତ୍ୱମନୁ ପ୍ରାଣିହି ପ୍ରଜାସ୍ତ୍ୱାମନୁ ପ୍ରାଣନ୍ତୁ (୧) ॥

(ଅନୁ ସପ୍ତ ଚ) **॥ ୧। ୨। ୬॥**

(ସୋମକ୍ରୟଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ସୋମଂ ତେ କ୍ରୀଣାମ୍ୟୂର୍ଜସ୍ୱନ୍ତଂ ପୟସ୍ୱନ୍ତଂ ବୀର୍ୟାବନ୍ତମଭିମାତିଷାହଂ ଶୁକ୍ରଂ ତେ ଶୁକ୍ରେଣ

କ୍ରୀଣାମି ଚନ୍ଦ୍ରଂ ଚନ୍ଦ୍ରେଣାମୃତମମୃତେନ ସମ୍ୟତ୍ତେ ଗୋରସ୍ମେ ଚନ୍ଦ୍ରାଣି ତପସସ୍ତନୂରସି

ପ୍ରଜାପତେର୍ବର୍ଣସ୍ତସ୍ୟାସ୍ତେ ସହସ୍ରପୋଷଂ ପୁଷ୍ୟନ୍ତ୍ୟାଶ୍ଚରମେଣ ପଶୁନା କ୍ରୀଣାମ୍ୟସ୍ମେ ତେ

ବନ୍ଧୁର୍ମୟି ତେ ରାୟଃ ଶ୍ରୟନ୍ତାମସ୍ମେ ଜ୍ୟୋତିଃ ସୋମବିକ୍ରୟିଣି ତମୋ ମିତ୍ରୋ ନ ଏହି

ସୁମିତ୍ରଧା ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟୋରୁ ମା ବିଶ ଦକ୍ଷିଣମୁଶନ୍ନୁଶନ୍ତଂ ସ୍ୟୋନଃ ସ୍ୟୋନଂ ସ୍ୱାନ

ଭ୍ରାଜାଙ୍-ଘାରେ ବମ୍ଭାରେ ହସ୍ତ ସୁହସ୍ତ କୃଶାନବେତେ ବଃ ସୋମକ୍ରୟଣାସ୍ତାନ୍ରକ୍ଷଧ୍ୱଂ ମା

ବୋ ଦଭନ୍ (୧) ॥ (ଉରୁଂ ଦ୍ୱାବିଂଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୧। ୨॥ ୭॥**

Not For Commercial Use

(ସୋମସ୍ୟ ଶକଟାରୋପଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଉଦାୟୁଷା ସ୍ୱାୟୁଷୋଦୋଷଧୀନାଂ ରସେନୋପର୍ଜନ୍ୟସ୍ୟ ଶୁଷ୍ମେଣୋଦସ୍ଥାମମୃତାଂ ଅନୁ ।
ଉର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ୱିହ୍ୟଦିତ୍ୟାଃ ସଦୋଽସ୍ୟଦିତ୍ୟାଃ ସଦ ଆସୀଦାସ୍ତଭ୍ନାଦ୍-ଦ୍ୟାମୃଷଭୋ
ଅନ୍ତରିକ୍ଷମମିମୀତ ବରିମାଣଂ ପୃଥିବ୍ୟା ଆଽସୀଦଦ୍ୱିଶ୍ୱା ଭୁବନାନି ସମ୍ରାଡ୍-ବିଶ୍ୱେତ୍ତାନି
ବରୁଣସ୍ୟ ବ୍ରତାନି ବନେଷୁ ବ୍ୟନ୍ତରିକ୍ଷଂ ତତାନ ବାଜମର୍ବସ୍ତୁ ପୟୋ ଅଘ୍ନିୟାସୁ ହୃତ୍ସୁ (୧)
କ୍ରତୁଂ ବରୁଣୋ ବିକ୍ଷ୍ୱଗ୍ନିଂ ଦିବି ସୂର୍ୟମଦଧାତ୍ସୋମମଦ୍ରାବୁଦୁତ୍ୟଂ ଜାତବେଦସଂ ଦେବଂ ବହନ୍ତି
କେତବଃ । ଦୃଶେ ବିଶ୍ୱାୟ ସୂର୍ୟମ୍ ॥
ଉସ୍ରାବେତଂ ଧୂର୍ଷାହାବନଶ୍ରୂ ଅବୀରହଣୌ ବ୍ରହ୍ମଚୋଦନୌ ବରୁଣସ୍ୟ ସ୍କମ୍ଭନମସି ବରୁଣସ୍ୟ
ସ୍କମ୍ଭସର୍ଜନମସି ପ୍ରତ୍ୟସ୍ତୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶଃ (୨) ॥ (ହୃତ୍ସୁ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୨। ୮॥

(ସୋମସ୍ୟ ପ୍ରାଚୀନବଂଶମ୍ ପ୍ରତି ଗମନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ପ୍ର ଚ୍ୟବସ୍ୱ ଭୁବସ୍ପତେ ବିଶ୍ୱାନ୍ୟଭି ଧାମାନି ମା ତ୍ୱା ପରିପରୀ ବିଦନ୍ମା ତ୍ୱା ପରିପନ୍ଥିନୋ
ବିଦନ୍ମା ତ୍ୱା ବୃକା ଅଘାୟବୋ ମା ଗନ୍ଧର୍ବୋ ବିଶ୍ୱାବସୁରା ଦଘଚ୍ଛ୍ୟେନୋ ଭୂତ୍ୱା ପରା ପତ
ୟଜମାନସ୍ୟ ନୋ ଗୃହେ ଦେବୈଃ ସଂସ୍କୃତଂ ୟଜମାନସ୍ୟ ସ୍ୱସ୍ତ୍ୟୟନ୍ୟସ୍ୟପି ପନ୍ଥାମଗସ୍ମହି
ସ୍ୱସ୍ତିଗାମନେହସଂ ୟେନ ବିଶ୍ୱାଃ ପରି ଦ୍ୱିଷୋ ବୃଣକ୍ତି ବିନ୍ଦତେ ବସୁ ନମୋ ମିତ୍ରସ୍ୟ
ବରୁଣସ୍ୟ ଚକ୍ଷସେ ମହୋ ଦେବାୟ ତଦୃତଂ ସପର୍ୟତ ଦୂରେଦୃଶେ ଦେବଜାତାୟ
କେତବେ ଦିବସ୍ପୁତ୍ରାୟ ସୂର୍ୟାୟ ଶଂସତ ବରୁଣସ୍ୟ ସ୍କମ୍ଭନମସି ବରୁଣସ୍ୟ
ସ୍କମ୍ଭସର୍ଜନମସ୍ୟୁନ୍ମୁକ୍ତୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶଃ (୧) ॥ (ମିତ୍ରସ୍ୟ ତ୍ରୟୋବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୨। ୯॥

(ଆତିଥ୍ୟେଷ୍ଟିଃ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନେରା॑ତି॒ଥ୍ୟମ॑ସି॒ ବିଷ୍ଣ॑ବେ ତ୍ୱା॒ ସୋମ॑ସ୍ୟାଽଽତି॒ଥ୍ୟମ॑ସି॒ ବିଷ୍ଣ॑ବେ॒ ତ୍ୱାଽତି॑ଥେରାତି॒ଥ୍ୟମ॑ସି॒

ବିଷ୍ଣ॑ବେ ତ୍ୱା॒ଽଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା ରାୟସ୍ପୋଷ॒ଦାବ୍ନେ॑ ବିଷ୍ଣ॑ବେ ତ୍ୱା ଶ୍ୟେ॒ନାୟ॑ ତ୍ୱା ସୋମ॒ଭୃତେ॒

ବିଷ୍ଣ॑ବେ ତ୍ୱା॒ ୟା ତେ॒ ଧାମା॑ନି ହ॒ବିଷା॒ ୟଜ॑ନ୍ତି॒ ତା ତେ॒ ବିଶ୍ୱା॑ ପରି॒ଭୂର॑ସ୍ତୁ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଗ॑ୟ॒ସ୍ଫାନଃ॑

ପ୍ର॒ତର॑ଣଃ ସୁ॒ବୀରୋଽବୀ॑ରହା॒ ପ୍ର ଚ॑ରା ସୋମ॒ ଦୁର୍ୟା॒ନଦି॑ତ୍ୟାଃ ସଦୋ॒ଽସ୍ୟଦି॑ତ୍ୟାଃ॒ ସଦ॒ ଆ

(୧) ସୀ॑ଦ॒ ବରୁ॑ଣୋଽସି ଧୃ॒ତବ୍ର॑ତୋ ବାରୁ॒ଣମ॑ସି ଶ॒ଂୟୋର୍ଦେ॒ବାନାଂ॑ ସ॒ଖ୍ୟାନ୍ମା

ଦେ॒ବାନା॑ମ॒ପସ॑ଶ୍ଛିତ୍-ସ୍ମ॒ହ୍ୟାପ॑ତୟେ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି॒ ପରି॑ପତୟେ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି॒ ତନୂ॒ନପ୍ତ୍ରେ॑ ତ୍ୱା

ଗୃହ୍ଣାମି ଶାକ୍ୱ॒ରାୟ॑ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି॒ ଶକ୍ମ॒ନ୍ନୋଜି॑ଷ୍ଠାୟ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣା॒ମ୍ୟନା॑ଧୃ॒ଷ୍ଟମ॒ସ୍ୟନାଧୃ॒ଷ୍ୟଂ

ଦେ॒ବାନା॒ମୋଜୋ॑ଽଭିଶସ୍ତି॒ପା ଅ॑ନଭିଶସ୍ତେ॒ଽନ୍ୟମନୁ॑ ମେ ଦୀ॒କ୍ଷାଂ ଦୀ॒କ୍ଷାପ॑ତିର୍ମ॑ନ୍ୟତା॒ମନୁ॒

ତପ॒ସ୍ତପ॑ସ୍ପତି॒ରଞ୍ଜ॑ସା ସ॒ତ୍ୟମୁପ॑ ଗେଷଂ ସୁ॒ବି॒ତେ ମା॑ ଧାଃ (୨) ॥

(ଆ ମୈକଂ॑ ଚ) **॥୧।୨।୧୦॥**

(ଉପସଦଃ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଅ॒ଂଶୁର॑ଂଶୁସ୍ତେ ଦେବ ସୋ॒ମାଽଽପ୍ୟା॑ୟତା॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟୈକଧନ॒ବିଦ॒ ଆ ତୁଭ୍ୟ॒ମିନ୍ଦ୍ରଃ॑

ପ୍ୟାୟତା॒ମା ତ୍ୱମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ପ୍ୟାୟ॒ସ୍ୱାଽଽପ୍ୟା॑ୟୟ॒ ସଖୀ॑ନ୍-ସ॒ନ୍ୟା ମେ॒ଧୟା॑ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ତେ॑ ଦେବ

ସୋମ ସୁ॒ତ୍ୟାମ॑ଶୀ॒ୟେଷ୍ଟା॒ ରାୟଃ॒ ପ୍ରେଷେ ଭଗା॑ୟ॒ର୍ତମ୍ୟ॑ତବା॒ଦିଭ୍ୟୋ॒ ନମୋ॑ ଦି॒ବେ ନମଃ॑

ପୃଥି॒ବ୍ୟା ଅଗ୍ନେ॑ ବ୍ରତପତେ॒ ତ୍ୱଂ ବ୍ର॒ତାନାଂ॑ ବ୍ର॒ତପ॑ତିରସି॒ ୟା ମମ॑ ତ॒ନୂରେ॒ଷା ସା ତ୍ୱୟି॒ (୧)

ୟା ତବ॑ ତ॒ନୂରି॒ୟଂ ସା ମୟି॑ ସ॒ହ ନୌ॑ ବ୍ରତପତେ ବ୍ର॒ତିନୋ॑ର୍ବ୍ର॒ତାନି॒ ୟା ତେ॑ ଅଗ୍ନେ॒

ରୁଦ୍ରି॑ୟା ତ॒ନୂସ୍ତୟା॑ ନଃ ପାହି॒ ତସ୍ୟା॑ସ୍ତେ॒ ସ୍ୱାହା॒ ୟା ତେ॑ ଅଗ୍ନେଽୟାଶ॒ୟା ର॑ଜାଶ॒ୟା

ହ॑ରାଶ॒ୟା ତ॒ନୂର୍ବର୍ଷି॑ଷ୍ଠା ଗହ୍ୱରେ॒ଷ୍ଠୋଗ୍ରଂ ବଚୋ॒ ଅପା॑ବଧୀଂ ତ୍ୱେ॒ଷଂ ବଚୋ॒ ଅପା॑ବଧୀ॒ଂ

ସ୍ୱାହା॑ (୨) ॥ (ତ୍ୱୟି॑ ଚତ୍ୱାରି॒ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୨। ୧୧॥**

Not For Commercial Use

(ଉତ୍ତରବେଦିନିର୍ମାଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ବି॒ତ୍ତାୟ॑ନୀ ମେଽସି ତି॒କ୍ତାୟ॑ନୀ ମେ॒ଽସ୍ୟବ॑ତାନ୍ମା ନାଥି॒ତମବ॑ତାନ୍ମା ବ୍ୟଥି॒ତଂ ବି॒ଦେର॒ଗ୍ନିର୍ନଭୋ॒

ନାମାଗ୍ନେ॑ ଅଙ୍ଗିରୋ॒ ୟୋ᳚ଽସ୍ୟାଂ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟାମସ୍ୟାୟୁ॑ଷା॒ ନାମ୍ନେହି॒ ୟତ୍ତେଽନା॑ଧୃଷ୍ଟଂ॒ ନାମ॑

ୟ॒ଜ୍ଞିୟଂ॒ ତେନ॒ ତ୍ୱାଽଽଦ॒ଧେଽଗ୍ନେ॑ ଅଙ୍ଗିରୋ॒ ୟୋ ଦ୍ୱି॒ତୀୟ॑ସ୍ୟାଂ ତୃ॒ତୀୟ॑ସ୍ୟାଂ

ପୃଥି॒ବ୍ୟାମସ୍ୟାୟୁ॑ଷା॒ ନାମ୍ନେହି॒ ୟତ୍ତେଽନା॑ଧୃଷ୍ଟଂ॒ ନାମ॑ (୧) ୟ॒ଜ୍ଞିୟଂ॒ ତେନ॒ ତ୍ୱାଽଽ ଦ॑ଧେ

ସି॒ଂହୀର॑ସି ମହି॒ଷୀର॑ସ୍ୟୁ॒ରୁ ପ्र॑ଥସ୍ୱୋ॒ରୁ ତେ॑ ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଃ ପ୍ରଥତାଂ ଧ୍ରୁ॒ବାଽସି॑ ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑

ଶୁନ୍ଧସ୍ୱ ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑ ଶୁମ୍ଭସ୍ୱେନ୍ଦ୍ରଘୋ॒ଷସ୍ତ୍ୱା॒ ବସୁ॑ଭିଃ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ତ୍ପାତୁ॒ ମନୋ॑ଜବାସ୍ତ୍ୱା

ପି॒ତୃଭି॑ର୍ଦକ୍ଷିଣ॒ତଃ ପା॑ତୁ ପ୍ରଚେ॑ତାସ୍ତ୍ୱା ରୁ॒ଦ୍ରୈଃ ପ॒ଶ୍ଚାତ୍ପା॑ତୁ ବି॒ଶ୍ୱକ॑ର୍ମା ତ୍ୱାଽଽଦି॒ତ୍ୟୈରୁ॑ତ୍ତର॒ତଃ

ପା॑ତୁ ସି॒ଂହୀର॑ସି ସପତ୍ନସା॒ହୀ ସ୍ୱାହା॑ ସି॒ଂହୀର॑ସି ସୁପ୍ରଜା॒ବନିଃ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସି॒ଂହୀ (୨) ର॑ସି

ରାୟ॒ସ୍ପୋଷ॒ବନିଃ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସି॒ଂହୀର॑ସ୍ୟାଦିତ୍ୟ॒ବନିଃ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସି॒ଂହୀର॒ସ୍ୟା ବ॑ହ

ଦେ॒ବାନ୍ଦେ॑ବୟ॒ତେ ୟଜ॑ମାନାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ଭୂ॒ତେଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱା ବି॒ଶ୍ୱାୟୁ॑ରସି ପୃଥି॒ବୀଂ ଦୃଂ॑ହ

ଧ୍ରୁ॒ବକ୍ଷି॒ଦ॑ସ୍ୟ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ଦୃଂହାଚ୍ୟୁତ॒କ୍ଷିଦ॑ସି॒ ଦିବଂ॑ ଦୃଂହା॒ଗ୍ନେର୍ଭସ୍ମା॒ସ୍ୟ॒ଗ୍ନେଃ ପୁରୀ॑ଷମସି (୩) ॥

(ନାମ॑ ସୁପ୍ରଜା॒ବନିଃ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସି॒ଂହୀଃ ପଞ୍ଚ॑ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୨। ୧୨॥

(ହବିର୍ଧାନମଣ୍ଡପନିର୍ମାଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ୟୁ॒ଞ୍ଜତେ॒ ମନ॑ ଉ॒ତ ୟୁ॑ଞ୍ଜତେ॒ ଧିୟୋ॒ ବିପ୍ରା॒ ବିପ୍ର॑ସ୍ୟ ବୃହ॒ତୋ ବି॑ପ॒ଶ୍ଚିତଃ॑ ।

ବି ହୋତ୍ରା॑ ଦଧେ ବୟୁନା॒ବିଦେକ॒ ଇନ୍ମ॒ହୀ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ସବି॒ତୁଃ ପରି॑ଷ୍ଟୁତିଃ ॥

ସୁ॒ବାଗ୍-ଦେ॑ବ॒ଦୁର୍ୟା॒ଂ ଆ ବ॑ଦ ଦେବ॒ଶ୍ରୁତୌ॑ ଦେ॒ବେଷ୍ୱା ଘୋ॑ଷେଥା॒ମା ନୋ॑ ବୀ॒ରୋ

ଜା॑ୟତାଂ କର୍ମ॒ଣ୍ୟୋ॑ ୟଂ ସର୍ବେ॑ଽନୁଜୀବା॑ମ॒ ୟୋ ବ॑ହୂ॒ନାମସ॑ଦ୍ୱ॒ଶୀ ।

ଇ॒ଦଂ ବିଷ୍ଣୁର୍ବି ଚ॑କ୍ରମେ ତ୍ରେ॒ଧା ନି ଦ॑ଧେ ପ॒ଦମ୍ ।

Not For Commercial Use

ସମ୍ଭୃତମସ୍ୟ (୧) ପାଂସୁର ଇରାବତୀ ଧେନୁମତୀ ହି ଭୂତଂ ସୂୟବସିନୀ ମନବେ ୟଶସ୍ୟେ ।

ବ୍ୟସ୍କଭ୍ନାଦ୍ରୋଦସୀ ବିଷ୍ଣୁରେତେ ଦାଧାର ପୃଥିବୀମଭିତୋ ମୟୂଖୈଃ ॥

ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରେତମଧ୍ୱରଂ କଲ୍ପୟନ୍ତୀ ଊର୍ଧ୍ୱଂ ୟଜ୍ଞଂ ନୟତଂ ମା ଜୀହ୍ୱରତମତ୍ର ରମେଥାଂ ବର୍ଷ୍ମନ୍-ପୃଥିବ୍ୟା ଦିବୋ ବା ବିଷ୍ଣବୁତ ବା ପୃଥିବ୍ୟା ମହୋ ବା ବିଷ୍ଣବୁତ ବାଽନ୍ତରିକ୍ଷାଦ୍ଧସ୍ତୌ ପୃଣସ୍ୱ ବହୁଭିର୍ବସବ୍ୟୈରା ପ୍ର ୟଚ୍ଛ (୨) ଦକ୍ଷିଣାଦୋତ ସବ୍ୟାତ୍ ।

ବିଷ୍ଣୋର୍ନୁକଂ ବୀର୍ୟାଣି ପ୍ର ବୋଚଂ ୟଃ ପାର୍ଥିବାନି ବିମମେ ରଜାଂସି ୟୋ ଅସ୍କଭାୟଦୁତ୍ତରଂ ସଧସ୍ଥଂ ବିଚକ୍ରମାଣସ୍ତ୍ରେଧୋରୁଗାୟୋ ବିଷ୍ଣୋ ରରାଟମସି ବିଷ୍ଣୋଃ ପୃଷ୍ଠମସି ବିଷ୍ଣୋଃ ଶ୍ନ୍ୟପ୍ତ୍ରେ ସ୍ଥୋ ବିଷ୍ଣୋଃ ସ୍ୟୂରସି ବିଷ୍ଣୋର୍ଧ୍ରୁବମସି ବୈଷ୍ଣବମସି ବିଷ୍ଣବେ ତ୍ୱା (୩) ॥ (ଅସ୍ୟ ୟଚ୍ଛୈକାନ୍ନଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୨। ୧୩॥**

(କାମ୍ୟାଃ ସାମିଧେନ୍ୟଃ ପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟା ୟାଜ୍ୟାଶ୍ଚ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

କୃଣୁଷ୍ୱ ପାଜଃ ପ୍ରସିତିଂ ନ ପୃଥ୍ୱୀଂ ୟାହି ରାଜେବାମବାଂ ଇଭେନ ।

ତୃଷ୍ୱୀମନୁ ପ୍ରସିତିଂ ଦ୍ରୂଣାନୋଽସ୍ତାଽସି ବିଧ୍ୟ ରକ୍ଷସସ୍ତପିଷ୍ଠୈଃ ॥

ତବ ଭ୍ରମାସ ଆଶୁୟା ପତନ୍ତ୍ୟନୁ ସ୍ପୃଶ ଧୃଷତା ଶୋଶୁଚାନଃ ।

ତପୂଂଷ୍ୟଗ୍ନେ ଜୁହ୍ୱା ପତଙ୍ଗାନସଂ-ଦିତୋ ବି ସୃଜ ବିଷ୍ୱଗୁଲ୍-କାଃ ॥

ପ୍ରତି ସ୍ପଶୋ ବି ସୃଜ ତୂର୍ଣିତମୋ ଭବା ପାୟୁର୍ବିଶୋ ଅସ୍ୟା ଅଦବ୍-ଧଃ ।

ୟୋ ନୋ ଦୂରେ ଅଘଶଂସୋ (୧) ୟୋ ଅନ୍ତ୍ୟଗ୍ନେ ମାକିଷ୍ଟେ ବ୍ୟଥିରା ଦଧର୍ଷୀତ୍ ।

ଉଦଗ୍ନେ ତିଷ୍ଠ ପ୍ରତ୍ୟାଽଽତନୁଷ୍ୱ ନ୍ୟମିତ୍ରାଂ ଓଷତାତ୍ତିଗ୍ମହେତେ ।

ୟୋ ନୋ ଅରାତିଂ ସମିଧାନ ଚକ୍ରେ ନୀଚା ତଂ ଧକ୍ଷ୍ୟତସଂ ନ ଶୁଷ୍କମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଉ॒ର୍ଧ୍ୱୋ ଭ॑ବ॒ ପ୍ରତି᳚ ବି॒ଧ୍ୟା॒ଧ୍ୟ॒ସ୍ମଦା॒ବିଷ୍କୃ॑ଣୁଷ୍ୱ ଦୈବ୍ୟା॑ନ୍ୟଗ୍ନେ ।

ଅବ॑ ସ୍ଥି॒ରା ତ॑ନୁହି ଯାତୁ॒ଜୂନା॑ଂ ଜା॒ମିମଜା॑ମି॒ଂ ପ୍ର ମୃ॑ଣୀହି॒ ଶତ୍ରୂ॑ନ୍ ॥

ସ ତେ॑ (୨) ଜାନାତି ସୁମ॒ତିଂ ଯ॑ବିଷ୍ଠ॒ ଯ ଈବ॑ତେ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣେ ଗା॒ତୁମୈର॑ତ୍ ।

ବିଶ୍ୱା॑ନ୍ୟସ୍ମୈ ସୁ॒ଦିନା॑ନି ରା॒ୟୋ ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନାନ୍ୟ॒ର୍ୟୋ ବି ଦୁରୋ॑ ଅ॒ଭି ଦ୍ୟୌ᳚ତ୍ ॥

ସେଦ॑ଗ୍ନେ ଅସ୍ତୁ ସୁ॒ଭଗଃ॑ ସୁ॒ଦାନୁ॒ର୍ୟସ୍ତ୍ୱା॒ ନିତ୍ୟେ॑ନ ହ॒ବିଷା॒ ଯ ଉ॒କ୍-ଥୈଃ ।

ପିପ୍ରୀ॑ଷତି॒ ସ୍ୱ ଆୟୁ॑ଷି ଦୁରୋ॒ଣେ ବିଶ୍ୱେଦ॑ସ୍ମୈ ସୁ॒ଦିନା॒ ସା଼ଽସଦି॒ଷ୍ଟିଃ ॥

ଅର୍ଚା᳚ମି ତେ ସୁମ॒ତିଂ ଘୋଷ୍ୟ॒ର୍ବାକ୍-ସଂ ତେ॑ ବା॒ବାତା॑ ଜରତାମ॒ (୩) ଇୟଂ ଗୀଃ ।

ସ୍ୱଶ୍ୱା᳚ସ୍ତ୍ୱା ସୁ॒ରଥା॑ ମର୍ଜୟେମା॒ସ୍ମେ କ୍ଷ॒ତ୍ରାଣି॑ ଧାରୟେ॒ରନୁ॒ ଦ୍ୟୂନ୍ ॥

ଇ॒ହ ତ୍ୱା॒ ଭୂର୍ୟା ଚ॑ରେ॒ଦୁପ॒ ତ୍ମନ୍ଦୋଷା॑ବସ୍ତର୍ଦୀଦି॒ବାଂସ॒ମନୁ॒ ଦ୍ୟୂନ୍ ।

କ୍ରୀଡ॑ନ୍ତସ୍ତ୍ୱା ସୁ॒ମନ॑ସଃ ସପେମା॒ଭି ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନା ତ॑ସ୍ଥି॒ବାଂସୋ॒ ଜନା॑ନାମ୍ ॥

ଯସ୍ତ୍ୱା॒ ସ୍ୱଶ୍ୱଃ॑ ସୁହି॒ରଣ୍ୟୋ ଅ॑ଗ୍ନ ଉପ॒ଯାତି॒ ବସୁ॑ମତା॒ ରଥେ॑ନ ।

ତସ୍ୟ॑ ତ୍ରା॒ତା ଭ॑ବସି॒ ତସ୍ୟ॒ ସଖା॒ ଯସ୍ତ॑ ଆତି॒ଥ୍ୟମା॑ନୁ॒ଷଗ୍-ଜୁଜୋ॑ଷତ୍ ॥

ମ॒ହୋ ରୁ॑ଜାମି (୪) ବ॒ନ୍ଧୁତା॒ ବଚୋ॑ଭି॒ସ୍ତନ୍ମା॑ ପି॒ତୁର୍ଗୋତ॑ମା॒ଦନ୍ୱି॑ୟାୟ ॥

ତ୍ୱଂ ନୋ॑ ଅ॒ସ୍ୟ ବଚ॑ସଶ୍ଚିକିଦ୍ଧି॒ ହୋତ॑ର୍ୟବିଷ୍ଠ ସୁକ୍ରତୋ॒ ଦମୂ॑ନାଃ ॥

ଅସ୍ୱ॑ପ୍ନଜସ୍ତ॒ରଣ॑ୟଃ ସୁ॒ଶେବା॒ ଅତ॑ନ୍ଦ୍ରାସୋଽବୃ॒କା ଅଶ୍ର॑ମିଷ୍ଠାଃ ।

ତେ ପା॒ୟବଃ॑ ସ॒ଧ୍ରିୟ॑ଞ୍ଚୋ ନି॒ଷଦ୍ୟାଽଗ୍ନେ॒ ତବ॑ ନଃ ପାନ୍ତ୍ୱମୂର ॥

ଯେ ପା॒ୟବୋ॑ ମାମତେ॒ୟଂ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ପଶ୍ୟ॑ନ୍ତୋ ଅ॒ନ୍ଧଂ ଦୁ॑ରି॒ତାଦର॑କ୍ଷନ୍ ।

ର॒ରକ୍ଷ॒ ତାନ୍-ସୁ॒କୃତୋ॑ ବି॒ଶ୍ୱବେ॑ଦା॒ ଦିପ୍ସ॑ନ୍ତ॒ ଇଦ୍ରି॒ପବୋ॒ ନା ହ॑ (୫) ଦେଭୁଃ ॥

ତ୍ୱୟା॑ ବ॒ୟଂ ସ॑ଧ॒ନ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ୱୋତା॒ସ୍ତବ॒ ପ୍ରଣୀ᳚ତ୍ୟଶ୍ୟାମ॒ ବାଜାନ୍॑ ।

Not For Commercial Use

ଉ॒ଭା ଶଂସା॑ ସୂଦୟ ସ॒ତ୍ୟତା॑ତେଽନୁଷ୍ଠୁ॒ୟା କୃ॑ଣୁହ୍ୟହ୍ର॒ୟାଣ ॥

ଅ॒ୟା ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ॒ମିଧା॑ ବିଧେମ॒ ପ୍ରତି॒ ସ୍ତୋମଂ॑ ଶ॒ସ୍ୟମା॑ନଂ ଗୃଭାୟ ।

ଦହା॒ଶସୋ॑ ର॒କ୍ଷସଃ॑ ପା॒ହ୍ୟ॑ସ୍ମାନ୍-ଦ୍ରୁ॒ହୋ ନି॒ଦୋ ମି॑ତ୍ରମହୋ ଅବ॒ଦ୍ୟାତ୍ ॥

ର॒କ୍ଷୋ॒ହଣଂ॑ ବା॒ଜିନ॒ମାଽଽଜି॑ଘର୍ମି ମି॒ତ୍ରଂ ପ୍ରଥି॑ଷ୍ଠ॒ମୁପ॑ ୟାମି॒ ଶର୍ମ॑ ।

ଶିଶା॑ନୋ ଅ॒ଗ୍ନିଃ କ୍ରତୁ॑ଭିଃ॒ ସମି॑ଦ୍ଧଃ॒ ସ ନୋ॒ ଦିବା॒ (୭) ସ ରି॒ଷଃ ପା॑ତୁ॒ ନକ୍ତ॑ମ୍ ॥

ବି ଜ୍ୟୋତି॑ଷା ବୃହ॒ତା ଭା॑ତ୍ୟ॒ଗ୍ନିରା॒ବିର୍ବିଶ୍ୱା॑ନି କୃଣୁତେ ମହି॒ତ୍ୱା ।

ପ୍ରାଦେ॑ବୀର୍ମା॒ୟାଃ ସ॑ହତେ ଦୁ॒ରେବାଃ॒ ଶିଶୀ॑ତେ॒ ଶୃଙ୍ଗେ॒ ରକ୍ଷ॑ସେ ବି॒ନିକ୍ଷେ॑ ॥

ଉ॒ତ ସ୍ୱା॒ନାସୋ॑ ଦି॒ବି ଷ॑ନ୍ତ୍ୱ॒ଗ୍ନେସ୍ତି॒ଗ୍ମାୟୁ॑ଧା॒ ରକ୍ଷ॑ସେ॒ ହନ୍ତ॒ବା ଉ॑ ।

ମଦେ॑ ଚିଦସ୍ୟ॒ ପ୍ରରୁ॑ଜନ୍ତି॒ ଭାମା॒ ନ ବ॑ରନ୍ତେ ପରି॒ବାଧୋ॒ ଅଦେ॑ବୀଃ (୭)॥

(ଅ॒ଘଶଂ॑ସଃ॒ ସ ତେ॑ ଜରତାଂ ରୁଜାମି ହ॒ ଦିବୈକ॑ଚତ୍ୱାରିଂ ଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୨। ୧୪॥

(ଆପ॑ ଉନ୍ଦ॒ନ୍ତ୍ୱାକୂ॑ତ୍ୟୈ॒ ଦେବୀ॑ମି॒ୟଂ ତେ॒ ବସ୍ୱ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ଂଶୁନା॑ ତେ॒ ସୋମ॑ମୁଦାୟୁ॑ଷା॒ ପ୍ର

ଚ୍ୟ॑ବସ୍ୱା॒ଗ୍ନେରା॑ତି॒ଥ୍ୟମ॒ଂଶୁରଂ॑ ଶୁର୍ବି॒ତ୍ତାୟ॑ନୀ ମେଽସି ୟୁଞ୍ଜ॒ତେ॑ କୃଣୁଷ୍ୱ ପାଜ॒ଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ॥ ୧୪ ॥)

(ଆପୋ॒ ବସ୍ୱ୍ୟ॑ସି॒ ୟା ତବ୍ରେୟଂ ଗୀଶ୍ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ ॥ ୩୪ ॥)

(ଆପ॑ ଉନ୍ଦ॒ନ୍ତ୍ୱଦେ॑ବୀଃ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଦ୍ୱିତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୨ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଅଗ୍ନିଷ୍ଟୋମେ ପଶୁଃ |

(ସଦୋମଣ୍ଡପନିର୍ମାଣମ୍ | ସୋମଋଷିଃ)

ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେଽଶ୍ୱିନୋ᳚ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା᳚ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା᳚ଭ୍ୟା॒ମା ଦ॒ଦେଽଭ୍ରି॑ରସି॒ ନାରି॑ରସି॒ ପରି॑ଲିଖିତ॒ଗ୍ଂ ରକ୍ଷଃ॒ ପରି॑ଲିଖିତା॒ ଅରା॑ତୟ ଇ॒ଦମ॒ହଗ୍ଂ ରକ୍ଷ॑ସୋ ଗ୍ରୀ॒ବା ଅପି॑ କୃନ୍ତାମି॒ ଯୋ᳚ଽସ୍ମାନ୍-ଦ୍ୱେଷ୍ଟି॒ ଯଂ ଚ॑ ବ॒ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମ ଇ॒ଦମ॑ସ୍ୟ ଗ୍ରୀ॒ବା ଅପି॑ କୃନ୍ତାମି ଦି॒ବେ ତ୍ୱା॒ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ ତ୍ୱା ପୃଥି॒ବ୍ୟୈ ତ୍ୱା॒ ଶୁନ୍ଧ॑ତାଂ ଲୋ॒କଃ ପି॑ତୃଷଦ॑ନୋ॒ ଯବୋ᳚ଽସି ଯ॒ବୟା॒ସ୍ମଦ୍- ଦ୍ୱେଷୋ॑ (୧) ଯ॒ବୟାରା॑ତୀଃ ପିତୃ॒ଣାଗ୍ଂ ସଦ॑ନମ॒ସ୍ୟୁଦ୍ଦିବଗ୍ଂ॑ ସ୍ତଭା॒ନାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ପୃଣ ପୃଥି॒ବୀଂ ଦୃଗ୍ଂ॑ହ ଦ୍ୟୁତା॒ନସ୍ତ୍ୱା॑ ମାରୁ॒ତୋ ମି॑ନୋତୁ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୟୋର୍ଧ୍ରୁ॒ବେଣ॒ ଧର୍ମ॑ଣା ବ୍ରହ୍ମ॒ବନି॑ଂ ତ୍ୱା କ୍ଷତ୍ର॒ବନିଗ୍ଂ॑ ସୁପ୍ରଜା॒ବନିଗ୍ଂ॑ ରାୟସ୍ପୋଷ॒ବନି॒ଂ ପର୍ୟୂ॑ହାମି॒ ବ୍ରହ୍म॑ ଦୃଗ୍ଂହ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ ଦୃଗ୍ଂ॑ହ ପ୍ର॒ଜାଂ ଦୃଗ୍ଂ॑ହ ରା॒ୟସ୍ପୋଷ॑ଂ ଦୃଗ୍ଂହ ଘୃ॒ତେନ॑ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ॒ ଆ ପୃ॑ଣେଥା॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ସଦୋ᳚ଽସି ବିଶ୍ୱଜ॒ନସ୍ୟ॑ ଛା॒ୟା ପରି॑ ତ୍ୱା ଗିର୍ବଣୋ॒ ଗିର॑ ଇ॒ମା ଭ॑ବନ୍ତୁ ବି॒ଶ୍ୱତୋ॑ ବୃ॒ଦ୍ଧାୟୁ॒ମନୁ॒ ବୃଦ୍ଧ॑ୟୋ॒ ଜୁଷ୍ଟା॑ ଭବନ୍ତୁ॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ୟ॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ସ୍ୟୂର॒ସୀନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ଧ୍ରୁ॒ବମ॑ସ୍ୟୈ॒ନ୍ଦ୍ରମ॒ସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା (୨) ॥

(ଦ୍ୱେଷ॑ ଇ॒ମା ଅ॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ ଚ) ॥ ୧। ୩। ୧॥

(ଉପରବନିର୍ମାଣମ୍ | ସୋମଋଷିଃ)

ର॒କ୍ଷୋ॒ହଣୋ॑ ବଲଗ॒ହନୋ॑ ବୈଷ୍ଣ॒ବାନ୍-ଖ॑ନାମୀ॒ଦମ॒ହଂ ତଂ ବ॑ଲ॒ଗମୁଦ୍ୱ॑ପାମି॒ ଯଂ ନଃ॑ ସମା॒ନୋ ଯମସ॑ମାନୋ ନିଚ॒ଖାନେ॒ଦମେ॑ନ॒ମଧ॑ରଂ କରୋମି॒ ଯୋ ନଃ॑ ସମା॒ନୋ ଯୋଽସ॑ମାନୋଽରାତୀ॒ୟତି॑ ଗାୟ॒ତ୍ରେଣ॒ ଛନ୍ଦ॒ସାଽବ॑ବାଢୋ ବଲ॒ଗଃ କିମତ୍ର॑ ଭ॒ଦ୍ରଂ ତନ୍ନୌ॑

ସ୍ହ ବ୍ିରାଡସି ସପତ୍ନ୍ହା ସ୍ମ୍ରାଡସି ଭ୍ରାତୃବ୍ୟ୍ହା ସ୍ବ୍ରାଡସ୍ୟଭିମାତ୍ିହା ବିଶ୍ବ୍ାରାଡସ୍ି ବିଶ୍ବାସାଂ

ନ୍ାଷ୍ଟ୍ରାଣାଂ ହ୍ନ୍ତା (୧) ରକ୍ଷୋ୍ହଣୋ ବଲଗ୍ହନଃ୍ ପ୍ରୋକ୍ଷାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବାନ୍ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୋ

ବଲଗ୍ହନୋଽବ ନୟାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବାନ୍ ୟବୋଽସି ୟ୍ବୟ୍ାସ୍ମଦ୍-ଦ୍ୱେଷୋ ୟ୍ବୟାରାତୀ

ରକ୍ଷୋ୍ହଣୋ ବଲଗ୍ହନୋଽବ ସ୍ତୃଣାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବାନ୍ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୋ ବଲଗ୍ହନୋ୍ଽଭି ଜୁ୍ହୋମି

ବୈଷ୍ଣ୍ବାନ୍ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୌ ବଲଗ୍ହନା୍ବୁପ ଦଧାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବୀ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୌ ବଲଗ୍ହନୌ୍

ପର୍ୟୂହାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବୀ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୌ ବଲଗ୍ହନୌ୍ ପରି ସ୍ତୃଣାମି ବୈଷ୍ଣ୍ବୀ ରକ୍ଷୋ୍ହଣୌ

ବଲଗ୍ହନୌ ବୈଷ୍ଣ୍ବୀ ବୃ୍ହନ୍ନସି ବୃ୍ହଦ୍-ଗ୍ରାବା ବୃହ୍ତୀମିନ୍ଦ୍ରାୟ୍ ବାଚଂ ବଦ (୨) ॥

(ହ୍ନ୍ତେନ୍ଦ୍ରାୟ୍ ଦ୍ୱେ ଚ) ॥ **୧। ୩। ୨॥**

(ଧିଷ୍ଣିୟାଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବ୍ିଭୂରସି ପ୍ର୍ବାହଣୋ୍ ବହ୍ନିରସି ହବ୍ୟ୍ବାହନଃ ଶ୍ବା୍ତ୍ରୋଽସ୍ି ପ୍ରଚେତାସ୍ତୁଥୋଽସି ବ୍ିଶ୍ବବେଦା

ଉ୍ଶିଗସି କ୍ବିରଙ୍ଘାରିରସ୍ି ବମ୍ଭାରିରବ୍ସ୍ୟୁରସ୍ି ଦୁବସ୍ବାଞ୍ଛୁନ୍-ଧ୍ୟୂରସି ମାର୍ଜା୍ଲୀୟଃ ସ୍ମ୍ରାଡସି

କ୍ରୁଶାନୁଃ ପରି୍ଷଦ୍ୟୋଽସ୍ି ପବମାନଃ ପ୍ର୍ତକ୍ବାଽସ୍ି ନଭସ୍ବା୍ନସମ୍ମୃଷ୍ଟୋଽସି ହବ୍ୟ୍ସୂଦ

ଋ୍ତଧାମାଽସ୍ି ସୁ୍ବର୍ଜ୍ୟୋତି୍ର୍ବ୍ରହ୍ମଜ୍ୟୋତିରସ୍ି ସୁବର୍ଧାମା୍ଽଜୋଽସ୍ୟେକପା୍ଦହିରସି ବୁଧ୍ନ୍ୟୋ୍

ରୌଦ୍ରେ୍ଣାନୀକେନ ପା୍ହି ମାଽଗ୍ନେ ପିପୃ୍ହି ମା୍ ମା ମା ହିଂସୀଃ (୧)॥

(ଅନୀକେନା୍ଷ୍ଟୌ ଚ) ॥ **୧। ୩। ୩॥**

(ବୈସର୍ଜନୀୟହୋମଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ତ୍ୱଂ ସୋମ ତନୂ୍କୃଦ୍-ଭ୍ୟୋ୍ ଦ୍ୱେଷୋଭ୍ୟୋ୍ଽନ୍ୟକୃତେଭ୍ୟ ଉ୍ରୁ ୟ୍ନ୍ତାସ୍ି ବରୂ୍ଥ୍ଂ ସ୍ବାହା

ଜୁଷା୍ଣୋ ଅ୍ପ୍ତୁରାଜ୍ୟସ୍ୟ ବେତୁ ସ୍ବାହା୍ଽୟଂ ନୋ ଅ୍ଗ୍ନିର୍ବରିବଃ କୃଣୋତ୍ୱୟଂ ମୃଧଃ ପୁ୍ର

ଏତୁ ପ୍ରଭି୍ନ୍ଦନ୍ ।

Not For Commercial Use

ଅୟଂ ଶତ୍ରୂଞ୍ଜୟତୁ ଜର୍ହୃଷାଣୋଽୟଂ ବାଜଂ ଜୟତୁ ବାଜସାତୌ ॥

ଉରୁ ବିଷ୍ଣୋ ବି କ୍ରମସ୍ୱୋରୁ କ୍ଷୟାୟ ନଃ କୃଧି ।

ଘୃତଂ ଘୃତୟୋନେ ପିବ ପ୍ରପ୍ର ୟଜ୍ଞପତିଂ ତିର ॥

ସୋମୋ ଜିଗାତି ଗାତୁବିତ୍ (୧) ଦେବାନାମେତି ନିଷ୍କୃତମୃତସ୍ୟ ୟୋନିମାସଦମଦିତ୍ୟାଃ

ସଦୋଽସ୍ୟଦିତ୍ୟାଃ ସଦ ଆ ସୀଦୈଷ ବୋ ଦେବ ସବିତଃ ସୋମସ୍ତଂ ରକ୍ଷଧ୍ୱଂ ମା ବୋ

ଦଭଦେତତ୍ତ୍ୱଂ ସୋମ ଦେବୋ ଦେବାନୁପାଗା ଇଦମହଂ ମନୁଷ୍ୟୋ ମନୁଷ୍ୟାନ୍-ସହ

ପ୍ରଜୟା ସହ ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ନମୋ ଦେବେଭ୍ୟଃ ସ୍ୱଧା ପିତୃଭ୍ୟ ଇଦମହଂ ନିର୍ବରୁଣସ୍ୟ

ପାଶାତ୍ ସୁବରଭି (୨) ବି ଖ୍ୟେଷଂ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ଜ୍ୟୋତିରଗ୍ନେ ବ୍ରତପତେ ତ୍ୱଂ ବ୍ରତାନାଂ

ବ୍ରତପତିରସି ୟା ମମ ତନୂସ୍ତ୍ୱୟ୍ୟଭୂଦିୟଂ ସା ମୟି ୟା ତବ ତନୂର୍ମୟ୍ୟଭୂଦେଷା ସା ତ୍ୱୟି

ୟଥାୟଥଂ ନୌ ବ୍ରତପତେ ବ୍ରତିନୋର୍ବ୍ରତାନି (୩)॥ (ଗାତୁବିଦ୍ଭ୍ୟୋଽଷ୍ଟାତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ **୧। ୩। ୪॥**

(ୟୂପଚ୍ଛେଦନମ୍ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଅତ୍ୟନ୍ୟାନଗାଂ ନାନ୍ୟାନୁପାଗାମର୍ବାକ୍ତ୍ୱା ପରୈରବିଦଂ ପରୋଽବରୈସ୍ତଂ ତ୍ୱା ଜୁଷେ ବୈଷ୍ଣବଂ

ଦେବୟଜ୍ୟାୟୈ ଦେବସ୍ତ୍ୱା ସବିତା ମଧ୍ୱାଽନକ୍ତ୍ୱୋଷଧେ ତ୍ରାୟସ୍ୱୈନଂ ସ୍ୱଧିତେ ମୈନଂ

ହିଂସୀର୍ଦିବମଗ୍ରେଣ ମା ଲେଖୀରନ୍ତରିକ୍ଷଂ ମଧ୍ୟେନ ମା ହିଂସୀଃ ପୃଥିବ୍ୟା ସଂ ଭବ

ବନସ୍ପତେ ଶତବଲ୍-ଶୋ ବି ରୋହ ସହସ୍ରବଲ୍-ଶା ବି ବୟଂ ରୁହେମ ୟଂ ତ୍ୱାଽୟଂ

ସ୍ୱଧିତିସ୍ତେତିଜାନଃ ପ୍ରଣିନାୟ ମହତେ ସୌଭଗାୟାଽଚ୍ଛିନ୍ନୋ ରାୟଃ ସୁବୀରଃ (୧) ॥

(ୟଂ ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୩। ୫॥**

Not For Commercial Use

(ୟୂପସ୍ଥାପନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ପୃ॒ଥି॒ବ୍ୟୈ ତ୍ଵା॒ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ ତ୍ଵା ଦି॒ବେ ତ୍ଵା॒ ଶୁନ୍ଧ॑ତାଂ ଲୋ॒କଃ ପି॑ତୃ॒ଷଦ॑ନୋ॒ ୟବୋ॑ଽସି

ୟ॒ବୟା॒ସ୍ମଦ୍-ଦ୍ଵେଷୋ॑ ୟ॒ବୟାରା॑ତୀଃ ପିତୃ॒ଣାଂ ସଦ॑ନମସି ସ୍ଵାବେ॒ଶୋ॑ଽସ୍ୟଗ୍ରେ॒ଗା ନେ॑ତୃ॒ଣାଂ

ବନ॒ସ୍ପତି॒ରଧି॑ ତ୍ଵା ସ୍ଥାସ୍ୟତି॒ ତସ୍ୟ॑ ବିତ୍ତାଦ୍ଦେ॒ବସ୍ତ୍ଵା॑ ସବି॒ତା ମଧ୍ଵା॑ଽନକ୍ତୁ

ସୁପିପ୍ପ॒ଲାଭ୍ୟ॒ସ୍ତ୍ଵୌଷ॑ଧୀଭ୍ୟ॒ ଉଦ୍ଦିବଂ॑ ସ୍ତଭା॒ନାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ପୃଣ ପୃଥି॒ବୀମୁପ॑ରେଣ ଦୃଂହ॒ ତେ

ତେ॒ ଧାମା॑ନ୍ୟୁଶ୍ମସୀ (୧) ଗ॒ମଧ୍ୟେ॒ ଗାବୋ॒ ୟତ୍ର॒ ଭୂରି॑ଶୃଙ୍ଗା ଅ॒ୟାସଃ॑ ।

ଅତ୍ରାହ॒ ତଦୁ॑ରୁଗା॒ୟସ୍ୟ॒ ବିଷ୍ଣୋଃ॑ ପର॒ମଂ ପ॒ଦମବ॑ ଭାତି॒ ଭୂରେଃ॑ ॥

ବିଷ୍ଣୋଃ॒ କର୍ମା॑ଣି ପଶ୍ୟତ॒ ୟତୋ॑ ବ୍ର॒ତାନି॑ ପସ୍ପ॒ଶେ । ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ୟୁଜ୍ୟଃ॒ ସଖା॑ ॥

ତଦ୍ଵିଷ୍ଣୋଃ॑ ପର॒ମଂ ପ॒ଦଂ ସଦା॑ ପଶ୍ୟନ୍ତି ସୂ॒ରୟଃ॑ । ଦି॒ଵୀବ॒ ଚକ୍ଷୁରାତ॑ତମ୍ ॥

ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ବନି॑ଂ ତ୍ଵା କ୍ଷତ୍ର॒ବନି॑ଂ ସୁପ୍ରଜା॒ବନି॑ଁ ରାୟସ୍ପୋଷ॒ବନି॒ଂ ପର୍ୟୂ॑ହାମି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ ଦୃଂହ କ୍ଷ॒ତ୍ରଂ

ଦୃଂହ ପ୍ର॒ଜାଂ ଦୃଂହ ରା॒ୟସ୍ପୋଷଂ॑ ଦୃଂହ ପରି॒ବୀର॑ସି॒ ପରି॑ ତ୍ଵା॒ ଦୈବୀ॒ର୍ବିଶୋ॑ ବ୍ୟୟନ୍ତା॒ଂ

ପରୀ॒ମଂ ରା॒ୟସ୍ପୋଷୋ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ମନୁ॒ଷ୍ୟା॑ ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷସ୍ୟ ତ୍ଵା॒ ସାନା॒ବବ॑ ଗୂହାମି (୨) ॥

(ଉ॒ଶ୍ମସୀ॒ ପୋଷ॒ମେକା॒ନ୍ନବିଂଶ॒ତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୩। ୬॥

(ପଶୋରୂପାକରଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଇ॒ଷେ ତ୍ଵୋ॑ପ॒ବୀର॒ସ୍ୟୁପୋ॑ ଦେ॒ବାନ୍ଦୈବୀ॒ର୍ବିଶଃ॒ ପ୍ରାଗୁ॒ର୍ବହ୍ନୀ॑ରୁଶିଜୋ॒ ବୃହ॑ସ୍ପତେ ଧା॒ରୟା॒ ବସୂ॑ନି

ହ॒ବ୍ୟା ତେ॑ ସ୍ଵଦନ୍ତା॒ଂ ଦେବ॑ ତ୍ଵଷ୍ଟ॒ର୍ବସୁ॑ ରଣ୍ଵ ରେବ॑ତୀ॒ ରମ॑ଧ୍ଵମ॒ଗ୍ନେର୍ଜ॒ନିତ୍ର॑ମସି॒ ବୃଷ॑ଣୌ ସ୍ଥ

ଉ॒ର୍ବଶ୍ୟ॑ସ୍ୟା॒ୟୁର॑ସି ପୁରୂରବା॑ ଘୃତେନା॒କ୍ତେ ବୃଷ॑ଣଂ ଦଧାଥାଂ ଗାୟ॒ତ୍ରଂ ଛନ୍ଦୋଽନୁ ପ୍ର ଜା॑ୟସ୍ଵ

ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭ॒ଂ ଜାଗ॑ତ॒ଂ ଛନ୍ଦୋଽନୁ ପ୍ର ଜା॑ୟସ୍ଵ ଭବ॑ତମ୍ (୧) ନ॒ଃ ସମ॑ନସୌ॒

ସମୋ॑କସାବରେ॒ପସୌ॑ ।

Not For Commercial Use

ମା ଯ॒ଜ୍ଞଂ ହିଂ॒ସିଷ୍ଟଂ॒ ମା ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ଜାତବେଦସୌ ଶି॒ବୌ ଭ॑ବତମ॒ଦ୍ୟ ନଃ ॥

ଅ॒ଗ୍ନାବ॒ଗ୍ନିଶ୍ଚ॑ରତି॒ ପ୍ରବି॑ଷ୍ଟ॒ ଋଷୀ॑ଣାଂ ପୁ॒ତ୍ରୋ ଅ॑ଧି॒ରା॒ଜ ଏ॒ଷଃ ।

ସ୍ୱା॒ହା॒କୃତ୍ୟ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା ତେ ଜୁହୋମି॒ ମା ଦେ॒ବାନା॑ଂ ମିଥୁ॒ୟା କ॑ର୍ଭାଗ॒ଧେୟ॑ମ୍ (୨) ॥

(ଭବ॑ତ॒ମେକ॑ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୩। ୭॥

(ଅପାକୃତସ୍ୟ ପଶୋର୍ବିଶସନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଆ ଦ॑ଦ ଋ॒ତସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ଦେବହବି॒ଃ ପାଶେ॒ନାଽଽର॑ଭେ॒ ଧର୍ଷା॒ ମାନୁ॑ଷାନ॒ଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱୌଷ॑ଧୀଭ୍ୟ॒ଃ

ପ୍ରୋକ୍ଷା॑ମ୍ୟ॒ପାଂ ପେ॒ରୁର॑ସି ସ୍ୱା॒ତ୍ତଂ ଚି॒ସ୍ୱଦେ॑ବଂ ହ॒ବ୍ୟମାପୋ॑ ଦେବୀ॒ଃ ସ୍ୱଦ॑ତୈନ॒ଂ ସଂ ତେ॑

ପ୍ରା॒ଣୋ ବା॒ୟୁନା॑ ଗଚ୍ଛତା॒ଂ ସଂ ୟଜ॑ତ୍ରୈ॒ରଙ୍ଗା॑ନି॒ ସଂ ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିରା॒ଶିଷା॑ ଘୃ॒ତେନା॒କ୍ତୌ ପ॒ଶୁଂ

ତ୍ରା॑ୟେଥା॒ଂ ରେବ॑ତୀର୍ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ପ୍ରି॒ୟଧାଽଽ ବି॑ଶ॒ତୋରୋ॑ ଅନ୍ତରିକ୍ଷ ସ॒ଜୂର୍ଦେ॒ବେନ॒ (୧)

ବାତେ॑ନା॒ଽସ୍ୟ ହ॒ବିଷ॒ସ୍-ତ୍ମନା॑ ୟଜ॒ ସମ॑ସ୍ୟ ତ॒ନୁବା॑ ଭବ॒ ବର୍ଷୀ॑ୟୋ॒ ବର୍ଷୀ॑ୟସି ଯ॒ଜ୍ଞେ

ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତିଂ ଧାଃ ପୃ॒ଥି॒ବ୍ୟାଃ ସ॒ମ୍ପୃଚ॑ଃ ପାହି॒ ନମ॑ସ୍ତ ଆତାନାଽନ॒ର୍ବା ପ୍ରେହି॑ ଘୃ॒ତସ୍ୟ॑ କୁ॒ଲ୍ୟାମନୁ॑

ସ॒ହ ପ୍ର॒ଜୟା॑ ସ॒ହ ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॒ଣାଽଽପୋ॑ ଦେବୀଃ ଶୁଦ୍ଧାୟୁବଃ ଶୁ॒ଦ୍ଧା ୟୂ॒ୟଂ ଦେ॒ବାଂ

ଊଂ॑ଦ୍-ଢ୍ୱଂ ଶୁ॒ଦ୍ଧା ବ॒ୟଂ ପରି॑ବିଷ୍ଟାଃ ପରିବେ॒ଷ୍ଟାରୋ॑ ବୋ ଭୂୟାସ୍ମ (୨)॥

(ଦେ॒ବେନ॒ ଚତୁ॑ଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୩। ୮॥

(ସଂଜ୍ଞପିତସ୍ୟ ପଶୋର୍ବପୋତ୍-ଖେଦନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ବାକ୍ତ॒ ଆ ପ୍ୟା॑ୟତାଂ ପ୍ରା॒ଣସ୍ତ॒ ଆ ପ୍ୟା॑ୟତା॒ଂ ଚକ୍ଷୁ॑ସ୍ତ॒ ଆ ପ୍ୟାୟତା॒ଂ ଶ୍ରୋତ୍ର॑ଂ ତ॒ ଆ

ପ୍ୟା॑ୟତା॒ଂ ୟା ତେ॑ ପ୍ରା॒ଣାଞ୍ଛୁଗ୍-ଜ॒ଗାମ॒ ୟା ଚକ୍ଷୁ॒ର୍ୟା ଶ୍ରୋତ୍ର॒ଂ ୟତ୍ତେ॑ କ୍ରୂ॒ରଂ ୟଦାସ୍ଥି॑ତ॒ଂ ତତ୍ତ॒

ଆ ପ୍ୟା॑ୟତା॒ଂ ତତ୍ତ॑ ଏ॒ତେନ॑ ଶୁନ୍ଧତା॒ଂ ନାଭି॑ସ୍ତ॒ ଆ ପ୍ୟା॑ୟତାଂ ପା॒ୟୁସ୍ତ॒ ଆ ପ୍ୟା॑ୟତାଂ

ଶୁ॒ଦ୍ଧାଶ୍ଚ॒ରିତ୍ରା॒ଃ ଶମ॒ଦ୍-ଭ୍ୟଃ (୧) ଶମୋଷ॑ଧୀଭ୍ୟ॒ଃ ଶଂ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟୈ ଶମହୋ॑ଭ୍ୟା॒ମୋଷ॑ଧେ॒

Not For Commercial Use

ତ୍ରାୟଂସ୍ୱୈନଂ ସ୍ୱଧିଂତେ ମୈନଂ ହିଂସୀ ରକ୍ଷଂସାଂ ଭାଗୋଽସୀଦମହଂ ରକ୍ଷୋଽଧମଂ

ତମୋ ନୟାମି ୟୋଽସ୍ମାନ୍-ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ୟଂ ଚଂ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମ ଇଦମେନମଧମଂ ତମୋ

ନୟାମୀଷେ ତ୍ୱା ଘୃତେନଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ପ୍ରୋର୍ଣ୍ୱାଥାମଚ୍ଛିନ୍ନୋ ରାୟଃ ସୁବୀରଂ

ଉର୍ୱନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ୱିହି ବାୟୋ ବୀହି ସ୍ତୋକାନାଂ ସ୍ୱାହୋର୍ଧ୍ୱନଂଭସଂ ମାରୁତଂ ଗଂଚ୍ଛତମ୍ (୨) ॥

(ଅଦ୍-ଭ୍ୟୋ ବୀହି ପଞ୍ଚ ଚ)॥ **୧। ୩। ୯॥**

(ବସାହୋମଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ସଂ ତେ ମନଂସା ମନଃ ସଂ ପ୍ରାଣେନଂ ପ୍ରାଣୋ ଜୁଷ୍ଟଂ ଦେବେଭ୍ୟୋ ହବ୍ୟଂ ଘୃତବତ୍-

ସ୍ୱାହୈନ୍ଦ୍ରଃ ପ୍ରାଣୋ ଅଙ୍ଗେଅଙ୍ଗେ ନି ଦେଂଧ୍ୟଦୈନ୍ଦ୍ରୋଽପାନୋ ଅଙ୍ଗେଅଙ୍ଗେ ବି ବୋଂଭୁବଦ୍ଦେବଂ

ତ୍ୱଷ୍ଟର୍ଭୂରିଂ ତେ ସଂସଂମେତୁ ବିଷୁଂରୂପା ୟତ୍-ସଲଂକ୍ଷ୍ମାଣୋ ଭବଂଥ ଦେବତ୍ରା ୟନ୍ତମବଂସେ

ସଖାୟୋଽନୁଂ ତ୍ୱା ମାତା ପିତରୋ ମଦନ୍ତୁ ଶ୍ରୀରଂସ୍ୟଗ୍ନିସ୍ତ୍ୱା ଶ୍ରୀଣାତ୍ୱାପଃ ସମଂରିଣନ୍ୱାତଂସ୍ୟ (୧)

ତ୍ୱା ଧ୍ରଜ୍ୟୈ ପୂଷ୍ଣୋ ରଂ ହ୍ୟାଂ ଅପାମୋଷଂଧୀନାଂ ରୋହିଂଷ୍ୟୈ ଘୃତଂ ଘୃଂତପାବାନଃ ପିବତ

ବସାଂ ବସାପାବାନଃ ପିବତାନ୍ତରିଂକ୍ଷସ୍ୟ ହବିରଂସି ସ୍ୱାହାଂ ତ୍ୱାଽନ୍ତରିଂକ୍ଷାୟ ଦିଶଃ ପ୍ରଦିଶଂ

ଆଦିଶୋ ବିଦିଶଂ ଉଦ୍ଦିଶଃ ସ୍ୱାହାଂ ଦିଗ୍-ଭ୍ୟୋ ନମୋ ଦିଗ୍-ଭ୍ୟଃ (୨) ॥

(ବାତଂସ୍ୟାଷ୍ଟାବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ **୧। ୩। ୧୦॥**

(ଗୁଦକାଣ୍ଡହୋମଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ସମୁଦ୍ରଂ ଗଂଚ୍ଛ ସ୍ୱାହାଽନ୍ତରିଂକ୍ଷଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହାଂ ଦେବଂ ସଂବିତାରଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହାଂଽହୋରାତ୍ରେ ଗଂଚ୍ଛ

ସ୍ୱାହାଂ ମିତ୍ରାବରୁଂଣୌ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହା ସୋମଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହାଂ ୟଜ୍ଞଂ ଗଂଚ୍ଛ ସ୍ୱାହା ଛନ୍ଦାଂଂସି ଗଚ୍ଛ

ସ୍ୱାହା ଦ୍ୟାବାଂପୃଥିବୀ ଗଂଚ୍ଛ ସ୍ୱାହା ନଭୋ ଦିବ୍ୟଂ ଗଂଚ୍ଛ ସ୍ୱାହାଽଗ୍ନିଂ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ଗଂଚ୍ଛ

ସ୍ୱାହାଽଦ୍-ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱୌଷଂଧୀଭ୍ୟୋ ମନୋ ମେ ହାର୍ଦିଂ ୟଚ୍ଛ ତନୂଂ ତ୍ୱଚଂ ପୁତ୍ରଂ ନପ୍ତାଂରମଶୀୟ

Not For Commercial Use

ଶୁଗ॑ସି ତମ॒ଭି ଶୋ॑ଚ ଯୋ॑ଽସ୍ମାନ୍-ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ଯଂ ଚ॑ ବ॒ୟଂ ଦ୍ୱି॒ଷ୍ମୋ ଧାମ୍ନୋ॑ଧାମ୍ନୋ ରାଜନ୍ନି॒ତୋ

ବ॑ରୁଣ ନୋ ମୁଞ୍ଚ॒ ଯଦାପୋ॒ ଅଘ୍ନିୟା॒ ବରୁ॒ଣେତି॒ ଶପା॑ମହେ॒ ତତୋ॑ ବରୁଣ ନୋ ମୁଞ୍ଚ(୧)॥

(ଅ॒ସି॒ ଷଡ୍ୱିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୩। ୧୧॥

(ବସତୀବରୀସଂଜ୍ଞକାନାମପାସୁପାଦାନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ହ॒ବିଷ୍ମ॑ତୀରି॒ମା ଆପୋ॑ ହ॒ବିଷ୍ମା॑ନ୍-ଦେ॒ବୋ ଅ॑ଧ୍ୱ॒ରୋ ହ॒ବିଷ୍ମା॒ଂ ଆ ବି॑ବାସତି ହ॒ବିଷ୍ମା॑ଂ

ଅସ୍ତୁ ସୂର୍ୟଃ॑ ॥ ଅ॒ଗ୍ନେର୍ବୋ॑ଽପ॑ନ୍ନଗୃହସ୍ୟ॒ ସଦ॑ସି ସାଦୟାମି ସୁ॒ମ୍ନାୟ॑ ସୁମ୍ନିନୀଃ ସୁ॒ମ୍ନେ ମା॑

ଧତ୍ତେନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନି॒ୟୋର୍ଭା॑ଗ॒ଧେୟୀଃ॑ ସ୍ଥ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୟୋର୍ଭା॒ଗ॒ଧେୟୀଃ॑ ସ୍ଥ ବିଶ୍ୱେ॑ଷାଂ ଦେ॒ବାନା॑ଂ

ଭାଗ॒ଧେୟୀଃ॑ ସ୍ଥ ଯ॒ଜ୍ଞେ ଜା॑ଗୃତ (୧) ॥ (ହ॒ବିଷ୍ମ॑ତୀ॒ଶ୍ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୩। ୧୨॥

(ସୋମସ୍ୟ ଶକଟାଦୁପାବରୋହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ହୃଦେ ତ୍ୱା॒ ମନ॑ସେ ତ୍ୱା ଦି॒ବେ ତ୍ୱା॒ ସୂର୍ୟା॑ୟ ତ୍ୱୋ॒ର୍ଧ୍ୱମି॒ମମ॑ଧ୍ୱ॒ରଂ କୃ॑ଧି॒ ଦି॒ବି ଦେ॒ବେଷୁ॒

ହୋତ୍ରା॑ ଯଚ୍ଛ ସୋମ॑ ରାଜ॒ନ୍ନେହ୍ୟବ॑ ରୋହ॒ ମା ଭେର୍ମା॑ ସଂ ବି॑କ୍-ଥା॒ ମା ତ୍ୱା॑ ହିଂସିଷଂ

ପ୍ର॒ଜାସ୍ତ୍ୱମୁ॒ପାବ॑ରୋହ ପ୍ର॒ଜାସ୍ତ୍ୱାମୁ॒ପାବ॑ରୋହନ୍ତୁ ଶୃ॒ଣୋତ୍ୱ॒ଗ୍ନିଃ ସ॒ମିଧା॒ ହବ॑ଂ ମେ ଶୃ॒ଣ୍ୱନ୍ତ୍ୱାପୋ॑

ଧି॒ଷଣା॑ଶ୍ଚ ଦେ॒ବୀଃ ।

ଶୃ॒ଣୋତ॑ ଗ୍ରାବାଣୋ ବି॒ଦୁଷୋ॒ ନୁ (୧) ଯ॒ଜ୍ଞଂ ଶୃ॒ଣୋତୁ॑ ଦେ॒ବଃ ସ॑ବି॒ତା ହବ॑ଂ ମେ ।

ଦେବୀ॑ରାପୋ ଅପାଂ ନପା॒ଦ୍ୟ ଊ॒ର୍ମିର୍ହ॑ବି॒ଷ୍ୟ॑ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବା॑ନ୍ମ॒ଦିନ୍ତ॑ମ॒ସ୍ତଂ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଦେବ॒ତ୍ରା

ଧ॑ତ୍ତ ଶୁ॒କ୍ରଂ ଶୁ॑କ୍ର॒ପେଭ୍ୟୋ॒ ୟେଷା॑ଂ ଭା॒ଗଃ ସ୍ଥ ସ୍ୱାହା॒ କାର୍ଷି॑ର॒ସ୍ୟପା॒ପାଂ ମୃ॒ଧ୍ରଂ ସ॑ମୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॒

ବୋକ୍ଷି॑ତ୍ୟା॒ ଉନ୍ନ॑ୟେ ।

ୟମ॑ଗ୍ନେ ପୃ॒ତ୍ସୁ ମର୍ତ୍ୟ॒ମାବୋ॒ ବାଜେ॑ଷୁ ୟଂ ଜୁ॒ନାଃ । ସ ୟନ୍ତା॒ ଶଶ୍ୱ॑ତୀ॒ରିଷଃ॑ (୨) ॥

(ନୁ ସ॒ପ୍ତଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୩। ୧୩॥

Not For Commercial Use

(କାମ୍ୟୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟା । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ଅସୁ॑ରୋ ମ॒ହୋ ଦି॒ବସ୍ତ୍ୱꣳ ଶର୍ଧୋ॒ ମାରୁ॑ତଂ ପୃ॒କ୍ଷ ଈ॑ଶିଷେ ।

ତ୍ୱଂ ବାତୈ॑ରରୁ॒ଣୈର୍ୟା॑ସି ଶଙ୍ଗ॒ୟସ୍ତ୍ୱଂ ପୂ॒ଷା ବି॑ଧ॒ତଃ ପା॑ସି॒ ନୁ ତ୍ମନା॑ ॥

ଆ ବୋ॒ ରାଜା॑ନମଧ୍ୱ॒ରସ୍ୟ॑ ରୁ॒ଦ୍ରꣳ ହୋତା॑ରꣳ ସତ୍ୟ॒ୟଜ॒ꣳ ରୋଦ॑ସ୍ୟୋଃ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ପୁ॒ରାତ॑ନୟି॒ତ୍ନୋର॒ଚିତ୍ତା॒ଦ୍ଧିର॑ଣ୍ୟରୂପ॒ମବ॑ସେ କୃଣୁଧ୍ୱମ୍ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ହୋତା॒ ନିଷ॑ସାଦା॒ ୟଜୀ॑ୟାନୁପସ୍ଥେ॑ ମା॒ତୁଃ ସୁ॑ର॒ଭାବୁ॑ ଲୋ॒କେ ।

ୟୁବା॑ କ॒ବିଃ ପୁ॑ରୁନି॒ଷ୍ଠ (୧) ଋ॒ତାବା॑ ଧ॒ର୍ତା କୃ॑ଷ୍ଟୀ॒ନାମୁ॒ତ ମଧ୍ୟ॑ ଇ॒ଦ୍ଧଃ ॥

ସା॒ଧ୍ୱୀମ॑କର୍ଦେ॒ବବୀ॑ତିଂ ନୋ ଅ॒ଦ୍ୟ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ଜି॒ହ୍ୱାମ॑ବିଦାମ॒ ଗୁହ୍ୟା॑ମ୍ ।

ସ ଆୟୁ॒ରାଗା॑ତ୍ସୁର॒ଭିର୍ବସା॑ନୋ ଭ॒ଦ୍ରାମ॑କର୍ଦେ॒ବହୂ॑ତିଂ ନୋ ଅ॒ଦ୍ୟ ॥

ଅକ୍ର॑ନ୍ଦଦ॒ଗ୍ନିଃ ସ୍ତ॒ନୟ॑ନ୍ନିବ॒ ଦ୍ୟୌଃ କ୍ଷାମା॒ ରେରି॑ହଦ୍ବୀ॒ରୁଧଃ॑ ସମ॒ଞ୍ଜନ୍ ।

ସ॒ଦ୍ୟୋ ଜ॑ଜ୍ଞା॒ନୋ ବିହୀମି॒ଦ୍ଧୋ ଅଖ୍ୟ॒ଦା ରୋଦ॑ସୀ ଭା॒ନୁନା॑ ଭାତ୍ୟ॒ନ୍ତଃ ॥

ତ୍ୱେ ବସୂ॑ନି ପୁର୍ବଣୀକ (୨) ହୋତର୍ଦୋ॒ଷା ବସ୍ତୋ॒ରେରି॑ରେ ୟ॒ଜ୍ଞିୟା॑ସଃ ।

କ୍ଷାମେ॑ବ॒ ବିଶ୍ୱା॒ ଭୁବ॑ନାନି॒ ୟସ୍ମି॒ନ୍-ସꣳ ସୌଭ॑ଗାନି ଦଧି॒ରେ ପା॑ବ॒କେ ॥

ତୁଭ୍ୟ॑ଂ॒ ତା ଅ॑ଙ୍ଗିରସ୍ତମ॒ ବିଶ୍ୱାଃ॑ ସୁକ୍ଷି॒ତୟ॒ଃ ପୃଥ॑କ୍ । ଅଗ୍ନେ॒ କାମା॑ୟ ୟେମିରେ ॥

ଅ॒ଶ୍ୟାମ॒ ତଂ କାମ॑ମଗ୍ନେ॒ ତବୋ॒ତ୍ୟ॑ଶ୍ୟାମ॑ ର॒ୟିꣳ ର॑ୟିବଃ ସୁ॒ବୀର॑ମ୍ ।

ଅ॒ଶ୍ୟାମ॒ ବାଜ॑ମ॒ଭି ବା॒ଜୟ॑ନ୍ତୋ॒ଽଶ୍ୟାମ॑ ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନମ॑ଜରା॒ଜରଂ॑ ତେ ॥

ଶ୍ରେଷ୍ଠଂ॑ ୟବିଷ୍ଠ ଭାର॒ତାଗ୍ନେ॑ ଦ୍ୟୁ॒ମନ୍ତ॒ମା ଭ॑ର । (୩) ବସୋ॑ ପୁରୁ॒ସ୍ପୃହ॑ꣳ ର॒ୟିମ୍ ॥

ସ ଶ୍ୱି॑ତା॒ନସ୍ତ॑ନ୍ୟ॒ତୂ ରୋ॑ଚନ॒ସ୍ଥା ଅ॒ଜରେ॑ଭି॒ର୍ନାନ॑ଦଦ୍-ଭି॒ର୍ୟବି॑ଷ୍ଠଃ ।

ୟଃ ପା॑ବ॒କଃ ପୁ॑ରୁ॒ତମଃ॑ ପୁ॒ରୂଣି॑ ପୃ॒ଥୂନ୍ୟ॒ଗ୍ନିର॑ନୁ॒ୟାତି॒ ଭର୍ବ॑ନ୍ ॥

Not For Commercial Use

Not For Commercial Use

ଆୟୁଁଷ୍ଟେ ବି॒ଶ୍ୱତୋ଼ ଦଧଦ॒ୟମ॒ଗ୍ନିର୍ବରେ଼ଣ୍ୟଃ ।

ପୁନ॑ସ୍ତେ ପ୍ରା॒ଣ ଆୟଁତି॒ ପରା॒ ୟକ୍ଷ୍ମଂ॑ ସୁବାମି ତେ ॥

ଆ॒ୟୁର୍ଦା ଅଁଗ୍ନେ ହ॒ବିଷୋ଼ ଜୁଷା॒ଣୋ ଘୃ॒ତପ୍ରଁତୀକୋ ଘୃ॒ତୟୋ଼ନିରେଧି ।

ଘୃ॒ତଂ ପୀ॒ତ୍ୱା ମଧୁ॒ ଚାରୁ॒ ଗବ୍ୟଁ ପି॒ତେବ॑ ପୁ॒ତ୍ରମ॒ଭି (୪) ରକ୍ଷତାଦି॒ମମ୍ ॥

ତସ୍ମୈ॑ ତେ ପ୍ରତି॒ହର୍ୟଁତେ॒ ଜାତ॑ବେଦୋ॒ ବିଚ॑ର୍ଷଣେ । ଅଗ୍ନେ॒ ଜନା॑ମି ସୁଷ୍ଟୁତିମ୍ ॥

ଦି॒ବସ୍ପରି॑ ପ୍ରଥ॒ମଂ ଜଁଜ୍ଞେ ଅ॒ଗ୍ନିର॒ସ୍ମଦ୍ ଦ୍ୱି॒ତୀୟଂ॒ ପରି॑ ଜା॒ତବେଁଦାଃ ।

ତୃ॒ତୀୟଁମ॒ପ୍-ସୁ ନୃ॒ମଣା॒ ଅଜ॑ସ୍ର॒ମିନ୍ଧା॑ନ ଏନଂ ଜରତେ ସ୍ୱା॒ଧୀଃ ॥

ଶୁଚିଃ ପାବକ॒ ବନ୍ଦ୍ୟୋଽଗ୍ନେ॑ ବୃ॒ହଦ୍ୱି ରୋ଼ଚସେ । ତ୍ୱଂ ଘୃ॒ତେଭି॒ରାହୁ॑ତଃ ॥

ଦୃ॒ଶା॒ନୋ ରୁ॒କ୍ମ ଉ॒ର୍ବ୍ୟା ବ୍ୟଁଦ୍ୟୌଦ୍-ଦୁ॒ର୍ମର୍ଷ॒ମାୟୁଃ॑ ଶ୍ରି॒ୟେ ରୁ॑ଚା॒ନଃ ।

ଅ॒ଗ୍ନିର॒ମୃତୋ଼ ଅଭବ॒ଦ୍ୱୟୋ଼ଭି॒ଃ (୫) ୟଦେଁନ॒ଂ ଦ୍ୟୌରଜଁନୟତ୍ସୁରେତାଃ ॥

ଆ ୟଦି॒ଷେ ନୃ॒ପତି॒ଂ ତେଜ॒ ଆନ॒ଟ୍-ଛୁଚି॒ ରେତୋ॒ ନିଷି॑କ୍ତଂ॒ ଦ୍ୟୌର॒ଭୀକେଁ ।

ଅ॒ଗ୍ନିଃ ଶର୍ଧଁମନବ॒ଦ୍ୟଂ ୟୁବା॑ନଂ ସ୍ୱା॒ଧ୍ୟଁଂ ଜନୟତ୍-ସୂ॒ଦୟଁଚ୍ଚ ॥

ସ ତେଜୀଁୟସା॒ ମନଁସା॒ ତ୍ୱୋତଁ ଉ॒ତ ଶିଁକ୍ଷ ସ୍ୱପ॒ତ୍ୟସ୍ୟଁ ଶି॒କ୍ଷୋଃ ।

ଅଗ୍ନେଁ ରା॒ୟୋ ନୃତଁମସ୍ୟ॒ ପ୍ରଭୂଁତୌ ଭୂ॒ୟାମଁ ତେ ସୁଷ୍ଟୁତୟଁଶ୍ଚ॒ ବସ୍ୱଃ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ସହଁନ୍ତ॒ମା ଭଁର ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନସ୍ୟଁ ପ୍ରା॒ସହା॑ ର॒ୟିମ୍ ।

ବିଶ୍ୱା॒ ୟ (୬) ଶ୍ଚର୍ଷ॒ଣୀର॒ଭ୍ୟା॑ସା ବାଜେଁଷୁ ସା॒ସହଁତ୍ ॥

ତମଁଗ୍ନେ ପୃତନା॒ସହଂ॑ ର॒ୟିଂ ସଁହସ୍ୱ ଆ ଭଁର ।

ତ୍ୱଂ ହି ସ॒ତ୍ୟୋ ଅଦ୍-ଭୁଁତୋ ଦା॒ତା ବାଜଁସ୍ୟ॒ ଗୋମଁତଃ ॥

ଉ॒କ୍ଷାନ୍ନା॑ୟ ବ॒ଶାନ୍ନା॑ୟ॒ ସୋମଁପୃଷ୍ଠାୟ ବେ॒ଧସେଁ । ସ୍ତୋମୈଁର୍ବିଧେମା॒ଗ୍ନୟେଁ ॥

ବ୍ରୁହ୍ମା ହି ସୂନୋ॒ ଅସ୍ୟ॑ଦ୍ମସଦ୍ଵା॑ ଚ॒କ୍ରେ ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଜ॒ନୁଷାଽଜ୍ମାନ୍ନ॑ମ୍ ।

ସ ତ୍ଵଂ ନ॑ ଊର୍ଜସନ॒ ଊର୍ଜଂ॑ ଧା॒ ରାଜେ॑ଵ ଜେରବୃକେ କ୍ଷେ॑ଷ୍ୟ॒ନ୍ତଃ ॥

ଅଗ୍ନ॒ ଆୟୂଂ॑ଷି (୭) ପଵସ॒ ଆ ସୁ॒ଵୋର୍ଜ॒ମିଷଂ॑ ଚ ନଃ । ଆ॒ରେ ବା॑ଧସ୍ଵ ଦୁ॒ଚ୍ଛୁନା॑ମ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ପଵ॑ସ୍ଵ॒ ସ୍ଵପା॑ ଅ॒ସ୍ମେ ଵର୍ଚଃ॑ ସୁ॒ଵୀର୍ୟ॑ମ୍ । ଦଧ॒ତ୍ପୋଷଂ॑ ର॒ୟିଂ ମୟି॑ ॥

ଅଗ୍ନେ॑ ପାଵକ ରୋ॒ଚିଷା॑ ମ॒ନ୍ଦ୍ରୟା॑ ଦେଵ ଜି॒ହ୍ଵୟା॑ । ଆ ଦେ॒ଵାନ୍-ଵ॑କ୍ଷି॒ ୟକ୍ଷି॑ ଚ ॥

ସ ନଃ॑ ପାଵକ ଦୀଦି॒ଵୋଽଗ୍ନେ॑ ଦେ॒ଵାଂ ଇ॒ହା ଵ॑ହ । ଉପ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ହ॒ଵିଶ୍ଚ॑ ନଃ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିଃ ଶୁଚି॑ଵ୍ରତତମ॒ଃ ଶୁଚି॒ର୍ଵିପ୍ର॒ଃ ଶୁଚିଃ॑ କ॒ଵିଃ । ଶୁଚୀ॑ ରୋଚତ॒ ଆହୁ॑ତଃ ॥

ଉଦ॑ଗ୍ନେ॒ ଶୁଚ॑ୟ॒ସ୍ତଵ॑ ଶୁ॒କ୍ରା ଭ୍ରାଜ॑ନ୍ତ ଈରତେ । ତଵ॒ ଜ୍ୟୋତୀଂ॑ଷ୍ୟ॒ର୍ଚୟଃ॑ (୮) ॥

(ପୁ॒ରୁନି॒ଷ୍ଠଃ ପୂ॒ର୍ଵଣୀକ ଭରା॒ଽଭି ଵୟୋ॑ଭି॒ର୍ୟ ଆୟୂଂ॑ଷି॒ ଵିପ୍ର॒ଃ ଶୁଚି॒ଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୩। ୧୪॥**

(ଦେ॒ଵସ୍ୟ॑ ରକ୍ଷୋ॒ହଣୋ॑ ଵି॒ଭୂସ୍ତ୍ଵଂ ସୋ॒ମାତ୍ୟ॒ନ୍ୟାନଗାଂ॑ ପୃ॒ଥି॒ଵ୍ୟା ଇ॒ଷେ ତ୍ଵାଽଽଦ॑ଦେ॒ ଵାକ୍ତେ॒ ସଂ ତେ॑ ସମୁ॒ଦ୍ରଂ ହ॒ଵିଷ୍ମ॑ତୀର୍ହୃଦେ ତ୍ଵମ॑ଗ୍ନେ ରୁ॒ଦ୍ରଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶ ॥୧୪॥)

(ଦେ॒ଵସ୍ୟ॑ ଗ୍ର॒ମଧ୍ୟେ ହ॒ଵିଷ୍ମ॑ତୀଃ ପଵସ॒ ଏକ॑ତ୍ରିଂଶତ୍ ॥୩୧॥)

(ଦେ॒ଵସ୍ୟା॒ର୍ଚୟଃ॑ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ତୃତୀୟଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୩ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

॥ ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥

। ସୁତ୍ୟାଦିନେ କର୍ତବ୍ୟା ଗ୍ରହାଃ ।

(ସୋମାଭିଷବଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଆ ଦ॑ଦେ॒ ଗ୍ରାବା॑ଽସ୍ୟଧ୍ଵର॒କୃଦ୍ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଗମ୍ଭୀ॒ରମି॒ମମ॑ଧ୍ଵ॒ରଂ କୃ॑ଧ୍ୟୁତ୍ତ॒ମେନ॑ ପ॒ବିନେନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒
ସୋମ॒ꣳ ସୁଷୁ॑ତଂ॒ ମଧୁ॑ମନ୍ତଂ॒ ପୟ॑ସ୍ଵନ୍ତଂ ବୃଷ୍ଟି॒ବନି॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ଵା ବୃତ୍ର॒ଘ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ଵା ବୃତ୍ର॒ତୁର॒
ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ଵା॒ଽଭିମାତି॒ଘ୍ନ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ଵା॒ଽଽଦି॒ତ୍ୟବ॑ତ॒ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ଵା ବି॒ଶ୍ଵଦେ॑ବ୍ୟାବତେ ଶ୍ଵା॒ତ୍ରାଃ ସ୍ଥ
ବୃତ୍ର॒ତୁରୋ॒ ରାଧୋ॑ଗୂର୍ତା ଅ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ॒ ପତ୍ନୀ॒ସ୍ତା ଦେ॑ବୀର୍ଦେବ॒ତ୍ରେମଂ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଧ॒ତ୍ତୋପ॑ହୂତାଃ॒
ସୋମ॑ସ୍ୟ ପିବ॒ତୋପ॑ହୂତୋ ୟୁ॒ଷ୍ମାକ॒ꣳ (୧) ସୋମଃ॑ ପିବତୁ ୟତ୍ତେ॑ ସୋମ ଦି॒ବି ଜ୍ୟୋତି॒ର୍ୟତ୍
ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟାଂ ୟଦୁ॒ରାବ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷେ॒ ତେନା॒ସ୍ମୈ ୟଜ॑ମାନାୟୋ॒ରୁ ରା॒ୟା କୃ॒ଧ୍ୟଧି॑ ଦା॒ତ୍ରେ ବୋ॑ଚୋ॒
ଧିଷ॑ଣେ ବୀ॒ଡୂ ସ॒ତୀ ବୀ॑ଡୟେଥା॒ମୂର୍ଜ॑ଂ ଦଧାଥା॒ମୂର୍ଜ॑ଂ ମେ ଧତ୍ତଂ॒ ମା ବା॒ꣳ॑ ହିꣳସିଷଂ॒ ମା
ମା॑ ହିꣳସିଷ୍ଟଂ॒ ପ୍ରାଗପା॒ଗୁଦ॑ଗଧ॒ରାକ୍ତାସ୍ତ୍ଵା॒ ଦିଶ॒ ଆ ଧା॑ବ॒ନ୍ତ୍ଵମ୍ବ॒ ନି ଷ୍ଵ॑ର । ୟତ୍ତେ॑
ସୋ॒ମାଦା॑ଭ୍ୟଂ॒ ନାମ॒ ଜାଗୃ॑ବି॒ ତସ୍ମୈ॑ ତେ ସୋମ॒ ସୋମା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହା॑ (୨)॥

(ୟୁଷ୍ମାକ॑ꣳ ସ୍ଵର॒ ୟତ୍ତେ॒ ନବ॑ ଚ) ॥ ୧। ୪। ୧॥

(ଉପାଂଶୁଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବା॒ଚସ୍ପତ॑ୟେ ପବସ୍ଵ ବାଜି॒ନ୍-ବୃଷା॒ ବୃଷ୍ଣୋ॑ ଅ॒ꣳଶୁଭ୍ୟା॒ଂ ଗଭ॑ସ୍ତିପୂତୋ ଦେ॒ବୋ ଦେ॒ବାନା॑ଂ
ପ॒ବିତ୍ର॑ମସି॒ ୟେଷା॑ଂ ଭା॒ଗୋଽସି॒ ତେଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ଵା॒ ସ୍ଵାଂ-କୃ॑ତୋଽସି॒ ମଧୁ॑ମତୀର୍ନ॒ ଇଷ॑ସ୍କୃଧି॒
ବିଶ୍ଵେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ଵେନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଭ୍ୟୋ॑ ଦି॒ବ୍ୟେଭ୍ୟଃ॒ ପାର୍ଥି॑ବେଭ୍ୟୋ॒ ମନ॑ସ୍ତ୍ଵାଽଷ୍ଟୂର୍ବ॑ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ମନ୍ଵି॑ହି॒ ସ୍ଵାହା॑ ତ୍ଵା

Not For Commercial Use

ସୁଭବଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେବେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ମରୀଚିପେଭ୍ୟ ଏଷ ତେ ଯୋନିଃ ପ୍ରାଣାୟ ତ୍ୱା (୧) ॥

(ବାଚଃ ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍)॥ **୧। ୪। ୨॥**

(ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମଗ୍ରହଃ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସ୍ୟନ୍ତର୍ୟଚ୍ଛ ମଘବନ୍-ପାହି ସୋମମୁରୁଷ୍ୟ ରାୟଃ ସମିଷୋ ୟଜସ୍ୱାନ୍ତସ୍ତେ

ଦଧାମି ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଅନ୍ତରୁର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷଂ ସଜୋଷା ଦେବୈରବରୈଃ ପରୈଶ୍ଚାନ୍ତର୍ୟାମେ

ମଘବନ୍-ମାଦୟସ୍ୱ ସ୍ୱାଂ-କୃତୋଽସି ମଧୁମତୀର୍ନ ଇଷସ୍କୃଧି ବିଶ୍ୱେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରିୟେଭ୍ୟୋ

ଦିବ୍ୟେଭ୍ୟଃ ପାର୍ଥିବେଭ୍ୟୋ ମନସ୍ତ୍ୱାଽଷ୍ଟୂର୍ବନ୍ତରିକ୍ଷମନ୍ୱିହି ସ୍ୱାହା ତ୍ୱା ସୁଭବଃ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ

ଦେବେଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ମରୀଚିପେଭ୍ୟ ଏଷ ତେ ଯୋନିରପାନାୟ ତ୍ୱା (୧)॥

(ଦେବେଭ୍ୟଃ ସପ୍ତ ଚ) ॥ **୧। ୪। ୩॥**

(ଐନ୍ଦ୍ରବାୟବଗ୍ରହଃ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଆ ବାୟୋ ଭୂଷ ଶୁଚିପା ଉପ ନଃ ସହସ୍ରଂ ତେ ନିୟୁତୋ ବିଶ୍ୱବାର ।

ଉପୋ ତେ ଅନ୍ଧୋ ମଦ୍ୟମୟାମି ୟସ୍ୟ ଦେବ ଦଧିଷେ ପୂର୍ବପେୟମ୍ ॥

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ବାୟବେ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରବାୟୂ ଇମେ ସୁତାଃ ।

ଉପ ପ୍ରୟୋଭିରା ଗତମିନ୍ଦବୋ ବାମୁଶନ୍ତି ହି ॥

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସୀନ୍ଦ୍ରବାୟୁଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱୈଷ ତେ ଯୋନିଃ ସଜୋଷାଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱା (୧)॥

(ଆ ବାୟୋ ତ୍ରିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍) ॥ **୧। ୪। ୪॥**

(ମୈତ୍ରାବରୁଣଗ୍ରହଃ । ସୋମରକ୍ଷିଃ)

ଅୟଂ ବାଂ ମିତ୍ରାବରୁଣା ସୁତଃ ସୋମ ଋତାବୃଧା । ମମେଦିହ ଶ୍ରୁତଂ ହବମ୍ ।

ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସି ମିତ୍ରାବରୁଣାଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱୈଷ ତେ ଯୋନିର୍-ଋତାୟୁଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱା (୧) ॥

Not For Commercial Use

(ଅ॒ୟଂ ବାଂ ବିଂ॑ଶ॒ତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୫॥

(ଆଶ୍ୱିନଗ୍ରହଃ । ସୋମରଷିଃ)

ୟା ବା॒ଂ କଶା॒ ମଧୁ॑ମ॒ତ୍ୟଶ୍ୱି॑ନା ସୂ॒ନୃତା॑ବତୀ । ତୟା॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ମି॑ମିକ୍ଷତମ୍ ।

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟ॒ଶ୍ୱିଭ୍ୟା॑ଂ ତ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ର୍ମାଧ୍ୱୀ॑ଭ୍ୟାଂ ତ୍ୱା (୧) ॥

(ୟା ବା॑ମ॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ) ॥ ୧। ୪। ୬॥

ପ୍ରା॒ତ॒ର୍ୟୁଜୌ॒ ବି ମୁ॑ଚ୍ୟେଥା॒ମଶ୍ୱି॑ନା॒ବେହ ଗ॑ଚ୍ଛତମ୍ । ଅ॒ସ୍ୟ ସୋମ॑ସ୍ୟ ପୀ॒ତୟେ॑ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟ॒ଶ୍ୱିଭ୍ୟା॑ଂ ତ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॑ର॒ଶ୍ୱିଭ୍ୟା॑ଂ ତ୍ୱା (୧) ॥

(ପ୍ରା॒ତ॒ର୍ୟୁଜା॒ବେକା॒ନ୍ନବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୭॥

(ଶୁକ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମରଷିଃ)

ଅ॒ୟଂ ବେ॒ନଶ୍ଚୋ॑ଦୟ॒ତ୍-ପୃଶ୍ନି॑ଗର୍ଭା॒ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ଜରାୟୂ॒ ରଜ॑ସୋ ବି॒ମାନେ॑ ।

ଇ॒ମମ॒ପାଂ ସ॑ଙ୍ଗ॒ମେ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ଶିଶୁ॒ଂ ନ ବିପ୍ରା॑ ମ॒ତିଭୀ॑ ରିହନ୍ତି ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି॒ ଶଣ୍ଡା॑ୟ ତ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॑ର୍ବୀ॒ରତା॑ଂ ପାହି (୧) ॥

(ଅ॒ୟଂ ବେ॒ନଃ ପଞ୍ଚ॑ବିଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୮॥

(ମନ୍ଥିଗ୍ରହଃ । ସୋମରଷିଃ)

ତଂ ପ୍ର॒ତ୍ନଥା॑ ପୂ॒ର୍ବଥା॑ ବି॒ଶ୍ୱଥେ॒ମଥା॑ ଜ୍ୟେ॒ଷ୍ଠତା॑ତିଂ ବର୍ହି॒ଷଦଂ॑ ସୁବ॒ର୍ବିଦ॑ଂ ପ୍ରତୀଚୀ॒ନଂ ବୃ॒ଜନ॑ଂ

ଦୋହସେ ଗି॒ରାଽଽଶୁଂ ଜୟ॑ନ୍ତ॒ମନୁ ୟାସୁ॒ ବର୍ଧ॑ସେ । ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି॒ ମର୍କା॑ୟ ତ୍ୱୈ॒ଷ

ତେ॒ ୟୋନିଃ॑ ପ୍ର॒ଜାଃ ପା॑ହି (୧) ॥ (ତଂ ଷଡ୍-ବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୯॥

(ଆଗ୍ରୟଣଗ୍ରହଃ | ସୋମଋଷିଃ)

ୟେ ଦେ॑ବା ଦି॒ବ୍ୟେକା॑ଦଶ॒ ସ୍ଥ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟାମଧ୍ୟେକା॑ଦଶ॒ ସ୍ଥାଽପ୍ସୁଷଦୋ॑ ମହି॒ନୈକା॑ଦଶ॒ ସ୍ଥ ତେ ଦେ॑ବା ୟ॒ଜ୍ଞମି॒ମଂ ଜୁ॑ଷଧ୍ୱମୁପୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟାଗ୍ରୟ॒ଣୋ॑ଽସି॒ ସ୍ୱା॑ଗ୍ରୟଣୋ॒ ଜିନ୍ୱ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଜିନ୍ୱ॑ ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିମ॒ଭି ସବ॑ନା ପାହି॒ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱାଂ॑ ପା॑ତୁ ବିଶ॒ଂ ତ୍ୱଂ ପା॑ହୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ର୍ବିଶ୍ୱେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑ (୧) ॥ (ୟେ ଦେ॑ବା॒ସ୍ତ୍ରିଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୪। ୧୦॥

(ଭ୍ରାତୃବ୍ୟବତ ଆଗ୍ରୟଣଗ୍ରହଃ | ସୋମଋଷିଃ)

ତ୍ରି॒ଂଶତ୍ତ୍ରୟ॑ଶ୍ଚ ଗ॒ଣିନୋ॑ ରୁ॒ଜନ୍ତୋ॒ ଦିବଂ॑ ରୁ॒ଦ୍ରାଃ ପୃ॑ଥି॒ବୀଂ ଚ॑ ସଚନ୍ତେ ।

ଏ॒କା॒ଦ॒ଶାସୋ॑ ଅପ୍ସୁଷଦଃ॑ ସୁ॒ତଂ ସୋମଂ॑ ଜୁଷନ୍ତା॒ଂ ସବ॑ନାୟ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟାଗ୍ରୟ॒ଣୋ॑ଽସି॒ ସ୍ୱା॑ଗ୍ରୟଣୋ॒ ଜିନ୍ୱ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଜିନ୍ୱ॑ ୟ॒ଜ୍ଞପ॑ତିମ॒ଭି ସବ॑ନା ପାହି॒ ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ୱାଂ॑ ପା॑ତୁ ବିଶ॒ଂ ତ୍ୱଂ ପା॑ହୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ର୍ବିଶ୍ୱେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑(୧)॥

(ତ୍ରି॒ଂଶଦ୍ ଦ୍ୱିଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୪। ୧୧॥

(ଉକ୍ଥ୍ୟଗ୍ରହଃ | ସୋମଋଷିଃ)

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ବୃ॒ହଦ୍ୱ॑ତେ॒ ବୟ॑ସ୍ୱତ ଉକ୍-ଥା॒ୟୁବେ॒ ୟତ୍ତ॑ ଇନ୍ଦ୍ର ବୃହଦ୍ୱୟ॒ସ୍ତସ୍ମୈ॑ ତ୍ୱା॒ ବିଷ୍ଣ॑ବେ ତ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱୋକ୍-ଥା॒ୟୁବେ॑ (୧)॥

(ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ ଦ୍ୱାବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୧୨॥

(ଧ୍ରୁବଗ୍ରହଃ | ସୋମଋଷିଃ)

ମୂ॒ର୍ଧାନଂ॑ ଦି॒ବୋ ଅ॑ର॒ତିଂ ପୃ॑ଥି॒ବ୍ୟା ବୈ॑ଶ୍ୱାନ॒ରମୃ॒ତାୟ॑ ଜା॒ତମ॒ଗ୍ନିମ୍ ।

କ॒ବିଂ ସ॒ମ୍ରାଜ॒ମତି॑ଥି॒ଂ ଜନା॑ନାମା॒ସନ୍ନା ପାତ୍ରଂ॑ ଜନୟନ୍ତ ଦେ॒ବାଃ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟ॒ଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା ବୈଶ୍ୱାନ॒ରାୟ॑ ଧ୍ରୁ॒ବୋ॑ଽସି ଧ୍ରୁ॒ବକ୍ଷି॑ତିର୍ଧ୍ରୁ॒ବାଣାଂ॑

Not For Commercial Use

ଧ୍ରୁବତ୍ମୋଽଚ୍ୟୁ॑ତାନାମଚ୍ୟୁତ୍କ୍ଷିତ୍ତ॑ମ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॑ର॒ଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା ବୈଶ୍ୱାନ॒ରାୟ॑ (୧)॥

(ମୂ॒ର୍ଧାନ॒ଂ ପଞ୍ଚ॑ତ୍ରି॒ଂଶତ୍) ॥ **୧। ୪। ୧୩॥**

(ଋତୁଗ୍ରହାଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ମଧୁ॑ଶ୍ଚ ମାଧ॑ବଶ୍ଚ ଶୁ॒କ୍ରଶ୍ଚ॒ ଶୁଚି॑ଶ୍ଚ॒ ନଭ॑ଶ୍ଚ ନଭ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚେ॒ଷଶ୍ଚୋ॒ର୍ଜଶ୍ଚ॒ ସହ॑ଶ୍ଚ ସହ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚ॒ ତପ॑ଶ୍ଚ ତପ॒ସ୍ୟ॑ଶ୍ଚୋପୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ସ॒ଂସର୍ପୋ॑ଽସ୍ୟଂହସ୍ପ॒ତ୍ୟାୟ॑ ତ୍ୱା (୧)॥

(ମଧୁ॑ସ୍ତ୍ରି॒ଂଶତ୍) ॥ **୧। ୪। ୧୪॥**

(ଐନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନିଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ॒ ଆ ଗ॑ତଂ ସୁ॒ତଂ ଗୀ॒ର୍ଭିର୍ନଭୋ॒ ବରେ॑ଣ୍ୟମ୍ । ଅ॒ସ୍ୟ ପା॑ତଂ ଧି॒ୟେଷି॒ତା ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସୀନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॑ଂ ତ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॑ରିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିଭ୍ୟା॑ଂ ତ୍ୱା (୧)॥

(ଇନ୍ଦ୍ରା॑ଗ୍ନୀ ବିଂଶ॒ତିଃ) ॥ **୧। ୪। ୧୫॥**

(ବୈଶ୍ୱଦେବଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଓମା॑ସଶ୍ଚର୍ଷଣୀଧୃତୋ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେବାସ॒ ଆ ଗ॑ତ । ଦା॒ଶ୍ୱାଂସୋ॑ ଦା॒ଶୁଷଃ॑ ସୁ॒ତମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି॒ ବିଶ୍ୱେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବେଭ୍ୟ॑ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॒ର୍ବିଶ୍ୱେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑ (୧)॥ (ଓମା॑ସୋ ବିଂଶ॒ତିଃ) ॥ **୧। ୪। ୧୬॥**

(ପୂର୍ବା ମରୁତ୍ୱତୀୟଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ମ॒ରୁତ୍ୱ॑ନ୍ତଂ ବୃଷ॒ଭଂ ବା॑ବୃଧା॒ନମକ॑ବାରିଂ ଦି॒ବ୍ୟଂ ଶା॒ସମିନ୍ଦ୍ର॑ମ୍ ।

ବି॒ଶ୍ୱା॒ସାହ॒ମବ॑ସେ॒ ନୂତ॑ନାୟୋ॒ଗ୍ରଂ ସ॑ହୋ॒ଦାମି॒ହ ତଂ ହୁ॑ବେମ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ମ॒ରୁତ୍ୱ॑ତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ମ॒ରୁତ୍ୱ॑ତେ (୧)॥

(ମ॒ରୁତ୍ୱ॑ନ୍ତଂ ଷଡ୍-ବିଂ॑ଶତିଃ) ॥ **୧। ୪। ୧୭॥**

Not For Commercial Use

(ଉତ୍ତରମରୁତ୍ବତୀୟଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଇନ୍ଦ୍ର॑ ମରୁତ୍ବ ଇ॒ହ ପା॑ହି॒ ସୋମଂ॒ ଯଥା॑ ଶାର୍ଯା॒ତେ ଅପି॑ବଃ ସୁ॒ତସ୍ୟ॑ ।

ତବ॒ ପ୍ରଣୀ॑ତୀ॒ ତବ॑ ଶୂର॒ ଶର୍ମ॒ନ୍ନା ବି॑ବାସନ୍ତି କ॒ବୟଃ॑ ସୁଯ॒ଜ୍ଞାଃ ॥

ଉ॒ପ॒ଯା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ମ॒ରୁତ୍ବ॑ତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ମ॒ରୁତ୍ବ॑ତେ (୧)॥

(ଇନ୍ଦ୍ର॑ ମରୁତ୍ବ॒ ଏକା॒ନ୍ନତ୍ରି॒ଂଶତ୍) ॥ ୧। ୪। ୧୮॥

(ତୃତୀୟମରୁତ୍ବତୀୟଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ମ॒ରୁତ୍ବାଂ ଁ ଇନ୍ଦ୍ର ବୃ॒ଷ॒ଭୋ ରଣା॑ୟ॒ ପିବା॒ ସୋମ॑ମନୁଷ୍ବ॒ଧଂ ମଦା॑ୟ ।

ଆ ସି॑ଞ୍ଚସ୍ବ ଜ॒ଠରେ॒ ମଧ୍ବ॑ ଊ॒ର୍ମିଂ ତ୍ବଂ ରାଜା॑ସି ପ୍ର॒ଦିବଃ॑ ସୁ॒ତାନା॑ମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ଯା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ମ॒ରୁତ୍ବ॑ତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ମ॒ରୁତ୍ବ॑ତେ (୧)॥

(ମ॒ରୁତ୍ବା॒ନେକା॒ନ୍ନ ତ୍ରି॒ଂଶତ୍) ॥ ୧। ୪। ୧୯॥

(ମହେନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ମ॒ହାଂ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॒ ଯ ଓଜ॑ସା ପ॒ର୍ଜନ୍ୟୋ॑ ବୃଷ୍ଟି॒ମାଂ ଇ॑ବ । ସ୍ତୋମୈ॑ର୍ବ॒ତ୍ସସ୍ୟ॑ ବାବୃଧେ ॥

ଉ॒ପ॒ଯା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରାୟ॑ ତ୍ବୈ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॑ର୍ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରାୟ॑ ତ୍ବା (୧)॥

(ମ॒ହାନେକା॒ନ୍ନ ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୨୦॥

(ମହେନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ମ॒ହାଂ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ନୃ॒ବଦା ଚ॑ର୍ଷଣି॒ପ୍ରା ଉ॒ତ ଦ୍ବି॒ବର୍ହା॑ ଅମି॒ନଃ ସହୋ॑ଭିଃ ।

ଅ॒ସ୍ମ॒ଦ୍ରିୟ॑ଗ୍ବାବୃଧେ ବୀ॒ର୍ୟା॑ୟୋ॒ରୁଃ ପୃ॒ଥୁଃ ସୁକୃ॑ତଃ କ॒ର୍ତୃଭି॑ର୍ଭୂତ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ଯା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରାୟ॑ ତ୍ବୈ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॑ର୍ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରାୟ॑ ତ୍ବା (୧) ॥

(ମ॒ହାନ୍ନୃବତ୍ ଷଡ୍-ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୨୧॥

Not For Commercial Use

(ଆଦିତ୍ୟଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

କ୍ଦା ଚ୍ନ ସ୍ତରୀର॑ସି ନେନ୍ଦ୍ର॑ ସଶ୍ଚସି ଦା॒ଶୁଷେ॑ ।

ଉପୋ॒ପେନ୍ନୁ ମ॑ଘବ॒ନ୍ ଭୂୟ॒ ଇନ୍ନୁ ତେ॒ ଦାନଂ॑ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ପୃଚ୍ୟତେ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟାଦି॒ତ୍ୟେଭ୍ୟ॑ସ୍ତ୍ଵା ॥

କ୍ଦା ଚ୍ନ ପ୍ର ୟୁ॑ଚ୍ଛସ୍ୟୁ॒ଭେ ନି ପା॑ସି॒ ଜନ୍ମ॑ନୀ ।

ତୁରୀ॑ୟାଽଽଦିତ୍ୟ॒ ସବ॑ନଂ ତ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟମା ତ॑ସ୍ଥାବ॒ମୃତ॑ଂ ଦି॒ବି ॥

ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ପ୍ରତ୍ୟେ॑ତି ସୁ॒ମ୍ନମାଦି॑ତ୍ୟାସୋ॒ ଭବ॑ତା ମୃଡ॒ୟନ୍ତ॑ଃ ।

ଆ ବୋ॒ଽର୍ବାଚୀ॑ ସୁ॒ମ॒ତିର୍ବ॑ବୃତ୍ୟାଦ॒ଂହୋଶ୍ଚି॒ଦ୍ୟା ବ॑ରିବୋ॒ବିତ୍ତ॒ରାସ॑ତ୍ ॥

ବିବ॑ସ୍ଵ ଆଦିତ୍ୟୈ॒ଷ ତେ॑ ସୋମପୀ॒ଥସ୍ତେନ॑ ମନ୍ଦସ୍ଵ॒ ତେନ॑ ତୃପ୍ୟ ତୃ॒ପ୍ୟାସ୍ମ॑ ତେ ବ॒ୟଂ

ତ॑ର୍ପୟି॒ତାରୋ॒ ୟା ଦି॒ବ୍ୟା ବୃଷ୍ଟି॒ସ୍ତୟା॑ ତ୍ଵା ଶ୍ରୀଣାମି (୧)॥(ବଃ ସ॒ପ୍ତବି॑ଂଶତିଶ୍ଚ)॥୧। ୪। ୨୨॥

(ସାବିତ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବା॒ମମ॒ଦ୍ୟ ସ॑ବିତର୍ବା॒ମମୁ॒ ଶ୍ଵୋ ଦି॒ବେଦି॑ବେ ବା॒ମମ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ଂ ସାବୀଃ ।

ବା॒ମସ୍ୟ॒ ହି କ୍ଷୟ॑ସ୍ୟ ଦେ॒ବ ଭୂରେ॑ର॒ୟା ଧି॒ୟା ବା॑ମ॒ଭାଜ॑ଃ ସ୍ୟାମ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ଦେ॒ବାୟ॑ ତ୍ଵା ସବି॒ତ୍ରେ (୧)॥ (ବା॒ମଂ ଚତୁ॑ର୍ବି॑ଂଶତିଃ)॥ ୧। ୪। ୨୩॥

(ସାବିତ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଅଦ॑ବ୍-ଧେଭିଃ ସବିତଃ ପା॒ୟୁଭି॒ଷ୍ଟ୍ଵଂ॑ ଶି॒ବେଭି॑ର॒ଦ୍ୟ ପରି॑ ପାହି ନୋ॒ ଗୟ॑ମ୍ ।

ହିର॑ଣ୍ୟଜିହ୍ଵଃ ସୁବି॒ତାୟ॒ ନବ୍ୟ॑ସେ॒ ରକ୍ଷା॒ ମାକି॑ର୍ନୋ ଅ॒ଘଶ॑ଂସ ଈଶତ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ଦେ॒ବାୟ॑ ତ୍ଵା ସବି॒ତ୍ରେ (୧)॥

(ଅଦ॑ବ୍-ଧେଭି॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ବିଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୨୪॥

Not For Commercial Use

(ସାବିତ୍ରଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ହି॒ର॑ଣ୍ୟପାଣିମୂ॒ତୟେ॑ ସବି॒ତାର॒ମୁପ॑ ହ୍ୱୟେ । ସ ଚେତ୍ତା॑ ଦେ॒ବତା॑ ପ॒ଦମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ଦେ॒ବାୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତ୍ରେ (୧)॥ (ହିର॑ଣ୍ୟପାଣି॒ଂ ଚତୁ॑ର୍ଦଶ) ॥ ୧। ୪। ୨୫॥

(ବୈଶ୍ୱଦେବଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ସୁ॒ଶର୍ମା॑ଽସି ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠା॒ନୋ ବୃ॒ହଦୁ॑କ୍ଷେ ନମ॑ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॒ର୍ବିଶ୍ୱେ॑ଭ୍ୟସ୍ତ୍ୱା ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॑ (୧)॥

(ସୁ॒ଶର୍ମା॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ) ॥ ୧। ୪। ୨୬॥

(ପାତ୍ନୀବତଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ସୁତସ୍ୟ ତ ଇନ୍ଦୋ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବ॑ତଃ॒ ପତ୍ନୀ॑ବନ୍ତ॒ଂ ଗ୍ରହ॑ଂ ଗୃହ୍ଣା॒ମ୍ୟଗ୍ନା ଇ ପତ୍ନୀ॒ବା ଃ

ସ॒ଜୂର୍ଦେ॒ବେନ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟ୍ରା॒ ସୋମ॑ଂ ପିବ॒ ସ୍ୱାହା॑ (୧)॥ (ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ସୁତସ୍ୟ॒ ପଞ୍ଚ॑ଦଶ) ॥ ୧। ୪। ୨୭॥

(ହାରିୟୋଜନଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ହରି॑ରସି ହାରିୟୋଜ॒ନୋ ହର୍ୟୋ॑ଃ ସ୍ଥା॒ତା ବଜ୍ର॑ସ୍ୟ ଭ॒ର୍ତା॑ ପୃଶ୍ନେ॑ଃ ପ୍ରେ॒ତା ତସ୍ୟ॑ ତେ ଦେବ

ସୋମେ॒ଷ୍ଟୟ॑ଜୁଷଃ ସ୍ତୁତସ୍ତୋ॑ମସ୍ୟ ଶ॒ସ୍ତୋକ୍-ଥ॑ସ୍ୟ॒ ହରି॑ବନ୍ତ॒ଂ ଗ୍ରହ॑ଂ ଗୃହ୍ଣାମି ହ॒ରୀଃ ସ୍ଥ॒

ହର୍ୟୋ॑ର୍ଧା॒ନାଃ ସ॒ହସୋ॑ମା॒ ଇନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ (୧) ॥ (ହରି॒ଃ ଷଡ୍-ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୨୮॥

(ଆଗ୍ନେୟୋଽତିଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନ॒ ଆୟୂ॑ଂଷି ପବସ॒ ଆ ସୁ॒ବୋର୍ଜ॒ମିଷ॑ଂ ଚ ନଃ । ଆ॒ରେ ବା॑ଧସ୍ୱ ଦୁ॒ଚ୍ଛୁନା॑ମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟ॒ଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା॒ ତେଜ॑ସ୍ୱତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ଯୋନି॑ର॒ଗ୍ନୟେ॑ ତ୍ୱା॒ ତେଜ॑ସ୍ୱତେ

(୧)॥ (ଅଗ୍ନ॒ ଆୟୂ॑ଂଷି॒ ତ୍ରୟୋ॑ବିଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୨୯॥

Not For Commercial Use

(ଐନ୍ଦ୍ରୋଽତିଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଉ॒ତ୍ତିଷ୍ଠ॒ନ୍ନୋଜ॑ସା ସ॒ହ ପୀ॒ତ୍ୱା ଶିପ୍ରେ॑ ଅବେପୟଃ । ସୋମ॑ମିନ୍ଦ୍ର ଚ॒ମୂ ସୁ॒ତମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ତ୍ୱୌଜ॑ସ୍ୱତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ତ୍ୱୌଜ॑ସ୍ୱତେ (୧)॥

(ଉ॒ତ୍ତିଷ୍ଠ॒ନ୍ନେକ॑ବିꣳଶତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୦॥**

(ସୌର୍ୟୋଽତିଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ତ॒ରଣି॒ର୍ବି॒ଶ୍ୱଦ॑ର୍ଶତୋ ଜ୍ୟୋତି॒ଷ୍କୃଦ॑ସି ସୂର୍ୟ । ବିଶ୍ୱ॒ମା ଭା॑ସି ରୋଚ॒ନମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି॒ ସୂର୍ୟା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ଭ୍ରାଜ॑ସ୍ୱତ ଏ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନିଃ॒ ସୂର୍ୟା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ଭ୍ରାଜ॑ସ୍ୱତେ

(୧)॥ (ତ॒ରଣି॒ର୍ବିꣳଶ॒ତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୧॥**

(ସଂଗାହନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଆ ପ୍ୟା॑ୟସ୍ୱ ମଦିନ୍ତମ॒ ସୋମ॒ ବିଶ୍ୱା॑ଭିରୂ॒ତିଭିଃ॑ । ଭବା॑ ନଃ ସ॒ପ୍ରଥ॑ସ୍ତମଃ (୧) ॥

(ଆ ପ୍ୟା॑ୟସ୍ୱ॒ ନବ॑) **॥ ୧। ୪। ୩୨॥**

(ଅବଗାହନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଈ॒ୟୁଷ୍ଟେ ୟେ ପୂର୍ବ॑ତରା॒ମପ॑ଶ୍ୟନ୍ ବ୍ୟୁ॒ଚ୍ଛନ୍ତୀ॑ମୁ॒ଷସଂ॒ ମର୍ତ୍ୟା॑ସଃ ।

ଅ॒ସ୍ମାଭି॑ରୂ ନୁ ପ୍ର॑ତି॒ଚକ୍ଷ୍ୟା॑ଽଭୂଦୋ ତେ ୟ॑ନ୍ତି ୟେ ଅ॑ପ॒ରୀଷୁ॒ ପଶ୍ୟା॑ନ୍ (୧) ॥

(ଈ॒ୟୁରେକା॒ନ୍ନବିꣳଶତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୩॥**

(ଔଷଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି ଜ୍ୟୋତି॒ଷ୍କୃତ॑ଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି ଜ୍ୟୋତି॒ର୍ବିଦ॑ଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି॒

ଭାସ୍ୱ॑ତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି॒ ଜ୍ୱଲ॑ନ୍ତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି ମଲ୍ମଲା॒ଭବ॑ନ୍ତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି॒

Not For Commercial Use

ଦୀପ୍ୟ॑ମାନାଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି॒ ରୋଚ॑ମାନାଂ ତ୍ୱା ସାଦୟା॒ମ୍ୟଜ॑ସ୍ରାଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି

ବୃ॒ହଜ୍ଜ୍ୟୋ॑ତିଷଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି ବୋ॒ଧୟ॑ନ୍ତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି॒ ଜାଗ୍ର॑ତୀଂ ତ୍ୱା ସାଦୟାମି (୧) ॥

(ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ଂ ଷଟ୍-ତ୍ରିଂ॑ଶତ୍) **॥ ୧। ୪। ୩୪॥**

(ସ୍ରୁବାହୁତୟଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପ୍ର॒ୟା॒ସାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ଽଽୟା॒ସାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ବିୟା॒ସାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ସଂୟା॒ସାୟ॒ ସ୍ୱାହୋ॑ଦ୍ୟା॒ସାୟ॒

ସ୍ୱାହା॑ଽବୟା॒ସାୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ଶୁ॒ଚେ ସ୍ୱାହା॒ ଶୋକା॑ୟ॒ ସ୍ୱାହା॑ ତପ୍ୟ॒ତ୍ୱୈ ସ୍ୱାହା॒ ତପ॑ତେ॒ ସ୍ୱାହା॑

ବ୍ର॒ହ୍ମ॒ହ॒ତ୍ୟାୟୈ॒ ସ୍ୱାହା॒ ସର᳚ସ୍ମୈ॒ ସ୍ୱାହା॑ (୧) ॥ (ପ୍ର॒ୟା॒ସାୟ॒ ଚତୁ॑ର୍ବିଂ॑ଶତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୫॥**

(ରାଜଗବୀହୋମଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଚି॒ତ୍ତଂ ସ॑ନ୍ତା॒ନେନ॑ ଭ॒ବଂ ୟ॒କ୍ନା ରୁ॒ଦ୍ରଂ ତନି॑ମ୍ନା ପଶୁ॒ପତିଂ॑ ସ୍ଥୂଲହୃ॒ଦ॒ୟେନା॒ଗ୍ନିଂ ହୃଦ॑ୟେନ

ରୁ॒ଦ୍ରଂ ଲୋହି॑ତେନ ଶ॒ର୍ବଂ ମତ॑ସ୍ନାଭ୍ୟାଂ ମହାଦେ॒ବମ॒ନ୍ତଃପା॑ର୍ଶ୍ୱେନୌଷିଷ୍ଠ॒ହନଂ॑

ଶିଙ୍ଗୀନିକୋ॒ଶ୍ୟା॑ଭ୍ୟାମ୍ (୧) ॥ (ଚି॒ତ୍ତମ॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ) **॥ ୧। ୪। ୩୬॥**

(ଷୋଡଶିଗ୍ରହଃ । ସୋମଋଷିଃ [୩୭-୪୨])

ଆ ତି॑ଷ୍ଠ ବୃତ୍ରହ॒ନ୍-ରଥଂ॑ ୟୁ॒କ୍ତା ତେ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ହରୀ॑ ।

ଅ॒ର୍ବା॒ଚୀନ॒ଂ ସୁ ତେ॒ ମନୋ॒ ଗ୍ରାବା॑ କୃଣୋତୁ ବ॒ଗ୍ନୁନା॑ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ଷୋଡ॒ଶିନ॑ ଏ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ଷୋଡ॒ଶିନେ॑

(୧)॥ (ଆ ତି॑ଷ୍ଠ॒ ଷଡ୍-ବିଂ॑ଶତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୭॥**

ଇନ୍ଦ୍ର॒ମିଦ୍ଧରୀ॑ ବହ॒ତୋଽପ୍ର॑ତିଧୃଷ୍ଟଶବସ॒ମୃଷୀ॑ଣାଂ ଚ ସ୍ତୁତୀରୁପ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଚ॒ ମାନୁ॑ଷାଣାମ୍ ॥

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ଷୋଡ॒ଶିନ॑ ଏ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ଷୋଡ॒ଶିନେ॑

(୧)॥ (ଇନ୍ଦ୍ରଂ॒ ତ୍ରୟୋ॑ବିଂ॑ଶତିଃ) **॥ ୧। ୪। ୩୮॥**

Not For Commercial Use

ଅସା॑ବି୍ ସୋମ॑ ଇନ୍ଦ୍ର ତେ୍ ଶବି॑ଷ୍ଠ ଧୃଷ୍ଣ୍ବା ଗ॑ହି ।

ଆ ତ୍ବା॑ ପୃଣକ୍ତ୍ବିନ୍ଦ୍ରି୍ୟଂ ରଜ॑ଃ ସୂର୍ୟ॑ଂ ନ ର୍ଶ୍ମିଭିଃ ॥

ଉ୍ପ୍ୟା୍ମଗୃ॑ହୀତୋ୍ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନ॑ ଏ୍ଷ ତେ୍ ୟୋନି୍ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନେ॑

(୧)॥ (ଅସା॑ବି ସ୍ପ୍ତବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୩୯॥

ସର୍ବ॑ସ୍ୟ ପ୍ରତି୍ଶୀବ॑ରୀ୍ ଭୂମି॑ସ୍ତ୍ବୋ୍ପସ୍ଥ ଆଽଧି॑ତ ।

ସ୍ୟୋ୍ନାଽସ୍ମୈ॑ ସୁ୍ଷଦା॑ ଭବ୍ ୟଚ୍ଛା॑ସ୍ମୈ ଶର୍ମ॑ ସ୍ପ୍ରଥାଃ ॥

ଉ୍ପ୍ୟା୍ମଗୃ॑ହୀତୋ୍ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନ॑ ଏ୍ଷ ତେ୍ ୟୋନି୍ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନେ॑

(୧)॥ (ସର୍ବ॑ସ୍ୟ୍ ଷଡ୍-ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୪୦॥

ମ୍ହାଂ ଇନ୍ଦ୍ରୋ୍ ବଜ୍ର॑ବାହୁଃ ଷୋଡ୍ଶୀ ଶର୍ମ॑ ୟଚ୍ଛତୁ ।

ସ୍ବ୍ସ୍ତି ନୋ॑ ମ୍ଘବା॑ କରୋତୁ ହନ୍ତୁ॑ ପା୍ପ୍ମାନ୍॑ ୟୋ॑ଽସ୍ମାନ୍-ଦ୍ବେଷ୍ଟି॑ ॥

ଉ୍ପ୍ୟା୍ମଗୃ॑ହୀତୋ୍ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନ॑ ଏ୍ଷ ତେ୍ ୟୋନି୍ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନେ॑

(୧)॥ (ମ୍ହାନ୍-ଷଡ୍-ବି॑ଂଶତିଃ) ॥ ୧। ୪। ୪୧॥

ସ୍ଜୋଷା॑ ଇନ୍ଦ୍ର୍ ସଗ॑ଣୋ ମ୍ରୁଦ୍-ଭି୍ଃ ସୋମ॑ଂ ପିବ ବୃତ୍ରହଞ୍ଛୂର ବି୍ଦ୍ବାନ୍ ।

ଜ୍ହି ଶତ୍ରୂ॑ଂ ରପ୍ ମୃଧୋ॑ ନୁଦ୍ସ୍ବାଥାଭ॑ୟଂ କୃଣୁହି ବି୍ଶ୍ବତୋ॑ ନଃ ॥

ଉ୍ପ୍ୟା୍ମଗୃ॑ହୀତୋ୍ଽସୀନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନ॑ ଏ୍ଷ ତେ୍ ୟୋନି୍ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ବା ଷୋଡ୍ଶିନେ॑

(୧)॥ (ସ୍ଜୋଷା॑ସ୍ତ୍ରି୍ଂଶତ୍) ॥ ୧। ୪। ୪୨॥

Not For Commercial Use

(ଦକ୍ଷିଣା । ସୋମଋଷିଃ)

ଉଦୁ ତ୍ୟଂ ଜା॒ତବେ॑ଦସଂ ଦେ॒ବଂ ବ॑ହନ୍ତି କେ॒ତବଃ॑ । ଦୃ॒ଶେ ବିଶ୍ୱା॑ୟ॒ ସୂର୍ୟ᳚ମ୍ ॥

ଚି॒ତ୍ରଂ ଦେ॒ବାନା॒ମୁଦ॑ଗା॒ଦନୀ॑କ॒ଂ ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ବରୁ॑ଣସ୍ୟା॒ଗ୍ନେଃ ।

ଆଽପ୍ରା॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ଅ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ꣳ ସୂର୍ୟ᳚ ଆ॒ତ୍ମା ଜଗ॑ତସ୍ତ॒ସ୍ଥୁଷ॑ଶ୍ଚ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ନୟ॑ ସୁ॒ପଥା॑ ରା॒ୟେ ଅ॒ସ୍ମାନ୍ ବିଶ୍ୱା॑ନି ଦେବ ବ॒ୟୁନା॑ନି ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ ।

ୟୁ॒ୟୋ॒ଧ୍ୟ॑ସ୍ମଜ୍ଜୁ॑ହୁରା॒ଣମେନୋ॒ ଭୂୟି॑ଷ୍ଠାଂ ତେ॒ ନମ॑ଉକ୍ତିଂ ବିଧେମ ॥

ଦିବ॑ଂ ଗଚ୍ଛ ସୁବଃ॑ ପତ ରୂ॒ପେଣ॑ (୧) ବୋ ରୂ॒ପମ॒ଭ୍ୟୈମି॒ ବୟ॑ସା॒ ବୟଃ॑ ।

ତୁ॒ଥୋ ବୋ॑ ବି॒ଶ୍ୱବେ॑ଦା॒ ବି ଭ॑ଜତୁ ବର୍ଷି॑ଷ୍ଠେ॒ ଅଧି॒ ନାକେ॑ ॥

ଏ॒ତତ୍ତେ॑ ଅଗ୍ନେ॒ ରାଧ॒ ଐତି॒ ସୋମ॑ଚ୍ୟୁତ॒ଂ ତନ୍ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॑ ପ॒ଥା ନ॑ୟ॒ର୍ତସ୍ୟ॑ ପ॒ଥା ପ୍ରେତ॑

ଚ॒ନ୍ଦ୍ରଦ॑କ୍ଷିଣା ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ॒ଥା ସୁ॑ବି॒ତା ନୟ॑ନ୍ତୀର୍ବ୍ରାହ୍ମ॒ଣମ॒ଦ୍ୟ ରା॑ଧ୍ୟାସ॒ମୃଷି॑ମାର୍ଷେ॒ୟଂ ପି॑ତୃମନ୍ତ॑ଂ

ପୈତୃମ॒ତ୍ୟꣳ ସୁ॒ଧାତୁ॑ଦକ୍ଷିଣ॒ଂ ବି ସୁବଃ॒ ପଶ୍ୟ॒ ବ୍ୟ॑ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ଂ ୟତ॑ସ୍ୱ ସଦ॒ସ୍ୟୈ॑ ର॒ସ୍ମଦ୍ଦା॑ତ୍ରା

ଦେବ॒ତ୍ରା ଗ॑ଚ୍ଛତ॒ ମଧୁ॑ମତୀଃ ପ୍ରଦା॒ତାର॒ମା ବି॑ଶ॒ତାନ॑ବହାୟା॒ସ୍ମାନ୍ ଦେ॑ବ॒ୟାନେ॑ନ ପ॒ଥେତ॑

ସୁ॒କୃତା॑ଂ ଲୋ॒କେ ସୀ॑ଦତ॒ ତନ୍ନଃ॑ ସꣳସ୍କୃ॒ତମ୍ (୨) ॥

(ରୂ॒ପେଣ॑ ସଦ॒ସ୍ୟୈ॑ର॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ ଚ) **॥ ୧। ୪। ୪୩॥**

(ସମିଷ୍ଟୟଜୁର୍ହୋମଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଧା॒ତା ରା॒ତିଃ ସ॑ବି॒ତେଦଂ ଜୁ॑ଷନ୍ତାଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ନି॑ଧି॒ପତି॑ର୍ନୋ ଅ॒ଗ୍ନିଃ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା॒ ବିଷ୍ଣୁଃ॑ ପ୍ର॒ଜୟା॑ ସꣳରରା॒ଣୋ ୟଜ॑ମାନାୟ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ଦଧାତୁ ॥

ସମି॑ନ୍ଦ୍ର ଣୋ॒ ମନ॑ସା ନେଷି॒ ଗୋଭିଃ॒ ସꣳ ସୂ॒ରିଭି॑ର୍ମଘବ॒ନ୍-ସꣳ ସ୍ୱ॒ସ୍ତ୍ୟା ।

ସଂ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା ଦେ॒ବକୃ॑ତ॒ଂ ୟଦସ୍ତି॒ ସଂ ଦେ॒ବାନାꣳ॑ ସୁମ॒ତ୍ୟା ୟ॒ଜ୍ଞିୟା॑ନାମ୍ ॥

ସଂ ବର୍ଚସା ପୟସା ସଂ ତନୂଭିରଗନ୍ମହି ମନସା ସꣳ ଶିବେନ ।

ତ୍ୱଷ୍ଟା ନୋ ଅତ୍ର ବରିବଃ କୃଣୋତ୍ୱ (୧) ନୁ ମାର୍ଷ୍ଟୁ ତନୁବୋ ୟଦ୍ୱିଲିଷ୍ଟମ୍ ॥

ୟଦଦ୍ୟ ତ୍ୱା ପ୍ରୟତି ୟଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ନଗ୍ନେ ହୋତାରମବୃଣୀମହୀହ ।

ଋଧଗୟାଡୃଧଗୁତାଶମିଷ୍ଠାଃ ପ୍ରଜାନନ୍ ୟଜ୍ଞମୁପୟାହି ବିଦ୍ୱାନ୍ ॥

ସ୍ୱଗା ବୋ ଦେବାଃ ସଦନମକର୍ମ ୟ ଆଜଗ୍ମ ସବନେଦଂ ଜୁଷାଣାଃ ।

ଜକ୍ଷିବାꣳସଃ ପପିବାꣳସଶ୍ଚ ବିଶ୍ୱେଽସ୍ମେ ଧତ୍ତ ବସବୋ ବସୂନି ॥

ୟାନାଽବହ ଉଶତୋ ଦେବ ଦେବାନ୍ତାନ୍ (୨) ପ୍ରେରୟ ସ୍ୱେ ଅଗ୍ନେ ସଧସ୍ଥେ ।

ବହମାନା ଭରମାଣା ହବୀꣳଷି ବସୁଂ ଘର୍ମଂ ଦିବମା ତିଷ୍ଠତାନୁ ॥

ୟଜ୍ଞ ୟଜ୍ଞଂ ଗଚ୍ଛ ୟଜ୍ଞପତିଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାଂ ୟୋନିଂ ଗଚ୍ଛ ସ୍ୱାହୈଷ ତେ ୟଜ୍ଞୋ ୟଜ୍ଞପତେ

ସହସୂକ୍ତବାକଃ ସୁବୀରଃ ସ୍ୱାହା ଦେବା ଗାତୁବିଦୋ ଗାତୁଂ ବିତ୍ତ୍ୱା ଗାତୁମିତ ମନସସ୍ପତ ଇମଂ

ନୋ ଦେବ ଦେବେଷୁ ୟଜ୍ଞꣳ ସ୍ୱାହା ବାଚି ସ୍ୱାହା ବାତେ ଧାଃ (୩)॥

(କୃଣୋତୁ ତାନଷ୍ଟାଚତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୪। ୪୪॥

(ଅବଭୃତଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଉରୁꣳ ହି ରାଜା ବରୁଣଶ୍ଚକାର ସୂର୍ୟାୟ ପନ୍ଥାମନ୍ୱେତବା ଉ ।

ଅପଦେ ପାଦା ପ୍ରତିଧାତବେଽକରୁତାପବକ୍ତା ହୃଦୟାବିଧଶ୍ଚିତ୍ ॥

ଶତଂ ତେ ରାଜନ୍ ଭିଷଜଃ ସହସ୍ରମୁର୍ବୀ ଗମ୍ଭୀରା ସୁମତିଷ୍ଟେ ଅସ୍ତୁ ।

ବାଧସ୍ୱ ଦ୍ୱେଷୋ ନିରୃତିଂ ପରାଚୈଃ କୃତଂ ଚିଦେନଃ ପ୍ର ମୁମୁଗ୍ଧ୍ୟସ୍ମତ୍ ॥

ଅଭିଷ୍ଠିତୋ ବରୁଣସ୍ୟ ପାଶୋଽଗ୍ନେରନୀକମପ ଆ ବିବେଶ ।

ଅପାଂ ନପାତ୍ ପ୍ରତିରକ୍ଷନ୍ନସୁର୍ୟଂ ଦମେଦମେ (୧) ସମିଧଂ ୟକ୍ଷ୍ୟଗ୍ନେ ॥

Not For Commercial Use

ପ୍ରତି ତେ ଜିହ୍ୱା ଘୃତମୁଚ୍ଚରଣ୍ୟେତ୍ ସମୁଦ୍ରେ ତେ ହୃଦ॑ୟମ୍ପ୍ସ୍ୱ॑ନ୍ତଃ ।

ସଂ ତ୍ୱା ବିଶନ୍ତ୍ୱୋଷ॑ଧୀରୁତାଽଽପୋ ଯଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ଯଜ୍ଞପତେ ହ୍ୱିର୍ଭିଃ ॥

ସୂକ୍ତବାକେ ନ॑ମୋବାକେ ବି॑ଧେମାବ॑ଭୃଥ ନିଚଙ୍-କୁଣ ନିଚେରୁର॑ସି ନିଚଙ୍-କୁଣାବ॑

ଦେବୈର୍ଦେବକୃ॑ତମେନୋ॑ଽଯାଡବ ମର୍ତ୍ୟୈର୍ମର୍ତ୍ୟ॑କୃତମୁରୋରା ନୋ॑ ଦେବ ରିଷସ୍ପା॑ହି ସୁମିତ୍ରା

ନ ଆପ ଓଷ॑ଧୟଃ (୨) ସନ୍ତୁ ଦୁର୍ମିତ୍ରାସ୍ତସ୍ମୈ ଭୂୟାସୁର୍ଯୋ॑ଽସ୍ମାନ୍ ଦ୍ୱେଷ୍ଟି ଯଂ ଚ॑ ବୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ

ଦେବୀ॑ରାପ ଏଷ ବୋ ଗର୍ଭସ୍ତଂ ବଃ ସୁପ୍ରୀ॑ତଂ ସୁଭୃ॑ତମକର୍ମ ଦେବେଷୁ॑ ନଃ ସୁକୃତୋ॑

ବ୍ରୂତାତ୍ ପ୍ରତି॑ଯୁତୋ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ ପାଶଃ ପ୍ରତ୍ୟ॑ସ୍ତୋ ବରୁ॑ଣସ୍ୟ ପାଶ ଏଧୋ॑ଽସ୍ୟେଧିଷୀମହି॑

ସମିଦ॑ସି ତେଜୋ॑ଽସି ତେଜୋ ମୟି॑ ଧେହ୍ୟପୋ ଅନ୍ୱ॑ଚାରିଷଂ ରସେ॑ନ ସମ॑ସୃକ୍ଷ୍ମହି ।

ପୟ॑ସ୍ୱାଂ ଅଗ୍ନ ଆଽଗ॑ମଂ ତଂ ମା ସଂ ସୃ॑ଜ ବର୍ଚ॑ସା (୩)॥

(ଦମେ॑ଦମ ଓଷ॑ଧୟ ଆ ଷଟ୍ ଚ॑) ॥ **୧। ୪। ୪୫॥**

(କାମ୍ୟଯାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଯସ୍ତ୍ୱା॑ ହୃଦା କୀରିଣା ମନ୍ୟ॑ମାନୋଽମ॑ର୍ତ୍ୟଂ ମର୍ତ୍ୟୋ ଜୋହ॑ବୀମି ।

ଜାତ॑ବେଦୋ ଯଶୋ॑ ଅସ୍ମାସୁ॑ ଧେହି ପ୍ରଜାଭି॑ରଗ୍ନେ ଅମୃତତ୍ୱମ॑ଶ୍ୟାମ୍ ॥

ଯସ୍ମୈ ତ୍ୱଂ ସୁକୃତେ॑ ଜାତବେଦ ଉ ଲୋକମ॑ଗ୍ନେ କୃଣବଃ ସ୍ୟୋନମ୍ ।

ଅଶ୍ୱିନଂ ସ ପୁତ୍ରିଣ॑ଂ ବୀରବ॑ନ୍ତଂ ଗୋମ॑ନ୍ତଂ ରୟିଂ ନ॑ଶତେ ସ୍ୱସ୍ତି ॥

ତ୍ୱେ ସୁ ପୁ॑ତ୍ର ଶବସୋଽବୃ॑ତ୍ରନ୍ କାମ॑କାତୟଃ । ନ ତ୍ୱାମିନ୍ଦ୍ରାତି॑ ରିଚ୍ୟତେ ॥

ଉକ୍-ଥ ଉ॑କ୍-ଥେ ସୋମ ଇନ୍ଦ୍ର॑ଂ ମମାଦ ନୀଥେନୀ॑ଥେ ମଘବା॑ନଂ (୧) ସୁତାସଃ ।

ଯଦୀଂଂ ସବାଧଃ ପିତରଂ ନ ପୁତ୍ରାଃ ସ॑ମାନଦ॑କ୍ଷା ଅବ॑ସେ ହବ॑ନ୍ତେ ॥

ଅଗ୍ନେ ରସେ॑ନ ତେଜ॑ସା ଜାତ॑ବେଦୋ ବି ରୋ॑ଚସେ । ରକ୍ଷୋହାଽମୀ॑ବଚାତ॑ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ଅପୋ ଅନ୍ୱଚାରିଷଂ ରସେନ ସମସୃକ୍ଷ୍ମହି ।

ପୟସ୍ୱାଂ ଅଗ୍ନ ଆଽଗମଂ ତଂ ମା ସଂ ସୃଜ ବର୍ଚସା ॥

ବସୁର୍ବସୁପତିର୍ହିକମସ୍ୟଗ୍ନେ ବିଭାବସୁଃ । ସ୍ୟାମ ତେ ସୁମତାବପି ॥

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ବସୁପତିଂ ବସୂନାମଭି ପ୍ର ମନ୍ଦେ (୨) ଅଧ୍ୱରେଷୁ ରାଜନ୍ ।

ତ୍ୱୟା ବାଜଂ ବାଜୟନ୍ତୋ ଜୟେମାଭି ଷ୍ୟାମ ପୃତ୍ସୁତୀର୍ମର୍ତ୍ୟାନାମ୍ ।

ତ୍ୱାମଗ୍ନେ ବାଜସାତମଂ ବିପ୍ରା ବର୍ଧନ୍ତି ସୁଷ୍ଟୁତମ୍ । ସ ନୋ ରାସ୍ୱ ସୁବୀର୍ୟମ୍ ॥

ଅୟଂ ନୋ ଅଗ୍ନିର୍ବରିବଃ କୃଣୋତ୍ୱୟଂ ମୃଧଃ ପୁର ଏତୁ ପ୍ରଭିନ୍ଦନ୍ ।

ଅୟଂ ଶତ୍ରୂଞ୍ଜୟତୁ ଜର୍ହୃଷାଣୋଽୟଂ ବାଜଂ ଜୟତୁ ବାଜସାତୌ ॥

ଅଗ୍ନିନାଗ୍ନିଃ ସମିଧ୍ୟତେ କବିର୍ଗୃହପତିର୍ୟୁବା । ହବ୍ୟବାଡ୍ ଜୁହ୍ୱାସ୍ୟଃ ॥

ତ୍ୱଂ ହ୍ୟଗ୍ନେ ଅଗ୍ନିନା ବିପ୍ରୋ ବିପ୍ରେଣ ସନ୍-ସ୍ତା । ସଖା ସଖ୍ୟା ସମିଧ୍ୟସେ ॥

ଉଦଗ୍ନେ ଶୁଚୟସ୍ତବ ବି ଜ୍ୟୋତିଷା (୩)॥(ମଘବାନଂ ମନ୍ଦେ ହ୍ୟଗ୍ନେ ଚତୁର୍ଦଶ ଚ)॥ ୧। ୪। ୪୬॥

(ଆ ଦଦେ ବାଚସ୍ପତୟ ଉପୟାମଗୃହୀତୋଽସ୍ୟା ବାୟୋ ଅୟଂ ବାଂ ୟା ବାଂ ପ୍ରାତର୍ୟୁଜାବୟଂ ତଂ ୟେ ଦେବାସ୍ତ୍ରିଂଶଦୁପୟାମ ଗୃହୀତୋଽସି ମୂର୍ଧାନଂ ମଧୁଶ୍ଚେନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଓମାସୋ ମରୁତ୍ୱନ୍ତମିନ୍ଦ୍ର ମରୁତ୍ୱୋ ମରୁତ୍ୱାନ୍ମହାନ୍ମହାନ୍ନୃବତ୍କଦା ବାମମଦବ୍-ଧେଭିର୍ହିରଣ୍ୟପାଣିଂ ସୁଶର୍ମା ବୃହସ୍ପତିସୁତସ୍ୟ ହରିରସ୍ୟଗ୍ନ ଉତ୍ତିଷ୍ଠନ୍ତରଣିରା ପ୍ୟାୟସ୍ୱେୟୁଷ୍ଟେ ୟେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ ପ୍ରୟାସାୟ ଚିତ୍ତମା ତିଷ୍ଠେନ୍ଦ୍ରମସାବି ସର୍ବସ୍ୟ ମହାନ୍-ସଜୋଷା ଉଦୁ ତ୍ୟଂ ଧାତୋରୁଂ ହି ୟସ୍ମା ଷଟ୍-ଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍ ॥ ୪୬ ॥)

(ଆ ଦଦେ ୟେ ଦେବା ମହାନୁତ୍ତିଷ୍ଠନ୍-ସର୍ବସ୍ୟ ସନ୍ତୁ ଦୁର୍ମିତ୍ରାଶ୍ଚତୁଃ ପଞ୍ଚାଶତ୍ ॥ ୫୪ ॥)

(ଆ ଦଦେ ତବ ବି ଜ୍ୟୋତିଷା ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଚତୁର୍ଥଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୪ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ପୁନରାଧାନମ୍ |

(ପୁନରାଧାନବିଧାନମ୍ | ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଦେ॒ବା॒ସୁ॒ରାଃ ସଂୟ॑ତ୍ତା ଆସ॒ନ୍ତେ ଦେ॒ବା ବି॑ଜ॒ୟମୁ॑ପ॒ୟନ୍ତୋ॒ଽଗ୍ନୌ ବା॒ମଂ ବସୁ॒ ସଂ
ନ୍ୟ॑ଦଧତେ॒ଦମୁ॑ ନୋ ଭବିଷ୍ୟତି॒ ଯଦି॑ ନୋ ଜେ॒ଷ୍ୟନ୍ତୀତି॒ ତଦ॒ଗ୍ନିର୍ନ୍ୟ॑କାମୟତ॒
ତେନାପା॑କ୍ରା॒ମ॒ତ୍ତଦ୍ଦେ॒ବା ବି॒ଜିତ୍ୟା॑ବ॒ରୁରୁ॑ତ୍ସମାନା॒ ଅନ୍ୱା॑ୟ॒ନ୍ତଦ॑ସ୍ୟ॒ ସହ॒ସାଽଦି॑ତ୍ସନ୍ତ॒
ସୋ॑ଽରୋଦୀ॒ଦ୍ୟଦରୋ॑ଦୀ॒ତ୍ତଦ୍ରୁ॒ଦ୍ରସ୍ୟ॑ ରୁଦ୍ର॒ତ୍ୱଂ ଯଦଶ୍ର୍ୱଶୀ॑ୟତ॒ ତଦ୍ (୧) ର॑ଜ॒ତꣳ
ହିର॑ଣ୍ୟମଭବ॒ତ୍ତସ୍ମା॑ଦ୍ରଜ॒ତꣳ ହିର॑ଣ୍ୟମଦକ୍ଷି॒ଣ୍ୟମ॑ଶ୍ରୁ॒ଜꣳ ହି ଯୋ ବ॒ର୍ହିଷି॒ ଦଦା॑ତି ପୁ॒ରାଽସ୍ୟ॑
ସଂବତ୍ସ॒ରାଦ୍-ଗୃ॒ହେ ରୁ॑ଦନ୍ତି॒ ତସ୍ମା॑ଦ୍ବ॒ର୍ହିଷି॒ ନ ଦେୟ॒ꣳ ସୋ॑ଽଗ୍ନିର॑ବ୍ରବୀଦ୍-ଭା॒ଗ୍ୟ॑ସା॒ନ୍ୟଥ॑ ବ
ଇ॒ଦମିତି॑ ପୁନରା॒ଧେୟ॑ଂ ତେ॒ କେବ॑ଲ॒ମିତ୍ୟ॑ବ୍ରୁବନ୍ନୃଧ୍ନବ॒ତ୍-ଖଲୁ॒ ସ ଇତ୍ୟ॑ବ୍ରବୀ॒ଦ୍ୟୋ
ମ॑ଦ୍ଦେବ॒ତ୍ୟ॑ମ॒ଗ୍ନିମା॒ଦଧା॑ତା॒ ଇତି॒ ତଂ ପୂ॒ଷାଽଽଧ॑ତ୍ତ॒ ତେନ॑ (୨) ପୂ॒ଷାଽଽର୍ଧ୍ନୋ॒ତ୍ତସ୍ମା॑ତ୍-ପୌ॒ଷ୍ଣାଃ
ପ॒ଶବ॑ ଉଚ୍ୟନ୍ତେ॒ ତଂ ତ୍ୱଷ୍ଟାଽଽଧ॑ତ୍ତ॒ ତେନ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟା॑ଽଽର୍ଧ୍ନୋ॒ତ୍ତସ୍ମା॑ତ୍ତ୍ୱା॒ଷ୍ଟ୍ରାଃ ପ॒ଶବ॑ ଉଚ୍ୟନ୍ତେ॒ ତଂ
ମନୁ॒ରାଽଧ॑ତ୍ତ॒ ତେନ॒ ମନୁ॑ରାର୍ଧ୍ନୋ॒ତ୍ତସ୍ମା॑ନ୍ମାନ॒ବ୍ୟଃ ପ୍ର॒ଜା ଉ॑ଚ୍ୟନ୍ତେ॒ ତଂ ଧା॒ତାଽଽଧ॑ତ୍ତ॒ ତେନ॑
ଧା॒ତାଽଽର୍ଧ୍ନୋ॑ତ୍-ସଂବତ୍ସ॒ରୋ ବୈ ଧା॒ତା ତସ୍ମା॑ତ୍-ସଂବତ୍ସ॒ରଂ ପ୍ର॒ଜାଃ ପ॒ଶବୋ॑ଽନୁ ପ୍ର ଜା॑ୟନ୍ତେ॒
ୟ ଏ॒ବଂ ପୁ॑ନରା॒ଧେୟ॒ସ୍ୟର୍ଦ୍ଧିଂ॒ ବେଦ॒ (୩) ର୍ଧ୍ନୋତ୍ୟେ॒ବ ଯୋ॑ଽସ୍ୟୈ॒ବଂ ବ॒ନ୍ଧୁତା॒ଂ ବେଦ॒
ବନ୍ଧୁ॑ମାନ୍ ଭବତି ଭାଗ॒ଧେୟ॒ଂ ବା ଅ॒ଗ୍ନିରାହି॑ତ ଇ॒ଚ୍ଛମା॑ନଃ ପ୍ର॒ଜାଂ ପ॒ଶୂନ୍ ଯଜ॑ମାନ॒ସ୍ୟୋପ॑
ଦୋଦ୍ରା॑ବୋ॒ଦ୍ୱାସ୍ୟ॒ ପୁନ॒ରା ଦ॑ଧୀତ ଭାଗ॒ଧେୟେ॑ନୈ॒ବୈନ॒ꣳ ସମ॑ର୍ଧୟ॒ତ୍ୟଥୋ॒
ଶାନ୍ତି॑ରେ॒ବାସ୍ୟୈ॒ଷା ପୁନ॑ର୍ବସ୍ୱୋ॒ରା ଦ॑ଧୀତୈ॒ତଦ୍ୱୈ ପୁ॑ନରା॒ଧେୟ॑ସ୍ୟ॒ ନକ୍ଷ॑ତ୍ରଂ॒ ଯତ୍-ପୁନ॑ର୍ବସୂ॒

ସ୍ୱାୟାମ୍ଵେୈନଂ ଦେ୍ବତାୟାମା୍ଧାୟ ବ୍ର୍ହ୍ମବର୍ଚସୀ ଭଂବତି ଦ୍ରର୍ଭୈରା ଦଂଧା୍ତ୍ୟୟାତୟାମତ୍ୱାୟ

ଦ୍ରର୍ଭୈରା ଦଂଧାତ୍ୟ୍ଦ୍-ଭ୍ୟ ଏ୍ବୈନ୍ମୋଷଂଧୀଭ୍ୟୋଽବ୍ରୁଧ୍ୟାଽଽଧଂତ୍ତେ୍ ପଞ୍ଚକପାଲଃ

ପୁରୋ୍ଡାଶୋ୍ ଭବତି୍ ପଞ୍ଚ୍ ବା ଋ୍ତବଂ ଋ୍ତୁଭ୍ୟ ଏ୍ବୈନଂମବ୍ରୁଧ୍ୟାଽଽଧଂତ୍ତେ (୪)॥

(ଅଶୀଂୟତ୍ର ତତ୍ତେନ୍ ବେଦଂ ଦ୍ରର୍ଭୈଃ ପଞ୍ଚବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ **୧। ୫। ୧॥**

(ୟା୍ଜ୍ୟାଦ୍ୟଙ୍ଗଜାତ ବିଧାନମ୍ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ପରା୍ ବା ଏ୍ଷ ୟ୍ଜ୍ଞଂ ପ୍ରଶୂନ୍-ବଂପତି୍ ୟୋଽଗ୍ନିମୁଂଦ୍ୱା୍ସୟଂତେ୍ ପଞ୍ଚକପାଲଃ ପୁରୋ୍ଡାଶୋ୍

ଭବତି୍ ପାଙ୍-କ୍ତୋ୍ ୟ୍ଜ୍ଞଃ ପାଙ୍-କ୍ତାଃ ପ୍ରଶବୋ୍ ୟ୍ଜ୍ଞମେ୍ବ ପ୍ରଶୂନବଂ ରୁନ୍ଧେ ବୀର୍ହା ବା

ଏ୍ଷ ଦେ୍ବାନା୍ଂ ୟୋଽଗ୍ନିମୁଂଦ୍ୱା୍ସୟଂତେ୍ ନ ବା ଏ୍ତସ୍ୟଂ ବ୍ରାହ୍ମ୍ଣା ଋତା୍ୟବଃ ପୁରାଽନ୍ନଂମକ୍ଷନ୍

ପ୍ରଙ୍-କ୍ତ୍ୟୋ୍ ୟାଜ୍ୟାନୁ୍ବା୍କ୍ୟା୍ ଭବନ୍ତି୍ ପାଙ୍-କ୍ତୋ୍ ୟ୍ଜ୍ଞଃ ପାଙ୍-କ୍ତଃ ପୁରୁଂଷୋ ଦେ୍ବାନେ୍ବ

ବୀ୍ରଂ ନିରବ୍ଦାୟା୍ଗ୍ନିଂ ପୁନ୍ରା (୧) ଧଂତ୍ତେ ଶ୍ତାକ୍ଷଂରା ଭବନ୍ତି ଶ୍ତାୟୁଃ ପୁରୁଂଷଃ ଶ୍ତେନ୍ଦ୍ରିୟ

ଆୟୁଂଷ୍ୟେ୍ବେନ୍ଦ୍ରି୍ୟେ ପ୍ରତି୍ ତିଷ୍ଠତି୍ ୟଦ୍ୱା ଅ୍ଗ୍ନିରାହିଂତୋ୍ ନର୍ଧ୍ୟତେ୍ ଜ୍ୟାୟୋ୍ ଭାଗ୍ଧେୟଂ

ନିକା୍ମୟଂମାନୋ୍ ୟଦାଂଗ୍ନେ୍ୟଂ ସର୍ବଂ୍ ଭବଂତି୍ ସୈବାସ୍ୟର୍ଦ୍ଧି୍ଃ ସଂ ବା ଏ୍ତସ୍ୟଂ ଗୃ୍ହେ ବାକ୍

ସୃଂଜ୍ୟତେ୍ ୟୋଽଗ୍ନିମୁଂଦ୍ୱା୍ସୟଂତେ୍ ସ ବାଚ୍ଂ ସଂସୃଂଷ୍ଟା୍ଂ ୟଜଂମାନ ଈଶ୍ୱ୍ରୋଽନୁ

ପରାଂଭବିତୋ୍ର୍ବିଭଂକ୍ତୟୋ୍ ଭବନ୍ତି ବା୍ଚୋ ବିଧୃଂତ୍ୟୈ୍ ୟଜଂମାନ୍ସ୍ୟାପଂରାଭାବାୟ୍ (୨) ବିଭଂକ୍ତିଂ

କରୋତି୍ ବ୍ରହ୍ମୈ୍ବ ତଦଂକରୁପା୍ଂଶୁ ୟଂଜତି୍ ୟଥା୍ ବା୍ମଂ ବସୁ୍ ବିବିଦା୍ନୋ ଗୂହଂତି ତା୍ଦୃଗେ୍ବ

ତଦ୍ଗ୍ନିଂ ପ୍ରତି୍ ସ୍ୱିଷ୍ଟ୍କୃତ୍ଂ ନିରାହ୍ ୟଥା୍ ବା୍ମଂ ବସୁ୍ ବିବିଦା୍ନଃ ପ୍ରକା୍ଶଂ ଜିଗଂମିଷତି

ତା୍ଦୃଗେ୍ବ ତଦ୍ୱିଭଂକ୍ତିମୁ୍କ୍ତ୍ୱା ପ୍ରଂୟା୍ଜେନ୍ ବଷଂଟ୍-କରୋତ୍ୟା୍ୟତଂନାଦେ୍ବ ନୈତି୍ ୟଜଂମାନୋ୍

ବୈ ପୁଂରୋ୍ଡାଶଃ ପ୍ରଶବଂ ଏ୍ତେ ଆହୁଂତୀ୍ ୟଦ୍ଭିତଃ ପୁରୋ୍ଡାଶଂମେ୍ତେ ଆହୁଂତୀ (୩)

ଜୁହୋତି୍ ୟଜଂମାନମେ୍ବୋଭ୍ୟତଃ ପ୍ରଶୁଭି୍ଃ ପରି୍ ଗୃହ୍ଣାତି କୃ୍ତୟଂଜୁଃ ସମ୍ଭୃଂତସମ୍ଭାର୍

Not For Commercial Use

ଇତ୍ୟା॑ହୁ॒ର୍ନ ସ॒ମ୍ଭୃତ୍ୟାଃ ସମ୍ଭା॒ରା ନ ଯଜୁଃ କର୍ତ॒ବ୍ୟ॑ମିତ୍ୟଥୋ॒ ଖଲୁ॑ ସ॒ମ୍ଭୃତ୍ୟା॑ ଏ॒ବ ସ॑ମ୍ଭା॒ରାଃ
କ॑ର୍ତ॒ବ୍ୟ॑ଂ ଯଜୁ॑ର୍ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ସମୃ॑ଦ୍ଧ୍ୟୈ ପୁନର୍ନି॑ଷ୍କୃତୋ ରଥୋ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା ପୁନରୁତ୍-ସ୍ୟୂ॒ତଂ ବାସଃ
ପୁ॒ନରୁତ୍-ସୃଷ୍ଟୋ॑ଽନ॒ଡ୍-ବାନ୍-ପୁ॑ନରା॒ଧେୟ॑ସ୍ୟ॒ ସମୃଦ୍ଧ୍ୟୈ ସ॒ପ୍ତ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ॒ମିଧଃ॑ ସ॒ପ୍ତ
ଜି॒ହ୍ଵା ଇତ୍ୟ॑ଗ୍ନିହୋ॒ତ୍ରଂ ଜୁ॑ହୋତି॒ ଯତ୍ର॑ଯତ୍ରୈ॒ବାସ୍ୟ॒ ନ୍ୟ॑କ୍ତଂ॒ ତତ॑ (୪) ଏ॒ବୈନ॒ମବ॑ ରୁନ୍ଧେ
ବୀର॒ହା ବା ଏ॒ଷ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ଯୋ॑ଽଗ୍ନିମୁ॑ଦ୍ଵା॒ସୟ॑ତେ॒ ତସ୍ୟ॒ ବରୁ॑ଣ
ଏ॒ବର୍ଣ॒ୟାଦା॑ଗ୍ନିବାରୁ॒ଣମେକା॑ଦଶକପାଲ॒ମନୁ ନିର୍ବ॑ପେ॒ଦ୍ୟଂ ଚୈ॒ବ ହନ୍ତି॒ ଯଶ୍ଚା॑ସ୍ୟର୍ଣ॒ୟାତୌ
ଭା॑ଗ॒ଧେୟେ॑ନ ପ୍ରୀଣାତି॒ ନାଽଽର୍ତି॒ମାର୍ଚ୍ଛ॑ତି॒ ଯଜ॑ମାନଃ (୫) ॥
(ଆଽପ॑ରାଭାବାୟ ପୁରୋ॒ଡାଶ॑ମେ॒ତେ ଆହୁ॑ତୀ॒ ତତ॒ଃ ଷଟ୍-ତ୍ରି॑ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୫। ୨॥

(ପୁନରାଧାନମନ୍ତ୍ରାଃ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଭୂମି॑ର୍ଭୂ॒ମ୍ନା ଦ୍ୟୌର୍ବ॑ରି॒ଣାଽନ୍ତରି॑କ୍ଷଂ ମହି॒ତ୍ଵା ।
ଉ॒ପସ୍ଥେ॑ ତେ ଦେବ୍ୟଦିତେ॒ଽଗ୍ନିମ॑ନ୍ନା॒ଦମ॒ନ୍ନାଦ୍ୟା॒ୟାଽଽଦ॑ଧେ ॥
ଆଽୟଂ ଗୌଃ ପୃଶ୍ନି॑ରକ୍ରମୀ॒ଦସ॑ନନ୍ମା॒ତର॒ଂ ପୁନଃ॑ । ପି॒ତର॑ଂ ଚ ପ୍ର॒ୟନ୍-ସୁବଃ॑ ॥
ତ୍ରି॒ଂଶଦ୍ଧାମ॒ ବି ରା॑ଜତି॒ ବାକ୍-ପ॑ତ॒ଙ୍ଗାୟ॑ ଶିଶ୍ରିୟେ । ପ୍ରତ୍ୟ॑ସ୍ୟ ବହ॒ ଦ୍ୟୁଭିଃ॑ ॥
ଅ॒ସ୍ୟ ପ୍ରା॒ଣାଦ॑ପାନ॒ତ୍ୟ॑ନ୍ତଶ୍ଚ॑ରତି ରୋଚ॒ନା । ବ୍ୟ॑ଖ୍ୟନ୍ମହି॒ଷଃ ସୁବଃ॑ ॥
ଯତ୍ତ୍ଵା॑ (୧) କ୍ରୁଦ୍ଧଃ ପ॑ରୋ॒ବପ॑ ମ॒ନ୍ୟୁନା॒ ଯଦବ॑ର୍ତ୍ୟା ।
ସୁକଲ୍ପ॑ମଗ୍ନେ॒ ତତ୍ତବ॒ ପୁନ॒ସ୍ତ୍ଵୋଦ୍ଦୀ॑ପୟାମସି ॥
ଯତ୍ତେ॑ ମ॒ନ୍ୟୁପ॑ରୋପ୍ତସ୍ୟ ପୃଥି॒ବୀମନୁ॑ ଦଧ୍ଵ॒ସେ ।
ଆ॒ଦି॒ତ୍ୟା ବିଶ୍ଵେ॒ ତଦ୍ଦେ॒ବା ବସ॑ବଶ୍ଚ ସ॒ମାଭ॑ରନ୍ ॥
ମନୋ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ଜୁଷତା॒ମାଜ୍ୟ॒ଂ ବିଚ୍ଛି॑ନ୍ନଂ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ସମି॒ମଂ ଦ॑ଧାତୁ ।

Not For Commercial Use

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ସ୍ତନୁତାମି॒ମଂ ନୋ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଇ॒ହ ମା॑ଦୟନ୍ତାମ୍ ॥

ସ॒ପ୍ତ ତେ॑ ଅଗ୍ନେ ସ॒ମିଧଃ॑ ସ॒ପ୍ତ ଜି॒ହ୍ୱାଃ ସ॒ପ୍ତ (୨) ଋଷ॑ୟଃ ସ॒ପ୍ତ ଧାମ॑ ପ୍ରି॒ୟାଣି॑ ।

ସ॒ପ୍ତ ହୋତ୍ରାଃ॑ ସପ୍ତ॒ଧା ତ୍ୱା॑ ୟଜନ୍ତି ସ॒ପ୍ତ ୟୋନୀ॒ରା ପୃ॑ଣସ୍ୱା ଘୃ॒ତେନ॑ ॥

ପୁନ॑ରୂ॒ର୍ଜା ନି ବ॑ର୍ତସ୍ୱ ପୁନ॑ରଗ୍ନ ଇ॒ଷାଽଽୟୁ॑ଷା । ପୁନ॑ର୍ନଃ ପାହି ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ସ॒ହ ର॒ୟ୍ୟା ନି ବ॑ର୍ତ॒ସ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ପିନ୍ୱ॑ସ୍ୱ ଧାର॑ୟା । ବି॒ଶ୍ୱପ୍-ସ୍ନି॑ୟା ବି॒ଶ୍ୱତ॒ସ୍ପରି॑ ॥

ଲେକଃ॒ ସଲେ॑କଃ ସୁ॒ଲେକ॒ସ୍ତେ ନ॑ ଆଦି॒ତ୍ୟା ଆଜ୍ୟ॑ଂ ଜୁଷା॒ଣା ବି॑ୟନ୍ତୁ କେତଃ॒ ସକେ॑ତଃ

ସୁ॒କେତ॒ସ୍ତେ ନ॑ ଆଦି॒ତ୍ୟା ଆଜ୍ୟ॑ଂ ଜୁଷା॒ଣା ବି॑ୟନ୍ତୁ ବିବ॑ସ୍ୱା॒ꣳ ଅଦି॑ତି॒ର୍ଦେବ॑ଜୂତି॒ସ୍ତେ ନ॑

ଆଦି॒ତ୍ୟା ଆଜ୍ୟ॑ଂ ଜୁଷା॒ଣା ବି॑ୟନ୍ତୁ (୩) ॥

(ତ୍ୱା॒ ଜି॒ହ୍ୱାଃ ସ॒ପ୍ତ ସୁ॒କେତ॒ସ୍ତେ ନ॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୫। ୩॥**

(ପୂର୍ବୋକ୍ତମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଭୂମି॑ର୍ଭୂ॒ମ୍ନା ଦ୍ୟୌର୍ବ॑ରି॒ଣେତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ୍ଟୈ॒ବୈନ॒ମା ଧ॑ତ୍ତେ ସ॒ର୍ପା ବୈ ଜୀର୍ୟ॑ନ୍ତୋଽମନ୍ୟନ୍ତ॒ ସ

ଏ॒ତଂ କ॑ସ॒ର୍ଣୀରଃ॑ କାଦ୍ରବେ॒ୟୋ ମନ୍ତ୍ର॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତତୋ॒ ବୈ ତେ ଜୀ॒ର୍ଣାସ୍ତ॒ନୂରପା॑ଘ୍ନତ

ସର୍ପରା॒ଜ୍ଞିୟା॑ ଋ॒ଗ୍-ଭିର୍ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ମା ଦ॑ଧାତି ପୁନର୍ନ॒ବମେ॒ବୈନ॑ମ॒ଜରଂ॑ କୃ॒ତ୍ୱାଽଽଧ॒ତ୍ତେଽଥୋ॑

ପୂ॒ତମେ॒ବ ପୃ॑ଥି॒ବୀମ॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॒ଂ ନୋପା॑ନମ॒ସ୍ୟୈତଂ॑ (୧) ମନ୍ତ୍ର॑ମପଶ୍ୟ॒ତ୍ତତୋ॒ ବୈ

ତାମ॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॒ମୁପା॑ନମ॒ଦ୍ୟତ୍ସ॑ର୍ପରା॒ଜ୍ଞିୟା॑ ଋ॒ଗ୍-ଭିର୍ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟମା॒ଦଧା॑ତ୍ୟ॒ନ୍ନାଦ୍ୟ॒ସ୍ୟାବ॑ରୁଦ୍ଧ୍ୟା॒ ଅଥୋ॑

ଅ॒ସ୍ୟାମେ॒ବୈନ॒ଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ॒ମା ଧ॑ତ୍ତେ॒ ୟତ୍ତ୍ୱା॑ କ୍ରୁଦ୍ଧଃ ପ॑ରୋ॒ବପେତ୍ୟା॒ହାପ॑ହ୍ନୁତ ଏ॒ବାସ୍ମୈ॒

ତତ୍-ପୁନ॒ସ୍ତ୍ୱୋଦ୍ଦୀ॑ପୟାମ॒ସୀତ୍ୟା॑ହ॒ ସମି॑ନ୍ଧ ଏ॒ବୈନ॒ଂ ୟତ୍ତେ॑ ମ॒ନ୍ୟୁପ॑ରୋପ୍ତସ୍ୟେତ୍ୟା॑ହ

ଦେ॒ବତା॑ଭିରେ॒ବୈ (୨)ନ॒ꣳ ସଂ ଭ॑ରତି॒ ବି ବା ଏ॒ତସ୍ୟ॑ ୟ॒ଜ୍ଞଶ୍ଛି॑ଦ୍ୟତେ॒ ୟୋ॑ଽଗ୍ନିମୁ॑ଦ୍ୱା॒ସୟ॑ତେ॒

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ବତ୍ୟ॒ର୍ଚୋପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ବ୍ରହ୍ମ॒ ବୈ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ର୍ବ୍ରହ୍ମ॑ଣୈ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞꣳ ସଂ ଦ॑ଧାତି॒

ବିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ୟଜ୍ଞꣳ ସମିମଂ ଦଧାତ୍ୱିତ୍ୟାହ ସନ୍ତତ୍ୟୈ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଇହ ମାଦୟନ୍ତାମିତ୍ୟାହ

ସନ୍ତତ୍ୟୈବ ୟଜ୍ଞଂ ଦେବେଭ୍ୟୋଽନୁ ଦିଶତି ସପ୍ତ ତେ ଅଗ୍ନେ ସମିଧଃ ସପ୍ତ ଜିହ୍ୱା (୩)

ଇତ୍ୟାହ ସପ୍ତସପ୍ତ ବୈ ସପ୍ତଧାଽଗ୍ନେଃ ପ୍ରିୟାସ୍ତନୁବସ୍ତା ଏବାବ ରୁନ୍ଧେ ପୁନରୂର୍ଜା ସହ

ରୟ୍ୟେତ୍ୟଭିତଃ ପୁରୋଡାଶମାହୁତୀ ଜୁହୋତି ୟଜମାନମେବୋର୍ଜା ଚ ରୟ୍ୟା ଚୋଭୟତଃ

ପରି ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟାଦିତ୍ୟା ବା ଅସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦମୁଂ ଲୋକମାୟନ୍ତେଽମୁଷ୍ମିଲ୍ଲୋଁକେ ବ୍ୟତୃଷ୍ୟନ୍ତ ଇମଂ

ଲୋକଂ ପୁନରଭ୍ୟବେତ୍ୟାଗ୍ନିମାଧାୟୈତାନ୍-ହୋମାନଜୁହବୁସ୍ତ ଆର୍ଧ୍ନୁବନ୍ତେ

ସୁବର୍ଗଲ୍ଲୋଁକମାୟନ୍ୟଃ ପରାଚୀନଂ ପୁନରାଧେୟାଦଗ୍ନିମାଦଧୀତ ସ

ଏତାନ୍-ହୋମାଞ୍ଜୁହୁୟାଦ୍ୟାମେବାଽଽଦିତ୍ୟା ଋଦ୍ଧିମାର୍ଧ୍ନୁବନ୍ତାମେବର୍ଧ୍ନୋତି (୪)॥

(ସୈତଂ ଦେବତାଭିରେବ ଜିହ୍ୱା ଏତାନ୍-ପଞ୍ଚବିꣳଶତିଶ୍ଚ)॥ **୧। ୫। ୪॥**

(ଆହବନୋୟୋପସ୍ଥାନମ୍ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଉପପ୍ରୟନ୍ତୋ ଅଧ୍ୱରଂ ମନ୍ତ୍ରଂ ବୋଚେମାଗ୍ନୟେ । ଆରେ ଅସ୍ମେ ଚ ଶୃଣ୍ୱତେ ॥

ଅସ୍ୟ ପ୍ରତ୍ନାମନୁ ଦ୍ୟୁତꣳ ଶୁକ୍ରଂ ଦୁଦୁହ୍ରେ ଅହ୍ରୟଃ । ପୟଃ ସହସ୍ରସାମୃଷିମ୍ ॥

ଅଗ୍ନିର୍ମୂର୍ଧା ଦିବଃ କକୁତ୍-ପତିଃ ପୃଥିବ୍ୟା ଅୟମ୍ । ଅପାꣳ ରେତାꣳସି ଜିନ୍ୱତି ॥

ଅୟମିହ ପ୍ରଥମୋ ଧାୟି ଧାତୃଭିର୍ହୋତା ୟଜିଷ୍ଠୋ ଅଧ୍ୱରେଷ୍ୱୀଡ୍ୟଃ ।

ୟମପ୍ନବାନୋ ଭୃଗବୋ ବିରୁରୁଚୁର୍ବନେଷୁ ଚିତ୍ରଂ ବିଭ୍ୱଂ ବିଶେବିଶେ ॥

ଉଭା ବାମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଆହୁବଧ୍ୟା (୧) ଉଭା ରାଧସଃ ସହ ମାଦୟଧ୍ୟୈ ।

ଉଭା ଦାତାରାବିଷାꣳ ରୟୀଣାମୁଭା ବାଜସ୍ୟ ସାତୟେ ହୁବେ ବାମ୍ ॥

ଅୟଂ ତେ ୟୋନିରୃତ୍ୱିୟୋ ୟତୋ ଜାତୋ ଅରୋଚଥାଃ ।

ତଂ ଜାନନ୍ନଗ୍ନ ଆ ରୋହାଥା ନୋ ବର୍ଧୟା ରୟିମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନ ଆୟୂꣳଷି ପବସ୍ ଆ ସୁବୋର୍ଜମିଷଂ ଚ ନଃ । ଆ॒ରେ ବାଧସ୍ୱ ଦୁଚ୍ଛୁନାମ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ ପବସ୍ୱ ସ୍ୱପା ଅ॒ସ୍ମେ ବର୍ଚଃ ସୁବୀର୍ଯମ୍ । ଦଧ॒ତ୍ପୋଷꣳ ର॒ୟିଂ (୨) ମୟି ॥

ଅଗ୍ନେ ପାବକ ରୋ॒ଚିଷା ମ॒ନ୍ଦ୍ରୟା ଦେବ ଜି॒ହ୍ୱୟା । ଆ ଦେ॒ବାନ୍-ବ॑କ୍ଷି ୟକ୍ଷି ଚ ॥

ସ ନଃ ପାବକ ଦୀଦି॒ବୋଽଗ୍ନେ ଦେ॒ବାꣳ ଇ॒ହାଽଽବ॑ହ । ଉପ ୟ॒ଜ୍ଞꣳ ହ॒ବିଶ୍ଚ ନଃ ॥

ଅ॒ଗ୍ନିଃ ଶୁଚି॑ବ୍ରତତମ॒ଃ ଶୁଚି॒ର୍ବିପ୍ର॒ଃ ଶୁଚିଃ କ॒ବିଃ । ଶୁଚୀ ରୋଚତ॒ ଆହୁ॑ତଃ ॥

ଉଦ॑ଗ୍ନେ ଶୁଚ॑ୟ॒ସ୍ତବ ଶୁ॒କ୍ରା ଭ୍ରାଜ॑ନ୍ତ ଈରତେ । ତବ॒ ଜ୍ୟୋତୀꣳଷ୍ୟ॒ର୍ଚୟଃ ॥

ଆ॒ୟୁର୍ଦା ଅ॑ଗ୍ନେଽସ୍ୟାୟୁ॑ର୍ମେ (୩) ଦେହି ବର୍ଚୋ॒ଦା ଅ॑ଗ୍ନେଽସି॒ ବର୍ଚୋ ମେ ଦେହି ତନୂପା

ଅ॑ଗ୍ନେଽସି ତ॒ନୁବ॑ଂ ମେ ପା॒ହ୍ୟଗ୍ନେ ୟନ୍ମେ ତ॒ନୁବା ଊ॒ନଂ ତନ୍ମ ଆ ପୃ॑ଣ॒ ଚିତ୍ରା॑ବସୋ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି

ତେ ପା॒ରମ॑ଶୀ॒ୟେନ୍ଧା॑ନାସ୍ତ୍ୱା ଶ॒ତꣳ ହିମା ଦ୍ୟୁ॒ମନ୍ତ॒ଃ ସମି॑ଧୀମହି॒ ବୟ॑ସ୍ୱନ୍ତୋ ବୟ॒ସ୍କୃତ॒ଂ

ୟଶ॑ସ୍ୱନ୍ତୋ ୟଶ॒ସ୍କୃତꣳ ସୁ॒ବୀରା॑ସୋ॒ ଅଦା॑ଭ୍ୟମ୍ ।

ଅଗ୍ନେ ସପତ୍ନ॒ଦମ୍ଭ॑ନ॒ଂ ବର୍ଷି॑ଷ୍ଠେ॒ ଅଧି॒ ନାକେ ॥

ସଂ ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ବର୍ଚ॑ସାଽଗଥା॒ଃ ସମୃ॑ଷୀଣାꣳ ସ୍ତୁ॒ତେନ॒ ସଂ ପ୍ରି॒ୟେଣ॒ ଧାମ୍ନା ।

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ସୂର୍ୟ॑ବର୍ଚା ଅସି॒ ସଂ ମାମାୟୁ॑ଷା॒ ବର୍ଚ॑ସା ପ୍ର॒ଜୟା ସୃଜ (୪)॥

(ଆ॒ହୁବଧ୍ୟେ॒ ପୋଷꣳ ର॒ୟିଂ ମେ॒ ବର୍ଚ॑ସା ସ॒ପ୍ତଦ॑ଶ ଚ) **॥ ୧। ୫। ୫॥**

(ଗାର୍ହପତ୍ୟସ୍ୟ ପୁନରପ୍ୟାହବନୀୟସ୍ୟ ଚୋପସ୍ଥାନମ୍ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ସଂ ପ॑ଶ୍ୟାମି ପ୍ର॒ଜା ଅ॒ହମିଡ॑ପ୍ରଜସୋ ମାନ॒ବୀଃ । ସର୍ବା ଭବନ୍ତୁ ନୋ ଗୃ॒ହେ ॥

ଅମ୍ଭ॒ଃ ସ୍ଥାମ୍ଭୋ ବୋ ଭକ୍ଷୀୟ॒ ମହଃ ସ୍ଥ॒ ମହୋ ବୋ ଭକ୍ଷୀୟ॒ ସହଃ ସ୍ଥ॒ ସହୋ ବୋ

ଭକ୍ଷୀ॒ୟୋର୍ଜ॒ଃ ସ୍ଥୋର୍ଜଂ ବୋ ଭକ୍ଷୀୟ॒ ରେବ॑ତୀ॒ ରମ॑ଧ୍ୱମ॒ସ୍ମିଲ୍ଲୋଁ॒କେଽସ୍ମିନ୍ ଗୋ॒ଷ୍ଠେଽସ୍ମିନ୍

କ୍ଷୟେ॒ଽସ୍ମିନ୍ ୟୋନା॑ବି॒ହୈବ ସ୍ତେ॒ତୋ ମାଽପ ଗାତ ବ॒ହ୍ୱୀର୍ମେ ଭୂୟାସ୍ତ (୧) ସꣳହି॒ତାସି

Not For Commercial Use

ବିଶ୍ୱରୂପୀରା ମୋ॒ର୍ଜା ବି॒ଶାଽଽଗୌପ୍ର॒ତ୍ୟେନାଽଽ ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ଣ ସହସ୍ରପୋ॒ଷଂ ବଃ॑

ପୁଷ୍ୟାସ॒ଂ ମୟି॑ ବୋ॒ ରାୟଃ॑ ଶ୍ରୟନ୍ତାମ୍ ॥

ଉପ॑ ତ୍ୱାଽଗ୍ନେ ଦି॒ବେଦି॑ବେ॒ ଦୋଷା॑ବସ୍ତର୍ଧି॒ୟା ବ॒ୟମ୍ । ନମୋ॒ ଭର॑ନ୍ତ॒ ଏମ॑ସି ।

ରାଜ॑ନ୍ତମଧ୍ୱ॒ରାଣା॑ଂ ଗୋ॒ପାମୃ॒ତସ୍ୟ॒ ଦୀଦି॑ବିମ୍ । ବର୍ଧ॑ମାନ॒ଂ ସ୍ୱେ ଦମେ॑ ॥

ସ ନଃ॑ ପି॒ତେବ॑ ସୂ॒ନବେଽଗ୍ନେ॑ ସୂପାୟ॒ନୋ ଭ॑ବ । ସଚ॑ସ୍ୱା ନଃ ସ୍ୱ॒ସ୍ତୟେ॑ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ (୨) ତ୍ୱଂ ନୋ॒ ଅନ୍ତ॑ମଃ । ଉ॒ତ ତ୍ରା॒ତା ଶି॒ବୋ ଭ॑ବ ବରୂ॒ଥ୍ୟଃ॑ ॥

ତଂ ତ୍ୱା॑ ଶୋଚିଷ୍ଠ ଦୀଦିବଃ । ସୁ॒ମ୍ନାୟ॑ ନୂ॒ନମୀ॑ମହେ॒ ସଖି॑ଭ୍ୟଃ ॥

ବସୁ॑ର॒ଗ୍ନିର୍ବସୁ॑ଶ୍ରବାଃ । ଅଚ୍ଛା॑ ନକ୍ଷି ଦ୍ୟୁ॒ମତ୍ତ॑ମୋ ର॒ୟିଂ ଦାଃ॑ ॥

ଊ॒ର୍ଜା ବଃ॑ ପଶ୍ୟାମ୍ୟୂ॒ର୍ଜା ମା॑ ପଶ୍ୟତ ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ଣ ବଃ ପଶ୍ୟାମି ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ଣ ମା

ପଶ୍ୟ॒ତେଡାଃ॑ ସ୍ଥ ମଧୁ॒କୃତଃ॑ ସ୍ୟୋ॒ନା ମାଽଽବି॑ଶ॒ତେରା॒ ମଦଃ॑ ।

ସ॒ହ॒ସ୍ର॒ପୋ॒ଷଂ ବଃ॑ ପୁଷ୍ୟାସ॒ଂ (୩) ମୟି॑ ବୋ॒ ରାୟଃ॑ ଶ୍ରୟନ୍ତାମ୍ ॥

ତତ୍-ସ॑ବି॒ତୁର୍ବରେ॑ଣ୍ୟ॒ଂ ଭର୍ଗୋ॑ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ଧୀମହି । ଧି॒ୟୋ॒ ୟୋ ନଃ॑ ପ୍ରଚୋ॒ଦୟା॑ତ୍ ॥

ସୋ॒ମାନ॒ଂ ସ୍ୱର॑ଣଂ କୃଣୁ॒ହି ବ୍ର॑ହ୍ମଣସ୍ପତେ । କ॒କ୍ଷୀବ॑ନ୍ତ॒ଂ ୟ ଔଶି॒ଜମ୍ ॥

କ॒ଦା ଚ॒ନ ସ୍ତ॒ରୀର॑ସି॒ ନେନ୍ଦ୍ର॑ ସଶ୍ଚସି ଦା॒ଶୁଷେ॑ ।

ଉପୋ॒ପେନ୍ନୁ ମ॑ଘବ॒ନ୍-ଭୂୟ॒ ଇନ୍ନୁ ତେ॒ ଦାନ॑ଂ ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ପୃଚ୍ୟତେ ॥

ପରି॑ ତ୍ୱାଗ୍ନେ॒ ପୁର॑ଂ ବ॒ୟଂ ବିପ୍ର॑ଂ ସହସ୍ୟ ଧୀମହି ।

ଧୃ॒ଷଦ୍ବ॑ର୍ଣଂ ଦି॒ବେଦି॑ବେ ଭେ॒ତ୍ତାର॑ଂ ଭଙ୍ଗୁ॒ରାବ॑ତଃ ॥ ଅଗ୍ନେ॑ ଗୃହପତେ ସୁଗୃହପ॒ତିର॒ହଂ ତ୍ୱୟା॑

ଗୃ॒ହପ॑ତିନା ଭୂୟାସ॒ଂ ସୁଗୃହପ॒ତିର୍ମୟା॒ ତ୍ୱଂ ଗୃ॒ହପ॑ତିନା ଭୂୟାଃ ଶ॒ତଂ ହିମା॒ସ୍ତାମା॒ଶିଷ॒ମା

ଶା॑ସେ॒ ତନ୍ତ॑ବେ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ଂ ତାମା॒ଶିଷ॒ମା ଶା॑ସେ॒ଽମୁଷ୍ମୈ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀମ୍ (୪)॥

Not For Commercial Use

(ଭୂୟା॒ସ୍ତ୍ର ସ୍ୱସ୍ତୟେଽଗ୍ନେ ପୁଷ୍ୟାସଂ ଧୃଷଦ୍ୱ॑ର୍ଣ୍ଣମେକା॒ନ୍ନତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୫। ୬॥

(ପଞ୍ଚମାନୁବାକୋକ୍ତମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅୟଞ୍ଜ୍ଞୋ॒ ବା ଏ॒ଷ ୟୋଽସା॒ମୋପ॑ପ୍ର॒ୟନ୍ତୋ॑ ଅଧ୍ୱ॒ରମିତ୍ୟା॑ହ॒ ସ୍ତୋମ॑ମେ॒ବାସ୍ମୈ

ୟୁନ॒କ୍-ତ୍ୟୁପେତ୍ୟା॑ହ ପ୍ର॒ଜା ବୈ ପ॒ଶବ॒ ଉପେ॒ମଂ ଲୋ॒କଂ ପ୍ର॒ଜାମେ॒ବ ପ॒ଶୂନି॒ମଂ

ଲୋ॒କମୁପୈ॑ତ୍ୟ॒ସ୍ୟ ପ୍ର॒ତ୍ନାମନୁ ଦ୍ୟୁତ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ସୁବ॒ର୍ଗୋ ବୈ ଲୋ॒କଃ ପ୍ର॒ତ୍ନଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗମେ॒ବ

ଲୋ॒କଂ ସ॒ମାରୋ॑ହତ୍ୟ॒ଗ୍ନିର୍ମୂ॒ର୍ଧା ଦି॒ବଃ କ॒କୁଦିତ୍ୟା॑ହ ମୂ॒ର୍ଧାନ॑ମେ॒ (୧) ବୈନଂ॑ ସମା॒ନାନାଂ॑

କରୋ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ଦେବଲୋ॒କାଦେ॒ବ ମ॑ନୁଷ୍ୟଲୋ॒କେ ପ୍ରତି॑ତିଷ୍ଠତ୍ୟ॒ୟମି॒ହ ପ୍ର॑ଥ॒ମୋ ଧା॑ୟି

ଧା॒ତୃଭି॒ରିତ୍ୟା॑ହ॒ ମୁଖ୍ୟ॑ମେ॒ବୈନଂ॑ କରୋତ୍ୟୁ॒ଭା ବା॑ମିନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନୀ ଆହୁ॒ବଧ୍ୟା॒ ଇତ୍ୟା॒ହୌଜୋ॒

ବଲ॑ମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽୟଂ ତେ॒ ୟୋନି॑ର୍ଋ॒ତ୍ୱିୟ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ର॒ୟିଃ ପ॒ଶୂନେ॒ବାବ॑

ରୁନ୍ଧେ ଷ॒ଡ୍-ଭିରୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ଷଡ୍ୱା (୨) ଋ॒ତବ॑ ଋ॒ତୁଷ୍ୱେ॒ବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି ଷ॒ଡ୍-ଭିରୁତ୍ତ॑ରାଭି॒ରୁପ॑

ତିଷ୍ଠତେ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ସଂ ପ॑ଦ୍ୟନ୍ତେ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॑ ସଂବ॒ତ୍ସ॒ରଃ ସଂ॑ବ॒ତ୍ସ॒ର ଏ॒ବ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି॒

ୟଥା॒ ବୈ ପୁରୁ॒ଷୋଽଶ୍ୱୋ॒ ଗୌର୍ଜୀର୍ୟ॑ତ୍ୟେ॒ବମ॒ଗ୍ନିରାହି॑ତୋ ଜୀର୍ୟତି ସଂବ॒ତ୍ସ॒ରସ୍ୟ॑

ପ॒ରସ୍ତା॑ଦାଗ୍ନିପାବମା॒ନୀଭି॒ରୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ ପୁନ॒ର୍ନ॒ବମେ॒ବୈନ॑ମ॒ଜରଂ॑ କରୋ॒ତ୍ୟଥୋ॑

ପୁ॒ନାତ୍ୟେ॒ବୋପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ୟୋଗ॑ ଏ॒ବାସ୍ୟୈ॒ଷ ଉପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ (୩) ଦମ॑ ଏ॒ବାସ୍ୟୈ॒ଷ ଉପ॑

ତିଷ୍ଠତେ ୟା॒ଞ୍ଚୈବାସ୍ୟୈ॒ଷୋପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ୟଥା॒ ପାପୀ॑ୟା॒ଞ୍ଛ୍ରେୟ॑ସ ଆ॒ହୃତ୍ୟ॑ ନମ॒ସ୍ୟତି॑

ତା॒ଦୃଗେ॒ବ ତଦା॑ୟୁ॒ର୍ଦା ଅ॑ଗ୍ନେ॒ଽସ୍ୟାୟୁ॑ର୍ମେ ଦେ॒ହୀତ୍ୟା॑ହାଽୟୁ॒ର୍ଦା ହ୍ୟେ॑ଷ ବ॑ର୍ଚୋ॒ଦା ଅ॑ଗ୍ନେଽସି॒

ବର୍ଚୋ॑ ମେ ଦେ॒ହୀତ୍ୟା॑ହ ବର୍ଚୋ॒ଦା ହ୍ୟେ॑ଷ ତ॑ନୂପା ଅ॑ଗ୍ନେଽସି ତ॒ନୁବଂ॑ ମେ ପା॒ହୀତ୍ୟା॑ହ

(୪) ତନୂପା ହ୍ୟେ॑ଷୋଽଗ୍ନେ॒ ୟନ୍ମେ॒ ତ॒ନୁବା॑ ଊ॒ନଂ ତନ୍ମ॒ ଆ ପୃ॒ଣେତ୍ୟା॑ହ॒ ୟନ୍ମେ॒ ପ୍ର॒ଜାୟୈ॒

ପଶୂ॒ନାମୂ॒ନଂ ତନ୍ମ॒ ଆ ପୂ॑ର॒ୟେତି॒ ବାବୈତଦା॑ହ॒ ଚିତ୍ରା॑ବସୋ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ତେ॑ ପା॒ରମ॑ଶୀ॒ୟେତ୍ୟା॑ହ॒

Not For Commercial Use

ରା॒ତ୍ରିର୍ବୈ ଚି॒ତ୍ରାବ॑ସୁରବ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟ୍ୟୈ॒ ବା ଏ॒ତସ୍ୟୈ॑ ପୁ॒ରା ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣା ଅ॑ଭୈଷୁର୍ବ୍ୟୁ॑ଷ୍ଟିମେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧ॒

ଇନ୍ଧା॑ନାସ୍ତ୍ୱା ଶ॒ତଂ (୫) ହିମା॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ଶ॒ତାୟୁଃ॒ ପୁରୁ॑ଷଃ ଶ॒ତେନ୍ଦ୍ରି॑ୟ॒ ଆୟୁ॑ଷ୍ୟେ॒ବେନ୍ଦ୍ରି॒ୟେ

ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତ୍ୟେ॒ଷା ବୈ ସୂ॒ର୍ମୀ କର୍ଣ॑କାବତ୍ୟେ॒ତୟା॑ ହ ସ୍ମ॒ ବୈ ଦେ॒ବା ଅସୁ॑ରାଣାଂ

ଶତତ॒ର୍ହାଂସ୍ତୃଂ॑ହନ୍ତି॒ ୟଦେ॒ତୟା॑ ସ॒ମିଧ॑ମା॒ଦଧା॑ତି॒ ବଜ୍ର॑ମେ॒ବୈତଚ୍ଛ॑ତ॒ଘ୍ନୀଂ ୟଜ॑ମାନୋ॒

ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟାୟ॒ ପ୍ର ହ॑ରତି॒ ସ୍ତୃତ୍ୟା॒ ଅଛ॑ମ୍ବଟ୍-କାର॒ଂ ସଂ ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ବର୍ଚ॑ସା ଗଥା॒

ଇତ୍ୟା॑ହୈ॒ତତ୍ତ୍ୱମସୀ॒ଦମ॒ହଂ ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତି॒ ବାବୈତଦା॑ହ॒ ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ॒ ସୂର୍ୟ॑ବର୍ଚା

ଅ॒ସୀତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ॑ମେ॒ବୈତାମା ଶା॑ସ୍ତେ (୬)॥

(ମୂର୍ଧାନ॒ଂ ଷଡ୍ୱା ଏ॒ଷ ଉପ॑ ତିଷ୍ଠତେ ପା॒ହୀତ୍ୟା॑ହ ଶ॒ତମ॒ହଂ ଷୋଡ॑ଶ ଚ) **॥ ୧। ୫। ୬॥**

(ଷଷ୍ଠାନୁବାକୋକ୍ତମନ୍ତ୍ରାଣାଂ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ଅଗ୍ନିରୃଷିଃ)

ସଂ ପ॑ଶ୍ୟାମି ପ୍ର॒ଜା ଅ॒ହମିତ୍ୟା॑ହ॒ ୟାବ॑ନ୍ତ ଏ॒ବ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟାଃ ପ॒ଶବ॒ସ୍ତାନେ॒ବାବ॑ ରୁନ୍ଧେଽମ୍ଭଃ॒

ସ୍ଥାମ୍ଭୋ॑ ବୋ ଭକ୍ଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॒ହାମ୍ଭୋ॒ ହ୍ୟେ॑ତା ମହଃ॑ ସ୍ଥ॒ ମହୋ॑ ବୋ ଭକ୍ଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॑ହ॒ ମହୋ॒

ହ୍ୟେ॑ତାଃ ସହଃ॑ ସ୍ଥ॒ ସହୋ॑ ବୋ ଭକ୍ଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॑ହ॒ ସହୋ॒ ହ୍ୟେ॑ତା ଉର୍ଜ॒ସ୍ଥୋର୍ଜଂ॑ ବୋ

ଭକ୍ଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॒ (୧) ହୋର୍ଜୋ॒ ହ୍ୟେ॑ତା ରେବ॑ତୀ॒ ରମ॑ଧ୍ୱ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ରେ॒ବତୀଃ॑

ପ॒ଶୂନେ॒ବାତ୍ମନ୍ ର॑ମୟତ ଇ॒ହୈବ ସ୍ତେ॒ତୋ ମାଽପ॑ ଗା॒ତେତ୍ୟା॑ହ ଧ୍ରୁବା ଏ॒ବୈନା ଅନ॑ପଗାଃ

କୁରୁତ ଇଷ୍ଟକ॒ଚିଦ୍ୱା ଅ॒ନ୍ୟୋ॑ଽଗ୍ନିଃ ପ॑ଶୁଚିଦ॒ନ୍ୟଃ ସଂ॑ହି॒ତାସି॑ ବିଶ୍ୱରୂପୀରିତି॑ ବ॒ତ୍ସମ॒ଭି

ମୃ॑ଶ॒ତ୍ୟୁପୈ॒ବୈନଂ॑ ଧତ୍ତେ ପଶୁଚିତ॑ମେନଂ କୁରୁତେ॒ ପ୍ର (୨) ବା ଏ॒ଷୋ॑ଽସ୍ମାଲ୍ଲୋ॒କାଚ୍ଚ୍ୟ॑ବତେ॒

ୟ ଆ॑ହବ॒ନୀୟ॑ମୁପ॒ ତିଷ୍ଠ॑ତେ॒ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ମୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ଽସ୍ମିନ୍ନେ॒ବ ଲୋ॒କେ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠ॒ତ୍ୟଥୋ॒

ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟାୟୈ॒ବ ନି ହ୍ନୁ॑ତେ ଗାୟ॒ତ୍ରୀଭି॒ରୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ॒ ତେଜୋ॒ ବୈ ଗା॑ୟ॒ତ୍ରୀ ତେଜ॑

ଏ॒ବାତ୍ମନ୍-ଧ॒ତ୍ତେଽଥୋ॒ ୟଦେ॒ତଂ ତୃ॒ଚମ॒ନ୍ୱାହ॒ ସନ୍ତ॑ତ୍ୟୈ॒ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟଂ॒ ବା ଅନୁ॑ ଦ୍ୱି॒ପାଦୋ॑

Not For Commercial Use

ବୀରାଃ ପ୍ର ଜାୟନ୍ତେ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍-ଦ୍ୱିପଦାଭିର୍ଗାର୍ହପତ୍ୟମୁପ ତିଷ୍ଠତ (୩) ଆଽସ୍ୟ ବୀରୋ

ଜାୟତ ଊର୍ଜା ବଃ ପଶ୍ୟାମ୍ୟୂର୍ଜା ମା ପଶ୍ୟତେତ୍ୟାହାଽଽଶିଷମେବୈତାମା ଶାସ୍ତେ

ତସ୍ବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟମିତ୍ୟାହ ପ୍ରସୂତ୍ୟୈ ସୋମାନଂ ସ୍ୱରଣମିତ୍ୟାହ ସୋମପୀଥମେବାବ ରୁନ୍ଧେ

କୃଣୁହି ବ୍ରହ୍ମଣସ୍ପତ ଇତ୍ୟାହ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସମେବାବ ରୁନ୍ଧେ କଦା ଚନ ସ୍ତରୀରସୀତ୍ୟାହ ନ

ସ୍ତରୀଂ ରାତ୍ରିଂ ବସତି (୪) ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିମୁପତିଷ୍ଠତେ ପରି ତ୍ୱାଗ୍ନେ ପୁରଂ ବୟମିତ୍ୟାହ

ପରିଧିମେବୈତଂ ପରି ଦଧାତ୍ୟସ୍କନ୍ଦାୟାଗ୍ନେ ଗୃହପତ ଇତ୍ୟାହ ୟଥାୟଜୁରେବୈତଚ୍ଛତଂ

ହିମା ଇତ୍ୟାହ ଶତଂ ତ୍ୱା ହେମନ୍ତାନିନ୍ଧିଷୀୟେତି ବାବୈତଦାହ ପୁତ୍ରସ୍ୟ ନାମ

ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟନ୍ନାଦମେବୈନଂ କରୋତି ତାମାଶିଷମା ଶାସେ ତନ୍ତବେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀମିତି

ବ୍ରୂୟାଦ୍ୟସ୍ୟ ପୁତ୍ରୋଽଜାତଃ ସ୍ୟାତ୍ତେଜସ୍ୱ୍ୟେବାସ୍ୟ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସୀ ପୁତ୍ରୋ ଜାୟତେ ତାମାଶିଷମା

ଶାସେଽମୁଷ୍ମୈ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀମିତି ବ୍ରୂୟାଦ୍ୟସ୍ୟ ପୁତ୍ରୋ ଜାତଃ ସ୍ୟାତ୍ତେଜ ଏବାସ୍ମିନ୍

ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚସଂ ଦଧାତି (୫)॥

(ଊର୍ଜଂ ବୋ ଭକ୍ଷୀୟେତି ପ୍ର ଗାର୍ହପତ୍ୟମୁପତିଷ୍ଠତେ ବସତି ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀମେକାନ୍ନତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥୧। ୫। ୮॥

(ପୂର୍ବୋକ୍ତୋପସ୍ଥାନସ୍ୟାଗ୍ନିହୋତ୍ରାଙ୍ଗତା । ଅଗ୍ନିଋଷିଃ)

ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ଜୁହୋତି ୟଦେବ କିଂ ଚ ୟଜମାନସ୍ୟ ସ୍ୱଂ ତସ୍ୟୈବ ତଦ୍ରେତଃ ସିଞ୍ଚତି

ପ୍ରଜନନେ ପ୍ରଜନନଂ ହି ବା ଅଗ୍ନିରଥୌଷଧୀରନ୍ତଗତା ଦହତି ତାସ୍ତତୋ ଭୂୟସୀଃ ପ୍ର

ଜାୟନ୍ତେ ୟତ୍ସାୟଂ ଜୁହୋତି ରେତ ଏବ ତତ୍ସିଞ୍ଚତି ପ୍ରୈବ ପ୍ରାତସ୍ତନେନ ଜନୟତି ତଦ୍ରେତଃ

ସିକ୍ତଂ ନ ତ୍ୱଷ୍ଟ୍ରାଽବିକୃତଂ ପ୍ରଜାୟତେ ୟାବଚ୍ଛୋ ବୈ ରେତସଃ ସିକ୍ତସ୍ୟ (୧) ତ୍ୱଷ୍ଟା ରୂପାଣି

ବିକରୋତି ତାବଚ୍ଛୋ ବୈ ତତ୍-ପ୍ରଜାୟତ ଏଷ ବୈ ଦୈବ୍ୟସ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା ୟୋ ୟଜତେ

ବହ୍ୱୀଭିରୁପ ତିଷ୍ଠତେ ରେତସ ଏବ ସିକ୍ତସ୍ୟ ବହୁଶୋ ରୂପାଣି ବି କରୋତି ସ ପ୍ରୈବ

Not For Commercial Use

ଜାୟତେ ଶ୍ଵଃଶ୍ଵୋ ଭୂୟାନ୍ ଭବତି ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିମୁପ

ତିଷ୍ଠତେଽହର୍ଦ୍ଦେବାନାମାସୀଦ୍ରାତ୍ରିରସୁରାଣାଂ ତେଽସୁରା ୟଦ୍ଦେବାନାଂ ବିତ୍ତଂ ବେଦ୍ୟମାସୀତ୍ତେନ

ସହ (୨) ରାତ୍ରିଂ ପ୍ରାବିଶନ୍ତେ ଦେବା ହୀନା ଅମନ୍ୟନ୍ତ ତେଽପଶ୍ୟନ୍ନାଗ୍ନେୟୀ ରାତ୍ରିରାଗ୍ନେୟାଃ

ପଶବ ଇମମେବାଗ୍ନିଂ ସ୍ତବାମ ସ ନଃ ସ୍ତୁତଃ ପଶୂନ୍ ପୁନର୍ଦାସ୍ୟତୀତି ତେଽଗ୍ନିମସ୍ତୁବନ୍-ସ

ଏଭ୍ୟଃ ସ୍ତୁତୋ ରାତ୍ରିୟା ଅଧ୍ୟହରଭି ପଶୂନ୍ନିରାର୍ଜତ୍ତେ ଦେବାଃ ପଶୂନ୍-ବିତ୍ୱା କାମାଂ

ଅକୁର୍ବତ ୟ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିମୁପତିଷ୍ଠତେ ପଶୁମାନ୍ ଭବତ୍ୟା (୩) ଦିତ୍ୟୋ ବା

ଅସ୍ମାଲ୍ଲୋକାଦମୁଂ ଲୋକମୈତ୍-ସୋଽମୁଂ ଲୋକଂ ଗତ୍ୱା ପୁନରିମଂ ଲୋକମଭ୍ୟଧ୍ୟାୟସ୍ସ

ଇମଂ ଲୋକମାଗତ୍ୟ ମୃତ୍ୟୋରବିଭେନ୍-ମୃତ୍ୟୁସଂୟୁତ ଇବ ହ୍ୟୟଂ ଲୋକଃ

ସୋଽମନ୍ୟତେମମେବାଗ୍ନିଂ ସ୍ତବାନି ସ ମା ସ୍ତୁତଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକଂ ଗମୟିଷ୍ୟତୀତି

ସୋଽଗ୍ନିମସ୍ତୌସ୍ସ ଏନଂ ସ୍ତୁତଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମଗମୟଦ୍ୟ (୪) ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନଗ୍ନିମୁପତିଷ୍ଠତେ

ସୁବର୍ଗମେବ ଲୋକମେତି ସର୍ବମାୟୁରେତ୍ୟଭି ବା ଏଷୋଽଗ୍ନୀ ଆ ରୋହତି ୟ

ଏନାବୁପତିଷ୍ଠତେ ୟଥା ଖଲୁ ବୈ ଶ୍ରେୟାନଭ୍ୟାରୂଢଃ କାମୟତେ ତଥା କରୋତି ନକ୍ତମୁପ

ତିଷ୍ଠତେ ନ ପ୍ରାତଃ ସଂ ହି ନକ୍ତଂ ବ୍ରତାନି ସୃଜ୍ୟନ୍ତେ ସହ ଶ୍ରେୟାଂଶ୍ଚ ପାପୀୟାଂଶ୍ଚାସାତେ

ଜ୍ୟୋତିର୍ବା ଅଗ୍ନିସ୍ତମୋ ରାତ୍ରିର୍ୟ (୫) ନ୍ନକ୍ତମୁପତିଷ୍ଠତେ ଜ୍ୟୋତିଷୈବ

ତମସ୍ତରତ୍ୟୁପସ୍ଥେୟୋଽଗ୍ନୀଃର୍ନୋପସ୍ଥେୟା୩ ଇତ୍ୟାହୁର୍ମନୁଷ୍ୟାୟେନ୍ନ୍ୱୈ

ୟୋଽହରହରାହୃତ୍ୟାଥୈନଂ ୟାଚତି ସ ଇନ୍ନ୍ୱୈ ତମୁପାର୍ଚ୍ଛତ୍ୟଥ କୋ

ଦେବାନହରହର୍ୟାଚିଷ୍ୟତୀତି ତସ୍ମାନ୍ନୋପସ୍ଥେୟୋଽଥୋ ଖଲ୍ୱାହୁରାଶିଷେ ବୈ କଂ ୟଜମାନୋ

ୟଜତ ଇତ୍ୟେଷା ଖଲୁ ବା (୬) ଆହିତାଗ୍ନେରାଶୀର୍ୟଦଗ୍ନିମୁପ ତିଷ୍ଠତେ ତସ୍ମାଦୁପସ୍ଥେୟଃ

ପ୍ରଜାପତିଃ ପଶୂନସୃଜତ ତେ ସୃଷ୍ଟା ଅହୋରାତ୍ରେ ପ୍ରାବିଶନ୍

Not For Commercial Use

ତାଞ୍ଛନ୍ଦୋଭି॒ରନ୍ୱବି॑ନ୍ଦ॒ଦ୍ୟଚ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରୁପ॒ତିଷ୍ଠ॑ତେ॒ ସ୍ୱମେ॒ବ ତଦନ୍ୱି॑ଚ୍ଛତି॒ ନ ତତ୍ର॑

ଜା॒ମ୍ୟ॑ସ୍ତୀତ୍ୟା॑ହୁ॒ର୍ୟୋଽହ॑ରହରୁପ॒ତିଷ୍ଠ॑ତ॒ ଇତି॒ ଯୋ ବା ଅ॒ଗ୍ନିଂ ପ୍ର॒ତ୍ୟଙ୍-ଙ୍ଗୁ॑ପ॒ତିଷ୍ଠ॑ତେ॒

ପ୍ର॒ତ୍ୟେ॑ନମୋଷତି॒ ଯଃ ପରା॒ଙ୍-ବିଷ୍ୱ॒ଙ୍-ପ୍ର॒ଜୟା॑ ପ॒ଶୁଭି॑ରେତି॒ କବା॑ତିର୍ୟଙ୍-ଙି॒ବୋପ॑ତିଷ୍ଠେତ॒

ନୈନ॑ଂ ପ୍ର॒ତ୍ୟୋଷ॑ତି॒ ନ ବିଷ୍ୱ॑ଙ୍ ପ୍ର॒ଜୟା॑ ପ॒ଶୁଭି॑ରେତି (୭)॥

(ସ॒କ୍ତସ୍ୟ॑ ସ॒ହ ଭ॑ବତି॒ ଯୋ ଯତ୍-ଖଲୁ ବୈ ପ୍ର॒ଶୁଭି॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୫। ୯॥**

(ପ୍ରବ॒ତ୍ସ୍ୟତୋ ଯଜମାନସ୍ୟାଗ୍ନେରୁପସ୍ଥାନମନ୍ତ୍ରାଃ; ଆଚମନମ୍; କପାଲାନୁମନ୍ତ୍ରାଦି ଚ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ମମ॒ ନାମ॑ ପ୍ରଥ॒ମଂ ଜା॑ତବେଦଃ ପି॒ତା ମା॒ତା ଚ॑ ଦଧତୁ॒ର୍ୟଦଗ୍ରେ॑ ।

ତତ୍ତ୍ୱଂ ବି॑ଭୃହି॒ ପୁନ॒ରା ମଦୈତୋ॒ସ୍ତବା॒ହଂ ନାମ॑ ବିଭରାଣ୍ୟଗ୍ନେ ॥

ମମ॒ ନାମ॒ ତବ॑ ଚ ଜାତବେଦୋ॒ ବାସ॑ସୀ ଇବ ବି॒ବସା॑ନୌ॒ ଯେ ଚରା॑ବଃ ।

ଆୟୁ॑ଷେ॒ ତ୍ୱଂ ଜୀ॒ବସେ॑ ବ॒ୟଂ ଯ॑ଥାଯ॒ଥଂ ବି ପରି॑ ଦଧାବହୈ॒ ପୁନ॒ସ୍ତେ ॥

ନମୋ॒ଽଗ୍ନୟେଽପ୍ର॑ତିବିଦ୍ଧାୟ॒ ନମୋଽନା॑ଧୃଷ୍ଟାୟ॒ ନମଃ॑ ସ॒ମ୍ରାଜେ॑ ।

ଅଷା॑ଢୋ (୧) ଽଗ୍ନିର୍ବୃ॒ହଦ୍ୱ॑ୟା ବିଶ୍ୱ॒ଜିତ୍ସହ॑ନ୍ତ୍ୟଃ॒ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ॑ ଗନ୍ଧ॒ର୍ବଃ ॥

ତ୍ୱତ୍ପି॑ତାରୋ ଅଗ୍ନେ ଦେ॒ବାସ୍ତ୍ୱାମା॑ହୁତୟ॒ସ୍ତ୍ୱଦ୍ୱି॑ବାଚନାଃ ।

ସଂ ମାମାୟୁ॑ଷା॒ ସଂ ଗୌପ॒ତ୍ୟେନ॒ ସୁହି॑ତେ ମା ଧାଃ ॥

ଅ॒ୟମ॒ଗ୍ନିଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠ॑ତମୋ॒ଽୟଂ ଭଗ॑ବତ୍ତମୋ॒ଽୟଂ ସ॑ହସ୍ର॒ସାତ॑ମଃ । ଅ॒ସ୍ମା ଅ॑ସ୍ତୁ ସୁ॒ବୀର୍ୟମ୍ ॥

ମନୋ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ଜୁଷତା॒ମାଜ୍ୟ॒ଂ ବିଚ୍ଛି॑ନ୍ନଂ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ସମି॒ମଂ ଦ॑ଧାତୁ ।

ୟା ଇ॒ଷ୍ଟା ଉ॒ଷସୋ॑ ନି॒ମ୍ରୁଚ॑ଶ୍ଚ॒ ତାଃ ସଂ ଦ॑ଧାମି ହ॒ବିଷା॑ ଘୃ॒ତେନ॑ ॥

ପୟ॑ସ୍ୱତୀ॒ରୋଷ॑ଧୟ॒ଃ (୨) ପୟ॑ସ୍ୱଦ୍ୱୀ॒ରୁଧା॒ଂ ପୟଃ॑ ।

ଅ॒ପାଂ ପୟ॑ସୋ॒ ୟତ୍ପୟ॒ସ୍ତେନ॒ ମାମି॑ନ୍ଦ୍ର॒ ସଂ ସୃ॑ଜ ॥

Not For Commercial Use

ଅଗ୍ନେ ବ୍ରତପତେ ବ୍ରତଂ ଚରିଷ୍ୟାମି ତଚ୍ଛକେୟଂ ତନ୍ମେ ରାଧତାମ୍ ॥

ଅଗ୍ନିଂ ହୋତାରମିହ ତଂ ହୁବେ ଦେବାନ୍-ୟଜ୍ଞିୟାନିହ ୟାନ୍-ହବାମହେ ॥

ଆ ୟନ୍ତୁ ଦେବାଃ ସୁମନସ୍ୟମାନା ବିୟନ୍ତୁ ଦେବା ହବିଷୋ ମେ ଅସ୍ୟ ॥

କସ୍ତ୍ୱା ୟୁନକ୍ତି ସ ତ୍ୱା ୟୁନକ୍ତୁ ୟାନି ଘର୍ମେ କପାଲାନ୍ୟୁପଚିନ୍ୱନ୍ତି (୩) ବେଧସଃ ।

ପୂଷ୍ଣସ୍ତାନ୍ୟପି ବ୍ରତ ଇନ୍ଦ୍ରବାୟୂ ବିମୁଞ୍ଚତାମ୍ ॥

ଅଭିନ୍ନୋ ଘର୍ମୋ ଜୀରଦାନୁର୍ୟତ ଆତ୍ତସ୍ତଦଗନ୍ ପୁନଃ ।

ଇଧ୍ମୋ ବେଦିଃ ପରିଧୟଶ୍ଚ ସର୍ବେ ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽୟୁରନୁ ସଂ ଚରନ୍ତି ॥

ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍ତନ୍ତବୋ ୟେ ବିତତ୍ନିରେ ୟ ଇମଂ ୟଜ୍ଞଂ ସ୍ୱଧୟା ଦଦନ୍ତେ ତେଷାଂ ଛିନ୍ନଂ

ପ୍ରତ୍ୟେତଦ୍ଧାମି ସ୍ୱାହା ଘର୍ମୋ ଦେବାଂ ଅପ୍ୟେତୁ (୪)॥

(ଅଷ୍ଟାଚ୍ଚ ଓଷଧୟ ଉପଚିନ୍ୱନ୍ତି ପଞ୍ଚଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୫। ୧୦॥**

(କାମ୍ୟା ୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବାଋଷୟଃ)

ବୈଶ୍ୱାନରୋ ନ ଊତ୍ୟାଽଽପ୍ର ୟାତୁ ପରାବତଃ । ଅଗ୍ନିରୁକ୍-ଥେନ ବାହସା ॥

ଋତାବାନଂ ବୈଶ୍ୱାନରମୃତସ୍ୟ ଜ୍ୟୋତିଷସ୍ପତିମ୍ । ଅଜସ୍ରଂ ଘର୍ମମୀମହେ ॥

ବୈଶ୍ୱାନରସ୍ୟ ଦଂସନାଭ୍ୟୋ ବୃହଦରିଣାଦେକଃ ସ୍ୱପସ୍ୟୟା କବିଃ ।

ଉଭା ପିତରା ମହୟନ୍ନଜାୟତାଗ୍ନିର୍ଦ୍ୟାବାପୃଥିବୀ ଭୂରିରେତସା ॥

ପୃଷ୍ଟୋ ଦିବି ପୃଷ୍ଟୋ ଅଗ୍ନିଃ ପୃଥିବ୍ୟାଂ ପୃଷ୍ଟୋ ବିଶ୍ୱା ଓଷଧୀରା ବିବେଶ ।

ବୈଶ୍ୱାନରଃ ସହସା ପୃଷ୍ଟୋ ଅଗ୍ନିଃ ସ ନୋ ଦିବା ସ (୧) ରିଷଃ ପାତୁ ନକ୍ତମ୍ ॥

ଜାତୋ ୟଦଗ୍ନେ ଭୁବନା ବ୍ୟଖ୍ୟଃ ପଶୁଂ ନ ଗୋପା ଇର୍ୟଃ ପରିଜ୍ମା ।

ବୈଶ୍ୱାନର ବ୍ରହ୍ମଣେ ବିନ୍ଦ ଗାତୁଂ ୟୂୟଂ ପାତ ସ୍ୱସ୍ତିଭିଃ ସଦା ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ତ୍ୱମ॑ଗ୍ନେ ଶୋ॒ଚିଷା॒ ଶୋଶୁ॑ଚାନ॒ ଆ ରୋଦ॑ସୀ ଅପୃଣା॒ ଜାୟ॑ମାନଃ ।

ତ୍ୱଂ ଦେ॒ବାଂ ଅ॒ଭିଶ॑ସ୍ତେରମୁଞ୍ଚୋ॒ ବୈଶ୍ୱା॑ନର ଜାତବେଦୋ ମହି॒ତ୍ୱା ॥

ଅ॒ସ୍ମାକ॑ମଗ୍ନେ ମ॒ଘବ॑ତ୍ସୁ ଧାର॒ୟାନା॑ମି କ୍ଷ॒ତ୍ର॒ମ॒ଜର॑ꣳ ସୁ॒ବୀର୍ୟ॑ମ୍ ।

ବ॒ୟଂ ଜ॑ୟେମ ଶ॒ତିନ॑ꣳ ସହ॒ସ୍ରିଣ॒ଂ ବୈଶ୍ୱା॑ନର॒ (୨) ବାଜ॑ମଗ୍ନେ॒ ତବୋ॒ତିଭିଃ॑ ॥

ବୈ॒ଶ୍ୱା॒ନ॒ରସ୍ୟ॑ ସୁମ॒ତୌ ସ୍ୟା॑ମ॒ ରାଜା॒ ହି କ॒ଂ ଭୁବ॑ନାନାମଭି॒ଶ୍ରୀଃ ।

ଇ॒ତୋ ଜା॒ତୋ ବିଶ୍ୱ॑ମି॒ଦଂ ବି ଚ॑ଷ୍ଟେ ବୈଶ୍ୱାନ॒ରୋ ୟ॑ତତେ॒ ସୂର୍ୟେ॑ଣ ॥

ଅବ॑ ତେ॒ ହେଡୋ॑ ବରୁଣ॒ ନମୋ॑ଭି॒ରବ॑ ୟ॒ଜ୍ଞେଭି॑ରୀମହେ ହ॒ବିର୍ଭିଃ॑ ।

କ୍ଷୟ॑ନ୍ନ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॑ମସୁର ପ୍ରଚେତୋ॒ ରାଜ॒ନ୍ନେନା॑ꣳସି ଶିଶ୍ରଥଃ କୃ॒ତାନି॑ ॥

ଉଦୁ॑ତ୍ତ॒ମଂ ବ॑ରୁଣ॒ ପାଶ॑ମ॒ସ୍ମଦବା॑ଧ॒ମଂ ବି ମ॑ଧ୍ୟ॒ମꣳ ଶ୍ର॑ଥାୟ ।

ଅଥା॑ ବ॒ୟମା॑ଦିତ୍ୟ (୩) ବ୍ର॒ତେ ତବାନା॑ଗସୋ॒ ଅଦି॑ତୟେ ସ୍ୟାମ ॥

ଦ॒ଧି॒କ୍ରାବ୍-ଣୋ॑ ଅକାରିଷଂ ଜି॒ଷ୍ଣୋରଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ ବା॒ଜିନଃ॑ ॥

ସୁ॒ର॒ଭି ନୋ॒ ମୁଖା॑ କର॒ତ୍ ପ୍ର ଣ॒ ଆୟୂ॑ꣳଷି ତାରିଷତ୍ ॥

ଆ ଦ॑ଧି॒କ୍ରାଃ ଶବ॑ସା॒ ପଞ୍ଚ॑ କୃ॒ଷ୍ଟୀଃ ସୂର୍ୟ॑ ଇବ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷା॒ଽପସ୍ତ॑ତାନ ।

ସ॒ହ॒ସ୍ର॒ସାଃ ଶ॑ତ॒ସା ବା॒ଜ୍ୟର୍ବା॑ ପୃ॒ଣକ୍ତୁ॒ ମଧ୍ୱା॒ ସମି॒ମା ବଚା॑ꣳସି ॥

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ମୂ॒ର୍ଧା ଭୁବଃ॑ । ମରୁ॑ତୋ॒ ୟଦ୍ଧ॑ ବୋ ଦି॒ବଃ ସୁ॑ମ୍ନା॒ୟନ୍ତୋ॒ ହବା॑ମହେ ।

ଆ ତୂ ନ॒ (୪) ଉପ॑ ଗନ୍ତନ ॥

ୟା ବ॒ଃ ଶର୍ମ॑ ଶଶମା॒ନାୟ॒ ସନ୍ତି॑ ତ୍ରି॒ଧାତୂ॑ନି ଦା॒ଶୁଷେ॑ ୟଚ୍ଛ॒ତାଧି॑ ।

ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॒ଂ ତାନି॑ ମରୁତୋ॒ ବି ୟ॑ନ୍ତ ର॒ୟିଂ ନୋ॑ ଧତ୍ତ ବୃଷଣଃ ସୁ॒ବୀର॑ମ୍ ॥

ଅଦି॑ତିର୍ନ ଉରୁଷ୍ୟ॒ତ୍ୱଦି॑ତି॒ଃ ଶର୍ମ॑ ୟଚ୍ଛତୁ । ଅଦି॑ତିଃ ପା॒ତ୍ୱꣳହ॑ସଃ ॥

Not For Commercial Use

ମ୍ହୀମୂଷୁ ମା୍ତରଂ᳚ ସୁବ୍ରତାନା᳚ମୃତସ୍ୟ୍ ପତ୍ନୀମବ॑ସେ ହୁବେମ ।

ତୁବି୍ଷ୍କ୍ରା୍ମଜର॑ନ୍ତୀମୁରୂଚୀଂ ସୁଶର୍ମା॑ଣ୍ମଦି॑ତିଂ ସୁପ୍ରଣୀ॑ତିମ୍ ॥

ସୁତ୍ରାମା॑ଣଂ ପୃଥିବୀଂ ଦ୍ୟାମ॑ନେ୍ହସଂ᳚ ସୁଶର୍ମା॑ଣ୍ମଦି॑ତିଂ ସୁପ୍ରଣୀ॑ତିମ୍ ।

ଦୈବୀ୍ଂ ନାବଂ᳚ ସ୍ୱରି୍ତ୍ରାମନା॑ଗସ୍ମସ୍ର॑ବନ୍ତୀ୍ମା ରୁ॑ହେମା ସ୍ୱ୍ସ୍ତୟେ॑ ॥

ଇ୍ମାଂ ସୁ ନାବ୍ମାଽରୁ॑ହଂ ଶ୍ତାରି॑ତ୍ରାଂ ଶ୍ତସ୍-ଫ୍ୟା॑ମ୍ । ଅଚ୍ଛି॑ଦ୍ରାଂ ପାରୟି୍ଷ୍ଣୁମ୍ (୫)॥

(ଦିବା୍ ସ ସ॑ହସ୍ରି୍ଣଂ ବୈଶ୍ୱା॑ନରାଽଽଦିତ୍ୟ୍ ତୁ ନୋ॑ଽନେ୍ହସ॑ଂ ସୁଶର୍ମା॑ଣ୍ମେକା୍ନ୍ନବି॑ଂଶ୍ତିଶ୍ଚ)॥ ୧। ୫। ୧୧॥

(ଦେ୍ବା୍ସୁ୍ରାଃ ପରା୍ ଭୂମି୍ର୍ଭୂମି॑ରୁପପ୍ର୍ୟନ୍ତଃ୍ ସଂ ପ॑ଶ୍ୟା୍ମ୍ୟ୍ୟଙ୍ଗଃ୍ ସଂ ପ॑ଶ୍ୟାମ୍ୟଗ୍ନିହୋ୍ତ୍ରଂ ମମ୍ ନାମ॑ ବୈଶ୍ୱାନର୍ ଏକା॑ଦଶ ॥ ୧୧ ॥)

(ଦେ୍ବା୍ସୁ୍ରାଃ କ୍ରୁଦ୍ଧଃ ସଂ ପ॑ଶ୍ୟାମି୍ ସଂ ପ॑ଶ୍ୟାମି୍ ନକ୍ତ୍ମୁପ॑ ଗନ୍ତ୍ନୈକ॑ପଞ୍ଚା୍ଶତ୍ ॥ ୪୯ ॥)

(ଦେ୍ବା୍ସୁ୍ରାଃ ପା॑ରୟି୍ଷ୍ଣୁମ୍ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ପଞ୍ଚମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୫ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଯାଜମାନକାଣ୍ଡମ୍ |

(ଆଜ୍ୟଗ୍ରହଣାନୁମନ୍ତ୍ରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ସଂ ତ୍ୱା ସିଞ୍ଚାମି॒ ଯଜୁ॑ଷା ପ୍ର॒ଜାମାୟୁ॒ର୍ଧନଂ॑ ଚ ।

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ପ୍ରସୂତୋ॒ ଯଜ॑ମାନ ଇ॒ହ ମା ରି॑ଷତ୍ ॥

ଆଜ୍ୟ॑ମସି ସ॒ତ୍ୟମ॑ସି ସ॒ତ୍ୟସ୍ୟାଧ୍ୟ॑କ୍ଷମସି ହ॒ବିର॑ସି ବୈଶ୍ୱାନ॒ରଂ ବୈ॑ଶ୍ୱଦେ॒ବମୁତ୍-ପୂ॑ତଶୁଷ୍ମଁ

ସ॒ତ୍ୟୌଜାଃ॒ ସହୋ॑ଽସି॒ ସହ॑ମାନମସି॒ ସହ॒ସ୍ୱାରା॑ତୀଃ॒ ସହ॑ସ୍ୱାରାତୀୟ॒ତଃ ସହ॑ସ୍ୱ ପୃତ॑ନାଃ॒

ସହ॑ସ୍ୱ ପୃତନ୍ୟ॒ତଃ । ସ॒ହସ୍ର॑ବୀର୍ୟମସି॒ ତନ୍ମା॑ ଜିନ୍ୱାଽଽଜ୍ୟ॒ସ୍ୟାଽଽଜ୍ୟ॑ମସି ସ॒ତ୍ୟସ୍ୟ॑ ସ॒ତ୍ୟମ॑ସି

ସ॒ତ୍ୟାୟୁ॑ (୧) ରସି ସ॒ତ୍ୟଶୁ॑ଷ୍ମମସି ସ॒ତ୍ୟେନ॑ ତ୍ୱା॒ଽଭି ଘା॑ରୟାମି॒ ତସ୍ୟ॑ ତେ ଭକ୍ଷୀୟ

ପଞ୍ଚା॒ନାଂ ତ୍ୱା॒ ବାତା॑ନାଂ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି ପଞ୍ଚା॒ନାଂ ତ୍ୱ॑ର୍ତୂ॒ନାଂ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି

ପଞ୍ଚା॒ନାଂ ତ୍ୱା॑ ଦି॒ଶାଂ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି ପଞ୍ଚା॒ନାଂ ତ୍ୱା॑ ପଞ୍ଚଜ॒ନାନାଂ॑ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑

ଗୃହ୍ଣାମି ଚ॒ରୋସ୍ତ୍ୱା॒ ପଞ୍ଚ॑ବିଲସ୍ୟ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣସ୍ତ୍ୱା॒ ତେଜ॑ସେ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑

ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ତ୍ୱୌଜ॑ସେ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑ (୨) ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି ବି॒ଶେ ତ୍ୱା॑ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॑

ଧ॒ର୍ତ୍ରାୟ॑ ଗୃହ୍ଣାମି ସୁ॒ବୀର୍ୟା॑ୟ ତ୍ୱା ଗୃହ୍-ଣାମି ସୁପ୍ରଜା॒ସ୍ତ୍ୱାୟ॑ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି ରା॒ୟସ୍ପୋଷା॑ୟ ତ୍ୱା

ଗୃହ୍ଣାମି ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ॒ସାୟ॑ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି॒ ଭୂର॒ସ୍ମାକଂ॑ ହ॒ବିର୍ଦେ॒ବାନା॑ମା॒ଶିଷୋ॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ

ଦେ॒ବାନାଂ॑ ତ୍ୱା ଦେ॒ବତା॑ଭ୍ୟୋ ଗୃହ୍ଣାମି॒ କାମା॑ୟ ତ୍ୱା ଗୃହ୍ଣାମି (୩)॥

(ସ॒ତ୍ୟାୟୁ॒ରୋଜ॑ସେ ଯ॒ନ୍ତ୍ରାୟ॒ ତ୍ରୟ॑ସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୬। ୧॥

Not For Commercial Use

(ଆଜ୍ୟଗ୍ରହଣାନୁମନ୍ତ୍ରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଧ୍ରୁ॒ବୋ᳚ଽସି ଧ୍ରୁ॒ବୋ᳚ଽହꣳ ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସ॒ଂ ଧୀର॒ଶ୍ଚେତ୍ତା॑ ବସୁ॒ବିଦୁ॒ଗ୍ରୋ᳚ଽସ୍ୟୁ॒ଗ୍ରୋ᳚ଽହꣳ

ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସମୁ॒ଗ୍ରଶ୍ଚେତ୍ତା॑ ବସୁ॒ବିଦ॑ଭି॒ଭୂର॑ସ୍ୟଭି॒ଭୂର॒ହꣳ ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସମଭି॒ଭୂଶ୍ଚେତ୍ତା॑

ବସୁ॒ବିଦ୍ୟୁନଜ୍ମି॑ ତ୍ଵା॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ଦେବ୍ୟେ᳚ନ ହ॒ବ୍ୟାୟା॒ସ୍ମୈ ବୋଢ॒ବେ ଜା॑ତବେଦଃ ॥

ଇନ୍ଧା॑ନାସ୍ତ୍ଵା ସୁପ୍ର॒ଜସଃ॑ ସୁ॒ବୀରା॒ ଜ୍ୟୋଗ୍-ଜୀ॑ବେମ ବଲି॒ହୃତୋ॑ ବ॒ୟଂ ତେ॑ ॥

ୟନ୍ମେ॑ ଅଗ୍ନେ ଅ॒ସ୍ୟ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ରିଷ୍ୟା॒ (୧) ଦ୍ୟଦ୍ଵା॒ ସ୍କନ୍ଦା॒ଦାଜ୍ୟ॑ସ୍ୟୋ॒ତ ବି॑ଷ୍ଣୋ ।

ତେନ॑ ହନ୍ମି ସ॒ପତ୍ନ॑ଂ ଦୁର୍ମରା॒ୟୁମୈନ॑ଂ ଦଧାମି॒ ନିରୃ॑ତ୍ୟା ଉ॒ପସ୍ଥେ॑ ।

ଭୂର୍ଭୁବ॒ଃ ସୁବ॒ରୁଚ୍ଛୁ॑ଷ୍ମୋ ଅଗ୍ନେ॒ ୟଜ॑ମାନାୟୈଧି॒ ନିଶୁ॑ଷ୍ମୋ ଅଭି॒ଦାସ॑ତେ । ଅଗ୍ନେ॒ ଦେବ॑େଦ୍ଧ॒

ମନ୍ଵି॑ଦ୍ଧ॒ ମନ୍ଦ୍ର॑ଜିହ୍ଵାମ॑ର୍ତ୍ୟସ୍ୟ ତେ ହୋତର୍ମୂ॒ର୍ଧନ୍ନା ଜି॑ଘର୍ମି ରା॒ୟସ୍ପୋଷା॑ୟ ସୁପ୍ରଜା॒ସ୍ତ୍ଵାୟ॑ ସୁବୀର୍ୟା॑ୟ॒

ମନୋ᳚ଽସି ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟଂ ମନ॑ସା ମା ଭୂ॒ତେନା଼ଽଽବି॑ଶ॒ ବାଗ॑ସ୍ୟୈ॒ନ୍ଦ୍ରୀ ସ॑ପତ୍ନ॒କ୍ଷୟ॑ଣୀ (୨)

ବା॒ଚା ମେ॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣାଽଽବି॑ଶ ବସ॒ନ୍ତମୃ॑ତୂ॒ନାଂ ପ୍ରୀ॑ଣାମି॒ ସ ମା॑ ପ୍ରୀ॒ତଃ ପ୍ରୀ॑ଣାତୁ ଗ୍ରୀ॒ଷ୍ମମୃ॑ତୂ॒ନାଂ

ପ୍ରୀ॑ଣାମି॒ ସ ମା॑ ପ୍ରୀ॒ତଃ ପ୍ରୀ॑ଣାତୁ ବ॒ର୍ଷା ଋ॑ତୂ॒ନାଂ ପ୍ରୀ॑ଣାମି॒ ତା ମା॑ ପ୍ରୀ॒ତାଃ ପ୍ରୀ॑ଣନ୍ତୁ

ଶ॒ରଦ॑ମୃତୂ॒ନାଂ ପ୍ରୀ॑ଣାମି॒ ସା ମା॑ ପ୍ରୀ॒ତା ପ୍ରୀ॑ଣାତୁ ହେମନ୍ତଶିଶି॒ରାବୃ॑ତୂ॒ନାଂ ପ୍ରୀ॑ଣାମି॒ ତୌ ମା॑

ପ୍ରୀ॒ତୌ ପ୍ରୀ॑ଣୀତାମ॒ଗ୍ନୀଷୋମ॑ୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷ୍ମାନ୍ ଭୂୟାସମ॒ଗ୍ନେର॒ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା᳚ନ୍ନା॒ଦୋ ଭୂ॑ୟାସ॒ଂ (୩) ଦବ୍-ଧି॑ର॒ସ୍ୟଦ॑ବ୍-ଧୋ ଭୂୟାସମ॒ମୁଂ

ଦ॑ଭେୟମ॒ଗ୍ନୀଷୋମ॑ୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ବୃତ୍ର॒ହା ଭୂ॑ୟାସମିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିୟୋର॒ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟେ॑ନ୍ଦ୍ରିୟା॒ବ୍ୟ॑ନ୍ନା॒ଦୋ ଭୂ॑ୟାସ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟା॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟେ॑ନ୍ଦ୍ରିୟା॒ବୀ ଭୂ॑ୟାସଂ

ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରସ୍ୟା॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ଜେ॒ମାନ॑ଂ ମହି॒ମାନ॑ଂ ଗମେୟମ॒ଗ୍ନେଃ ସ୍ଵି॑ଷ୍ଟକୃ॒ତୋ᳚ଽହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟାଽଽୟୁ॑ଷ୍ମାନ୍-ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମେୟମ୍ (୪) ॥

Not For Commercial Use

(ରିଷ୍ୟା॑ତ୍ ସପତ୍ନ॒କ୍ଷୟ॑ଣ୍ୟନ୍ନା॒ଦୋ ଭୂ॑ୟାସ॒ꣳ ଷଟ୍-ତ୍ରି॑ꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୬। ୨॥

(ଇଡା ଭାଗାଦ୍ୟନୁମନ୍ତ୍ରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ମା॒ ଦୁରି॑ଷ୍ଟାତ୍-ପାତୁ ସ॒ବି॒ତାଽଘଶꣳ॑ସା॒ଦ୍ୟୋ ମେଽନ୍ତି॑ ଦୂ॒ରେଽରା॒ତୀ॒ୟତି॒ ତମେ॒ତେନ॑

ଜେଷ॒ꣳ ସୁରୂ॑ପବର୍ଷବର୍ଣ॒ ଏହୀ॒ମାନ୍ ଭ॒ଦ୍ରାନ୍ ଦୁର୍ୟା॒ꣳ॑ ଅ॒ଭ୍ୟେହି॒ ମାମନୁ॑ବ୍ରତା॒ ନ୍ୟୁ॑ ଶୀ॒ର୍ଷାଣି॑

ମୃଢ୍ୱମିଡ॒ ଏହ୍ୟଦି॑ତ॒ ଏହି॒ ସର॑ସ୍ୱ॒ତ୍ୟେହି॒ ରନ୍ତି॑ରସି॒ ରମ॑ତିରସି ସୂ॒ନରୀ॑ସି॒ ଜୁଷ୍ଟେ॒ ଜୁଷ୍ଟି॑ଂ

ତେଽଶୀ॒ୟୋପ॑ହୂତ ଉପହ॒ବଂ (୧) ତେ॑ଽଶୀ॒ୟ ସା ମେ॑ ସ॒ତ୍ୟାଶୀର॒ସ୍ୟ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑

ଭୂୟା॒ଦରେ॑ଡତା॒ ମନ॑ସା॒ ତଚ୍ଛ॑କେୟଂ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦିବ॒ꣳ॑ ରୋହତୁ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦିବ॑ଂ ଗଚ୍ଛତୁ ୟୋ

ଦେ॑ବ॒ୟାନଃ॒ ପନ୍ଥା॒ସ୍ତେନ॑ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ଦେ॒ବାꣳ ଅପ୍ୟେ॑ତ୍ୱ॒ସ୍ମାସ୍ୱିନ୍ଦ୍ର॑ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଦ॑ଧାତ୍ୱ॒ସ୍ମାନ୍ରାୟ॑ ଉ॒ତ

ୟ॒ଜ୍ଞାଃ ସ॑ଚନ୍ତାମ॒ସ୍ମାସୁ॑ ସନ୍ତ୍ୱା॒ଶିଷଃ॒ ସା ନ॑ଃ ପ୍ରି॒ୟା ସୁ॒ପ୍ରତୂ॑ର୍ତିର୍ମ॒ଘୋନୀ॒ ଜୁଷ୍ଟି॑ରସି ଜୁଷସ୍ୱ॑ ନୋ॒

ଜୁଷ୍ଟା॑ ନୋ (୨) ଽସି॒ ଜୁଷ୍ଟି॑ଂ ତେ ଗମେୟଂ॒ ମନୋ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ର୍ଜୁଷତା॒ମାଜ୍ୟଂ॒ ବିଚ୍ଛି॑ନ୍ନଂ ୟ॒ଜ୍ଞꣳ

ସମି॒ମଂ ଦ॑ଧାତୁ । ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ସ୍ତନୁତାମି॒ମଂ ନୋ॒ ବିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଇ॒ହ ମା॑ଦୟନ୍ତାମ୍ ॥

ବ୍ରଧ୍ନ॒ ପିନ୍ୱ॑ସ୍ୱ॒ ଦଦ॑ତୋ ମେ॒ ମା କ୍ଷା॑ୟି କୁର୍ବ॒ତୋ ମେ॒ ମୋ

ପ॑ଦସତ୍-ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେର୍ଭା॒ଗୋ॑ଽସ୍ୟୂର୍ଜ॑ସ୍ୱା॒ନ୍-ପୟ॑ସ୍ୱାନ୍-ପ୍ରାଣାପା॒ନୌ ମେ॑ ପାହି ସମାନବ୍ୟା॒ନୌ

ମେ॑ ପାହ୍ୟୁଦାନବ୍ୟା॒ନୌ ମେ॑ ପା॒ହ୍ୟକ୍ଷି॑ତୋ॒ଽସ୍ୟକ୍ଷି॑ତ୍ୟୈ ତ୍ୱା॒ ମା ମେ॑ କ୍ଷେଷ୍ଠା ଅ॒ମୁତ୍ରା॒ମୁଷ୍ମି॑ଁ

ଲ୍ଲୋ॒କେ (୩) ॥ (ଉ॒ପ॒ହ॒ବଂ ଜୁଷ୍ଟା॑ ନସ୍ତ୍ୱା॒ ଷଟ୍ ଚ॑) ॥ ୧। ୬। ୩॥

(ଅନୁୟାଜାଦୀନାମନୁମନ୍ତ୍ରଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ବ॒ର୍ହିଷୋ॒ଽହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ପ୍ର॒ଜାବା॑ନ୍ ଭୂୟାସ॒ଂ ନରା॒ଶꣳସ॑ସ୍ୟା॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑

ପଶୁ॒ମାନ୍ ଭୂ॑ୟାସମ॒ଗ୍ନେଃ ସ୍ୱି॑ଷ୍ଟ॒କୃତୋ॒ଽହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟାଽଽୟୁ॑ଷ୍ମାନ୍ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ

ଗ॑ମେୟମ॒ଗ୍ନେର॒ହମୁଜ୍ଜି॑ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷ॒ꣳ

ସୋମ॑ସ୍ୟା॒ହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷମ॒ଗ୍ନେର॒ହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷମ॒ଗ୍ନୀଷୋମ॑ୟୋର॒ହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷମି

ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିୟୋର॒ହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟା॒ହ (୧) ମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷଂ

ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରସ୍ୟା॒ହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷମ॒ଗ୍ନେଃ ସ୍ୱି᳚ଷ୍ଟ॒କୃତୋ॒ଽହମୁଜ୍ଜି᳚ତି॒ମନୂଜ୍ଜେ॑ଷ॒ଂ ବାଜ॑ସ୍ୟ ମା

ପ୍ରସ॒ବେନୋ᳚ଦ୍-ଗ୍ରା॒ଭେଣୋଦ॑ଗ୍ରଭୀତ୍ ।

ଅଥା᳚ ସ॒ପତ୍ନା॒ଁ ଇନ୍ଦ୍ରୋ᳚ ମେ ନିଗ୍ରା॒ଭେଣାଧ॑ରାଁ ଅକଃ ॥

ଉ॒ଦ୍-ଗ୍ରା॒ଭଂ ଚ॑ ନିଗ୍ରା॒ଭଂ ଚ॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ ଦେ॒ବା ଅ॑ବୀବୃଧନ୍ ।

ଅଥା᳚ ସ॒ପତ୍ନା॑ନିନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନୀ ମେ॑ ବିଷୂ॒ଚୀନା॒ନ୍ୱ୍ୟ॑ସ୍ୟତାମ୍ ॥

ଏମା ଅ॑ଗ୍ମନ୍ନା॒ଶିଷୋ॒ ଦୋହ॑କାମା॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ବନ୍ତୋ (୨) ବନାମହେ ଧୁକ୍ଷୀ॒ମହି᳚ ପ୍ର॒ଜାମିଷ॑ମ୍ ॥

ରୋହି᳚ତେନ ତ୍ୱା॒ଽଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବତା᳚ଂ ଗମୟତୁ ହରି॑ଭ୍ୟା॒ଂ ତ୍ୱେନ୍ଦ୍ରୋ᳚ ଦେ॒ବତା᳚ଂ ଗମୟ॒ତ୍ୱେତ॑ଶେନ ତ୍ୱା॒

ସୂର୍ୟୋ᳚ ଦେ॒ବତା᳚ଂ ଗମୟତୁ ବି ତେ᳚ ମୁଞ୍ଚାମି ରଶ॒ନା ବି ର॒ଶ୍ମୀନ୍ୱି ୟୋକ୍ତ୍ରା॒ ୟାନି॑

ପରି॒ଚର୍ତ॑ନାନି ଧ॒ତ୍ତାଦ॒ସ୍ମାସୁ ଦ୍ରବି॑ଣ॒ଂ ୟଚ୍ଚ॑ ଭ॒ଦ୍ରଂ ପ୍ର ଣୋ᳚ ବ୍ରୂତାଦ୍-ଭାଗ॒ଧାନ୍ ଦେ॒ବତା॑ସୁ ॥

ବିଷ୍ଣୋଃ᳚ ଶ॒ଂୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମେୟ॒ଁ ସୋମ॑ସ୍ୟା॒ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ (୩) ସୁରେତା॒ ରେତୋ॑ ଧିଷୀୟ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟୁ॑ର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ପଶୂ॒ନାଁ ରୂପଂ

ପୁ॑ଷେୟଂ ଦେ॒ବାନା॒ଂ ପତ୍ନୀ॑ର॒ଗ୍ନିର୍ଗୃ॒ହପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ମିଥୁନଂ ତୟୋ॑ର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑

ମିଥୁନେନ॒ ପ୍ର ଭୂ॑ୟାସଂ ବେ॒ଦୋ॑ଽସି॒ ବିତ୍ତି॑ରସି ବି॒ଦେୟ॒ କର୍ମା॑ସି କ॒ରୁଣ॑ମସି କ୍ରି॒ୟାସ॒ଁ

ସ॒ନିର॑ସି ସନି॒ତାସି॑ ସ॒ନେୟଂ॑ ଘୃ॒ତବ॑ନ୍ତଂ କୁଲା॒ୟିନଁ॑ ରା॒ୟସ୍ପୋଷଁ॑ ସହ॒ସ୍ରିଣଂ॑ ବେ॒ଦୋ

ଦ॑ଦାତୁ ବା॒ଜିନ॑ମ୍ (୪)॥

(ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟା॒ହମିନ୍ଦ୍ର॑ବନ୍ତଃ॒ ସୋମ॑ସ୍ୟା॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॒ ଚତୁ॑ଶ୍ଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୬। ୪॥

Not For Commercial Use

(ଧ୍ରୁବାପ୍ୟାୟନାଦି । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଆ ପ୍ୟାଁୟତାଂ ଧ୍ରୁବା ଘୃତେନଁ ୟଜ୍ଞଂୟଂଜ୍ଞଂ ପ୍ରତିଁ ଦେବୟଦ୍-ଭ୍ୟଃ ।

ସୂର୍ୟାୟା ଊଧୋଽଦିତ୍ୟା ଉପସ୍ଥ ଉରୁଧାଁରା ପୃଥିବୀ ୟଜ୍ଞେ ଅସ୍ମିନ୍ ॥

ପ୍ରଜାପଁତେର୍ବିଭାନ୍ନାମଁ ଲୋକସ୍ତସ୍ମିଂଽସ୍ତ୍ୱା ଦଧାମି ସହ ୟଜଁମାନେନ ସଦଁସି ସନ୍ମେ ଭୂୟାଃ

ସର୍ବଁମସି ସର୍ବଂ ମେ ଭୂୟାଃ ପୂର୍ଣମଁସି ପୂର୍ଣଂ ମେଁ ଭୂୟା ଅକ୍ଷିତମସି ମା ମେଁ କ୍ଷେଷ୍ଠାଃ

ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ଦେବା ଋତ୍ୱିଜୋଁ ମାର୍ଜୟନ୍ତାଂ ଦକ୍ଷିଣାୟାଂ (୧) ଦିଶି ମାସାଃ ପିତରୋଁ

ମାର୍ଜୟନ୍ତାଂ ପ୍ରତୀଚ୍ୟାଂ ଦିଶି ଗୃହାଃ ପଶବୋଁ ମାର୍ଜୟନ୍ତାମୁଦୀଁଚ୍ୟାଂ ଦିଶ୍ୟାପ ଓଷଁଧୟୋ

ବନସ୍ପତଁୟୋ ମାର୍ଜୟନ୍ତାମୂର୍ଧ୍ୱାୟାଂ ଦିଶି ୟଜ୍ଞଃ ସଂବତ୍ସରୋ ୟଜ୍ଞପଁତିର୍ମାର୍ଜୟନ୍ତାଂ ବିଷ୍ଣୋଃ

କ୍ରମୋଁଽସ୍ୟଭିମାତିହା ଗାଁୟତ୍ରେଣ ଛନ୍ଦଁସା ପୃଥିବୀମନୁ ବି କ୍ରଁମେ ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଁଽସ୍ୟଭିଶସ୍ତିହା ତ୍ରୈଷ୍ଟୁଁଭେନ ଛନ୍ଦଁସାଽନ୍ତରିଁକ୍ଷମନୁ ବି କ୍ରଁମେ ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ

ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଁଽସ୍ୟରାତୀୟତୋ ହନ୍ତା ଜାଗଁତେନ ଛନ୍ଦଁସା ଦିବମନୁ ବି କ୍ରଁମେ

ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଁଽସି ଶତ୍ରୂୟତୋ ହନ୍ତାଽଽନୁଁଷ୍ଟୁଭେନ ଛନ୍ଦଁସା

ଦିଶୋଽନୁ ବି କ୍ରଁମେ ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମଃ (୨)॥

(ଦକ୍ଷିଣାୟାମନ୍ତରିଁକ୍ଷମନୁ ବି କ୍ରଁମେ ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମୋ ବିଷ୍ଣୋରେକାନ୍ନତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୬। ୫॥

(ସୂର୍ୟୋପସ୍ଥାନାଦି । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଅଗଁନ୍ମ ସୁବଃ ସୁବଁରଗନ୍ମ ସଂ-ଦୃଶଁସ୍ତେ ମା ଛିତ୍ସି ୟତ୍ତେ ତପସ୍ତସ୍ମୈ ତେ ମାଽଽବୃଁକ୍ଷି ସୁଭୂରଁସି

ଶ୍ରେଷ୍ଠୋଁ ରଶ୍ମୀନାମାଁୟୁର୍ଧା ଅସ୍ୟାୟୁଁର୍ମେ ଧେହି ବର୍ଚୋଧା ଅଁସି ବର୍ଚୋ ମୟିଁ

ଧେହୀଦମହମମୁଂ ଭ୍ରାତୃଁବ୍ୟମାଭ୍ୟୋ ଦିଗ୍-ଭ୍ୟୋଁଽସ୍ୟୈ ଦିବୋଁଽସ୍ମାଦନ୍ତରିଁକ୍ଷାଦସ୍ୟୈ ପୃଁଥିବ୍ୟା

ଅସ୍ମାଦନ୍ନାଦ୍ୟାନ୍ନିର୍ଭଁଜାମି ନିର୍ଭଁକ୍ତଃ ସ ୟଂ ଦ୍ୱିଷ୍ମଃ । (୧)

Not For Commercial Use

ସଂ ଜ୍ୟୋତିଷାଽଭୂବମୈନ୍ଦ୍ରୀମାବୃତମନ୍ୱାବର୍ତେ ସମହଂ ପ୍ରଜୟା ସଂ ମୟା ପ୍ରଜା ସମହଂ

ରାୟସ୍ପୋଷେଣ ସଂ ମୟା ରାୟସ୍ପୋଷଃ ସମିଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ନେ ମେ ଦୀଦିହି ସମେଦ୍ଧା ତେ ଅଗ୍ନେ

ଦୀଦ୍ୟାସଂ ବସୁମାନ୍-ୟଜ୍ଞୋ ବସୀୟାନ୍-ଭୂୟାସମଗ୍ନ ଆୟୂଂଷି ପବସ ଆ ସୁବୋର୍ଜମିଷଂ ଚ

ନଃ । ଆରେ ବାଧସ୍ୱ ଦୁଚ୍ଛୁନାମ୍ ॥

ଅଗ୍ନେ ପବସ୍ୱ ସ୍ୱପା ଅସ୍ମେ ବର୍ଚଃ ସୁବୀର୍ୟମ୍ । (୨) ଦଧତ୍ ପୋଷଂ ରୟିଂ ମୟି ।

ଅଗ୍ନେ ଗୃହପତେ ସୁଗୃହପତିରହଂ ତ୍ୱୟା ଗୃହପତିନା ଭୂୟାସଂ ସୁଗୃହପତିର୍ମୟା ତ୍ୱଂ

ଗୃହପତିନା ଭୂୟାଃ ଶତଂ ହିମାସ୍ତାମାଶିଷମା ଶାସେ ତନ୍ତବେ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ ତାମାଶିଷମା

ଶାସେଽମୁଷ୍ମୈ ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମତୀଂ କସ୍ତ୍ୱା ୟୁନକ୍ତି ସ ତ୍ୱା ବି ମୁଞ୍ଚତ୍ୱଗ୍ନେ ବ୍ରତପତେ ବ୍ରତମଚାରିଷଂ

ତଦଶକଂ ତନ୍ମେଽରାଧି ୟଜ୍ଞୋ ବଭୂବ ସ ଆ (୩) ବଭୂବ ସ ପ୍ର ଜଜ୍ଞେ ସ ବାବୃଧେ ।

ସ ଦେବାନାମଧିପତିର୍ବଭୂବ ସୋ ଅସ୍ମାଂ ଅଧିପତୀନ୍ କରୋତୁ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ

ରୟୀଣାମ୍ ॥

ଗୋମାଂ ଅଗ୍ନେଽବିମାଂ ଅଶ୍ୱୀ ୟଜ୍ଞୋ ନୃବସଖା ସଦମିଦପ୍ରମୃଷ୍ୟଃ ।

ଇଡାବାଂ ଏଷୋ ଅସୁର ପ୍ରଜାବାନ୍-ଦୀର୍ଘୋ ରୟିଃ ପୃଥୁବୁଧ୍ନଃ ସଭାବାନ୍ (୪)॥

(ଦ୍ୱିଷ୍ମଃ ସୁବୀର୍ୟଂ ସ ଆ ପଞ୍ଚତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୬। ୬॥**

(ଦେବତାପରିଗ୍ରହାଦିବିଧିଃ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ୟଥା ବୈ ସମୃତସୋମା ଏବଂ ବା ଏତେ ସମୃତୟଜ୍ଞା ୟଦ୍ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସୌ କସ୍ୟ ବାହ

ଦେବା ୟଜ୍ଞମା ଗଚ୍ଛନ୍ତି କସ୍ୟ ବା ନ ବହୂନାଂ ୟଜମାନାନାଂ ୟୋ ବୈ ଦେବତାଃ ପୂର୍ବଃ

ପରିଗୃହ୍ଣାତି ସ ଏନାଃ ଶ୍ୱୋ ଭୂତେ ୟଜତ ଏତଦ୍ୱୈ ଦେବାନାମାୟତନଂ

ୟଦାହବନୀୟୋଽନ୍ତରାଗ୍ନୀ ପଶୂନାଂ ଗାର୍ହପତ୍ୟୋ ମନୁଷ୍ୟାଣାମନ୍ୱାହାର୍ୟପଚନଃ ପିତୃଣାମଗ୍ନିଂ

Not For Commercial Use

ଗୃ॑ହ୍-ଣା॒ତି॒ ସ୍ୱ ଏ॒ବାୟତ॑ନେ ଦେ॒ବତା॒ଃ ପରି॑ (୧) ଗୃହ୍ଣା॒ତି॒ ତାଃ ଶ୍ୱୋ ଭୂ॒ତେ ୟ॑ଜତେ

ବ୍ର॒ତେନ॒ ବୈ ମେଧ୍ୟୋ॒ଽଗ୍ନିର୍ବ୍ର॒ତପ॑ତିର୍ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣୋ ବ୍ର॑ତ॒ଭୃଦ୍-ବ୍ର॒ତମୁ॑ପୈ॒ଷ୍ୟନ୍-ବ୍ରୂ॑ୟା॒ଦଗ୍ନେ॑ ବ୍ରତପତେ

ବ୍ର॒ତଂ ଚ॑ରିଷ୍ୟା॒ମୀତ୍ୟ॒ଗ୍ନିର୍ବୈ ଦେ॒ବାନା॑ଂ ବ୍ର॒ତପ॑ତି॒ସ୍ତସ୍ମା॑ ଏ॒ବ ପ୍ର॑ତି॒ପ୍ରୋଚ୍ୟ॑ ବ୍ର॒ତମା ଲ॑ଭତେ

ବ॒ର୍ହିଷା॑ ପୂ॒ର୍ଣମା॑ସେ ବ୍ର॒ତମୁପୈ॑ତି ବ॒ତ୍ସୈର॑ମାବା॒ସ୍ୟା॑ୟାମେ॒ତଦ୍ଧ୍ୟେ॑ତୟୋ॑ରା॒ୟତ॑ନମୁପ॒ସ୍ତୀର୍ୟ॑ଃ॒

ପୂର୍ବ॑ଶ୍ଚା॒ଗ୍ନିରପ॑ର॒ଶ୍ଚେତ୍ୟା॑ହୁର୍ମ॑ନୁ॒ଷ୍ୟା॑ (୨) ଇନ୍ନ୍ୱା ଉପ॑ସ୍ତୀର୍ଣମି॒ଚ୍ଛନ୍ତି॒ କିମୁ॑ ଦେ॒ବା ୟେଷା॑ଂ॒

ନବା॑ବସା॒ନମୁପା॑ସ୍ମି॒ନ୍ଶ୍ୱୋ ୟ॒କ୍ଷ୍ୟମା॑ଣେ ଦେ॒ବତା॑ ବସନ୍ତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ॒ଗ୍ନିମୁ॑ପସ୍ତୃ॒ଣାତି॒

ୟଜ॑ମାନେନ ଗ୍ରା॒ମ୍ୟାଶ୍ଚ॑ ପ॒ଶବୋ॑ଽବ॒ରୁଧ୍ୟା॑ ଆର॒ଣ୍ୟାଶ୍ଚେତ୍ୟା॑ହୁ॒ର୍ୟଦ୍-ଗ୍ରା॒ମ୍ୟାନୁ॑ପ॒ବସ॑ତି॒ ତେନ॑

ଗ୍ରା॒ମ୍ୟାନବ॑ ରୁନ୍ଧେ॒ ୟଦା॑ର॒ଣ୍ୟସ୍ୟା॒ଶ୍ନାତି॒ ତେନା॑ର॒ଣ୍ୟାନ୍ୟଦନା॑ଶ୍ୱାନୁପ॒ବସେ॑ତ୍-ପିତୃଦେବ॒ତ୍ୟ॑ଃ

ସ୍ୟାଦାର॒ଣ୍ୟସ୍ୟା॑ଶ୍ନାତୀନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ (୩) ବା ଆ॑ର॒ଣ୍ୟମି॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟମେ॒ବାଽଽତ୍ମନ୍ଧ॑ତ୍ତେ॒ ୟଦନା॑ଶ୍ୱାନୁପ॒ବସେ॒ତ୍-

କ୍ଷୋଧୁ॑କଃ ସ୍ୟା॒ଦ୍ୟଦ॑ଶ୍ନୀ॒ୟାଦ୍ରୁଦ୍ରୋ॑ଽସ୍ୟ ପ॒ଶୂନ॒ଭି ମ॑ନ୍ୟେତା॒ପୋ॑ଽଶ୍ନାତି॒ ତନ୍ନେବା॑ଶି॒ତଂ

ନେବାନ॑ଶିତ॒ଂ ନ କ୍ଷୋଧୁ॑କୋ॒ ଭବ॑ତି॒ ନାସ୍ୟ॑ ରୁ॒ଦ୍ରଃ ପ॒ଶୂନ॒ଭି ମ॑ନ୍ୟତେ॒ ବଜ୍ରୋ॒ ବୈ ୟ॒ଜ୍ଞଃ

କ୍ଷୁତ୍-ଖଲୁ ବୈ ମ॑ନୁ॒ଷ୍ୟ॑ସ୍ୟ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟୋ॒ ୟଦନା॑ଶ୍ୱାନୁପ॒ବସ॑ତି॒ ବଜ୍ରେ॑ଣୈ॒ବ ସା॒କ୍ଷାତ୍-କ୍ଷୁଧ॑ଂ॒

ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟଂ ହନ୍ତି (୪) ॥ (ପରି॑ ମନୁଷ୍ୟା॑ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ସା॒କ୍ଷାତ୍ ତ୍ରୀଣି॑ ଚ) **॥ ୧। ୬। ୭॥**

(ୟଜ୍ଞାୟୁଧସମ୍ଭୃତିଃ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ୟୋ ବୈ ଶ୍ର॒ଦ୍ଧାମନା॑ରଭ୍ୟ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॒ ୟଜ॑ତେ॒ ନାସ୍ୟେ॒ଷ୍ଟାୟ॒ ଶ୍ରଦ୍ଦ॑ଧତେ॒ଽପଃ ପ୍ର ଣ॑ୟତି ଶ୍ର॒ଦ୍ଧା

ବା ଆପ॑ଃ ଶ୍ର॒ଦ୍ଧାମେ॒ବାଽଽରଭ୍ୟ॑ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ୟଜତ ଉ॒ଭୟେ॑ଽସ୍ୟ ଦେବମନୁଷ୍ୟା ଇ॒ଷ୍ଟାୟ॒

ଶ୍ରଦ୍ଦ॑ଧତେ॒ ତଦା॑ହୁରତି॒ ବା ଏ॒ତା ବର୍ତ୍ର॑ ନେଦ॒ନ୍ତ୍ୟତି॒ ବାଚ॒ଂ ମନୋ॒ ବାବୈତା ନାତି॑

ନେଦ॒ନ୍ତୀତି॒ ମନ॑ସା॒ ପ୍ର ଣ॑ୟତୀ॒ୟଂ ବୈ ମନୋ॒ (୧) ଽନୟୈ॒ବୈନା॒ଃ ପ୍ର

ଣ॑ୟ॒ତ୍ୟସ୍କ॑ନ୍ନହବିର୍ଭବତି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॑ ୟଜ୍ଞାୟୁଧାନି॒ ସଂ ଭ॑ରତି ୟ॒ଜ୍ଞୋ ବୈ ୟ॑ଜ୍ଞାୟୁଧାନି॑

ଯ॒ଜ୍ଞମେ॒ବ ତତ୍ସଂ ଭ॑ରତି॒ ଯଦେକ॑ମେକଂ ସ॒ଂ-ଭରେ॑ତ୍-ପିତୃଦେବ॒ତ୍ୟା॑ନି ସ୍ୟୁ॒ର୍ୟତ୍ସ॒ହ ସର୍ବା॑ଣି
ମାନୁଷାଣି॒ ଦ୍ୱେଦ୍ୱେ॒ ସଂ ଭ॑ରତି ଯାଜ୍ୟାନୁବା॒କ୍ୟ॑ୟୋରେ॒ବ ରୂପଂ କ॑ରୋ॒ତ୍ୟଥୋ॑ ମିଥୁ॒ନମେ॒ବ
ଯୋ ବୈ ଦଶ॑ ଯଜ୍ଞାୟୁ॒ଧାନି॒ ବେଦ॑ ମୁଖ॒ତୋଽସ୍ୟ ଯ॒ଜ୍ଞଃ କ॑ଳ୍ପତେ॒ ସ୍ଫ୍ୟ (୨) ଶ୍ଚ॑ କ॒ପାଲା॑ନି
ଚାଗ୍ନିହୋତ୍ର॒ହବ॑ଣୀ ଚ॒ ଶୂର୍ପ॑ଂ ଚ କୃଷ୍ଣାଜି॒ନଂ ଚ॒ ଶମ୍ୟା॑ ଚୋ॒ଲୂଖ॑ଲଂ ଚ॒ ମୁସ॑ଲଂ ଚ
ଦୃଷଚ୍ଚୋପ॑ଲା ଚୈ॒ତାନି॒ ବୈ ଦଶ॑ ଯଜ୍ଞାୟୁ॒ଧାନି॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦ॑ ମୁଖ॒ତୋଽସ୍ୟ ଯ॒ଜ୍ଞଃ
କ॑ଳ୍ପତେ॒ ଯୋ ବୈ ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ ପ୍ରତି॒ପ୍ରୋଚ୍ୟ॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ଯଜତେ ଜୁଷନ୍ତେଽସ୍ୟ ଦେ॒ବା
ହ॒ବ୍ୟଂ ହ॒ବିର୍ନି॑ରୁପ୍ୟମା॑ଣମ॒ଭି ମ॑ନ୍ତ୍ରୟେତା॒ଗ୍ନିଂ ହୋତା॑ରମି॒ହ ତଂ ହୁ॑ବ॒ ଇତି॑ (୩)
ଦେ॒ବେଭ୍ୟ॑ ଏ॒ବ ପ୍ର॑ତି॒ପ୍ରୋଚ୍ୟ॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ଯଜତେ ଜୁଷନ୍ତେଽସ୍ୟ ଦେ॒ବା ହ॒ବ୍ୟମେ॒ଷ ବୈ
ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଗ୍ରହୋ॑ ଗୃହୀ॒ତ୍ୱୈବ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ଯଜତେ॒ ତଦୁ॑ଦି॒ତ୍ୱା ବାଚ॑ଂ ଯଚ୍ଛତି ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଧୃତ୍ୟା॒
ଅଥୋ॒ ମନ॑ସା॒ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞମ॑ତନୁତ॒ ମନ॑ସୈ॒ବ ତଦ୍ୟ॒ଜ୍ଞଂ ତ॑ନୁତେ॒
ରକ୍ଷ॑ସା॒ମନ॑ନ୍ୱବଚାରାୟ॒ ଯୋ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ଯୋଗ॒ ଆଗ॑ତେ ଯୁନକ୍ତି॑ ଯୁ॒ଙ୍-କ୍ତେ ଯୁଞ୍ଜା॒ନେଷୁ॑
କସ୍ତ୍ୱା॑ ଯୁନକ୍ତି॒ ସ ତ୍ୱା॑ ଯୁନ॒କ୍ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବୈ କଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିନୈ॒ବୈନ॑ଂ ଯୁନକ୍ତି ଯୁ॒ଙ୍-କ୍ତେ
ଯୁଞ୍ଜା॒ନେଷୁ॑ (୪) ॥ (ବୈ ମନ॒ଃ ସ୍ଫ୍ୟ ଇତି॑ ଯୁନ॒କ୍ତ୍ୱେକା॑ଦଶ ଚ) ॥ ୧। ୬। ୮॥

(ଦ୍ୱାଦଶଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱସମ୍ପତ୍ତିଃ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞାନ॑ସୃଜତାଗ୍ନିହୋ॒ତ୍ରଂ ଚା॑ଗ୍ନିଷ୍ଟୋ॒ମଂ ଚ॑ ପୌର୍ଣମା॒ସୀଂ ଚୋ॒କ୍-ଥ୍ୟ॑ଂ ଚାମାବା॒ସ୍ୟା॑ଂ
ଚାତିରା॒ତ୍ରଂ ଚ॒ ତାନୁଦ॑ମିମୀତ॒ ଯାବ॑ଦଗ୍ନିହୋ॒ତ୍ରମାସୀ॒ତ୍ତାବା॑ନଗ୍ନିଷ୍ଟୋ॒ମୋ ଯାବ॑ତୀ ପୌର୍ଣମା॒ସୀ
ତାବା॑ନୁକ୍-ଥ୍ୟୋ॑ ଯାବ॑ତ୍ୟମାବା॒ସ୍ୟା॑ ତାବା॑ନତିରା॒ତ୍ରୋ ଯ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ॑ଗ୍ନିହୋ॒ତ୍ରଂ ଜୁହୋତି॒
ଯାବ॑ଦଗ୍ନିଷ୍ଟୋ॒ମେନୋ॑ପା॒ପ୍ନୋତି॒ ତାବ॒ଦୁପା॑ଽଽପ୍ନୋତି॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ୍-ପୌର୍ଣମା॒ସୀଂ ଯଜ॑ତେ॒
ଯାବ॑ଦୁକ୍-ଥ୍ୟେ॑ନୋପା॒ପ୍ନୋତି॒ (୧) ତାବ॒ଦୁପା॑ଽଽପ୍ନୋତି॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ॑ମାବା॒ସ୍ୟା॑ଂ ଯଜ॑ତେ॒

Not For Commercial Use

ୟାବ॑ଦତିରା॒ତ୍ରେଣୋ॑ପା॒ପ୍ନୋତି॒ ତାବ॒ଦୁପା॑ଽଽପ୍ନୋତି ପରମେ॒ଷ୍ଠିନୋ॒ ବା ଏ॒ଷ ୟ॒ଜ୍ଞୋଽଗ୍ରେ॑

ଆସୀ॒ତ୍ତେନ॒ ସ ପ॑ର॒ମାଂ କାଷ୍ଠା॑ମଗଚ୍ଛ॒ତ୍ତେନ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଂ ନି॒ରବା॑ସାୟୟ॒ତ୍ତେନ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ

ପର॒ମାଂ କାଷ୍ଠା॑ମଗଚ୍ଛ॒ତ୍ତେନେନ୍ଦ୍ରଂ॑ ନି॒ରବା॑ସାୟୟ॒ତ୍ତେନେନ୍ଦ୍ରଃ॑ ପର॒ମାଂ

କାଷ୍ଠା॑ମଗଚ୍ଛ॒ତ୍ତେନା॒ଗ୍ନୀଷୋମୌ॑ ନି॒ରବା॑ସାୟୟ॒ତ୍ତେନା॒ଗ୍ନୀଷୋମୌ॑ ପର॒ମାଂ କାଷ୍ଠା॑ମଗଚ୍ଛତା॒ଂ ୟ

(୨) ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ଦ॑ର୍ଶପୂର୍ଣମା॒ସୌ ୟଜ॑ତେ ପର॒ମାମେ॒ବ କାଷ୍ଠାଂ॑ ଗଚ୍ଛତି॒ ୟୋ ବୈ ପ୍ରଜା॑ତେନ

ୟ॒ଜ୍ଞେନ॒ ୟଜ॑ତେ॒ ପ୍ର ପ୍ର॒ଜୟା॑ ପ॒ଶୁଭି॑ର୍ମିଥୁ॒ନୈର୍ଜା॑ୟତେ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ॒ ମାସାଃ॑ ସଂବଥ୍ସ॒ରୋ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ

ଦ୍ୱ॒ଂ-ଦ୍ୱାନି॑ ଦର୍ଶପୂର୍ଣମା॒ସୟୋ॒ସ୍ତାନି॑ ସ॒ଂ-ପାଦ୍ୟା॒ନୀତ୍ୟା॑ହୁର୍ବ॒ଥ୍ସଂ ଚୋ॑ପାବସୃ॒ଜତ୍ୟୁ॒ଖାଂ ଚାଧି॑

ଶ୍ରୟ॒ତ୍ୟବ॑ ଚ॒ ହନ୍ତି॑ ଦୃ॒ଷଦୌ॑ ଚ ସ॒ମାହ॒ନ୍ତ୍ୟଧି॑ ଚ॒ ବପ॑ତେ କ॒ପାଲା॑ନି॒ ଚୋପ॑ ଦଧାତି

ପୁରୋ॒ଡାଶଂ॑ ଚା (୩) ଧି॒ଶ୍ରୟ॒ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ॑ ଚ ସ୍ତମ୍ବୟ॒ଜୁଶ୍ଚ॒ ହର॑ତ୍ୟ॒ଭି ଚ॑ ଗୃହ୍-ଣାତି॒ ବେଦିଂ॑ ଚ

ପରିଗୃ॒ହ୍-ଣାତି॒ ପତ୍ନୀଂ॑ ଚ॒ ସଂ ନ॑ହ୍ୟତି॒ ପ୍ରୋକ୍ଷଣୀଶ୍ଚା॑ଽଽସା॒ଦୟ॒ତ୍ୟାଜ୍ୟଂ॑ ଚୈ॒ତାନି॒ ବୈ

ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ଦ୍ୱ॒ଂ-ଦ୍ୱାନି॑ ଦର୍ଶପୂର୍ଣମା॒ସୟୋ॒ସ୍ତାନି॒ ୟ ଏ॒ବଂ ସ॒ଂ-ପାଦ୍ୟ॒ ୟଜ॑ତେ॒ ପ୍ରଜା॑ତେନୈ॒ବ

ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ୟଜତେ॒ ପ୍ର ପ୍ର॒ଜୟା॑ ପ॒ଶୁଭି॑ର୍ମିଥୁ॒ନୈର୍ଜା॑ୟତେ (୪) ॥

(ଉ॒କ୍-ଥ୍ୟେ॑ନୋପା॒ପ୍ନୋତ୍ୟ॑ଗଚ୍ଛତା॒ଂ ୟଃ ପୁ॑ରୋ॒ଡାଶଂ॑ ଚ ଚତ୍ୱାରି॒ଂଶଚ୍ଚ॑) ॥ ୧। ୬। ୯॥

(ହବିଃ ସାଦନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଧ୍ରୁବୋ॑ଽସି ଧ୍ରୁବୋ॑ଽହଂ ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ଧ୍ରୁବାନେ॒ବୈନା॑ନ୍-କୁରୁତ

ଉ॒ଗ୍ରୋ॑ଽସ୍ୟୁ॒ଗ୍ରୋ॑ଽହଂ ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସ॒ମିତ୍ୟା॒ହାପ୍ର॑ତିବାଦିନ ଏ॒ବୈନା॑ନ୍-

କୁରୁତେ॑ଽଭି॒ଭୂର॑ସ୍ୟଭି॒ଭୂର॒ହଂ ସ॑ଜା॒ତେଷୁ॑ ଭୂୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ୟ ଏ॒ବୈନଂ॑ ପ୍ରତ୍ୟୁ॒ପିପୀ॑ତେ॒

ତମୁପା॑ସ୍ୟତେ ୟୁ॒ନଜ୍ମି॑ ତ୍ୱା॒ ବ୍ରହ୍ମ॑ଣା॒ ଦୈବ୍ୟେ॒ନେତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବା ଅ॒ଗ୍ନେର୍ୟୋ॒ଗସ୍ତେନୈ॒ (୧)

ବୈନଂ॑ ୟୁନକ୍ତି ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ବୈ ସମୃ॑ଦ୍ଧେନ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ୟନ୍-ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒

Not For Commercial Use

ବୃଧ୍ଦ୍ୱେନାସୁରାନ୍ ପରାଭାବୟନ୍-ୟନ୍ନେ ଅଗ୍ନେ ଅସ୍ୟ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ରିଷ୍ୟାଦିତ୍ୟାହ ୟଜ୍ଞସ୍ୟୈବ

ତସମୃଦ୍ଧେନ ୟଜମାନଃ ସୁବର୍ଗଂ ଲୋକମେତି ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ବୃଦ୍ଧେନ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟାନ୍-ପରା

ଭାବୟତ୍ୟଗ୍ନିହୋତ୍ରମେତାଭିର୍ବ୍ୟାହୃତୀଭିରୁପ ସାଦୟେଦ୍ୟଜ୍ଞମୁଖଂ ବା ଅଗ୍ନିହୋତ୍ରଂ ବ୍ରହ୍ମୈତା

ବ୍ୟାହୃତୟୋ ୟଜ୍ଞମୁଖ ଏବ ବ୍ରହ୍ମ (୨) କୁରୁତେ ସଂବତ୍ସରେ ପର୍ୟାଗତ

ଏତାଭିରେବୋପସାଦୟେଦ୍-ବ୍ରହ୍ମଣୈବୋଭୟତଃ ସଂବତ୍ସରଂ ପରିଗୃହ୍ଣାତି ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସୌ

ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟାନ୍ୟାଲଭମାନ ଏତାଭିର୍ବ୍ୟାହୃତୀଭିର୍ହବୀଂଷ୍ୟା ସାଦୟେଦ୍ୟଜ୍ଞମୁଖଂ ବୈ

ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସୌ ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟାନି ବ୍ରହ୍ମୈତା ବ୍ୟାହୃତୟୋ ୟଜ୍ଞମୁଖ ଏବ ବ୍ରହ୍ମ କୁରୁତେ

ସଂବତ୍ସରେ ପର୍ୟାଗତ ଏତାଭିରେବାସାଦୟେଦ୍ ବ୍ରହ୍ମଣୈବୋଭୟତଃ ସଂବତ୍ସରଂ ପରିଗୃହ୍ଣାତି

ୟଦ୍ୱୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ସାମ୍ନା କ୍ରିୟତେ ରାଷ୍ଟ୍ରଂ (୩) ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛତି ୟଦୃଚା ବିଶଂ

ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛତ୍ୟଥ ବ୍ରାହ୍ମଣୋଽନାଶୀର୍କେଣ ୟଜ୍ଞେନ ୟଜତେ

ସାମିଧେନୀରନୁବକ୍ଷ୍ୟନ୍ନେତା ବ୍ୟାହୃତୀଃ ପୁରସ୍ତାଦ୍ଦଧ୍ୟାଦ୍-ବ୍ରହ୍ମୈବ ପ୍ରତିପଦଂ କୁରୁତେ ତଥା

ବ୍ରାହ୍ମଣଃ ସାଶୀର୍କେଣ ୟଜ୍ଞେନ ୟଜତେ ୟଂ କାମୟେତ ୟଜମାନଂ ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମସ୍ୟ

ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛେଦିତି ତସ୍ୟୈତା ବ୍ୟାହୃତୀଃ ପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାୟାଂ ଦଧ୍ୟାଦ୍-

ଭ୍ରାତୃବ୍ୟଦେବତ୍ୟା ବୈ ପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟା ଭ୍ରାତୃବ୍ୟମେବାସ୍ୟ ୟଜ୍ଞସ୍ୟା (୪) ଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛତି

ୟାନ୍-କାମୟେତ ୟଜମାନାନ୍-ସମାବତ୍ୟେନାନ୍-ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛେଦିତି ତେଷାମେତା

ବ୍ୟାହୃତୀଃ ପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାୟା ଅର୍ଧର୍ଚ ଏକାଂ ଦଧ୍ୟାଦ୍ୟାଜ୍ୟାୟୈ ପୁରସ୍ତାଦେକାଂ ୟାଜ୍ୟାୟା

ଅର୍ଧର୍ଚ ଏକାଂ ତଥୈନାନ୍-ସମାବତୀ ୟଜ୍ଞସ୍ୟାଽଽଶୀର୍ଗଚ୍ଛତି ୟଥା ବୈ ପର୍ଜନ୍ୟଃ ସୁବୃଷ୍ଟଂ

ବର୍ଷତ୍ୟେବଂ ୟଜ୍ଞୋ ୟଜମାନାୟ ବର୍ଷତି ସ୍ଥଲୟୋଦକଂ ପରିଗୃହ୍ଣନ୍ତ୍ୟାଶିଷା ୟଜ୍ଞଂ ୟଜମାନଃ

ପରିଗୃହ୍ଣାତି ମନୋଽସି ପ୍ରାଜାପତ୍ୟଂ (୫) ମନସା ମା ଭୂତେନାଽଽବିଶେତ୍ୟାହ ମନୋ ବୈ

ପ୍ରା॒ଜା॒ପ॒ତ୍ୟଂ ପ୍ରା॒ଜା॒ପ॒ତ୍ୟୋ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ମନ॑ ଏ॒ବ ଯ॒ଜ୍ଞମା॒ପ୍ନ॒-ଧତ୍ତେ॒ ବାଗ॑ସ୍ୟୈ॒ନ୍ଦ୍ରୀ

ସ॑ପତ୍ନ॒କ୍ଷୟ॑ଣୀ ବା॒ଚା ମେ॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣା଼଼ ବି॒ଶେତ୍ୟା॑ହୈ॒ନ୍ଦ୍ରୀ ବୈ ବାଗ୍ୱା॒ଚମେ॒ବୈନ୍ଦ୍ରୀମା॒ପ୍ନ॒-ଧତ୍ତେ

(୬) ॥ (ତେନୈ॒ବ ବ୍ରହ୍ମ॑ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମେ॒ବାସ୍ୟ॑ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପ୍ରାଜାପ॒ତ୍ୟଂ ଷଟ୍-ତ୍ରି॒ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୬। ୧୦॥**

(ଆଶ୍ରାବଣାଦିମନ୍ତ୍ରବିଧାନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ଯୋ ବୈ ସ॒ପ୍ତଦ॒ଶଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଂ ଯ॒ଜ୍ଞମ॒ନ୍ୱାୟ॑ତ୍ତଂ॒ ବେଦ॒ ପ୍ରତି॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ତିଷ୍ଠତି॒ ନ ଯ॒ଜ୍ଞାଦ୍-

ଭ୍ର॒ଂଶତ॒ ଆ ଶ୍ରା॑ବ॒ୟେତି॒ ଚତୁ॑ରକ୍ଷର॒ମସ୍ତୁ॒ ଶ୍ରୌଷ॒ଡିତି॒ ଚତୁ॑ରକ୍ଷରଂ॒ ଯଜେତି॒ ଦ୍ୱ୍ୟ॑କ୍ଷରଂ॒ ଯେ

ଯଜା॑ମହ॒ ଇତି॒ ପଞ୍ଚା॑କ୍ଷରଂ ଦ୍ୱ୍ୟକ୍ଷ॒ରୋ ବ॑ଷଟ୍-କା॒ର ଏ॒ଷ ବୈ ସ॒ପ୍ତଦ॒ଶଃ

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞମ॒ନ୍ୱାୟ॑ତ୍ତୋ॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପ୍ରତି॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ତିଷ୍ଠତି॒ ନ ଯ॒ଜ୍ଞାଦ୍-ଭ୍ର॒ଂଶତେ॒

ଯୋ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ପ୍ରାୟ॑ଣଂ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠା (୧) ମୁ॒ଦୟ॑ନଂ॒ ବେଦ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତେ॒ନାରି॑ଷ୍ଟେନ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑

ସ॒ଂସ୍ଥାଂ ଗ॑ଚ୍ଛତ୍ୟା ଶ୍ରା॑ବ॒ୟାସ୍ତୁ॒ ଶ୍ରୌଷ॒ଡ୍ୟଜ॒ ଯେ ଯଜା॑ମହେ ବଷଟ୍-କା॒ର ଏ॒ତଦ୍ୱୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒

ପ୍ରାୟ॑ଣମେ॒ଷା ପ୍ର॑ତି॒ଷ୍ଠୈତଦୁ॒ଦୟ॑ନଂ॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତେ॒ନାରି॑ଷ୍ଟେନ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ସ॒ଂସ୍ଥାଂ

ଗ॑ଚ୍ଛତି॒ ଯୋ ବୈ ସୂ॒ନୃତା॑ୟୈ॒ ଦୋହଂ॒ ବେଦ॑ ଦୁ॒ହ ଏ॒ବୈନା॑ଂ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବୈ

ସୂ॒ନୃତା଼଼ଶ୍ରା॑ବ॒ୟେତ୍ୟୈ॒ବୈନା॑ମହ୍ୱ॒ଦସ୍ତୁ॒ (୨) ଶ୍ରୌଷ॒ଡିତ୍ୟୁ॒ପାବା॑ସ୍ରା॒ଗ୍ୟଜେତ୍ୟୁଦ॑ନୈଷୀ॒ଦ୍ୟେ

ଯଜା॑ମହ॒ ଇତ୍ୟୁପା॑ସଦଦ୍-ବଷଟ୍-କା॒ରେଣ॑ ଦୋଗ୍ଧ୍ୟେ॒ଷ ବୈ ସୂ॒ନୃତା॑ୟୈ॒ ଦୋହୋ॒ ଯ ଏ॒ବଂ

ବେଦ॑ ଦୁ॒ହ ଏ॒ବୈନା॑ଂ ଦେ॒ବା ବୈ ସ॒ତ୍ରମା॑ସତ॒ ତେଷା॑ଂ ଦିଶୋ଼॑ଦସ୍ୟ॒ନ୍ତ ଏ॒ତାମା॒ର୍ଦ୍ରାଂ

ପ॒ଙ୍କ୍ତିମ॑ପଶ୍ୟ॒ନ୍ନା ଶ୍ରା॑ବ॒ୟେତି॑ ପୁରୋବା॒ତମ॑ଜନୟ॒ନ୍ନସ୍ତୁ॒ ଶ୍ରୌଷ॒ଡିତ୍ୟ॒ଭ୍ର॒ଂ ସମ॑ପ୍ଲାବୟ॒ନ୍ୟଜେତି॑

ବି॒ଦ୍ୟୁତ॑ (୩) ମଜନୟ॒ନ୍ୟେ ଯଜା॑ମହ॒ ଇତି॒ ପ୍ରାବ॑ର୍ଷୟ॒ନ୍ନଭ୍ୟ॑ସ୍ତନୟନ୍-ବଷଟ୍-କା॒ରେଣ॒ ତତୋ॒

ବୈ ତେଭ୍ୟୋ॒ ଦିଶଃ॒ ପ୍ରାପ୍ୟା॑ୟନ୍ତ॒ ଯ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒ ପ୍ରାସ୍ମୈ॒ ଦିଶଃ॑ ପ୍ୟାୟନ୍ତେ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଂ

ତ୍ୱୋ॒ ବେଦ॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିସ୍ତ୍ୱଂ ବେଦ॒ ଯଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବେଦ॒ ସ ପୁଣ୍ୟୋ॑ ଭବତ୍ୟେ॒ଷ ବୈ ଛନ୍ଦ॒ସ୍ୟଃ॑

Not For Commercial Use

ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ରା ଶ୍ରା॑ବ॒ୟାସ୍ତୁ॑ ଶ୍ରୌଷ॒ଡ୍ୟଜ॒ ୟେ ୟଜା॑ମହେ ବଷଟ୍-କା॒ରୋ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॒

ପୁଣ୍ୟୋ॑ ଭବତି ବସ॒ନ୍ତ (୪) ମୃ॑ତୂ॒ନାଂ ପ୍ରୀ॑ଣା॒ମୀତ୍ୟା॑ହ॒ର୍ତବୋ॒ ବୈ ପ୍ର॑ୟା॒ଜା ଋ॒ତୂନେ॒ବ

ପ୍ରୀ॑ଣାତି॒ ତେଽସ୍ମୈ ପ୍ରୀ॒ତା ୟ॑ଥାପୂ॒ର୍ବଂ କ॑ଲ୍ପନ୍ତେ॒ କଲ୍ପ॑ନ୍ତେଽସ୍ମା ଋ॒ତବୋ॒ ୟ ଏ॒ବଂ

ବେଦା॒ଗ୍ନୀଷୋମ॑ୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଷ୍ମାନ୍-ଭୂୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହା॒ଗ୍ନୀଷୋମା॑ଭ୍ୟା॒ଂ ବୈ

ୟ॒ଜ୍ଞଶ୍ଚକ୍ଷୁ॑ଷ୍ମା॒ନ୍ତାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବ ଚକ୍ଷୁ॑ରା॒ତ୍ମନ୍ଧ॑ତ୍ତେ॒ଽଗ୍ନେର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ନ୍ନା॒ଦୋ

ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହା॒ଗ୍ନିର୍ବୈ ଦେ॒ବାନା॑ମନ୍ନା॒ଦସ୍ତେନୈ॒ବା (୫) ନ୍ନାଦ୍ୟ॑ମା॒ତ୍ମନ୍ଧ॑ତ୍ତେ॒ ଦବ୍-ଧି॒ରସ॒ୟଦ॑ବ୍ଧୋ

ଭୂୟାସମ॒ମୁଂ ଦ॑ଭେୟ॒ମିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତୟା॒ ବୈ ଦବ୍-ଧା॑ ଦେ॒ବା ଅସୁ॑ରାନଦଭ୍ନୁବ॒ନ୍ତୟୈ॒ବ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟଂ

ଦଭ୍ନୋତ୍ୟ॒ଗ୍ନୀଷୋମ॑ୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ବୃତ୍ର॒ହା ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହା॒ଗ୍ନୀଷୋମା॑ଭ୍ୟା॒ଂ ବା

ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ବୃତ୍ରମ॑ହ॒ନ୍ତାଭ୍ୟା॑ମେ॒ବ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟଂ ସ୍ତୃଣୁତ ଇନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନିୟୋ॑ର॒ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟେ॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବ୍ୟ॑ନ୍ନା॒ଦୋ ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହେନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବ୍ୟେ॑ବାନ୍ନା॒ଦୋ ଭ॑ବ॒ତୀନ୍ଦ୍ରସ୍ୟା॒ (୬) ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟେ॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବୀ ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହେନ୍ଦ୍ରି॒ୟାବ୍ୟେ॑ବ ଭ॑ବତି ମହେ॒ନ୍ଦ୍ରସ୍ୟା॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑

ଜେ॒ମାନ॑ଂ ମହି॒ମାନ॑ଂ ଗମେୟ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ଜେ॒ମାନ॑ମେ॒ବ ମ॑ହି॒ମାନ॑ଂ ଗଚ୍ଛତ୍ୟ॒ଗ୍ନେଃ

ସ୍ୱି॑ଷ୍ଟକୃତୋ॒ଽହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟାଽଽୟୁ॑ଷ୍ମାନ୍ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମେୟ॒ମିତ୍ୟା॒ହାୟୁ॑ରେ॒ବାତ୍ମନ୍-

ଧ॑ତ୍ତେ॒ ପ୍ରତି॑ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ ତି॒ଷ୍ଠତି (୭)॥

(ପ୍ର॒ତି॒ଷ୍ଠାମ॑ଦ୍ଧ୍ୱଦସ୍ତୁ॑ ବି॒ଦ୍ୟୁତଂ॑ ବସ॒ନ୍ତମେ॒ବେନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟା॒ଽଷ୍ଟାତ୍ରିଂ॑ଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୬। ୧୧॥**

(କାମ୍ୟାୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରଂ॑ ବୋ ବି॒ଶ୍ୱତ॒ସ୍ପରି॒ ହବା॑ମହେ॒ ଜନେ॑ଭ୍ୟଃ । ଅ॒ସ୍ମାକ॑ମସ୍ତୁ॒ କେବ॑ଲଃ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॒ଂ ନରୋ॑ ନେ॒ମଧି॑ତା ହବନ୍ତେ॒ ୟତ୍ପାର୍ୟା॑ ୟୁ॒ନଜ॑ତେ॒ ଧିୟ॒ସ୍ତାଃ ।

ଶୂରୋ॒ ନୃଷା॑ତା॒ ଶବ॑ସଶ୍ଚକା॒ନ ଆ ଗୋମ॑ତି ବ୍ର॒ଜେ ଭ॑ଜା॒ ତ୍ୱଂ ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ଇ॒ନ୍ଦ୍ରି॒ୟାଣି॑ ଶତକ୍ରତୋ॒ ୟା ତେ॒ ଜନେ॑ଷୁ ପ॒ଞ୍ଚସୁ॑ । ଇନ୍ଦ୍ର॒ ତାନି॑ ତ॒ ଆ ବୃ॑ଣେ ॥

ଅନୁ॑ ତେ ଦାୟି ମ॒ହ ଇ॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟାୟ॑ ସ॒ତ୍ରା ତେ॒ ବିଶ୍ଵ॒ମନୁ॑ ବୃତ୍ର॒ହତ୍ୟେ॑ ।

ଅନୁ॑ (୧) କ୍ଷ॒ତ୍ରମନୁ॒ ସହୋ॑ ୟଜ॒ତ୍ରେନ୍ଦ୍ର॑ ଦେ॒ବେଭି॒ରନୁ॑ ତେ ନୃ॒ଷହ୍ୟେ॑ ॥

ଆ ୟସ୍ମି॑ନ୍-ତ୍ସ॒ପ୍ତ ବା॑ସ॒ବାସ୍ତିଷ୍ଠ॑ନ୍ତି ସ୍ଵା॒ରୁହୋ॑ ୟଥା ।

ଋଷି॑ର୍ହ ଦୀର୍ଘ॒ଶ୍ରୁତ୍ତ॑ମ॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ଘ॒ର୍ମୋ ଅତି॑ଥିଃ ॥

ଆ॒ମାସୁ॑ ପ॒କ୍ୱମୈର॑ୟ॒ ଆ ସୂର୍ୟ॑ଂ ରୋହୟୋ ଦି॒ବି ।

ଘ॒ର୍ମଂ ନ ସାମ॑ଂ ତପତା ସୁବୃ॒କ୍ତିଭି॒ର୍ଜୁଷ୍ଟ॒ଂ ଗିର୍ବ॑ଣସେ॒ ଗିରଃ॑ ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॒ମିଦ୍-ଗା॒ଥିନୋ॑ ବୃହଦିନ୍ଦ୍ର॑ମ॒ର୍କେଭି॑ର॒ର୍କିଣଃ॑ । ଇନ୍ଦ୍ର॒ଂ ବାଣୀ॑ରନୂଷତ ॥

ଗାୟ॑ନ୍ତି ତ୍ଵା ଗାୟ॒ତ୍ରିଣୋ (୨) ଽର୍ଚ॑ନ୍ତ୍ୟ॒ର୍କମ॒ର୍କିଣଃ॑ ।

ବ୍ର॒ହ୍ମାଣ॑ସ୍ତ୍ଵା ଶତକ୍ରତ॒ବୁଦ୍ଵ॒ଂଶମି॑ବ ୟେମିରେ ॥

ଅ॒ଂହୋ॒ମୁଚେ॒ ପ୍ର ଭ॑ରେମା ମନୀ॒ଷାମୋ॑ଷିଷ୍ଠ॒ଦାବ୍ନେ॑ ସୁମ॒ତିଂ ଗୃ॑ଣା॒ନାଃ ।

ଇ॒ଦମି॑ନ୍ଦ୍ର॒ ପ୍ରତି॑ ହ॒ବ୍ୟଂ ଗୃ॑ଭାୟ ସ॒ତ୍ୟାଃ ସ॑ନ୍ତୁ ୟଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ କାମାଃ॑ ॥

ବି॒ବେଷ॒ ୟନ୍ମା॑ ଧି॒ଷଣା॑ ଜ॒ଜାନ॒ ସ୍ତବୈ॑ ପୁ॒ରା ପାର୍ୟା॒ଦିନ୍ଦ୍ର॒ମହ୍ନଃ॑ ।

ଅଂହ॑ସୋ॒ ୟତ୍ର॑ ପୀ॒ପର॒ଦ୍ୟଥା॑ ନୋ ନା॒ବେବ॒ ୟାନ୍ତ॑ମୁ॒ଭୟେ॑ ହବନ୍ତେ ॥

ପ୍ର ସ॒ମ୍ରାଜ॑ଂ ପ୍ରଥ॒ମମ॑ଧ୍ଵ॒ରାଣା॑ (୩) ମଂହୋ॒ମୁଚ॑ଂ ବୃଷ॒ଭଂ ୟ॒ଜ୍ଞିୟା॑ନାମ୍ ।

ଅ॒ପାଂ ନପା॑ତମଶ୍ଵିନା॒ ହୟ॑ନ୍ତମ॒ସ୍ମିନ୍ନ॑ର ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟଂ ଧ॑ତ୍ତ॒ମୋଜଃ॑ ॥

ବି ନ॑ ଇନ୍ଦ୍ର॒ ମୃଧୋ॑ ଜହି ନୀ॒ଚା ୟ॑ଚ୍ଛ ପୃତନ୍ୟ॒ତଃ ।

ଅ॒ଧ॒ସ୍ପ॒ଦଂ ତମୀ॑ଂ କୃଧି॒ ୟୋ ଅ॒ସ୍ମାଂ ଅ॑ଭି॒ଦାସ॑ତି ॥

ଇନ୍ଦ୍ର॑ କ୍ଷ॒ତ୍ରମ॒ଭି ବା॒ମମୋଜୋଽଜା॑ୟଥା ବୃଷଭ ଚର୍ଷଣୀ॒ନାମ୍ ।

Not For Commercial Use

ଅପା॑ନୁଦୋ॒ ଜନ॑ମମିତ୍ରୟ॒ନ୍ତମ୍ମୁ॒ରୁଂ ଦେ॒ବେଭ୍ୟୋ॑ ଅକୃଣୋରୁ ଲୋ॒କମ୍ ॥

ମୃ॒ଗୋ ନ ଭୀ॒ମଃ କୁ॑ଚ॒ରୋ ଗି॑ରି॒ଷ୍ଠାଃ ପ॑ରା॒ବତ॒ (୪) ଆ ଜ॑ଗାମା॒ ପର॑ସ୍ୟାଃ ।

ସୃ॒କଂ ସ॒ꣳଶାୟ॑ ପ॒ବିମି॑ନ୍ଦ୍ର ତି॒ଗ୍ମଂ ବି ଶତ୍ରୂ᳚ନ୍ତାଢି॒ ବି ମୃଧୋ॑ ନୁଦସ୍ୱ ॥

ବି ଶତ୍ରୂ॑ନ୍ ବି ମୃଧୋ॑ ନୁଦ॒ ବି ବୃ॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ହନୂ॑ ରୁଜ ।

ବି ମ॒ନ୍ୟୁମି॑ନ୍ଦ୍ର ଭାମି॒ତୋଽମି॒ତ୍ରସ୍ୟାଭି॒ଦାସ॑ତଃ ॥

ତ୍ରା॒ତାର॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ମବି॒ତାର॒ମିନ୍ଦ୍ର॒ꣳ ହବେ॑ହବେ ସୁ॒ହବ॒ꣳ ଶୂର॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ମ୍ ।

ହୁ॒ବେ ନୁ ଶ॒କ୍ରଂ ପୁ॑ରୁହୂ॒ତମିନ୍ଦ୍ର॒ꣳ ସ୍ୱ॒ସ୍ତି ନୋ॑ ମ॒ଘବା॑ ଧା॒ତ୍ୱିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ॥

ମା ତେ॑ ଅ॒ସ୍ୟାꣳ (୫) ସ॑ହସାବ॒ନ୍ ପରି॑ଷ୍ଟାବ॒ଘାୟ॑ ଭୂମ ହରିବଃ ପରା॒ଦୈ ।

ତ୍ରାୟ॑ସ୍ୱ ନୋଽବୃ॒କେଭି॒ର୍ବରୂ॑ଥୈସ୍ତବ॑ ପ୍ରି॒ୟାସଃ॑ ସୂ॒ରିଷୁ॑ ସ୍ୟାମ ॥

ଅନ॑ବସ୍ତେ ରଥ॒ମଶ୍ୱା॑ୟ ତକ୍ଷ॒ନ୍ତ୍ୱଷ୍ଟା॒ ବଜ୍ର॑ଂ ପୁରୁହୂତ ଦ୍ୟୁ॒ମନ୍ତ॑ମ୍ ।

ବ୍ର॒ହ୍ମାଣ॒ ଇନ୍ଦ୍ର॑ଂ ମ॒ହୟ॑ନ୍ତୋ ଅ॒ର୍କୈରବ॑ର୍ଧୟ॒ନ୍ନହ॑ୟେ॒ ହନ୍ତ॒ବା ଉ॑ ॥

ବୃଷ୍ଣେ॒ ଯତ୍ତେ॒ ବୃଷ॑ଣୋ ଅ॒ର୍କମର୍ଚା॒ନିନ୍ଦ୍ର॒ ଗ୍ରାବା॑ଣୋ॒ ଅଦି॑ତିଃ ସ॒ଜୋଷାଃ॑ ।

ଅ॒ନ॒ଶ୍ୱାସୋ॒ ଯେ ପ॒ବୟୋ॑ଽର॒ଥା ଇନ୍ଦ୍ରେ॑ଷିତା ଅ॒ଭ୍ୟବ॑ର୍ତନ୍ତ॒ ଦସ୍ୟୂ॑ନ୍ (୬)॥

(ବୃ॒ତ୍ରହତ୍ୟେଽନୁ॑ ଗାୟ॒ତ୍ରିଣୋ॑ଽଧ୍ୱ॒ରାଣା॑ଂ ପରା॒ବତୋ॒ଽସ୍ୟାମ॒ଷ୍ଟାଚ॑ତ୍ୱାରିꣳଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୬। ୧୨॥**

(ସଂ ତ୍ୱା॑ ସିଞ୍ଚାମି ଧ୍ରୁ॒ବୋ॑ଽସ୍ୟ॒ଗ୍ନିର୍ମା॑ ବ॒ର୍ହିଷୋ॒ଽହମା ପ୍ୟା॑ୟତା॒ମଗ॑ନ୍ମ ଯଥା॒ ବୈ ଯୋ ବୈ ଶ୍ର॒ଦ୍ଧାଂ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ୟ॒ଜ୍ଞାନ୍
ଧ୍ରୁ॒ବୋ॑ସୀତ୍ୟା॑ହ॒ ଯୋ ବୈ ସ॑ପ୍ତ॒ଦଶ॒ମିନ୍ଦ୍ର॑ଂ ବୋ॒ ଦ୍ୱାଦ॑ଶ ॥ ୧୨॥)

(ସଂ ତ୍ୱା॑ ବ॒ର୍ହିଷୋ॒ଽହଂ ଯଥା॒ ବା ଏ॒ବଂ ବି॒ଦ୍ୱାଞ୍ଛୌଷ॑ଟ୍ ସହସାବ॒ନ୍ନେକ॑ପଞ୍ଚା॒ଶତ୍ ॥ ୫୧॥)

(ସଂ ତ୍ୱା॑ ସିଞ୍ଚାମି॒ ଦସ୍ୟୂ॑ନ୍ ॥) **॥ ହରି ଓଁ ॥**

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଷଷ୍ଠଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୬ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାଯ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ଯାଜମାନ-ବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ |

(ଇଡାନୁମନ୍ତ୍ରଣମନ୍ତ୍ରବ୍ରାହ୍ମଣମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ପା॒କ॒ଯ॒ଜ୍ଞଂ ବା ଅନ୍ବାହି॑ତାଗ୍ନେଃ ପ॒ଶବ॒ ଉପ॑ ତିଷ୍ଠନ୍ତ॒ ଇଡା॒ ଖଲୁ॒ ବୈ ପା॑କଯ॒ଜ୍ଞଃ ସୈଷାନ୍ତ॒ରା
ପ୍ର॑ଯାଜାନୂ॑ଯା॒ଜାନ୍ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ ଲୋ॒କେଽବ॑ହିତା॒ ତାମା॑ହ୍ରି॒ଯମା॑ଣାମ॒ଭି ମ॑ନ୍ତ୍ରଯେତ॒
ସୁରୂ॑ପବର୍ଷବର୍ଣ॒ ଏହୀତି॑ ପ॒ଶବୋ॒ ବା ଇଡା॑ ପ॒ଶୂନେ॒ବୋପ॑ ହ୍ଵଯତେ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ବୈ ଦେ॒ବା
ଅଦୁ॑ହ୍ରନ୍ଯ॒ଜ୍ଞୋଽସୁ॑ରାଂ॒ ଅଦୁହ॒ତ୍ତେଽସୁ॑ରା ଯ॒ଜ୍ଞଦୁ॑ଗ୍ଧାଃ॒ ପରା॑ଽଭବ॒ନ୍ୟୋ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଦୋହଂ॑
ବି॒ଦ୍ଵାନ୍ (୧) ଯଜ॒ତେଽପ୍ୟ॒ନ୍ୟଂ ଯଜ॑ମାନଂ ଦୁହେ॒ ସା ମେ॑ ସ॒ତ୍ୟାଽଽଶୀର॒ସ୍ୟ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑
ଭୂଯା॒ଦିତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଦୋହ॒ସ୍ତେନୈ॒ବୈନଂ॑ ଦୁହେ॒ ପ୍ରତ୍ତା॒ ବୈ ଗୌର୍ଦୁ᳚ହେ॒ ପ୍ରତ୍ତେଡା॒
ଯଜ॑ମାନାଯ ଦୁହ ଏ॒ତେ ବା ଇଡା॑ଯୈ॒ ସ୍ତନା॒ ଇଡୋପ॑ହୂତେତି᳚ ବା॒ଯୁର୍ବ॒ତ୍ସୋ ଯର୍ହି॒
ହୋତେଡା॑ମୁପ॒ହ୍ଵଯେ॑ତ॒ ତର୍ହି॒ ଯଜ॑ମାନୋ॒ ହୋତା॑ର॒ମୀକ୍ଷ॑ମାଣୋ ବା॒ଯୁଂ ମନ॑ସା ଧ୍ୟାଯେତ୍
(୨) ମା॒ତ୍ରେ ବ॒ତ୍ସମୁପାବ॑ସୃଜତି॒ ସର୍ବେ᳚ଣ॒ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ ଦେ॒ବାଃ ସୁ॑ବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କମା॑ଯନ୍-
ପାକଯ॒ଜ୍ଞେନ॒ ମନୁ॑ରଶ୍ରାମ୍ୟ॒ତ୍ସେଡା॒ ମନୁ॑ମୁପାବ॑ର୍ତତ॒ ତାଂ ଦେ॑ବାସୁରା ବ୍ୟ॑ହ୍ଵଯନ୍ତ ପ୍ର॒ତୀଚୀଂ॑
ଦେ॒ବାଃ ପରା॑ଚୀ॒ମସୁ॑ରାଃ॒ ସା ଦେ॒ବାନୁପାବ॑ର୍ତତ ପ॒ଶବୋ॒ ବୈ ତଦ୍ଦେ॒ବାନ॑ବୃଣତ
ପ॒ଶବୋଽସୁ॑ରାନଜହୁର୍ଯଂ କା॒ମଯେ॑ତାପ॒ଶୁଃ ସ୍ୟା॒ଦିତି॒ ପରା॑ଚୀଂ॒ ତସ୍ୟେଡା॒ମୁପ॑
ହ୍ଵଯେତାପ॒ଶୁରେ॒ବ ଭ॑ବତି॒ ଯଂ (୩) କା॒ମଯେ॑ତ ପ॒ଶୁମାନ୍-ସ୍ୟା॒ଦିତି᳚ ପ୍ର॒ତୀଚୀଂ॒
ତସ୍ୟେଡା॒ମୁପ॑ହ୍ଵଯେତ ପ॒ଶୁମାନେ॒ବ ଭ॑ବତି ବ୍ରହ୍ମବା॒ଦିନୋ॑ ବଦନ୍ତି॒ ସ ତ୍ଵା ଇଡା॒ମୁପ॑ହ୍ଵଯେତ॒
ଯ ଇଡା॑ମୁପ॒ହୂଯା॒ତ୍ମାନ॒ମିଡା॑ଯାମୁପ॒ହ୍ଵଯେ॒ତେତି॒ ସା ନଃ॑ ପ୍ରି॒ଯା

Not For Commercial Use

ସୁପ୍ରତୂର୍ତିର୍ମଘୋନୀତ୍ୟାହେଡାମେବୋପ ହ୍ୱୟାଽଽମ୍ନାନମିଡାୟାମୁପ ହ୍ୱୟତେ ବ୍ୟସ୍ତମିବ ବା
ଏତଦ୍ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ୟଦିଡା ସାମି ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ତି (୪) ସାମି ମାର୍ଜୟନ୍ତ ଏତତ୍ ପ୍ରତି ବା ଅସୁରାଣାଂ
ୟଜ୍ଞୋ ବ୍ୟଚ୍ଛିଦ୍ୟତ ବ୍ରହ୍ମଣା ଦେବାଃ ସମଦଧୁ ର୍ବୃହସ୍ପତିସ୍ତନୁତାମିମଂ ନ ଇତ୍ୟାହ ବ୍ରହ୍ମ ବୈ
ଦେବାନାଂ ବୃହସ୍ପତିର୍ବ୍ରହ୍ମଣୈବ ୟଜ୍ଞଂ ସଂ ଦଧାତି ବିଚ୍ଛିନ୍ନଂ ୟଜ୍ଞଂ ସମିମଂ ଦଧାତ୍ୱିତ୍ୟାହ
ସଂ-ତତ୍ୟୈ ବିଶ୍ୱେ ଦେବା ଇହ ମାଦୟନ୍ତାମିତ୍ୟାହ ସଂ-ତତ୍ୟୈବ ୟଜ୍ଞଂ ଦେବେଭ୍ୟୋଽନୁ
ଦିଶତି ୟାଂ ବୈ (୫) ୟଜ୍ଞେ ଦକ୍ଷିଣାଂ ଦଦାତି ତାମସ୍ୟ ପଶବୋଽନୁ ସଂ-କ୍ରାମନ୍ତି ସ ଏଷ
ଈଜାନୋଽପଶୁର୍ଭାବୁକୋ ୟଜମାନେନ ଖଲୁ ବୈ ତତ୍-କାର୍ୟମିତ୍ୟାହୁର୍ୟଥା ଦେବତ୍ରା ଦତ୍ତଂ
କୁର୍ବୀତାତ୍ମନ୍ ପଶୂନ୍ ରମୟେତେତି ବ୍ରଧ୍ନ ପିନ୍ୱସ୍ୱେତ୍ୟାହ ୟଜ୍ଞୋ ବୈ ବ୍ରଧ୍ନୋ ୟଜ୍ଞମେବ
ତନ୍ମହୟତ୍ୟଥୋ ଦେବତ୍ରୈବ ଦତ୍ତଂ କୁରୁତ ଆତ୍ମନ୍ ପଶୂନ୍ ରମୟତେ ଦଦତୋ ମେ ମା
କ୍ଷାୟୀତ୍ୟାହାକ୍ଷିତିମେବୋପୈତି କୁର୍ବତୋ ମେ ମୋପ ଦସଦିତ୍ୟାହ ଭୂମାନମେବୋପୈତି
(୬) ॥ (ବିଦ୍ୱାନ୍ ଧ୍ୟାୟେଦ୍-ଭବତି ୟଂ ପ୍ରାଶ୍ନନ୍ତି ୟାଂ ବୈ ମ ଏକାନ୍ନବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୭। ୧॥

(ସଂଶ୍ରବ-ସ୍ତୁମିଞ୍ଜୟୋଃ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତରାଭ୍ୟାମିଡାପ୍ରଶଂସନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ସଂଶ୍ରବା ହ ସୌବର୍ଚନସସ୍ତୁମିଞ୍ଜମୌପୋଦିତିମୁବାଚ ୟସ୍ତ୍ରିଣାଂ ହୋତାଽଭୂଃ
କାମିଡାମୁପାହ୍ୱଥା ଇତି ତାମୁପାହ୍ୱ ଇତି ହୋବାଚ ୟା ପ୍ରାଣେନ ଦେବାନ୍-ଦାଧାର
ବ୍ୟାନେନ ମନୁଷ୍ୟାନପାନେନ ପିତୃନିତି ଛିନତ୍ତି ସା ନ ଛିନତ୍ତୀ୩ ଇତି ଛିନତ୍ତୀତି ହୋବାଚ
ଶରୀରଂ ବା ଅସ୍ୟୈ ତଦୁପାହ୍ୱଥା ଇତି ହୋବାଚ ଗୌର୍ବା (୧) ଅସ୍ୟୈ ଶରୀରଂ ଗାଂ ବାବ
ତୌ ତତ୍ପର୍ୟବଦତାଂ ୟା ୟଜ୍ଞେ ଦୀୟତେ ସା ପ୍ରାଣେନ ଦେବାନ୍-ଦାଧାର ୟୟା ମନୁଷ୍ୟା
ଜୀବନ୍ତି ସା ବ୍ୟାନେନ ମନୁଷ୍ୟାନ୍ ୟାଂ ପିତୃଭ୍ୟୋ ଘ୍ନନ୍ତି ସାଽପାନେନ ପିତୃନ୍ ୟ ଏବଂ
ବେଦ ପଶୁମାନ୍ ଭବତ୍ୟଥ ବୈ ତାମୁପାହ୍ୱ ଇତି ହୋବାଚ ୟା ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଭବନ୍ତୀଃ

Not For Commercial Use

ପ୍ରତ୍ୟାଭବତୀତ୍ୟନ୍ନଂ ବା ଅଂସ୍ୟୈ ତଦୁ (୨) ପାହ୍ୱଥା ଇତି ହୋବାଚୌଷଧୟୋ ବା ଅଂସ୍ୟା
ଅନ୍ନମୋଷଧୟୋ ବୈ ପ୍ରଜାଃ ପ୍ରଭବନ୍ତୀଃ ପ୍ରତ୍ୟା ଭବନ୍ତି ୟ ଏବଂ ବେଦାନ୍ନାଦୋ ଭବତ୍ୟଥ
ବୈ ତାମୁପାହ୍ୱ ଇତି ହୋବାଚ ୟା ପ୍ରଜାଃ ପରାଭବନ୍ତୀରନୁଗୃହ୍ଣାତି ପ୍ରତ୍ୟାଭବନ୍ତୀର୍ଗୃହ୍ଣାତୀତି
ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ ବା ଅଂସ୍ୟୈ ତଦୁପାହ୍ୱଥା ଇତି ହୋବାଚେୟଂ ବା ଅଂସ୍ୟୈ ପ୍ରତିଷ୍ଠେ (୩) ୟଂ ବୈ
ପ୍ରଜାଃ ପରାଭବନ୍ତୀରନୁ ଗୃହ୍ଣାତି ପ୍ରତ୍ୟାଭବନ୍ତୀର୍ଗୃହ୍ଣାତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ପ୍ରତ୍ୟେବ ତିଷ୍ଠତ୍ୟଥ
ବୈ ତାମୁପାହ୍ୱ ଇତି ହୋବାଚ ୟସ୍ୟୈ ନିକ୍ରମଣେ ଘୃତଂ ପ୍ରଜାଃ ସଂ-ଜୀବନ୍ତୀଃ ପିବନ୍ତୀତି
ଛିନତ୍ତି ସା ନ ଛିନତ୍ତୀ୩ ଇତି ନ ଛିନତ୍ତୀତି ହୋବାଚ ପ୍ର ତୁ ଜନୟତୀତ୍ୟେଷ ବା
ଇଡାମୁପାହ୍ୱଥା ଇତି ହୋବାଚ ବୃଷ୍ଟିର୍ବା ଇଡା ବୃଷ୍ଟ୍ୟୈ ବୈ ନିକ୍ରମଣେ ଘୃତଂ ପ୍ରଜାଃ
ସଂଜୀବନ୍ତୀଃ ପିବନ୍ତି ୟ ଏବଂ ବେଦ ପ୍ରୈବ ଜାୟତେଽନ୍ନାଦୋ ଭବତି (୪)॥

(ଗୌର୍ବା ଅଂସ୍ୟୈ ତତ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଽହ୍ୱଥା ଇତି ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୭। ୨॥

(ଅନ୍ୱାହାର୍ୟଃ । ପ୍ରଜାପତିରୃଷିଃ)

ପରୋକ୍ଷଂ ବା ଅନ୍ୟେ ଦେବା ଇଜ୍ୟନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷମନ୍ୟେ ୟଦ୍ୟଜତେ ୟ ଏବ ଦେବାଃ
ପରୋକ୍ଷମିଜ୍ୟନ୍ତେ ତାନେବ ତଦ୍ୟଜତି ୟଦନ୍ୱାହାର୍ୟମାହରତ୍ୟେତେ ବୈ ଦେବାଃ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଂ
ୟଦ୍-ବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତାନେବ ତେନ ପ୍ରୀଣାତ୍ୟଥୋ ଦକ୍ଷିଣୈବାସ୍ୟୈଷାଽଥୋ ୟଜ୍ଞସ୍ୟୈବ ଛିଦ୍ରମପି
ଦଧାତି ୟଦ୍ୱୈ ୟଜ୍ଞସ୍ୟ କ୍ରୂରଂ ୟଦ୍ୱିଲିଷ୍ଟଂ ତଦନ୍ୱାହାର୍ୟେଣା (୧) ଽନ୍ୱାହରତି
ତଦନ୍ୱାହାର୍ୟସ୍ୟାନ୍ୱାହାର୍ୟତ୍ୱଂ ଦେବଦୂତା ବା ଏତେ ୟଦୃତ୍ୱିଜୋ ୟଦନ୍ୱାହାର୍ୟମାହରତି
ଦେବଦୂତାନେବ ପ୍ରୀଣାତି ପ୍ରଜାପତିର୍ଦେବେଭ୍ୟୋ ୟଜ୍ଞାନ୍ୱ୍ୟାଦିଶ୍ୟ ସ ରିରିଚାନୋଽମନ୍ୟତ ସ
ଏତମନ୍ୱାହାର୍ୟମଭକ୍ତମପଶ୍ୟତ୍ତମାତ୍ମନ୍ନଧତ୍ତ ସ ବା ଏଷ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟୋ ୟଦନ୍ୱାହାର୍ୟୋ
ୟସ୍ୟୈବଂ ବିଦୁଷୋଽନ୍ୱାହାର୍ୟ ଆହ୍ରିୟତେ ସାକ୍ଷାଦେବ ପ୍ରଜାପତିମୃଧ୍ନୋତ୍ୟପରିମିତୋ

Not For Commercial Use

ନିରୁପ୍ୟୋଽପରିମିତଃ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜାପତେ (୨) ରାପ୍ତ୍ୟୈ ଦେବା ବୈ ଯଦ୍ୟଜ୍ଞେଽକୁର୍ବତ

ତଦସୁରା ଅକୁର୍ବତ ତେ ଦେବା ଏତଂ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟମନ୍ୱାହାର୍ୟମପଶ୍ୟନ୍ତମନ୍ୱାହରନ୍ତ ତତୋ

ଦେବା ଅଭବନ୍ ପରାସୁରା ଯସ୍ୟୈବଂ ବିଦୁଷୋଽନ୍ୱାହାର୍ୟ ଆହ୍ରିୟତେ ଭବତ୍ୟାତ୍ମନା ପରାସ୍ୟ

ଭ୍ରାତୃବ୍ୟୋ ଭବତି ଯଜ୍ଞେନ ବା ଇଷ୍ଟୀ ପକ୍ୱେନ ପୂର୍ତୀ ଯସ୍ୟୈବଂ ବିଦୁଷୋଽନ୍ୱାହାର୍ୟ

ଆହ୍ରିୟତେ ସ ତ୍ୱେବେଷ୍ଟାପୂର୍ତୀ ପ୍ରଜାପତେର୍ଭାଗୋଽସୀ (୩) ତ୍ୟାହ ପ୍ରଜାପତିମେବ

ଭାଗଧେୟେନ ସମର୍ଧୟତ୍ୟୂର୍ଜସ୍ୱାନ୍ ପୟସ୍ୱାନିତ୍ୟାହୋର୍ଜମେବାସ୍ମିନ୍ ପୟୋ ଦଧାତି

ପ୍ରାଣାପାନୌ ମେ ପାହି ସମାନବ୍ୟାନୌ ମେ ପାହୀତ୍ୟାହାଽଽଶିଷମେବୈତାମା

ଶାସ୍ତେଽକ୍ଷିତୋଽସ୍ୟକ୍ଷିତ୍ୟୈ ତ୍ୱା ମା ମେ କ୍ଷେଷ୍ଠା ଅମୁତ୍ରାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକ ଇତ୍ୟାହ କ୍ଷୀୟତେ ବା

ଅମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେଽନ୍ନମିତଃ ପ୍ରଦାନଂ ହ୍ୟମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ପ୍ରଜା ଉପଜୀବନ୍ତି ଯଦେବମଭି

ମୃଶତ୍ୟକ୍ଷିତିମେବୈନଦ୍-ଗମୟତି ନାସ୍ୟାମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେଽନ୍ନଂ କ୍ଷୀୟତେ (୪)॥

(ଅନ୍ୱାହାର୍ୟେଣ ପ୍ରଜାପତେରସି ହ୍ୟମୁଷ୍ମିଁଲ୍ଲୋକେ ପଞ୍ଚଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୭। ୩॥**

(ଶେଷାହୁତୀନାମନୁ-ତ୍ରଣମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ବର୍ହିଷୋଽହଂ ଦେବୟଜ୍ୟୟା ପ୍ରଜାବାନ୍ ଭୂୟାସମିତ୍ୟାହ ବର୍ହିଷା ବୈ ପ୍ରଜାପତିଃ ପ୍ରଜା

ଅସୃଜତ ତେନୈବ ପ୍ରଜାଃ ସୃଜତେ ନରାଶଂସସ୍ୟାହଂ ଦେବୟଜ୍ୟୟା ପଶୁମାନ୍

ଭୂୟାସମିତ୍ୟାହ ନରାଶଂସେନ ବୈ ପ୍ରଜାପତିଃ ପଶୂନସୃଜତ ତେନୈବ ପଶୂନ୍-

ସୃଜତେଽଗ୍ନେଃ ସ୍ୱିଷ୍ଟକୃତୋଽହଂ ଦେବୟଜ୍ୟୟା ଽଽୟୁଷ୍ମାନ୍ ଯଜ୍ଞେନ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଂ

ଗମେୟମିତ୍ୟାହାଽଽୟୁରେବାତ୍ମନ୍ ଧତ୍ତେ ପ୍ରତି ଯଜ୍ଞେନ ତିଷ୍ଠତି ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସୟୋ (୧) ର୍ବୈ

ଦେବା ଉଜ୍ଜିତିମନୂଦଜୟନ୍ ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସାଭ୍ୟାମସୁରାନପାନୁ ଦନ୍ତାଗ୍ନେରହମୁଜ୍ଜିତିମନୂଜ୍ଜେ

ଷମିତ୍ୟାହ ଦର୍ଶପୂର୍ଣମାସୟୋରେବ ଦେବତାନାଂ ଯଜମାନ ଉଜ୍ଜିତିମନୂଜ୍ଜୟତି

Not For Commercial Use

ଦ॒ର୍ଶ॒ପୂ॒ର୍ଣ॒ମା॒ସାଭ୍ୟାଂ॒ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟା॒ନପ॑ ନୁଦତେ॒ ବାଜ॑ବତୀଭ୍ୟାଂ॒ ବ୍ୟୂ॑ହ॒ତ୍ୟନ୍ନଂ॒ ବୈ

ବାଜୋଽନ୍ନ॑ମେ॒ବାବ॑ରୁନ୍ଧେ॒ ଦ୍ୱାଭ୍ୟାଂ॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟୈ॒ ୟୋ ବୈ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒ ଦ୍ୱୌ ଦୋହୌ॑ ବି॒ଦ୍ୱାନ୍

ୟଜ॑ତ ଉଭ॒ୟତ॑ (୨) ଏ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଦୁ॑ହେ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଚ୍ଚୋ॒ପ ରି॑ଷ୍ଟାଚ୍ଚୈ॒ଷ ବା ଅ॒ନ୍ୟୋ ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॒

ଦୋହ॒ ଇଡା॑ୟାମ॒ନ୍ୟୋ ୟର୍ହି॒ ହୋତା॒ ୟଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ ନାମ॑ ଗୃହ୍ଣୀ॒ୟାତ୍ତର୍ହି॑ ବ୍ରୂୟା॒ଦେମା

ଅ॑ଗ୍ମନ୍ନା॒ଶିଷୋ॒ ଦୋହ॑କାମା॒ ଇତି॒ ସଂଽସ୍ତୁ॑ତା ଏ॒ବ ଦେ॒ବତା॑ ଦୁହେଽଥୋ॑ ଉଭ॒ୟତ॑ ଏ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞଂ

ଦୁ॑ହେ ପୁ॒ରସ୍ତା॑ଚ୍ଚୋ॒ପରି॑ଷ୍ଟାଚ୍ଚ ରୋହି॑ତେନ ତ୍ୱା॒ଽଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବତା॑ଂ ଗମୟ॒ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତେ ବୈ

ଦେ॑ବା॒ଶ୍ୱା (୩) ୟଜ॑ମାନଃ ପ୍ରସ୍ତ॒ରୋ ୟଦେ॒ତୈଃ ପ୍ର॑ସ୍ତ॒ରଂ ପ୍ର॒ହର॑ତି ଦେବା॒ଶ୍ୱୈରେ॒ବ

ୟଜ॑ମାନଂ ସୁବ॒ର୍ଗଂ ଲୋ॒କଂ ଗ॑ମୟତି॒ ବି ତେ॑ ମୁଞ୍ଚାମି ରଶ॒ନା ବି ର॒ଶ୍ମୀନିତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବା

ଅ॒ଗ୍ନେର୍ବି॑ମୋ॒କସ୍ତେନୈ॒ବୈନ॒ଂ ବି ମୁ॑ଞ୍ଚତି॒ ବିଷ୍ଣୋଃ॑ ଶଂ॒ୟୋର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑

ପ୍ରତି॒ଷ୍ଠାଂ ଗ॑ମେୟ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ବୈ ବିଷ୍ଣୁ॑ର୍ୟ॒ଜ୍ଞ ଏ॒ବାନ୍ତତଃ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତି॒ ସୋମ॑ସ୍ୟା॒ହଂ

ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ସୁରେତା॒ (୪) ରେତୋ॑ ଧିଷୀ॒ୟେତ୍ୟା॑ହ॒ ସୋମୋ॒ ବୈ ରେ॑ତୋ॒ଧାସ୍ତେନୈ॒ବ

ରେତ॑ ଆ॒ତ୍ମନ୍ ଧ॑ତ୍ତେ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟୁ॑ର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ପଶୂନାଂ॒ ରୂ॒ପଂ ପୁ॑ଷେୟ॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ତ୍ୱଷ୍ଟା॒

ବୈ ପ॑ଶୂ॒ନାଂ ମି॑ଥୁ॒ନାନାଂ॑ ରୂପ॒କୃତ୍ତେନୈ॒ବ ପ॑ଶୂ॒ନାଂ ରୂ॒ପମା॒ତ୍ମନ୍ ଧ॑ତ୍ତେ ଦେ॒ବାନା॒ଂ

ପତ୍ନୀ॑ର॒ଗ୍ନିର୍ଗୃ॒ହପ॑ତିର୍ୟ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ମିଥୁ॒ନଂ ତୟୋ॑ର॒ହଂ ଦେ॑ବୟ॒ଜ୍ୟୟା॑ ମିଥୁ॒ନେନ॒ ପ୍ର

ଭୂ॑ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହୈ॒ତସ୍ମା॒ଦ୍ୱୈ ମି॑ଥୁ॒ନାତ୍ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ମିଥୁ॒ନେନ॒ (୫) ପ୍ରାଜା॑ୟତ॒ ତସ୍ମା॑ଦେ॒ବ

ୟଜ॑ମାନୋ ମିଥୁ॒ନେନ॒ ପ୍ର ଜା॑ୟତେ ବେ॒ଦୋଽସି॒ ବିତ୍ତି॑ରସି ବି॒ଦେୟେତ୍ୟା॑ହ ବେ॒ଦେନ॒ ବୈ

ଦେ॒ବା ଅସୁ॑ରାଣାଂ ବି॒ତ୍ତଂ ବେଦ୍ୟ॑ମବିନ୍ଦନ୍ତ॒ ତଦ୍ବେ॒ଦସ୍ୟ॑ ବେଦ॒ତ୍ୱଂ ୟଦ୍ୟ॒ଦ୍

ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟସ୍ୟାଭି॒ଧ୍ୟାୟେ॒ତ୍ତସ୍ୟ॒ ନାମ॑ ଗୃହ୍ଣୀ॒ୟାତ୍ତଦେ॒ବାସ୍ୟ॒ ସର୍ବ॑ଂ ବୃଙ୍କ୍ତେ ଘୃ॒ତବ॑ନ୍ତଂ କୁଲା॒ୟିନ॑ଂ

ରା॒ୟସ୍ପୋଷ॑ଂ ସହ॒ସ୍ରିଣ॑ଂ ବେ॒ଦୋ ଦ॑ଦାତୁ ବା॒ଜିନ॒ମିତ୍ୟା॑ହ॒ ପ୍ର ସ॒ହସ୍ର॑ଂ ପ॒ଶୂନା॑ପ୍ନୋ॒ତ୍ୟାସ୍ୟ॑

Not For Commercial Use

ପ୍ର॒ଜାୟାଂ᳚ ବା॒ଜୀ ଜା᳚ୟତେ॒ ୟ ଏ॒ବଂ ବେଦ॑ (୭)॥

(ଦ॒ର୍ଶ॒ପୂ॒ର୍ଣ॒ମା॒ସୟୋ᳚ ରୁଭ॒ୟତୋ᳚ ଦେବା॒ଶ୍ଚାଃ ସୁରେତାଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିର୍ମିଥୁନେନା॑ଽଽପ୍ନୋତ୍ୟ॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑) ॥୧।୭।୪॥

(ଆପ୍ୟାୟନାଦିମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଧ୍ରୁ॒ବାଂ ବୈ ରିଚ୍ୟ॑ମାନାଂ ୟ॒ଜ୍ଞୋଽନୁ॑ ରିଚ୍ୟତେ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ପ୍ର॒ଜା ଧ୍ରୁ॒ବାମା॒ପ୍ୟାୟ॑ମାନାଂ ୟ॒ଜ୍ଞୋଽନ୍ବା ପ୍ୟା᳚ୟତେ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ପ୍ର॒ଜା ଆ ପ୍ୟା᳚ୟତାଂ ଧ୍ରୁ॒ବା ଘୃ॒ତେନେତ୍ୟା᳚ହ ଧ୍ରୁ॒ବାମେ॒ବାଽଽପ୍ୟା᳚ୟୟତି॒ ତାମା॒ପ୍ୟାୟ॑ମାନାଂ ୟ॒ଜ୍ଞୋଽନ୍ବା ପ୍ୟା᳚ୟତେ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ୟଜ॑ମାନଂ ପ୍ର॒ଜାଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେର୍ବି॒ଭାନ୍ନାମ॑ ଲୋ॒କସ୍ତସ୍ମିଂ॑ସ୍ତ୍ବା ଦଧାମି ସ॒ହ ୟଜ॑ମାନେ॒ନେତ୍ୟା᳚ (୧) ହା॒ୟଂ ବୈ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେର୍ବି॒ଭାନ୍ନାମ॑ ଲୋ॒କସ୍ତସ୍ମି॑ନ୍ନେ॒ବୈନଂ॑ ଦଧାତି ସ॒ହ ୟଜ॑ମାନେନ॒ ରିଚ୍ୟ॑ତ ଇବ॒ ବା ଏ॒ତଦ୍ୟଦ୍ୟଜ॑ତେ॒ ୟଦ୍ୟ॑ଜମାନଭା॒ଗଂ ପ୍ରା॒ଶ୍ନାତ୍ୟା॒ତ୍ମାନ॑ମେ॒ବ ପ୍ରୀ॑ଣାତ୍ୟେ॒ତାବା॒ନ୍ ବୈ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ୟାବାନ୍॑ ୟଜମାନଭା॒ଗୋ ୟ॒ଜ୍ଞୋ ୟଜ॑ମାନୋ॒ ୟଦ୍ୟ॑ଜମାନଭା॒ଗଂ ପ୍ରା॒ଶ୍ନାତି॑ ୟ॒ଜ୍ଞ ଏ॒ବ ୟ॒ଜ୍ଞଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠାପୟତ୍ୟେ॒ତଦ୍ବୈ ସୂ॒ୟବ॑ସ॒ଂ ସୋଦ॑କ॒ଂ ୟଦ୍-ବ॒ର୍ହିଶ୍ଚା-ଽଽପ॑ଶ୍ଚୈ॒ତଦ୍ (୨) ୟଜ॑ମାନସ୍ୟା॒ଽଽୟତ॑ନ॒ଂ ୟଦ୍ବେଦି॒ର୍ୟତ୍ ପୂ॑ର୍ଣପା॒ତ୍ରମ॑ନ୍ତର୍ବେ॒ଦି ନି॒ନୟ॑ତି॒ ସ୍ୱ ଏ॒ବାଽଽୟତ॑ନେ ସୂ॒ୟବ॑ସ॒ଂ ସୋଦ॑କଂ କୁରୁତେ॒ ସଦ॑ସି॒ ସନ୍ମେ॑ ଭୂୟା॒ ଇତ୍ୟା॒ହାଽଽପୋ॒ ବୈ ୟ॒ଜ୍ଞ ଆପୋ॒ଽମୃତଂ॑ ୟ॒ଜ୍ଞମେ॒ବାମୃତ॑ମା॒ତ୍ମନ୍ ଧ॑ତ୍ତେ॒ ସର୍ବା॑ଣି॒ ବୈ ଭୂ॒ତାନି॑ ବ୍ର॒ତମୁ॑ପ॒ୟନ୍ତ॒ମନୂପ॑ ୟନ୍ତି ପ୍ରାଚ୍ୟାଂ॑ ଦି॒ଶି ଦେ॒ବା ଋ॒ତ୍ୱିଜୋ॑ ମାର୍ଜୟନ୍ତା॒ମିତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବୈ ଦ॑ର୍ଶପୂର୍ଣମା॒ସୟୋ॑ରବଭୃ॒ଥୋ (୩) ୟାନ୍ୟେ॒ବୈନଂ॑ ଭୂ॒ତାନି॑ ବ୍ର॒ତମୁ॑ପ॒ୟନ୍ତ॑ ମନୂପ॒ୟନ୍ତି॒ ତୈରେ॒ବ ସ॒ହାବ॑ଭୃଥମବୈ॒ତି ବିଷ୍ଣୁ॑ମୁଖା॒ ବୈ ଦେ॒ବାଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରି॒ମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ॑ନପଜ॒ୟ୍ୟମ॒ଭ୍ୟ॑ଜୟ॒ନ୍ ୟଦ୍ବି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍ କ୍ର॒ମତେ॒ ବିଷ୍ଣୁ॑ରେ॒ବ ଭୂ॒ତ୍ୱା ୟଜ॑ମାନ॒ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରି॒ମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ॑ନପଜ॒ୟ୍ୟମ॒ଭି ଜ॑ୟତି॒ ବିଷ୍ଣୋଃ॑ କ୍ର॒ମୋ॑ଽସ୍ୟଭିମାତି॒ହେତ୍ୟା॑ହ

Not For Commercial Use

ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ବୈ ପୃ॑ଥି॒ବୀ ତ୍ରୈଷ୍ଟୁ॑ଭମ॒ନ୍ତରି॑କ୍ଷ॒ଂ ଜାଗ॑ତୀ॒ ଦ୍ୟୌରାନୁ॑ଷ୍ଟୁଭୀ॒ର୍ଦିଶ॒

ଶ୍ଛନ୍ଦୋ॑ଭିରେ॒ବେମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ୍ ଯ॑ଥାପୂ॒ର୍ବମ॒ଭି ଜ॑ୟତି (୪)॥

(ଇତ୍ୟେ॒ତଦ୍ବ॑ଭୂଥୋ ଦିଶଃ ସ॒ପ୍ତ ଚ॑) **॥ ୧। ୭। ୫॥**

(ଉପସ୍ଥାନାଦିମନ୍ତ୍ରବ୍ୟାଖ୍ୟାନମ୍ । ପ୍ରଜାପତିଋଷିଃ)

ଅଗ॑ନ୍ମ ସୁବ॒ଃ ସୁବ॑ରଗ॒ନ୍ମେତ୍ୟା॑ହ ସୁବ॒ର୍ଗମେ॒ବ ଲୋ॒କମେ॑ତି ସ॒ଂଦୃଶ॑ସ୍ତେ ମା ଛି॑ତ୍ସି॒ ଯତ୍ତେ॒

ତପ॒ସ୍ତସ୍ମୈ॑ ତେ॒ ମା ବୃକ୍ଷୀତ୍ୟା॑ହ ଯଥାଯ॒ଜୁରେ॒ବୈତତ୍ ସୁ॒ଭୂର॑ସି॒ ଶ୍ରେଷ୍ଠୋ॑ ରଶ୍ମୀ॒ନାମା॑ୟୁର୍ଧା

ଅ॒ସ୍ୟାୟୁ॑ର୍ମେ ଧେ॒ହୀତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ॑ମେ॒ବୈତାମା ଶା॑ସ୍ତେ॒ ପ୍ର ବା ଏ॒ଷୋ॑ଽସ୍ମାଲ୍ଲୋ॒କାଚ୍ଚ୍ୟ॑ବତେ॒

ଯୋ (୧) ବି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍ କ୍ରମ॑ତେ ସୁବ॒ର୍ଗାୟ॒ ହି ଲୋ॒କାୟ॑ ବିଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାଃ କ୍ର॒ମ୍ୟନ୍ତେ॑ ବ୍ରହ୍ମବା॒ଦିନୋ॑

ବଦନ୍ତି॒ ସ ତ୍ୱୈ ବି॑ଷ୍ଣୁକ୍ର॒ମାନ୍ କ୍ର॑ମେତ॒ ଯ ଇ॒ମାଁଲ୍ଲୋ॒କାନ୍ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟସ୍ୟ ସ॒ଂବିଦ୍ୟ॒ ପୁନ॑ରି॒ମଂ

ଲୋ॒କଂ ପ୍ର॑ତ୍ୟବ॒ରୋହେ॒ଦିତ୍ୟେ॒ଷ ବା ଅ॒ସ୍ୟ ଲୋ॒କସ୍ୟ॑ ପ୍ରତ୍ୟବରୋ॒ହୋ

ଯଦାହେ॒ଦମ॒ହମ॒ମୁଂ ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟମା॒ଭ୍ୟୋ ଦି॒ଗ୍-ଭ୍ୟୋ॑ଽସ୍ୟୈ ଦି॒ବ ଇତୀ॒ମାନେ॒ବ ଲୋ॒କାନ୍

ଭ୍ରାତୃ॑ବ୍ୟସ୍ୟ ସ॒ଂବିଦ୍ୟ॒ ପୁନ॑ରି॒ମଁଲ୍ଲୋ॒କଂ ପ୍ର॒ତ୍ୟବ॑ରୋହତି॒ ସଂ (୨)

ଜ୍ୟୋତି॑ଷାଽଭୂବ॒ମିତ୍ୟା॑ହା॒ସ୍ମିନ୍ନେ॒ବ ଲୋ॒କେ ପ୍ରତି॑ ତିଷ୍ଠତ୍ୟୈ॒ନ୍ଦ୍ରୀମା॒ବୃତ॑ମ॒ନ୍ୱାବ॑ର୍ତ୍ତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହା॒ସୌ

ବା ଆ॑ଦି॒ତ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ର॒ସ୍ତସ୍ୟୈ॒ବାଽଽବୃତ॒ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ ଦକ୍ଷି॒ଣା ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ସ୍ୱମେ॒ବ

ବୀ॒ର୍ୟ॑ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ତସ୍ମା॒ଦ୍ଦକ୍ଷି॒ଣୋଽର୍ଧ॑ ଆ॒ତ୍ମନୋ॑ ବୀ॒ର୍ୟା॑ବତ୍ତ॒ରୋଽଥୋ॑

ଆଦି॒ତ୍ୟସ୍ୟୈ॒ବାଽଽବୃତ॒ମନୁ॑ ପ॒ର୍ୟାବ॑ର୍ତତେ॒ ସମ॒ହଂ ପ୍ର॒ଜୟା॒ ସଂ ମୟା॑ ପ୍ର॒ଜେତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ॑

(୩) ମେ॒ବୈତାମା ଶା॑ସ୍ତେ॒ ସମି॑ଦ୍ଧୋ ଅଗ୍ନେ ମେ ଦୀଦିହି ସମେ॒ଦ୍ଧା ତେ॑ ଅଗ୍ନେ

ଦୀଦ୍ୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ଯଥାଯ॒ଜୁରେ॒ବୈତଦ୍ୱସୁ॑ମାନ୍ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବସୀ॑ୟାନ୍

ଭୂୟାସ॒ମିତ୍ୟା॑ହା॒ଽଽଶିଷ॑ମେ॒ବୈତାମା ଶା॑ସ୍ତେ ବ॒ହୁ ବୈ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ସ୍ୟାନ୍ତେ॑ ମି॒ଶ୍ରମି॑ବ ଚର୍ୟତ

Not For Commercial Use

ଆଗ୍ନିପାବମା॒ନୀଭ୍ୟା॒ଂ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟ॒ମୁପ॑ ତିଷ୍ଠତେ ପୁ॒ନାତ୍ୟେ॒ବାଗ୍ନିଂ ପୁ॑ନୀ॒ତ ଆ॒ତ୍ମାନ॒ଂ ଦ୍ୱାଭ୍ୟା॒ଂ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା॒ ଅଗ୍ନେ॑ ଗୃହପତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହ (୪) ଯଥାଯ॒ଜୁରେ॒ବୈତଚ୍ଛ॒ତꣳ ହିମା॒ ଇତ୍ୟା॑ହ ଶ॒ତଂ ତ୍ୱା॑ ହେମ॒ନ୍ତାନି॑ନ୍ଧିଷୀ॒ୟେତି॒ ବାବୈତଦା॑ହ ପୁ॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ନାମ॑ ଗୃହ୍ଣାତ୍ୟନ୍ନା॒ଦମେ॒ବୈନଂ॑ କରୋତି॒ ତାମା॒ଶିଷ॒ମା ଶା॑ସେ॒ ତନ୍ତ॑ବେ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ମିତି॑ ବ୍ରୂୟା॒ଦ୍ୟସ୍ୟ॑ ପୁ॒ତ୍ରୋଽଜା॑ତଃ॒ ସ୍ୟାତ୍ ତେ॑ଜ॒ସ୍ୱ୍ୟେ॑ବାସ୍ୟ॑ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ॒ସୀ ପୁ॒ତ୍ରୋ ଜା॑ୟତେ॒ ତାମା॒ଶିଷ॒ମା ଶା॑ସେ॒ଽମୁଷ୍ମୈ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ମିତି॑ ବ୍ରୂୟା॒ଦ୍ୟସ୍ୟ॑ ପୁ॒ତ୍ରୋ (୫) ଜା॒ତଃ ସ୍ୟାତ୍ ତେଜ॑ ଏ॒ବାସ୍ମି॑ନ୍ ବ୍ରହ୍ମବର୍ଚ॒ସଂ ଦ॑ଧାତି॒ ଯୋ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ପ୍ର॒ଯୁଜ୍ୟ॒ ନ ବି॑ମୁ॒ଞ୍ଚତ୍ୟ॑ପ୍ରତିଷ୍ଠା॒ନୋ ବୈ ସ ଭ॑ବତି॒ କସ୍ତ୍ୱା॑ ଯୁନକ୍ତି॒ ସ ତ୍ୱା॒ ବି ମୁ॑ଞ୍ଚ॒ତ୍ୱିତ୍ୟା॑ହ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତି॒ର୍ବୈ କଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିନୈ॒ବୈନଂ॑ ଯୁନକ୍ତି॑ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିନା॒ ବି ମୁ॑ଞ୍ଚତି॒ ପ୍ରତି॑ଷ୍ଠିତ୍ୟା ଈଶ୍ୱ॒ରଂ ବୈ ବ୍ର॒ତମବି॑ସୃଷ୍ଟଂ ପ୍ର॒ଦହୋଽଗ୍ନେ॑ ବ୍ରତପତେ ବ୍ର॒ତମ॑ଚାରିଷ॒ମିତ୍ୟା॑ହ ବ୍ର॒ତମେ॒ବ (୬) ବି ସୃ॑ଜତେ॒ ଶାନ୍ତ୍ୟା॒ ଅପ୍ର॑ଦାହାୟ॒ ପରା॒ଙ୍ ବାବ ଯ॒ଜ୍ଞ ଏ॑ତି॒ ନ ନି ବ॑ର୍ତତେ॒ ପୁନ॒ର୍ଯୋ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପୁନରାଲ॒ମ୍ଭଂ ବି॒ଦ୍ୱାନ୍ ଯଜ॑ତେ॒ ତମ॒ଭି ନି ବ॑ର୍ତତେ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ବ॑ଭୂବ॒ ସ ଆ ବ॑ଭୂବେତ୍ୟା॑ହୈ॒ଷ ବୈ ଯ॒ଜ୍ଞସ୍ୟ॑ ପୁନରାଲ॒ମ୍ଭସ୍ତେନୈ॒ବୈନ॒ଂ ପୁନ॒ରାଲ॑ଭ॒ତେଽନ॑ବରୁଦ୍ଧା॒ ବା ଏ॒ତସ୍ୟ॑ ବି॒ରାଡ୍ୟ ଆହି॑ତାଗ୍ନିଃ॒ ସନ୍ନ॑ସ॒ଭଃ ପ॒ଶବଃ॒ ଖଲୁ॒ ବୈ ବ୍ରା॑ହ୍ମ॒ଣସ୍ୟ॑ ସ॒ଭେଷ୍ଟ୍ୱା ପ୍ରାଙ୍ଗୁତ୍-କ୍ରମ୍ୟ॑ ବ୍ରୂୟା॒ଦ୍-ଗୋମା॑ꣳ ଅ॒ଗ୍ନେଽବି॑ମାꣳ ଅ॒ଶ୍ୱୀ ଯ॒ଜ୍ଞ ଇତ୍ୟବ॑ ସ॒ଭାꣳ ରୁନ୍ଧେ ପ୍ର ସ॒ହସ୍ରଂ॑ ପ॒ଶୂନା॑ପ୍ନୋ॒ତ୍ୟାସ୍ୟ॑ ପ୍ର॒ଜାୟାଂ॑ ବା॒ଜୀ ଜା॑ୟତେ (୭) ॥ (ଯଃ ସମା॒ଶିଷଂ॑ ଗୃହପତ॒ ଇତ୍ୟା॑ହା॒ମୁଷ୍ମୈ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମତୀ॒ମିତି॑ ବ୍ରୂୟା॒ଦ୍ୟସ୍ୟ॑ ପୁ॒ତ୍ରୋ ବ୍ର॒ତମେ॒ବ ଖଲୁ॒ ବୈ ଚତୁ॑ର୍ବିꣳଶତିଶ୍ଚ) **॥୧।୭।୬॥**

(ବାଜପେୟାଧ୍ୟର୍ଯ୍ୟବେ ରଥସଂସ୍କାରାଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଦେବ॑ ସବିତଃ॒ ପ୍ରସୁ॑ବ ଯ॒ଜ୍ଞଂ ପ୍ରସୁ॑ବ ଯ॒ଜ୍ଞପ॑ତି॒ଂ ଭଗା॑ୟ ଦି॒ବ୍ୟୋ ଗ॑ନ୍ଧ॒ର୍ବଃ ।

କେ॒ତ॒ପୂଃ କେତ॑ଂ ନଃ ପୁନାତୁ ବା॒ଚସ୍ପତି॒ର୍ବାଚ॑ମ॒ଦ୍ୟ ସ୍ୱ॑ଦାତି ନଃ ॥

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରୋଽସି ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନସ୍ତ୍ୱୟାଽୟଂ ବୃତ୍ରଂ ବଧ୍ୟାତ୍ ॥

ବାଜସ୍ୟ ନୁ ପ୍ରସବେ ମାତରଂ ମହୀମଦିତିଂ ନାମ ବଚସା କରାମହେ ।

ୟସ୍ୟାମିଦଂ ବିଶ୍ୱଂ ଭୁବନମାବିବେଶ ତସ୍ୟାଂ ନୋ ଦେବଃ ସବିତା ଧର୍ମ ସାବିଷତ୍ ॥

ଅପ୍ସ୍ୱ (୧) ନ୍ତରମୃତମପ୍ସୁ ଭେଷଜମପାମୁତ ପ୍ରଶସ୍ତିଷ୍ୱଶ୍ୱା ଭବଥ ବାଜିନଃ ॥

ବାୟୁର୍ବା ତ୍ୱା ମନୁର୍ବା ତ୍ୱା ଗନ୍ଧର୍ବାଃ ସପ୍ତବିଂଶତିଃ ।

ତେ ଅଗ୍ରେ ଅଶ୍ୱମାୟୁଞ୍ଜନ୍ତେ ଅସ୍ମିଞ୍ଜବମାଦଧୁଃ ॥

ଅପାଂ ନପାଦାଶୁହେମନ୍ ୟ ଊର୍ମିଃ କକୁଦ୍ମାନ୍ ପ୍ରତୂର୍ତିର୍ବାଜସାତମସ୍ତେନାୟଂ ବାଜଂ ସେତ୍ ॥

ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରାନ୍ତମସି ବିଷ୍ଣୋର୍ବିକ୍ରାନ୍ତମସ୍ୟଙ୍କୌ ନ୍ୟଙ୍କାବଭିତୋ ରଥଂ

ୟୌ ଧ୍ୱାନ୍ତଂ ବାତାଗ୍ରମନୁ ସଂଚରନ୍ତୌ ଦୂରେହେତିରିନ୍ଦ୍ରିୟାବାନ୍ ପତତ୍ରୀ ତେ ନୋଽଗ୍ନୟଃ

ପପ୍ରୟଃ ପାରୟନ୍ତୁ (୨) ॥ (ଅପ୍ସୁ ନ୍ୟଙ୍କୌ ପଞ୍ଚଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୭। ୭॥**

(ରଥଧାବନମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

ଦେବସ୍ୟାହଂ ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେ ବୃହସ୍ପତିନା ବାଜଜିତା ବାଜଂ ଜେଷଂ ଦେବସ୍ୟାହଂ

ସବିତୁଃ ପ୍ରସବେ ବୃହସ୍ପତିନା ବାଜଜିତା ବର୍ଷିଷ୍ଠଂ ନାକଂ ରୁହେୟମିନ୍ଦ୍ରାୟ ବାଚଂ ବଦତେନ୍ଦ୍ରଂ

ବାଜଂ ଜାପୟତେନ୍ଦ୍ରୋ ବାଜମଜୟିତ୍ ।

ଅଶ୍ୱାଜନି ବାଜିନି ବାଜେଷୁ ବାଜିନୀବତ୍ୟଶ୍ୱାନ୍-ତ୍ସମତ୍ସୁ ବାଜୟ ॥

ଅର୍ବାସି ସପ୍ତିରସି ବାଜ୍ୟସି ବାଜିନୋ ବାଜଂ ଧାବତ ମରୁତାଂ ପ୍ରସବେ ଜୟତ ବି ୟୋଜନା

ମିମୀଧ୍ୱମଧ୍ୱନଃ ସ୍କଭ୍ନୀତ (୧) କାଷ୍ଠାଂ ଗଚ୍ଛତ ବାଜେ ବାଜେଽବତ ବାଜିନୋ ନୋ ଧନେଷୁ

ବିପ୍ରା ଅମୃତା ଋତଜ୍ଞାଃ ॥

ଅସ୍ୟ ମଧ୍ୱଃ ପିବତ ମାଦୟଧ୍ୱଂ ତୃପ୍ତା ୟାତ ପଥିଭିର୍ଦେବୟାନୈଃ ॥

Not For Commercial Use

ତେ ନୋ॒ ଅର୍ବ॑ନ୍ତୋ ହବନ॒ଶ୍ରୁତୋ॒ ହବ॒ଂ ବିଶ୍ୱେ॑ ଶୃଣ୍ୱନ୍ତୁ ବା॒ଜିନଃ॑ ॥

ମି॒ତଦ୍ରଵଃ ସହସ୍ର॒ସା ମେ॒ଧସା॑ତା ସନି॒ଷ୍ୟବଃ॑ ।

ମ॒ହୋ ୟେ ରତ୍ନଂ॑ ସମି॒ଧେଷୁ॑ ଜଭ୍ରି॒ରେ ଶଂ ନୋ॑ ଭବନ୍ତୁ ବା॒ଜିନୋ॒ ହବେ॑ଷୁ ॥

ଦେ॒ବତା॑ତା ମି॒ତଦ୍ର॑ଵଃ ସ୍ୱ॒ର୍କାଃ ।

ଜ॒ମ୍ଭୟ॒ନ୍ତୋଽହି॒ଂ ବୃକ॒ଂ ରକ୍ଷାଂ॑ସି॒ ସନେ॑ମ୍ୟ॒ସ୍ମଦ୍ୟୁ॑ୟବନ୍ନ (୨) ମୀବାଃ ॥

ଏ॒ଷ ସ୍ୟ ବା॒ଜୀ କ୍ଷିପ॒ଣିଂ ତୁ॑ରଣ୍ୟତି ଗ୍ରୀ॒ବାୟା॑ଂ ବ॒ଦ୍ଧୋ ଅ॑ପିକ॒କ୍ଷ ଆ॒ସନି॑ ।

କ୍ରତୁ॑ଂ ଦଧି॒କ୍ରା ଅନୁ॑ ସ॒ଂତବୀ॑ତ୍ୱତ୍ ପ॒ଥାମଙ୍-କା॒ଂସ୍ୟନ୍ୱା॒ପନୀ॑ଫଣତ୍ ॥

ଉ॒ତ ସ୍ମା॑ସ୍ୟ॒ ଦ୍ରବ॑ତସ୍ତୁରଣ୍ୟ॒ତଃ ପ॒ର୍ଣଂ ନ ବେରନୁ॑ ବାତି ପ୍ରଗ॒ର୍ଧିନଃ॑ ।

ଶ୍ୟେ॒ନସ୍ୟେ॑ଵ॒ ଧ୍ରଜ॑ତୋ ଅଙ୍-କ॒ସଂ ପରି॑ ଦଧି॒କ୍ରାବ୍॒-ଣଃ ସ॒ହୋର୍ଜା ତରି॑ତ୍ର॒ତଃ ॥

ଆ ମା॒ ବାଜ॑ସ୍ୟ ପ୍ରସ॒ବୋ ଜ॑ଗମ୍ୟା॒ଦା ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ ବି॒ଶ୍ୱଶ॑ମ୍ଭୂ ।

ଆ ମା॑ ଗନ୍ତାଂ ପି॒ତରା॑ (୩) ମା॒ତରା॒ ଚାଽଽମା॒ ସୋମୋ॑ ଅମୃତ॒ତ୍ୱାୟ॑ ଗମ୍ୟାତ୍ ॥

ବାଜି॑ନୋ ବାଜଜିତୋ॒ ବାଜ॑ଂ ସରି॒ଷ୍ୟନ୍ତୋ॒ ବାଜ॑ଂ ଜେଷ୍ୟନ୍ତୋ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତେ॑ର୍ଭା॒ଗମବ॑ ଜିଘ୍ରତ॒

ବାଜି॑ନୋ ବାଜଜିତୋ॒ ବାଜ॑ଂ ସସୃ॒ଵାଂସୋ॒ ବାଜ॑ଂ ଜିଗି॒ଵାଂସୋ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତେ॑ର୍ଭା॒ଗେ ନି

ମୃ॑ଢ୍ୱମି॒ୟଂ ବ॒ଃ ସା ସ॒ତ୍ୟା ସ॒ଂଧାଽଭୂ॒ଦ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରେ॑ଣ ସ॒ମଧ॑ଦ୍ଧ୍ୱମଜୀ॑ଜିପତ ବନସ୍ପତୟ॒ ଇନ୍ଦ୍ର॒ଂ

ବାଜ॒ଂ ବିମୁ॑ଚ୍ୟଧ୍ୱମ୍ (୪) ॥ (ସ୍କ॒ଭ୍ନୀ॒ତ ଯୁ॒ୟବ॒ନ୍-ପି॒ତରା॒ ଦ୍ୱିଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୭। ୮॥**

(ୟୂପାରୋହଣମ୍ । ସୋମଋଷିଃ)

କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟୋଲ୍-ବ॑ମସି କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ୟୋନି॑ରସି॒ ଜାୟ॒ ଏହି॒ ସୁବୋ॒ ରୋହା॑ବ॒ ରୋହା॑ବ॒ ହି

ସୁବ॑ର॒ହଂ ନା॑ବୁଭୟୋ॒ଃ ସୁବୋ॑ ରୋକ୍ଷ୍ୟାମି॒ ବାଜ॑ଶ୍ଚ ପ୍ର॒ସବଶ୍ଚା॑ପି॒ଜଶ୍ଚ॒ କ୍ରତୁ॑ଶ୍ଚ॒ ସୁବ॑ଶ୍ଚ ମୂ॒ର୍ଧା

ଚ॒ ବ୍ୟଶ୍ନି॑ୟଶ୍ଚାଽଽନ୍ତ୍ୟାୟ॒ନଶ୍ଚାନ୍ତ୍ୟ॑ଶ୍ଚ ଭୌବ॒ନଶ୍ଚ॒ ଭୁବ॑ନ॒ଶ୍ଚାଧି॑ପତିଶ୍ଚ । ଆୟୁ॑ର୍ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତାଂ

ପ୍ରା॒ଣୋ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତାମପା॒ନୋ (୧) ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତାଂ ବ୍ୟା॒ନୋ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତା॒ଂ

ଚକ୍ଷୁ॑ର୍ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତା॒ꣳ ଶ୍ରୋତ୍ର॑ଂ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତା॒ଂ ମନୋ॑ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତା॒ଂ ବାଗ୍ୟ॒ଜ୍ଞେନ॑

କଳ୍ପତାମା॒ତ୍ମା ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତାଂ ଯ॒ଜ୍ଞୋ ଯ॒ଜ୍ଞେନ॑ କଳ୍ପତା॒ꣳ ସୁବ॑ର୍ଦେ॒ବାꣳ ଅ॑ଗନ୍ମା॒ମୃତା॑

ଅଭୂମ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତେଃ ପ୍ର॒ଜା ଅ॑ଭୂମ॒ ସମ॒ହଂ ପ୍ର॒ଜୟା॒ ସଂ ମୟା॑ ପ୍ର॒ଜା ସମ॒ହꣳ

ରା॒ୟସ୍ପୋଷେ॑ଣ॒ ସଂ ମୟା॑ ରା॒ୟସ୍ପୋଷୋଽନ୍ନା॑ୟ ତ୍ୱା॒ଽନ୍ନାଦ୍ୟା॑ୟ ତ୍ୱା॒ ବାଜା॑ୟ ତ୍ୱା

ବାଜଜି॒ତ୍ୟାୟୈ॑ ତ୍ୱା॒ଽମୃତ॑ମସି॒ ପୁଷ୍ଟି॑ରସି ପ୍ର॒ଜନ॑ନମସି (୨)॥

(ଅ॒ପା॒ନୋ ବାଜା॑ୟ॒ ନବ॑ ଚ) **॥ ୧। ୭। ୯॥**

(ଅନ୍ନହୋମାଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ବାଜ॑ସ୍ୟେ॒ମଂ ପ୍ର॑ସ॒ବଃ ସୁ॑ଷୁବେ॒ ଅଗ୍ରେ॒ ସୋମ॒ꣳ ରାଜା॑ନ॒ମୋଷ॑ଧୀଷ୍ୱ॒ପ୍ସୁ ।

ତା ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟ॒ଂ ମଧୁ॑ମତୀର୍ଭବନ୍ତୁ ବ॒ୟꣳ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରେ ଜା॑ଗ୍ରିୟାମ ପୁ॒ରୋହି॑ତାଃ ॥

ବାଜ॑ସ୍ୟେ॒ଦଂ ପ୍ର॑ସ॒ବ ଆ ବ॑ଭୂବେ॒ମା ଚ॒ ବିଶ୍ୱା॒ ଭୁବ॑ନାନି ସ॒ର୍ବତଃ॑ ।

ସ ବି॒ରାଜ॒ଂ ପର୍ୟେ॑ତି ପ୍ରଜା॒ନନ୍ ପ୍ର॒ଜାଂ ପୁଷ୍ଟି॑ଂ ବ॒ର୍ଧୟ॑ମାନୋ ଅ॒ସ୍ମେ ॥

ବାଜ॑ସ୍ୟେ॒ମାଂ ପ୍ର॑ସ॒ବଃ ଶି॑ଶ୍ରିୟେ॒ ଦିବ॑ମି॒ମା ଚ॒ ବିଶ୍ୱା॒ ଭୁବ॑ନାନି ସ॒ମ୍ରାଟ୍ ।

ଅଦି॑ତ୍ସନ୍ତଂ ଦାପୟତୁ ପ୍ରଜା॒ନନ୍ ର॒ୟିଂ (୧) ଚ॑ ନଃ॒ ସର୍ବ॑ବୀରା॒ଂ ନି ଯ॑ଚ୍ଛତୁ ॥

ଅଗ୍ନେ॒ ଅଚ୍ଛା॑ ବଦେ॒ହ ନଃ॒ ପ୍ରତି॑ ନଃ ସୁ॒ମନା॑ ଭବ ।

ପ୍ର ଣୋ॑ ଯଚ୍ଛ ଭୁବସ୍ପତେ ଧନ॒ଦା ଅ॑ସି ନ॒ସ୍ତ୍ୱମ୍ ॥

ପ୍ର ଣୋ॑ ଯଚ୍ଛତ୍ୱର୍ୟ॒ମା ପ୍ର ଭଗଃ॒ ପ୍ର ବୃହ॒ସ୍ପତିଃ॑ ।

ପ୍ର ଦେ॒ବାଃ ପ୍ରୋତ ସୂ॒ନୃତା॒ ପ୍ର ବାଗ୍-ଦେ॒ବୀ ଦ॑ଦାତୁ ନଃ ॥

ଅ॒ର୍ୟ॒ମଣ॒ଂ ବୃହ॒ସ୍ପତି॒ମିନ୍ଦ୍ର॒ଂ ଦାନା॑ୟ ଚୋଦୟ ।

Not For Commercial Use

ବାଚ॒ଂ ବିଷ୍ଣୁ॑ଂ ସର॑ସ୍ୱତୀଂ॑ ସବି॒ତାର॑ଂ (୨) ଚ ବା॒ଜିନ॑ମ୍ ॥

ସୋମ॒ଂ॑ ରାଜା॑ନ॒ଂ ବରୁ॑ଣମ॒ଗ୍ନିମ॒ନ୍ୱାର॑ଭାମହେ ।

ଆ॒ଦି॒ତ୍ୟାନ୍ ବିଷ୍ଣୁ॑ଂ ସୂର୍ୟ॑ଂ ବ୍ର॒ହ୍ମାଣ॑ଂ ଚ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ମ୍ ॥

ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେ॑ଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟା॒ଂ॑ ସର॑ସ୍ୱତ୍ୟୈ ବା॒ଚୋ

ୟ॒ନ୍ତୁର୍ୟ॒ନ୍ତ୍ରେଣା॒ଗ୍ନେସ୍ତ୍ୱା॒ ସାମ୍ରା॑ଜ୍ୟେନା॒ଭି ଷି॑ଞ୍ଚା॒ମୀନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତେ॑ସ୍ତ୍ୱା॒ ସାମ୍ରା॑ଜ୍ୟେନା॒ଭି ଷି॑ଞ୍ଚାମି(୩)॥

(ର॒ୟିଂ॑ ସ॑ବି॒ତାର॒ଂ॑ ଷଟ୍-ତ୍ରି॑ଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୭। ୧୦॥**

(ଉଜ୍ଜିତୀଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଅ॒ଗ୍ନିରେକା॑କ୍ଷରେଣ॒ ବାଚ॒ମୁଦ॑ଜୟଦ॒ଶ୍ୱିନୌ॒ ଦ୍ୱ୍ୟ॑କ୍ଷରେଣ ପ୍ରା॒ଣାପା॒ନାବୁଦ॑ଜୟତା॒ଂ

ବିଷ୍ଣୁସ୍ତ୍ର୍ୟ॑କ୍ଷରେଣ॒ ତ୍ରୀନ୍ ଲୋ॒କାନୁଦ॑ଜୟ॒ତ୍ ସୋମ॒ଶ୍ଚତୁ॑ରକ୍ଷରେଣ॒ ଚତୁ॑ଷ୍ପଦଃ ପ॒ଶୂନୁଦ॑ଜୟତ୍

ପୂ॒ଷା ପଞ୍ଚା॑କ୍ଷରେଣ ପ॒ଙ୍କ୍ତିମୁଦ॑ଜୟଦ୍ଧା॒ତା ଷଡ॑କ୍ଷରେଣ॒ ଷଡୃ॒ତୂନୁଦ॑ଜୟନ୍ମ॒ରୁତଃ॑ ସ॒ପ୍ତାକ୍ଷ॑ରେଣ

ସ॒ପ୍ତପ॑ଦା॒ଂ॑ ଶକ୍ୱ॑ରୀ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ନ୍ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର॒ଷ୍ଟାକ୍ଷ॑ରେଣ ଗାୟ॒ତ୍ରୀମୁଦ॑ଜୟନ୍ମି॒ତ୍ରୋ ନବା॑କ୍ଷରେଣ

ତ୍ରି॒ବୃତ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ଦ୍ (୧) ବରୁ॑ଣୋ॒ ଦଶା॑କ୍ଷରେଣ ବି॒ରାଜ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ଦିନ୍ଦ୍ର॒

ଏକା॑ଦଶାକ୍ଷରେଣ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁଭ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ଦ୍ୱିଶ୍ୱେ॑ ଦେ॒ବା ଦ୍ୱାଦ॑ଶାକ୍ଷରେଣ॒

ଜଗ॑ତୀ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ନ୍ୱସ॑ବ॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ଦଶାକ୍ଷରେଣ ତ୍ରୟୋ॒ଦ॒ଶ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟନ୍

ରୁ॒ଦ୍ରାଶ୍ଚତୁ॑ର୍ଦଶାକ୍ଷରେଣ ଚତୁର୍ଦ॒ଶ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟନ୍ନାଦି॒ତ୍ୟାଃ ପଞ୍ଚ॑ଦଶାକ୍ଷରେଣ ପଞ୍ଚଦ॒ଶ॒ଂ॑

ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ନ୍ନଦି॑ତି॒ଃ ଷୋଡ॑ଶାକ୍ଷରେଣ ଷୋଡ॒ଶ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟତ୍ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତିଃ

ସ॒ପ୍ତଦ॑ଶାକ୍ଷରେଣ ସପ୍ତଦ॒ଶ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟତ୍ (୨)॥

(ତ୍ରି॒ବୃତ॒ଂ॑ ସ୍ତୋମ॒ମୁଦ॑ଜୟ॒ତ୍ ଷଟ୍ଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୭। ୧୧॥**

Not For Commercial Use

(ଅତିଗ୍ରାହ୍ୟାଃ । ସୋମଋଷିଃ)

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ନୃ॒ଷଦ॑ଂ ତ୍ୱା ଦ୍ରୁ॒ଷଦ॑ଂ ଭୁବନ॒ସଦ॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟେ॒ଷ ତେ॒

ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱୋପୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସ୍ୟପ୍ସୁ॒ଷଦ॑ଂ ତ୍ୱା ଘୃତ॒ସଦ॑ଂ ବ୍ୟୋମ॒ସଦ॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ

ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟେ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱୋପୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ପୃଥି॒ବି॒ଷଦ॑ଂ ତ୍ୱାଽନ୍ତରିକ୍ଷ॒ସଦ॑ଂ

ନାକ॒ସଦ॒ମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟେ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ॥

ୟେ ଗ୍ରହା॑ଃ ପଞ୍ଚଜ॒ନୀନା॒ ୟେଷା॑ଂ ତି॒ସ୍ରଃ ପ॑ରମ॒ଜାଃ ।

ଦୈବ୍ୟ॒ଃ କୋଶ॒ଃ (୧) ସମୁ॑ବ୍-ଜିତଃ ।

ତେଷା॒ଂ ବିଶି॑ପ୍ରିୟାଣା॒ମିଷ॒ମୂର୍ଜ॒ଂ ସମ॑ଗ୍ରଭୀମେ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ॥

ଅ॒ପାଂ ରସ॒ମୁଦ୍ୱ॑ୟସ॒ଂ ସୂର୍ୟ॑ରଶ୍ମିଂ ସ॒ମାଭୃ॑ତମ୍ ।

ଅ॒ପାଂ ରସ॑ସ୍ୟ॒ ୟୋ ରସ॒ସ୍ତଂ ବୋ॑ ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟୁତ୍ତ॒ମମେ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॒ରିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ତ୍ୱା ॥

ଅ॒ୟା ବି॒ଷ୍ଠା ଜ॒ନୟ॒ନ୍ କର୍ୱ॑ରାଣି॒ ସ ହି ଘୃଣି॑ରୁ॒ରୁର୍ୱରା॑ୟ ଗା॒ତୁଃ ।

ସ ପ୍ରତ୍ୟୁଦୈ᳚ଦ୍ଧ॒ରୁଣୋ॒ ମଦ୍ଧ୍ୱୋ॒ ଅଗ୍ର॒ଂ ସ୍ୱାୟା॒ଂ ୟତ୍ତ॒ନୁବା॑ଂ ତ॒ନୂମୈର॑ୟତ ।

ଉ॒ପ॒ୟା॒ମଗୃ॑ହୀତୋଽସି ପ୍ର॒ଜାପ॑ତୟେ ତ୍ୱା॒ ଜୁଷ୍ଟ॑ଂ ଗୃହ୍ଣାମ୍ୟେ॒ଷ ତେ॒ ୟୋନି॑ଃ ପ୍ର॒ଜାପ॑ତୟେ ତ୍ୱା

(୨) ॥ (କୋଶ॑ସ୍ତ॒ନୁବା॒ଂ ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୭। ୧୨॥**

(କାମ୍ୟୟାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅନ୍ୱହ॒ ମାସା॒ ଅନ୍ୱିଦ୍ୱନା॒ନ୍ୟନ୍ୱୋଷ॑ଧୀ॒ରନୁ॒ ପର୍ୱ॑ତାସଃ ।

ଅନ୍ୱିନ୍ଦ୍ର॒ଂ ରୋଦ॑ସୀ ବାବଶା॒ନେ ଅନ୍ୱାପୋ॑ ଅଜିହତ॒ ଜାୟ॑ମାନମ୍ ॥

ଅନୁ॑ ତେ ଦାୟି ମ॒ହ ଇନ୍ଦ୍ରି॒ୟାୟ॑ ସ॒ତ୍ରା ତେ॒ ବିଶ୍ୱ॒ମନୁ॑ ବୃତ୍ର॒ହତ୍ୟେ᳚ ।

ଅନୁ॑ କ୍ଷ॒ତ୍ରମନୁ॒ ସହୋ॑ ୟଜ॒ତ୍ରେନ୍ଦ୍ର॑ ଦେ॒ବେଭି॒ରନୁ॑ ତେ ନୃ॒ଷହ୍ୟେ᳚ ॥

Not For Commercial Use

ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀମାସୁ ନାରିଷୁ ସୁପତ୍ନୀମହମଂଶ୍ରବମ୍ ।

ନ ହ୍ୟସ୍ୟା ଅପରଂ ଚନ ଜରସା (୧) ମରତେ ପତିଃ ॥

ନାହମିନ୍ଦ୍ରାଣି ରାରଣ ସଖ୍ୟୁର୍ବୃଷାକପେରୃତେ ।

ଯସ୍ୟେଦମପ୍ୟଂ ହବିଃ ପ୍ରିୟଂ ଦେବେଷୁ ଗଚ୍ଛତି ॥

ଯୋ ଜାତ ଏବ ପ୍ରଥମୋ ମନସ୍ୱାନ୍ ଦେବୋ ଦେବାନ୍ କ୍ରତୁନା ପର୍ଯ୍ୟଭୂଷତ୍ ।

ଯସ୍ୟ ଶୁଷ୍ମାଦ୍ରୋଦସୀ ଅଭ୍ୟସେତାଂ ନୃମ୍-ଣସ୍ୟ ମହ୍ନା ସ ଜନାସ ଇନ୍ଦ୍ରଃ ॥

ଆ ତେ ମହ ଇନ୍ଦ୍ରୋତ୍ୟୁଗ୍ର ସମନ୍ୟବୋ ଯତ୍ ସମରନ୍ତ ସେନାଃ ।

ପତାତି ଦିଦ୍ୟୁନ୍ନର୍ୟସ୍ୟ ବାହ୍ୱୋର୍ମା ତେ (୨) ମନୋ ବିଷ୍ୱଦ୍ରିୟଗ୍ୱିଚାରୀତ୍ ॥

ମା ନୋ ମର୍ଧୀରା ଭରା ଦଦ୍ଧି ତନ୍ନଃ ପ୍ର ଦାଶୁଷେ ଦାତବେ ଭୂରି ଯତ୍ ତେ ।

ନବ୍ୟେ ଦେଷ୍ଣେ ଶସ୍ତେ ଅସ୍ମିନ୍ ତ ଉକ୍-ଥେ ପ୍ର ବ୍ରବାମ ବୟମିନ୍ଦ୍ର ସ୍ତୁବନ୍ତଃ ॥

ଆ ତୂ ଭର ମାକିରେତତ୍ ପରିଷ୍ଠାଦ୍ୱିଦ୍ମା ହି ତ୍ୱା ବସୁପତିଂ ବସୂନାମ୍ ।

ଇନ୍ଦ୍ର ଯତ୍ ତେ ମାହିନଂ ଦତ୍ରମସ୍ତ୍ୟସ୍ମଭ୍ୟଂ ତଦ୍ଧର୍ୟଶ୍ୱ (୩) ପ୍ର ଯନ୍ଧି ॥

ପ୍ରଦାତାରꣳ ହବାମହ ଇନ୍ଦ୍ରମା ହବିଷା ବୟମ୍ ।

ଉଭା ହି ହସ୍ତା ବସୁନା ପୃଣସ୍ୱାଽଽପ୍ର ଯଚ୍ଛ ଦକ୍ଷିଣାଦୋତ ସବ୍ୟାତ୍ ॥

ପ୍ରଦାତା ବଜ୍ରୀ ବୃଷଭସ୍ତୁରାଷାଟ୍-ଛୁଷ୍ମୀ ରାଜା ବୃତ୍ରହା ସୋମପାବା ।

ଅସ୍ମିନ୍ ଯଜ୍ଞେ ବର୍ହିଷ୍ୟା ନିଷଦ୍ୟାଥା ଭବ ଯଜମାନାୟ ଶଂ ଯୋଃ ॥

ଇନ୍ଦ୍ରଃ ସୁତ୍ରାମା ସ୍ୱବାଂ ଅବୋଭିଃ ସୁମୃଡୀକୋ ଭବତୁ ବିଶ୍ୱବେଦାଃ ।

ବାଧତାଂ ଦ୍ୱେଷୋ ଅଭୟଂ କୃଣୋତୁ ସୁବୀର୍ୟସ୍ୟ (୪) ପତୟଃ ସ୍ୟାମ ॥

ତସ୍ୟ ବୟଂ ସୁମତୌ ଯଜ୍ଞିୟସ୍ୟାପି ଭଦ୍ରେ ସୌମନସେ ସ୍ୟାମ ।

Not For Commercial Use

ସ ସୁ॒ତ୍ରାମା॒ ସ୍ୱବା॒ꣳ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଅ॒ସ୍ମେ ଆ॒ରାଚ୍ଛି॒ଦ୍ଦ୍ୱେଷଃ॑ ସନୁ॒ତର୍ୟୁ᳚ୟୋତୁ ॥

ରେ॒ବତୀ॑ର୍ନଃ ସଧ॒ମାଦ॒ ଇନ୍ଦ୍ରେ॑ ସନ୍ତୁ ତୁ॒ବିବା॑ଜାଃ । କ୍ଷୁ॒ମନ୍ତୋ॒ ୟାଭି॒ର୍ମଦେ॑ମ ॥

ପ୍ରୋ ଷ୍ୱ॑ସ୍ମୈ ପୁରୋ॒ରଥମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ ଶୂ॒ଷମ॑ର୍ଚତ ।

ଅ॒ଭୀକେ॑ ଚିଦୁ ଲୋକ॒କୃତ୍ ସ॒ଙ୍ଗେ ସ॒ମତ୍ସୁ॑ ବୃତ୍ର॒ହା ।

ଅ॒ସ୍ମାକଂ॑ ବୋଧି ଚୋଦି॒ତା ନଭ॑ନ୍ତାମନ୍ୟ॒କେଷା॑ମ୍ ।

ଜ୍ୟା॒କା ଅଧି॒ ଧନ୍ୱ॑ସୁ (୫) ॥ (ଜ॒ରସା॒ ମା ତେ॑ ହର୍ୟଶ୍ୱ ସୁ॒ବୀର୍ୟ॒ସ୍ୟାଧ୍ୟେକଂ॑ ଚ) **॥ ୧। ୭। ୧୩॥**

(ପା॒କ॒ୟ॒ଜ୍ଞꣳ ସꣳ ଶ୍ର॑ବାଃ ପ॒ରୋକ୍ଷଂ॑ ବ॒ର୍ହିଷୋ॒ହଂ ଧ୍ରୁବାମଗ॒ନ୍ନେତ୍ୟା॑ହ॒ଦେବ॑ ସବିତର୍ଦେ॒ବସ୍ୟା॒ହଂ କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟୋଲ୍-

ବ॒ଂ ବାଜ॑ସ୍ୟେ॒ମମ॒ଗ୍ନିରେକା॑କ୍ଷରେଣୋଽପୟ॒ାମ ଗୃ॑ହୀତୋ॒ଽସ୍ୟନ୍ୱହ॒ ମାସା॒ସ୍ତ୍ରୟୋ॑ଦଶ ॥ ୧୩ ॥)

(ପା॒କ॒ୟ॒ଜ୍ଞଂ ପ॒ରୋକ୍ଷଂ॑ ଧ୍ରୁବାଂ॒ ବି ସୃ॑ଜତେ ଚ ନ॒ଃ ସର୍ବ॑ବୀରା॒ଂ ପତ॑ୟଃ ସ୍ୟା॒ମୈକ॑ ପଞ୍ଚା॒ଶତ୍ ॥ ୫୧ ॥)

(ପା॒କ॒ୟ॒ଜ୍ଞଂ ଧନ୍ୱ॑ସୁ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ସପ୍ତମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୭ ॥

Not For Commercial Use

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

|| ଅଥ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଅଷ୍ଟମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ||

| ରାଜସୂୟଃ |

(ଅନୁମତାଦିୟାଗାଃ ନୈରୃତମନ୍ତ୍ରାଶ୍ଚ | ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅନୁ॑ମତ୍ୟୈ ପୁରୋ॒ଡାଶ॑ମ॒ଷ୍ଟାକ॑ପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି ଧେ॒ନୁର୍ଦକ୍ଷି॑ଣା॒ ୟେ ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚଃ॒ ଶମ୍ୟା॑ୟା ଅବ॒ଶୀୟ॑ନ୍ତେ॒ ତଂ ନୈରୃତମେକ॑କପାଲଂ କୃ॒ଷ୍ଣଂ ବାସଃ କୃ॒ଷ୍ଣତୂ॑ଷ॒ଂ ଦକ୍ଷି॑ଣା॒ ବୀହି॒ ସ୍ୱାହାଽଽହୁ॑ତିଂ ଜୁଷା॒ଣ ଏ॒ଷ ତେ॑ ନିରୃତେ ଭା॒ଗୋ ଭୂତେ॑ ହ॒ବିଷ୍ମ॑ତ୍ୟସି ମୁ॒ଞ୍ଚେମମ॑ꣳହ॑ସଃ॒ ସ୍ୱାହା॒ ନମୋ॒ ୟ ଇ॒ଦଂ ଚ॒କାରା॑ଽଽଦି॒ତ୍ୟଂ ଚ॒ରୁଂ ନିର୍ବ॑ପତି॒ ବରୋ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା ଅ॑ଽଗ୍ନାବୈ॒ଷ୍ଣବମେକା॑ଦଶକପାଲଂ ବାମ॒ନୋ ବ॒ହୀ ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଗ୍ନୀଷୋ॒ମୀୟ॒ମେ (୧) କା॑ଦଶକପା॒ଲ॑ꣳ ହିର॑ଣ୍ୟ॒ଂ ଦକ୍ଷି॑ଣୈନ୍ଦ୍ରମେକା॑ଦଶକପାଲମୃ॒ଷ॒ଭୋ ବ॒ହୀ ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଽଗ୍ନେ॒ୟମ॒ଷ୍ଟାକ॑ପାଲମୈ॒ନ୍ଦ୍ରଂ ଦଧ୍ୟୃ॑ଷ॒ଭୋ ବ॒ହୀ ଦକ୍ଷି॑ଣୈନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲଂ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବଂ ଚ॒ରୁଂ ପ୍ର॑ଥମ॒ଜୋ ବ॒ତ୍ସୋ ଦକ୍ଷି॑ଣା ସୌ॒ମ୍ୟ॑ꣳ ଶ୍ୟାମା॒କଂ ଚ॒ରୁଂ ବାସୋ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା॒ ସର॑ସ୍ୱତ୍ୟୈ ଚ॒ରୁ॑ꣳ ସର॑ସ୍ୱତେ ଚ॒ରୁଂ ମି॑ଥୁ॒ନୌ ଗାବୌ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା (୨)॥

(ଅ॒ଗ୍ନୀ॒ଷୋ॒ମୀୟ॒ଂ ଚତୁ॑ସ୍ତ୍ରି॑ꣳଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୧॥

(ଚାତୁର୍ମାସ୍ୟେଷୁ ପ୍ରଥମଂ ବୈଶ୍ୱଦେବପର୍ବ | ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆ॒ଗ୍ନେ॒ୟମ॒ଷ୍ଟାକ॑ପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି ସୌ॒ମ୍ୟଂ ଚ॒ରୁ॑ꣳ ସା॑ବି॒ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲ॑ꣳ ସାରସ୍ୱ॒ତଂ ଚ॒ରୁଂ ପୌ॒ଷ୍ଣଂ ଚ॒ରୁଂ ମା॑ରୁ॒ତ॑ꣳ ସ॒ପ୍ତକ॑ପାଲଂ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବୀମା॒ମିକ୍ଷା॑ଂ ଦ୍ୟାବାପୃଥି॒ବ୍ୟ॑ମେକ॑କପାଲମ୍ (୧)॥ (ଆ॒ଗ୍ନେ॒ୟ॑ꣳ ସୌ॒ମ୍ୟଂ ମା॑ରୁ॒ତମ॒ଷ୍ଟାଦ॑ଶ) ॥ ୧। ୮। ୨॥

Not For Commercial Use

(ଦ୍ୱିତୀୟଂ ବରୁଣପ୍ରଘାସପର୍ବ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଐ॒ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନମେକା॑ଦଶକପାଲଂ ମାରୁ॒ତୀମା॒ମିକ୍ଷାଂ॑ ବାରୁ॒ଣୀମା॒ମିକ୍ଷାଂ॑ କା॒ୟମେକ॑କପାଲଂ

ପ୍ର॒ଘା॒ସ୍ୟାନ୍ ହବାମହେ ମ॒ରୁତୋ॑ ୟ॒ଜ୍ଞବା॑ହସଃ କର॒ମ୍ଭେଣ॑ ସ॒ଜୋଷ॑ସଃ ॥

ମୋ ଷୂ ଣ॑ ଇନ୍ଦ୍ର ପୃ॒ତ୍ସୁ ଦେ॒ବାସ୍ତୁ॑ ସ୍ମ ତେ ଶୁଷ୍ମିନ୍ନବ॒ୟା ।

ମ॒ହୀ ହ୍ୟ॑ସ୍ୟ ମୀ॒ଢୁଷୋ॑ ୟ॒ବ୍ୟା ।

ହ॒ବିଷ୍ମ॑ତୋ ମ॒ରୁତୋ॒ ବନ୍ଦ॑ତେ॒ ଗୀଃ ॥

ୟଦ୍ ଗ୍ରାମେ॒ ୟଦର॑ଣ୍ୟେ॒ ୟତ୍ ସ॒ଭାୟା॒॑ଂ ୟଦି॑ନ୍ଦ୍ରି॒ୟେ ।

ୟଚ୍ଛୂଦ୍ରେ॒ ୟଦ॒ର୍ୟ॑ ଏନ॑ଶ୍ଚକୃ॒ମା ବ॒ୟମ୍ ।

ୟଦେକ॒ସ୍ୟାଧି॒ ଧର୍ମ॑ଣି॒ ତସ୍ୟା॑ବ॒ୟଜ॑ନମସି॒ ସ୍ୱାହା॑ ॥

ଅକ୍ର॒ନ୍ କର୍ମ॑ କର୍ମ॒କୃତଃ॑ ସ॒ହ ବା॒ଚା ମ॑ୟୋ॒ ଭୁବା ।

ଦେ॒ବେଭ୍ୟଃ॒ କର୍ମ॑ କୃ॒ତ୍ୱାଽସ୍ତଂ॒ ପ୍ରେତ॑ ସୁଦାନବଃ (୧)॥ (ବ॒ୟଂ ୟଦ୍ୱିଂ॑ଶ॒ତିଶ୍ଚ॑) ॥ ୧। ୮। ୩॥

(ତୃତୀୟଂ ସାକମେଧପର୍ବ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ଗ୍ନୟେଽନୀ॑କବତେ ପୁରୋ॒ଡାଶ॑ମ॒ଷ୍ଟାକ॑ପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି ସା॒କଂ ସୂର୍ୟେ॑ଣୋଦ୍ୟ॒ତା

ମ॒ରୁଦ୍-ଭ୍ୟଃ॑ ସାନ୍ତପ॒ନେଭ୍ୟୋ॑ ମ॒ଧ୍ୟନ୍ଦି॑ନେ ଚ॒ରୁଂ ମ॒ରୁଦ୍-ଭ୍ୟୋ॑ ଗୃହମେ॒ଧିଭ୍ୟଃ॒ ସର୍ବା॑ସାଂ

ଦୁ॒ଗ୍ଧେ ସା॒ୟଂ ଚ॒ରୁମ୍ ପୂ॒ର୍ଣା ଦ॑ର୍ବି ପରା॑ ପତ॒ ସୁପୂ॑ର୍ଣା॒ ପୁନ॒ରାପ॑ତ ।

ବ॒ସ୍ନେବ॒ ବି କ୍ରୀ॑ଣାବହା॒ ଇଷ॒ମୂର୍ଜ॑ଂ ଶତକ୍ରତୋ ॥

ଦେ॒ହି ମେ॒ ଦଦା॑ମି ତେ॒ ନି ମେ॑ ଧେହି॒ ନି ତେ॑ ଦଧେ ।

ନି॒ହାର॒ମିନ୍ନି ମେ॑ ହରା ନି॒ହାର॒ଂ (୧) ନି ହ॑ରାମି ତେ ॥

ମରୁଦ୍-ଭ୍ୟଃ କ୍ରୀଡିଭ୍ୟଃ ପୁରୋଡାଶଂ ସପ୍ତକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ସାକଂ

ସୂର୍ୟେଣୋଦ୍ୟତାଗ୍ନେୟମଷ୍ଟାକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ସୌମ୍ୟଂ ଚରୁଂ ସାବିତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ

ସାରସ୍ୱତଂ ଚରୁଂ ପୌଷ୍ଣଂ ଚରୁମୈନ୍ଦ୍ରାଗ୍ନମେକାଦଶକପାଲମୈନ୍ଦ୍ରଂ ଚରୁଂ

ବୈଶ୍ୱକର୍ମଣମେକକପାଲମ୍ (୨) ॥ (ହରା ନିହାରଂ ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୪॥

(ମହାପିତୃୟଜ୍ଞଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୋମାୟ ପିତୃମତେ ପୁରୋଡାଶଂ ଷଟ୍-କପାଲଂ ନିର୍ବପତି ପିତୃଭ୍ୟୋ ବର୍ହିଷଦ୍-ଭ୍ୟୋ

ଧାନାଃ ପିତୃଭ୍ୟୋଽଗ୍ନିଷ୍ୱାତ୍ତେଭ୍ୟୋଽଭିବାନ୍ୟାୟୈ ଦୁଗ୍ଧେ ମନ୍ଥ ମେତତ୍ ତେ ତତ ୟେ ଚ

ତ୍ୱାମନ୍ୱେତତ୍ ତେ ପିତାମହ ପ୍ରପିତାମହ ୟେ ଚ ତ୍ୱାମନ୍ୱତ୍ର ପିତରୋ ୟଥାଭାଗଂ ମନ୍ଦଧ୍ୱଂ

ସୁସଂଦୃଶଂ ତ୍ୱା ବୟଂ ମଘବନ୍ ମନ୍ଦିଷୀମହି ।

ପ୍ର ନୂନଂ ପୂର୍ଣବନ୍ଧୁରଃ ସ୍ତୁତୋ ୟାସି ବଶାଂ ଅନୁ । ୟୋଜା ନ୍ୱିନ୍ଦ୍ର ତେ ହରୀ ॥ (୧)

ଅକ୍ଷନ୍ନମୀମଦନ୍ତ ହ୍ୟବ ପ୍ରିୟା ଅଧୂଷତ ।

ଅସ୍ତୋଷତ ସ୍ୱଭାନବୋ ବିପ୍ରା ନବିଷ୍ଠୟା ମତୀ । ୟୋଜା ନ୍ୱିନ୍ଦ୍ର ତେ ହରୀ ॥

ଅକ୍ଷନ୍ ପିତରୋଽମୀମଦନ୍ତ ପିତରୋଽତୀତୃପନ୍ତ ପିତରୋଽମୀମୃଜନ୍ତ ପିତରଃ ॥

ପରେତ ପିତରଃ ସୋମ୍ୟା ଗମ୍ଭୀରୈଃ ପଥିଭିଃ ପୂର୍ବ୍ୟୈଃ ।

ଅଥା ପିତୃନ୍-ସୁବିଦତ୍ରାଂ ଅପୀତ ୟମେନ ୟେ ସଧମାଦଂ ମଦନ୍ତି ॥

ମନୋ ନ୍ୱା ହୁବାମହେ ନାରାଶଂସେନ ସ୍ତୋମେନ ପିତୃଣାଂ ଚ ମନ୍ମଭିଃ ॥

ଆ (୨) ନ ଏତୁ ମନଃ ପୁନଃ କ୍ରତ୍ୱେ ଦକ୍ଷାୟ ଜୀବସେ । ଜ୍ୟୋକ୍ ଚ ସୂର୍ୟଂ ଦୃଶେ ॥

ପୁନର୍ନଃ ପିତରୋ ମନୋ ଦଦାତୁ ଦୈବ୍ୟୋ ଜନଃ । ଜୀବଂ ବ୍ରାତଂ ସଚେମହି ॥

ୟଦନ୍ତରିକ୍ଷଂ ପୃଥିବୀମୁତ ଦ୍ୟାଂ ୟନ୍ମାତରଂ ପିତରଂ ବା ଜିହିଂସିମ ।

Not For Commercial Use

ଅ॒ଗ୍ନିର୍ମା॒ ତସ୍ମା॒ଦେନ॑ସୋ॒ ଗାର୍ହ॑ପତ୍ୟଃ॒ ପ୍ର ମୁ॑ଞ୍ଚତୁ ଦୁରି॒ତା ଯାନି॑ ଚକୃ॒ମ କ॒ରୋତୁ॒

ମାମ॑ନେ॒ନସ॑ମ୍ (୩) ॥ (ହରୀ॒ ମନ୍ମ॑ଭି॒ରା ଚ॒ତୁଶ୍ଚ॑ତ୍ୱାରି॒ꣳଶଚ) ॥ ୧। ୮। ୫॥

(ତ୍ର୍ୟଂବକ ପୁରୋଡାଶାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ପ୍ର॒ତି॒ପୂ॒ରୁ॒ଷମେକ॑କପାଲା॒ନ୍ନିର୍ବ॑ପ॒ତ୍ୟେକ॒ମତି॑ରିକ୍ତଂ॒ ଯାବ॑ନ୍ତୋ ଗୃ॒ହ୍ୟାଃ॑ ସ୍ମସ୍ତେଭ୍ୟ॒ଃ କମ॑କରଂ

ପଶୂ॒ନା॒ꣳ ଶର୍ମା॑ସି॒ ଶର୍ମ॒ ଯଜ॑ମାନସ୍ୟ॒ ଶର୍ମ॑ ମେ ଯ॒ଚ୍ଛୈକ॑ ଏ॒ବ ରୁ॒ଦ୍ରୋ ନ ଦ୍ୱି॒ତୀୟା॑ୟ ତସ୍ଥ

ଆ॒ଖୁସ୍ତେ॑ ରୁଦ୍ର ପ॒ଶୁସ୍ତଂ॑ ଜୁଷସ୍ୱୈ॒ଷ ତେ॑ ରୁଦ୍ର ଭା॒ଗଃ ସ॒ହ ସ୍ୱସ୍ରାଽମ୍ବି॑କୟା॒ ତଂ ଜୁ॑ଷସ୍ୱ

ଭେ॒ଷ॒ଜଂ ଗବେଽଶ୍ୱା॑ୟ॒ ପୁରୁ॑ଷାୟ ଭେଷ॒ଜମଥୋ॑ ଅ॒ସ୍ମଭ୍ୟଂ॑ ଭେଷ॒ଜꣳ ସୁଭେ॑ଷଜ॒ଂ (୧)

ଯଥାଽସ॑ତି ।

ସୁ॒ଗଂ ମେ॒ଷାୟ॑ ମେ॒ଷ୍ୟା॑ ଅବା॑ମ୍ବ ରୁ॒ଦ୍ରମ॑ଦିମ॒ହ୍ୟବ॑ ଦେ॒ବଂ ତ୍ର୍ୟ॑ମ୍ବକମ୍ ।

ଯଥା॑ ନଃ॒ ଶ୍ରେୟ॑ସଃ॒ କର॒ଦ୍ୟଥା॑ ନୋ॒ ବସ୍ୟ॑ସଃ॒ କର॒ଦ୍ୟଥା॑ ନଃ ପଶୁ॒ମତ॒ଃ କର॒ଦ୍ୟଥା॑ ନୋ

ବ୍ୟବସା॒ୟୟା॑ତ୍ ॥

ତ୍ର୍ୟ॑ମ୍ବକଂ ଯଜାମହେ ସୁ॒ଗନ୍ଧିଂ॑ ପୁ॑ଷ୍ଟି॒ବର୍ଧ॑ନମ୍ ।

ଉ॒ର୍ବା॒ରୁ॒କମି॑ବ॒ ବନ୍ଧ॑ନାନ୍-ମୃ॒ତ୍ୟୋର୍ମୁ॑କ୍ଷୀୟ॒ ମାଽମୃତା॑ତ୍ ॥

ଏ॒ଷ ତେ॑ ରୁଦ୍ର ଭା॒ଗସ୍ତଂ॑ ଜୁଷସ୍ୱ॒ ତେନା॑ବ॒ସେନ॑ ପ॒ରୋ ମୂଜ॑ବ॒ତୋଽତୀ॒ହ୍ୟବ॑ତତଧନ୍ୱା॒

ପିନା॑କହସ୍ତଃ॒ କୃତ୍ତି॑ବାସାଃ (୨) ॥ (ସୁଭେ॑ଷଜମି॒ହି ତ୍ରୀଣି॑ ଚ) ॥ ୧। ୮। ୬॥

(ଶୁନାସୀର୍ୟମ୍; ଇନ୍ଦ୍ରତୁରୀୟମ୍; ପଞ୍ଚେଧ୍ମୀୟମନ୍ତ୍ରାଃ; ଅପାମାର୍ଗହୋମମନ୍ତ୍ରାଶ୍ଚ। ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଐ॒ନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲଂ ବୈଶ୍ୱଦେ॒ବଂ ଚ॒ରୁମିନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ଶୁ॒ନା॒ସୀରା॑ୟ ପୁରୋ॒ଡାଶ॒ଂ

ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲଂ ବାୟ॒ବ୍ୟଂ॑ ପୟଃ॑ ସୌ॒ର୍ୟମେକ॑କପାଲଂ ଦ୍ୱାଦଶଗ॒ବꣳ ସୀର॒ଂ

ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଽଗ୍ନେ॒ୟମ॒ଷ୍ଟାକ॑ପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି ରୌ॒ଦ୍ରଂ ଗାବୀଧୁକଂ ଚ॒ରୁମୈ॒ନ୍ଦ୍ରଂ ଦଧି॒ ବାରୁ॒ଣଂ

Not For Commercial Use

ୟ॑ବ॒ମୟ॑ଂ ଚ॒ରୁଂ ବ॒ହିନା॑ ଧେ॒ନୁର୍ଦକ୍ଷି॑ଣା॒ ୟେ ଦେ॒ବାଃ ପୁ॑ରଃସ॒ଦୋ॑ଽଗ୍ନିନେ॑ତ୍ରା ଦକ୍ଷିଣ॒ସଦୋ॑

ୟ॒ମନେ॑ତ୍ରାଃ ପଶ୍ଚା॒ତ୍ସଦ॑ଃ ସବି॒ତୃନେ॑ତ୍ରା ଉତ୍ତର॒ସଦୋ॒ ବରୁ॑ଣନେତ୍ରା ଉପରି॒ଷଦୋ॒

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ନେତ୍ରା ରକ୍ଷୋ॒ହଣ॒ସ୍ତେ ନ॑ଃ ପାନ୍ତୁ ତେ ନୋ॑ଽବନ୍ତୁ ତେଭ୍ୟୋ॒ (୧) ନମ॒ସ୍ତେଭ୍ୟଃ॒ ସ୍ୱାହା॒

ସମୂ॑ଢ॒ଂ ରକ୍ଷଃ॒ ସଂ-ଦଗ୍ଧ॒ଂ ରକ୍ଷ॑ ଇ॒ଦମ॒ହଂ ରକ୍ଷୋ॒ଽଭି ସଂ ଦ॑ହାମ୍ୟ॒ଗ୍ନୟେ॑ ରକ୍ଷୋ॒ଘ୍ନେ

ସ୍ୱାହା॑ ୟ॒ମାୟ॑ ସବି॒ତ୍ରେ ବରୁ॑ଣାୟ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତ॑ୟେ॒ ଦୁବ॑ସ୍ୱତେ ରକ୍ଷୋ॒ଘ୍ନେ ସ୍ୱାହା॑ ପ୍ରଷ୍ଟିବା॒ହୀ

ରଥୋ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା ଦେ॒ବସ୍ୟ॑ ତ୍ୱା ସବି॒ତୁଃ ପ୍ର॑ସ॒ବେ॑ଽଶ୍ୱିନୋ॑ର୍ବା॒ହୁଭ୍ୟା॑ଂ ପୂ॒ଷ୍ଣୋ ହସ୍ତା॑ଭ୍ୟା॒ଂ

ରକ୍ଷ॑ସୋ ବ॒ଧଂ ଜୁ॑ହୋମି ହ॒ତଂ ରକ୍ଷୋ॑ଽବ॑ଧିଷ୍ମ ରକ୍ଷୋ॒ ୟଦ୍ୱସ୍ତେ॒ ତଦ୍ଦକ୍ଷି॑ଣା (୨)॥

(ତେଭ୍ୟଃ॒ ପଞ୍ଚଚତ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) **॥ ୧। ୮। ୭॥**

(ଦେବିକାଦି କର୍ମଷଟ୍କମ୍ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଧା॒ତ୍ରେ ପୁ॑ରୋ॒ଡାଶ॒ଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପ॒ତ୍ୟନୁ॑ମତ୍ୟୈ ଚ॒ରୁଂ ରା॒କାୟୈ॑ ଚ॒ରୁଂ

ସି॑ନୀବା॒ଲ୍ୟୈ ଚ॒ରୁଂ କୁ॒ହ୍ୱୈ ଚ॒ରୁଂ ମି॑ଥୁ॒ନୌ ଗାବୌ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଽଗ୍ନାବୈଷ୍ଣ॒ବମେକା॑ଦଶକପାଲ॒ଂ

ନିର୍ବ॑ପତ୍ୟୈନ୍ଦ୍ରାବୈଷ୍ଣ॒ବମେକା॑ଦଶକପାଲଂ ବୈଷ୍ଣ॒ବଂ ତ୍ରି॑କପା॒ଲଂ ବା॑ମ॒ନୋ ବ॒ହୀ

ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଗ୍ନୀଷୋ॒ମୀୟ॒ମେକା॑ଦଶକପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତୀନ୍ଦ୍ରାସୋ॒ମୀୟ॒ମେକା॑ଦଶକପାଲଂ ସୌ॒ମ୍ୟଂ

ଚ॒ରୁଂ ବ॒ଭ୍ରୁର୍ଦକ୍ଷି॑ଣା ସୋମାପୌ॒ଷ୍ଣଂ ଚ॒ରୁଂ ନିର୍ବ॑ପତ୍ୟୈନ୍ଦ୍ରାପୌ॒ଷ୍ଣଂ ଚ॒ରୁଂ ପୌ॒ଷ୍ଣଂ ଚ॒ରୁଂ

ଶ୍ୟା॒ମୋ ଦକ୍ଷି॑ଣା ବୈଶ୍ୱାନ॒ରଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି॒ ହିର॑ଣ୍ୟ॒ଂ ଦକ୍ଷି॑ଣା ବାରୁ॒ଣଂ

ୟ॑ବ॒ମୟ॑ଂ ଚ॒ରୁମଶ୍ୱୋ॒ ଦକ୍ଷି॑ଣା (୧)॥ (ବୈ॒ଶ୍ୱା॒ନ॒ରଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲ॒ଂ ନିର॒ଷ୍ଟୌ ଚ॑) **॥ ୧। ୮। ୮॥**

(ରତ୍ନିନାଂ ହବୀଂଷି; ଅଭିଷେଚନୀୟସ୍ୟ ଦୀକ୍ଷଣୀୟା ଚ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ବା॒ର୍ହ॒ସ୍ପ॒ତ୍ୟଂ ଚ॒ରୁଂ ନିର୍ବ॑ପତି ବ୍ର॒ହ୍ମଣୋ॑ ଗୃ॒ହେ ଶି॑ତିପୃ॒ଷ୍ଠୋ ଦକ୍ଷି॑ଣୈ॒ନ୍ଦ୍ରମେକା॑ଦଶକପାଲଂ

ରାଜ॒ନ୍ୟ॑ସ୍ୟ ଗୃ॒ହ ଋ॑ଷ॒ଭୋ ଦକ୍ଷି॑ଣାଽଽଦି॒ତ୍ୟଂ ଚ॒ରୁଂ ମହି॑ଷ୍ୟୈ ଗୃ॒ହେ ଧେ॒ନୁର୍ଦକ୍ଷି॑ଣା ନୈର୍ଋ॒ତଂ

Not For Commercial Use

ଚ୍ରୁଂ ପରିବୃକ୍ତ୍ୟୈ ଗୃହେ କୃଷ୍ଣାନାଂ ବ୍ରୀହୀଣାଂ ନ୍ଖନିର୍ଭିନ୍ନଂ କୃଷ୍ଣା କୂଟା

ଦକ୍ଷିଣାଽଽଗ୍ନେୟମ୍ଷ୍ଟାକପାଲଂ ସେନାନ୍ୟୋ ଗୃହେ ହିରଣ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣା ବାରୁଣଂ ଦଶକପାଲଂ

ସୂତସ୍ୟ ଗୃହେ ମ୍ହାନିରଷ୍ଟୋ ଦକ୍ଷିଣା ମାରୁତଂ ସ୍ପ୍ତକପାଲଂ ଗ୍ରାମ୍ଣ୍ୟୋ ଗୃହେ

ପୃଶ୍ନିର୍ଦକ୍ଷିଣା ସାବି୍ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ (୧) କ୍ଷତ୍ତୁର୍ଗୃହ ଉପଧ୍ୱସ୍ତୋ ଦକ୍ଷିଣାଽଽଶ୍ୱିନଂ ଦ୍ୱିକପାଲଂ

ସଂଗ୍ରହୀତୁର୍ଗୃହେ ସବାତ୍ୟୌ ଦକ୍ଷିଣା ପୌଷ୍ଣଂ ଚ୍ରୁଂ ଭାଗଦୁଘସ୍ୟ ଗୃହେ ଶ୍ୟାମୋ ଦକ୍ଷିଣା

ରୌଦ୍ରଂ ଗାବୀଧୁକଂ ଚରୁମକ୍ଷାବାପସ୍ୟ ଗୃହେ ଶ୍ବଲ ଉଦ୍ୱାରୋ ଦକ୍ଷିଣେନ୍ଦ୍ରାୟ ସୁତ୍ରାମ୍-ଣେ

ପୁରୋଡାଶମେକାଦଶକପାଲଂ ପ୍ରତି ନିର୍ବପତୀନ୍ଦ୍ରାୟାଂହୋମୁଚେଽୟଂ ନୋ ରାଜା ବୃତ୍ରହା

ରାଜା ଭୂତ୍ୱା ବୃତ୍ରଂ ବଧ୍ୟାନ୍ମୈତ୍ରାବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ଭବତି ଶ୍ୱେତାୟୈ ଶ୍ୱେତବସ୍ତାୟୈ ଦୁଗ୍ଧେ

ସ୍ୱୟଂମୂର୍ତେ ସ୍ୱୟଂମଥିତ ଆଜ୍ୟ ଆଶ୍ୱତ୍-ଥେ (୨) ପାତ୍ରେ ଚତୁଃସ୍ରକ୍ତୌ ସ୍ୱୟମବପନ୍ନାୟୈ

ଶାଖାୟୈ କର୍ଣାଂଶ୍ଚାଽକର୍ଣାଂଶ୍ଚ ତଣ୍ଡୁଲାନ୍ ବି ଚିନୁୟାଦ୍ୟେ କର୍ଣାଃ ସ ପୟସି ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟୋ

ୟେଽକର୍ଣାଃ ସ ଆଜ୍ୟେ ମୈତ୍ରଃ ସ୍ୱୟଂକୃତା ବେଦିର୍ଭବତି ସ୍ୱୟଂ-ଦିନଂ ବ୍ର୍ହିଃ ସ୍ୱୟଂକୃତ

ଇଧ୍ମଃ ସୈବ ଶ୍ୱେତା ଶ୍ୱେତବସ୍ତା ଦକ୍ଷିଣା (୩)॥

(ସାବି୍ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲମାଶ୍ୱତ୍-ଥେ ତ୍ରୟସ୍ତ୍ରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୯॥

(ଦେବସୁବାଂ ହବୀଂଷି । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ୍ଗ୍ନୟେ ଗୃହପତୟେ ପୁରୋଡାଶମ୍ଷ୍ଟାକପାଲଂ ନିର୍ବପତି କୃଷ୍ଣାନାଂ ବ୍ରୀହୀଣାଂ ସୋମାୟ

ବନ୍ସ୍ପତୟେ ଶ୍ୟାମାକଂ ଚ୍ରୁଂ ସବି୍ତ୍ରେ ସ୍ତ୍ୟପ୍ରସବାୟ ପୁରୋଡାଶଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲମାଶୂନାଂ

ବ୍ରୀହୀଣାଂ ରୁଦ୍ରାୟ ପଶୁପତୟେ ଗାବୀଧୁକଂ ଚ୍ରୁଂ ବୃହସ୍ପତୟେ ବାଚସ୍ପତୟେ ନୈବାରଂ

ଚରୁମିନ୍ଦ୍ରାୟ ଜ୍ୟେଷ୍ଠାୟ ପୁରୋଡାଶମେକାଦଶକପାଲଂ ମ୍ହାବ୍ରୀହୀଣାଂ ମି୍ତ୍ରାୟ

ସ୍ତ୍ୟାୟାଽଽମ୍ବାନାଂ ଚ୍ରୁଂ ବରୁଣାୟ ଧର୍ମପତୟେ ୟବ୍ମୟଂ ଚ୍ରୁଂ ସବି୍ତା ତ୍ୱା

ପ୍ର॒ସ॒ବାନା॓ꣳ ସୁବତାମ॒ଗ୍ନିର୍ଗୃ॒ହପ॑ତୀନା॒ꣳ ସୋମୋ॒ ବନ॒ସ୍ପତୀ॑ନା॒ꣳ ରୁଦ୍ରଃ ପ॑ଶୂ॒ନାଂ (୧)

ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ବା॒ଚାମିନ୍ଦ୍ରୋ॑ ଜ୍ୟେ॒ଷ୍ଠାନା᳚ଂ ମି॒ତ୍ରଃ ସ॒ତ୍ୟାନା᳚ଂ ବରୁ॑ଣୋ॒ ଧର୍ମ॑ପତୀନା॒ଂ ୟେ ଦେ॑ବା

ଦେବ॒ସୁବ॒ଃ ସ୍ଥ ତ ଇ॒ମମା॑ମୁଷ୍ୟାୟ॒ଣମ॑ନମି॒ତ୍ରାୟ॑ ସୁବଧ୍ୱଂ ମହ॒ତେ କ୍ଷ॒ତ୍ରାୟ॑ ମହ॒ତ

ଆଧି॑ପତ୍ୟାୟ ମହ॒ତେ ଜାନ॑ରାଜ୍ୟାୟୈ॒ଷ ବୋ॑ ଭରତା॒ ରାଜା॒ ସୋମୋ॒ଽସ୍ମାକ॑ଂ

ବ୍ରା॒ହ୍ମ॒ଣାନା॒ꣳ ରାଜା॒ ପ୍ରତି॒ ତ୍ୟନ୍ନାମ॑ ରା॒ଜ୍ୟମ॑ଧାୟି॒ ସ୍ୱା᳚ଂ ତ॒ନୁବ॒ଂ ବରୁ॑ଣୋ

ଅଶିଶ୍ରେ॒ଚ୍ଛୁଚେ᳚ର୍ମି॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ବ୍ରତ୍ୟା॑ ଅଭୂମାମ॑ନ୍ମହି ମହ॒ତ ଋ॒ତସ୍ୟ॒ ନାମ॒ ସର୍ବେ॒ ବ୍ରାତା॒

ବରୁ॑ଣସ୍ୟାଭୂବ॒ନ୍ୱି ମି॒ତ୍ର ଏବୈ॒ରରା॑ତିମତାରୀ॒ଦସୂ॑ଷୁଦନ୍ତ ୟ॒ଜ୍ଞିୟା॑ ଋ॒ତେନ॒ ବ୍ୟୁ॑ ତ୍ରି॒ତୋ

ଜ॑ରି॒ମାଣ॑ଂ ନ ଆନ॒ଡ୍ ବିଷ୍ଣୋ॒ଃ କ୍ରମୋ॑ଽସି॒ ବିଷ୍ଣୋ᳚ଃ କ୍ରା॒ନ୍ତମ॑ସି॒ ବିଷ୍ଣୋ॒ର୍ବିକ୍ରା᳚ନ୍ତମସି (୨) ॥

(ପ॒ଶୂ॒ନାଂ ବ୍ରାତା॒ଃ ପଞ୍ଚ॑ବିꣳଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୧୦॥

(ଅଭିଷେକଜଲଗ୍ରହଣମ୍ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅ॒ର୍ଥେତ॑ଃ ସ୍ଥା॒ଽପାଂ ପତି॑ରସି॒ ବୃଷା᳚ସ୍ୟୂ॒ର୍ମିର୍ବୃ॑ଷସେ॒ନୋ॑ଽସି ବ୍ରଜ॒କ୍ଷିତ॑ଃ ସ୍ଥ ମ॒ରୁତା॒ମୋଜ॑ଃ ସ୍ଥ॒

ସୂର୍ୟ॑ବର୍ଚସଃ ସ୍ଥ॒ ସୂର୍ୟ॑ତ୍ୱଚସଃ ସ୍ଥ॒ ମାନ୍ଦା॑ଃ ସ୍ଥ॒ ବାଶା॑ଃ ସ୍ଥ॒ ଶକ୍ୱ॑ରୀଃ ସ୍ଥ ବିଶ୍ୱ॒ଭୃତ॑ଃ ସ୍ଥ ଜନ॒ଭୃତ॑ଃ

ସ୍ଥା॒ଽଗ୍ନେସ୍ତେ॒ଜ॒ସ୍ୟା॑ଃ ସ୍ଥା॒ଽପାମୋଷ॑ଧୀନା॒ꣳ ରସ॑ଃ ସ୍ଥା॒ଽପୋ ଦେ॒ବୀର୍ମଧୁ॑ମତୀରଗୃହ୍ଣ॒ନ୍ନୂର୍ଜ॑ସ୍ୱତୀ

ରାଜ॒ସୂୟା॑ୟ॒ ଚିତା॑ନାଃ ।

ୟାଭି॑ର୍ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣାବ॒ଭ୍ୟଷି॑ଞ୍ଚ॒ନ୍ ୟାଭି॒ରିନ୍ଦ୍ର॒ମନ॑ୟ॒ନ୍ନତ୍ୟରା॑ତୀଃ ॥

ରା॒ଷ୍ଟ୍ରଦା॑ଃ ସ୍ଥ॑ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରଂ ଦ॑ତ୍ତ॒ ସ୍ୱାହା॑ ରାଷ୍ଟ୍ରଦା॑ଃ ସ୍ଥ॑ ରା॒ଷ୍ଟ୍ରମ॒ମୁଷ୍ମୈ॑ ଦତ୍ତ (୧)॥

(ଅତ୍ୟେକା॑ଦଶ ଚ) ॥ ୧। ୮। ୧୧॥

Not For Commercial Use

(ଅଭିଷେକଜଲସଂସ୍କାରଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଦେବୀ॑ରାପ॒ଃ ସଂ ମଧୁ॑ମତୀ॒ର୍ମଧୁ॑ମତୀଭିଃ ସୃଜ୍ୟଧ୍ବ॒ଂ ମହି॒ ବର୍ଚଃ॑ କ୍ଷ॒ତ୍ରିୟା॑ୟ ବନ୍ବା॒ନା

ଅନା॑ଧୃଷ୍ଟାଃ ସୀଦ॒ତୋର୍ଜ॑ସ୍ୱତୀ॒ର୍ମହି॒ ବର୍ଚଃ॑ କ୍ଷ॒ତ୍ରିୟା॑ୟ॒ ଦଧ॑ତୀ॒ରନି॑ଭୃଷ୍ଟମସି ବା॒ଚୋ

ବନ୍ଧୁ॑ସ୍ତପୋ॒ଜାଃ ସୋମ॑ସ୍ୟ ଦା॒ତ୍ରମ॑ସି ଶୁକ୍ରା ବଃ॑ ଶୁକ୍ରେଣୋତ୍-ପୁ॑ନାମି ଚ॒ନ୍ଦ୍ରାଶ୍ଚ॒ନ୍ଦ୍ରେଣା॒ମୃତା॑

ଅ॒ମୃତେ॑ନ॒ ସ୍ୱାହା॑ ରାଜ॒ସୂୟା॑ୟ॒ ଚିତା॑ନାଃ ॥

ସ॒ଧ॒ମାଦୋ॑ ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନିନୀ॒ରୂର୍ଜ॑ ଏ॒ତା ଅନି॑ଭୃଷ୍ଟା ଅପ॒ସ୍ୟୁବୋ॒ ବସା॑ନଃ ।

ପ॒ସ୍ତ୍ୟା॑ସୁ ଚକ୍ରେ॒ ବରୁ॑ଣଃ ସ॒ଧସ୍ଥ॑ମ॒ପାଂ ଶିଶୁ॑ (୧) ର୍ମା॒ତୃତ॑ମାସ୍ବ॒ନ୍ତଃ ॥

କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟୋଲ୍-ବ॑ମସି କ୍ଷ॒ତ୍ରସ୍ୟ॒ ଯୋନି॑ର॒ସ୍ୟାବି॑ନ୍ନୋ ଅ॒ଗ୍ନିର୍ଗୃ॑ହପ॑ତି॒ରାବି॑ନ୍ନ॒ ଇନ୍ଦ୍ରୋ॑ ବୃଦ୍ଧଶ୍ର॑ବା॒

ଆବି॑ନ୍ନଃ ପୂ॒ଷା ବି॒ଶ୍ବବେ॑ଦା॒ ଆବି॑ନ୍ନୌ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣାବୃତା॒ବୃଧା॒ବାବି॑ନ୍ନେ॒ ଦ୍ୟାବା॑ପୃଥି॒ବୀ

ଧୃ॒ତବ୍ର॑ତେ॒ ଆବି॑ନ୍ନା ଦେ॒ବ୍ୟଦି॑ତିର୍ବି॒ଶ୍ବରୂ॑ପ୍ୟା ବି॑ନ୍ନୋ॒ଽୟମ॒ସାବା॑ମୁଷ୍ୟାୟ॒ଣୋ॑ଽସ୍ୟାଂ ବି॒ଶ୍ୟ॑ସ୍ମିନ୍

ରା॒ଷ୍ଟ୍ରେ ମ॑ହ॒ତେ କ୍ଷ॒ତ୍ରାୟ॑ ମହ॒ତ ଆଧି॑ପତ୍ୟାୟ ମହ॒ତେ ଜାନ॑ରାଜ୍ୟାୟୈ॒ଷ ବୋ॑ ଭରତା॒

ରାଜା॒ ସୋମୋ॒ଽସ୍ମାକ॑ଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନା॒ꣳ ରାଜେନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ (୨) ବଜ୍ରୋ॑ଽସି॒ ବାର୍ତ୍ର॑ଘ୍ନ॒ସ୍ତ୍ବୟା॒ୟଂ ବୃ॒ତ୍ରଂ

ବ॑ଧ୍ୟାଚ୍ଛତ୍ରୁବାଧ॑ନାଃ ସ୍ଥ ପା॒ତ ମା॑ ପ୍ର॒ତ୍ୟଞ୍ଚ॑ଂ ପା॒ତ ମା॑ ତି॒ର୍ୟଞ୍ଚ॑ମ॒ନ୍ବଞ୍ଚ॑ଂ ମା ପାତ ଦି॒ଗ୍-ଭ୍ୟୋ

ମା॑ ପାତ॒ ବିଶ୍ବା॑ଭ୍ୟୋ ମା ନା॒ଷ୍ଟ୍ରାଭ୍ୟଃ॑ ପାତ॒ ହିର॑ଣ୍ୟବର୍ଣାବୁଷସା॑ଂ ବିରୋ॒କେଽୟଃ॑

ସ୍ଥୂଣା॒ବୁଦି॑ତୌ॒ ସୂର୍ୟ॒ସ୍ୟାଽଽରୋ॑ହତଂ ବରୁଣ ମିତ୍ର ଗର୍ତ॒ଂ ତତ॑ଶ୍ଚକ୍ଷାଥା॒ମଦି॑ତି॒ଂ ଦିତି॑ଂ ଚ (୩)॥

(ଶିଶୁରିନ୍ଦ୍ରସ୍ୟୈକ॑ଚତ୍ୱାରିꣳଶଛ) **॥ ୧। ୮। ୧୨॥**

(ଦିଗ୍-ବ୍ୟାସ୍ଥାପନମ୍ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସ॒ମିଧ॒ମା ତି॑ଷ୍ଠ ଗାୟ॒ତ୍ରୀ ତ୍ବା॒ ଛନ୍ଦ॑ସାମବତୁ ତ୍ରି॒ବୃତ୍-ସ୍ତୋମୋ॑ ରଥନ୍ତ॒ରꣳ ସାମା॒ଗ୍ନିର୍ଦେ॒ବତା॒

ବ୍ରହ୍ମ॒ ଦ୍ରବି॑ଣ ମୁ॒ଗ୍ରାମା ତି॑ଷ୍ଠ ତ୍ରି॒ଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ବା॒ ଛନ୍ଦ॑ସାମବତୁ ପଞ୍ଚଦ॒ଶଃ ସ୍ତୋମୋ॑ ବୃହସ୍ସାମେନ୍ଦ୍ରୋ॑

Not For Commercial Use

ଦେ୍ଵତା୍ କ୍ଷ॒ତ୍ତ୍ରଂ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ବି॒ରାଜ॒ମା ତି॑ଷ୍ଠ॒ ଜଗ॑ତୀ ତ୍ଵା॒ ଛନ୍ଦ॑ସାମବତୁ ସପ୍ତ॒ଦ॒ଶଃ ସ୍ତୋମୋ॑

ବୈରୂ॒ପଂ ସାମ॑ ମ॒ରୁତୋ॑ ଦେ୍ଵତା॒ ବିଡ୍-ଦ୍ର॒ବି॑ଣ॒ମୁଦୀ॑ଚୀ॒ମା ତି॑ଷ୍ଠାନୁ॒ଷ୍ଟୁପ୍ ତ୍ଵା॒ (୧)

ଛନ୍ଦ॑ସାମବତ୍ଵେକବି॒ଂଶଃ ସ୍ତୋମୋ॑ ବୈରା॒ଜଂ ସାମ॑ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୌ ଦେ୍ଵତା॒ ବଲ॒ଂ

ଦ୍ରବି॑ଣମୂ॒ର୍ଧ୍ଵାମା ତି॑ଷ୍ଠ ପ॒ଙ୍କ୍ତିସ୍ତ୍ଵା॒ ଛନ୍ଦ॑ସାମବତୁ ତ୍ରିଣବତ୍ରୟସ୍ତ୍ରି॒ଂଶୌ ସ୍ତୋମୌ॑ ଶାକ୍ଵରରୈ॒ବ॒ତେ

ସାମ॑ନୀ॒ ବୃହ॒ସ୍ପତି॑ର୍ଦେ॒ବତା॒ ବର୍ଚୋ॒ ଦ୍ରବି॑ଣମୀ॒ଦୃଙ୍ ଚା॑ନ୍ୟା॒ଦୃଙ୍ ଚୈ॑ତା॒ଦୃଙ୍ ଚ॑ ପ୍ରତି॒ଦୃଙ୍ ଚ॑

ମି॒ତଶ୍ଚ॒ ସଂମି॑ତଶ୍ଚ॒ ସଭ॑ରାଃ । ଶୁ॒କ୍ରଜ୍ୟୋ॑ତିଶ୍ଚ ଚି॒ତ୍ରଜ୍ୟୋ॑ତିଶ୍ଚ ସ॒ତ୍ୟଜ୍ୟୋ॑ତିଶ୍ଚ॒ ଜ୍ୟୋତି॑ଷ୍ମାଂଶ୍ଚ

ସ॒ତ୍ୟଶ୍ଚ॑ର୍ତ॒ପାଶ୍ଚା (୨) ଽତ୍ୟଂ॑ହାଃ । ଅ॒ଗ୍ନୟେ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ସୋମା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହା॑ ସବି॒ତ୍ରେ ସ୍ଵାହ॒ା

ସର॑ସ୍ଵତ୍ୟୈ॒ ସ୍ଵାହା॑ ପୂ॒ଷ୍ଣେ ସ୍ଵାହ॒ା ବୃହ॒ସ୍ପତ॑ୟେ॒ ସ୍ଵାହେନ୍ଦ୍ରା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ଘୋଷା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ଶ୍ଳୋକା॑ୟ॒

ସ୍ଵାହାଽଂଶା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ଭଗା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହ॒ା କ୍ଷେତ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ପତ॑ୟେ॒ ସ୍ଵାହା॑ ପୃଥି॒ବ୍ୟୈ ସ୍ଵାହା॒ଽନ୍ତରି॑କ୍ଷାୟ॒

ସ୍ଵାହା॑ ଦି॒ବେ ସ୍ଵାହ॒ା ସୂର୍ୟା॑ୟ॒ ସ୍ଵାହା॑ ଚ॒ନ୍ଦ୍ରମ॑ସେ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ନକ୍ଷ॑ତ୍ରେଭ୍ୟଃ॒ ସ୍ଵାହା॒ଽଦ୍-ଭ୍ୟଃ

ସ୍ଵାହୌଷ॑ଧୀଭ୍ୟଃ॒ ସ୍ଵାହ॒ା ବନ॒ସ୍ପତି॑ଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ଵାହା॑ ଚରାଚ॒ରେଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ଵାହା॑ ପରିପ୍ଲ॒ବେଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ଵାହା॑

ସରୀସୃ॒ପେଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ଵାହା॑ (୩) ॥ (ଅ॒ନୁଷ୍ଟୁପ୍-ଦ୍ଵ॑ର୍ତ॒ପାଶ୍ଚ॑ ସରୀସୃ॒ପେଭ୍ୟ॒ଃ ସ୍ଵାହା॑) ॥ ୧। ୮। ୧୩॥

(ଅଭିଷେକଃ । ବିଶ୍ଵେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସୋମ॑ସ୍ୟ॒ ତ୍ଵିଷି॑ରସି॒ ତବେ॑ବ ମେ॒ ତ୍ଵିଷି॑ର୍ଭୂୟାଦ॒ମୃତ॑ମସି ମୃ॒ତ୍ୟୋର୍ମା॑ ପାହି ଦି॒ଦ୍ୟୋନ୍ମା॑

ପା॒ହ୍ୟବେ॑ଷ୍ଟା ଦନ୍ଦ॒ଶୂକା॒ ନିର॑ସ୍ତ॒ଂ ନମୁ॑ଚେ॒ଃ ଶିରଃ॑ ॥

ସୋମୋ॒ ରାଜା॒ ବରୁ॑ଣୋ ଦେ॒ବା ଧ॑ର୍ମ॒ସୁବ॑ଶ୍ଚ॒ ୟେ ।

ତେ ତେ॒ ବାଚ॑ଂ ସୁବନ୍ତା॒ଂ ତେ ତେ॑ ପ୍ରା॒ଣଂ ସୁ॑ବନ୍ତା॒ଂ ତେ ତେ॒ ଚକ୍ଷୁ॑ଃ ସୁବନ୍ତା॒ଂ ତେ ତେ॒

ଶ୍ରୋତ୍ର॑ଂ ସୁବନ୍ତା॒ଂ ସୋମ॑ସ୍ୟ ତ୍ଵା ଦ୍ୟୁ॒ମ୍ନେନା॒ଭି ଷି॑ଞ୍ଚାମ୍ୟ॒ଗ୍ନେ (୧) ସ୍ତେଜ॑ସା॒ ସୂର୍ୟ॑ସ୍ୟ॒

ବର୍ଚ॒ସେନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟେନ୍ଦ୍ରି॒ୟେଣ॑ ମି॒ତ୍ରାବରୁ॑ଣୟୋର୍ବୀ॒ର୍ୟେ॑ଣ ମ॒ରୁତା॒ମୋଜ॑ସା କ୍ଷ॒ତ୍ତ୍ରାଣା॑ଂ କ୍ଷ॒ତ୍ତ୍ରପ॑ତିର॒ସ୍ୟତି॑

Not For Commercial Use

ଦ୍ଵିବସ୍ଵାହି ସ୍ମାବବୃତ୍ରନ୍ନଧ୍ରାଗୁଦୀଚୀରହିଂ ବୁଧ୍ନ୍ୟମନୁ ସ୍ଂଚରନ୍ତୀସ୍ତାଃ ପର୍ବତସ୍ୟ ବୃଷ୍ଭସ୍ୟ

ପୃଷ୍ଠେ ନାବଶ୍ଚରନ୍ତି ସ୍ଵସିଚ ଇୟାନାଃ ॥

ରୁଦ୍ର ୟତ୍ତେ କ୍ରୟୀ ପରଂ ନାମ ତସ୍ମୈ ହୁତମସି ୟମେଷ୍ଟମସି ।

ପ୍ରଜାପତେ ନ ତ୍ଵଦେତାନ୍ୟନ୍ୟୋ ବିଶ୍ଵା ଜାତାନି ପରି ତା ବଭୂବ ।

ୟତ୍କାମାସ୍ତେ ଜୁହୁମସ୍ତନ୍ନୋ ଅସ୍ତୁ ବୟଂ ସ୍ୟାମ ପତୟୋ ରୟୀଣାମ୍ (୨) ॥

(ଅଗ୍ନେ ଷ୍ଟୈକାଦଶ ଚ) **॥ ୧। ୮। ୧୪॥**

(ରଥେନ ଦିଗ୍-ବିଜୟଃ । ବିଶ୍ଵେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଇନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରୋଽସି ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନସ୍ତ୍ଵୟାଽୟଂ ବୃତ୍ରଂ ବଧ୍ୟାନ୍ମିତ୍ରାବରୁଣୟୋସ୍ତ୍ଵା ପ୍ରଶାସ୍ତ୍ରୋଃ ପ୍ରଶିଷା

ୟୁନଜ୍ମି ୟଜ୍ଞସ୍ୟ ୟୋଗେନ ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରମୋଽସି ବିଷ୍ଣୋଃ କ୍ରାନ୍ତମସି ବିଷ୍ଣୋର୍ବିକ୍ରାନ୍ତମସି

ମରୁତାଂ ପ୍ରସବେ ଜେଷମାପ୍ତଂ ମନଃ ସମହମିନ୍ଦ୍ରିୟେଣ ବୀର୍ୟେଣ ପଶୂନାଂ ମନ୍ୟୁରସି

ତବେବ ମେ ମନ୍ୟୁର୍ଭୂୟାନ୍ନମୋ ମାତ୍ରେ ପୃଥିବ୍ୟୈ ମାଽହଂ ମାତରଂ ପୃଥିବୀଂ ହିଂସିଷଂ ମା

(୧) ମାଂ ମାତା ପୃଥିବୀ ହିଂସୀଦିୟଦସ୍ୟାୟୁରସ୍ୟାୟୁର୍ମେ ଧେହ୍ୟୂର୍ଗସ୍ୟୂର୍ଜଂ ମେ ଧେହି

ୟୁଙ୍-ଙସି ବର୍ଚୋଽସି ବର୍ଚୋ ମୟି ଧେହ୍ୟଗ୍ନୟେ ଗୃହପତୟେ ସ୍ଵାହା ସୋମାୟ ବନସ୍ପତୟେ

ସ୍ଵାହେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଲାୟ ସ୍ଵାହା ମରୁତାମୋଜସେ ସ୍ଵାହା ହଂସଃ ଶୁଚିଷଦ୍ଵସୁରନ୍ତରିକ୍ଷସଦ୍ଧୋତା

ବେଦିଷଦତିଥିର୍ଦୁରୋଣସତ୍ । ନୃଷଦ୍ଵରସଦୃତସଦ୍ଵ୍ୟୋମସଦବ୍-ଜା ଗୋଜା ଋତଜା ଅଦ୍ରିଜା

ଋତଂ ବୃହତ୍ (୨) ॥ (ହିଂସିଷଂ ମର୍ତଜାସ୍ତ୍ରୀଣି ଚ) **॥ ୧। ୮। ୧୫॥**

(ଜିତବତୋ ରାଜ୍ଞଃ ସେବୋପଚାରଃ । ବିଶ୍ଵେଦେବା ଋଷୟଃ)

ମିତ୍ରୋଽସି ବରୁଣୋଽସି ସମହଂ ବିଶ୍ଵୈର୍ଦେବୈଃ କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ ନାଭିରସି କ୍ଷତ୍ରସ୍ୟ ୟୋନିରସି

ସ୍ୟୋନାମା ସୀଦ ସୁଷଦାମା ସୀଦ ମା ତ୍ଵା ହିଂସୀନ୍ମା ମା ହିଂସୀନ୍ନିଷସାଦ ଧୃତବ୍ରତୋ

Not For Commercial Use

ବରୁଣଃ ପ୍ରସ୍ତ୍ୟାଂସ୍ୱା ସାମ୍ରାଜ୍ୟାୟ ସୁକ୍ରତୁର୍ବ୍ରହ୍ମା୩ନ୍ ତ୍ୱଂ ରାଜନ୍ ବ୍ରହ୍ମାଽସି ସବିତାଽସି ସତ୍ୟସଂବୋ ବ୍ରହ୍ମା୩ନ୍ ତ୍ୱଂ ରାଜନ୍ ବ୍ରହ୍ମାଽସୀନ୍ଦ୍ରୋଽସି ସତ୍ୟୌଜା (୧) ବ୍ରହ୍ମା୩ନ୍ ତ୍ୱଂ ରାଜନ୍ ବ୍ରହ୍ମାଽସି ମିତ୍ରୋଽସି ସୁଶେବୋ ବ୍ରହ୍ମା୩ନ୍ ତ୍ୱଂ ରାଜନ୍ ବ୍ରହ୍ମାଽସି ବରୁଣୋଽସି ସତ୍ୟଧର୍ମେନ୍ଦ୍ରସ୍ୟ ବଜ୍ରୋଽସି ବାର୍ତ୍ରଘ୍ନସ୍ତେନ ମେ ରଧ୍ୟ ଦିଶୋଽଭ୍ୟଂୟଂ ରାଜାଽଭୂତ୍ ସୁଶ୍ଳୋକାଁ୪ ସୁମଙ୍ଗଲାଁ୪ ସତ୍ୟରାଜା୩ନ୍ । ଅପାଂ ନପ୍-ତ୍ରେ ସ୍ୱାହୋର୍ଜୋ ନପ୍-ତ୍ରେ ସ୍ୱାହାଽଗ୍ନୟେ ଗୃହପତୟେ ସ୍ୱାହା (୨) ॥ (ସତ୍ୟୌଜାଷ୍ଟଦ୍ୱାରିଂଶଚ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୧୬॥

(ସଂସୃପାଂ ହବୀଂଷି । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆଗ୍ନେୟମଷ୍ଟାକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ହିରଣ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣା ସାରସ୍ୱତଂ ଚରୁଂ ବଂସତରୀ ଦକ୍ଷିଣା ସାବିତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲମୁପଧ୍ୱସ୍ତୋ ଦକ୍ଷିଣା ପୌଷ୍ଣଂ ଚରୁଂ ଶ୍ୟାମୋ ଦକ୍ଷିଣା ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ଚରୁଂ ଶିତିପୃଷ୍ଠୋ ଦକ୍ଷିଣୈନ୍ଦ୍ରମେକାଦଶକପାଲମୃଷଭୋ ଦକ୍ଷିଣା ବାରୁଣଂ ଦଶକପାଲଂ ମହାନିରଷ୍ଟୋ ଦକ୍ଷିଣା ସୌମ୍ୟଂ ଚରୁଂ ବଭ୍ରୁର୍ଦକ୍ଷିଣା ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରମଷ୍ଟାକପାଲଂ ଶୁଣ୍ଠୋ ଦକ୍ଷିଣା ବୈଷ୍ଣବଂ ତ୍ରିକପାଲଂ ବାମନୋ ଦକ୍ଷିଣା (୧) ॥

(ଆଗ୍ନେୟଂ ହିରଣ୍ୟଂ ସାରସ୍ୱତଂ ଦ୍ୱିଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୮। ୧୭॥

(ଦଶପେୟଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସଦ୍ୟୋ ଦୀକ୍ଷୟନ୍ତି ସଦ୍ୟଃ ସୋମଂ କ୍ରୀଣନ୍ତି ପୁଣ୍ଡରିସ୍ରଜାଂ ପ୍ର ୟଚ୍ଛତି ଦଶଭିର୍ବଂସତରୈଃ ସୋମଂ କ୍ରୀଣାତି ଦଶପେୟୋ ଭବତି ଶତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାଃ ପିବନ୍ତି ସପ୍ତଦଶଂ ସ୍ତୋତ୍ରଂ ଭବତି ପ୍ରାକାଶାବଧ୍ୱର୍ୟବେ ଦଦାତି ସ୍ରଜମୁଦ୍-ଗାତ୍ରେ ରୁକ୍ମଂ ହୋତ୍ରେଽଶ୍ୱଂ ପ୍ରସ୍ତୋତୃପ୍ରତିହର୍ତୃଭ୍ୟାଂ ଦ୍ୱାଦଶ ପଷ୍ଠୌହୀର୍ବ୍ରହ୍ମଣେ ବଶାଂ ମୈତ୍ରାବରୁଣାୟର୍ଷଭଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାଚ୍ଛଂସିନେ ବାସସୀ ନେଷ୍ଟାପୋତୃଭ୍ୟାଂ ସ୍ଥୂରି ୟବାଚିତମଚ୍ଛାବାକାୟାନଡ୍ୱାହମଗ୍ନୀଧେ ଭାର୍ଗବୋ ହୋତା ଭବତି

ଶ୍ରାୟନ୍ତୀୟଂ ବ୍ରହ୍ମସାମଂ ଭଂବତି ବାରବନ୍ତୀୟମଗ୍ନିଷ୍ଟୋମସାମଂ ସାରସ୍ୱତୀରପୋ ଗୃହ୍ଣାତି (୧) ॥ (ବାରବନ୍ତୀୟଂ ଚତ୍ୱାରି ଚ) ॥ ୧। ୮। ୧୮॥

(ଦିଶାମବେଷ୍ଟୟଃ; ପଶୁଦ୍ୱୟବନ୍ଧଃ; ସାତ୍ୟଦୂତାନାଂ ହବୀଂଷି ଚ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆଗ୍ନେୟମଷ୍ଟାକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ହିରଣ୍ୟଂ ଦକ୍ଷିଣୈନ୍ଦ୍ରମେକାଦଶକପାଲମୃଷଭୋ ଦକ୍ଷିଣା ବୈଶ୍ୱଦେବଂ ଚରୁଂ ପିଶଙ୍ଗୀ ପଷ୍ଠୌହୀ ଦକ୍ଷିଣା ମୈତ୍ରାବରୁଣୀମାମିକ୍ଷାଂ ବଶା ଦକ୍ଷିଣା ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ଚରୁଂ ଶିତିପୃଷ୍ଠୋ ଦକ୍ଷିଣାଽଽଦିତ୍ୟାଂ ମଲ୍-ହାଂ ଗର୍ଭିଣୀମା ଲଭତେ ମାରୁତୀଂ ପୃଶ୍ନିଂ ପଷ୍ଠୌହୀମଶ୍ୱିଭ୍ୟାଂ ପୂଷ୍ଣେ ପୁରୋଡାଶଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ସରସ୍ୱତେ ସତ୍ୟବାଚେ ଚରୁଂ ସବିତ୍ରେ ସତ୍ୟପ୍ରସବାୟ ପୁରୋଡାଶଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ ତିସୃଧନ୍ୱଂ ଶୁଷ୍କଦୃତିର୍ଦକ୍ଷିଣା (୧) ॥ (ଆଗ୍ନେୟଂ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ସପ୍ତଚତ୍ୱାରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୮। ୧୯॥

(ପ୍ରୟୁଜାଂ ହବୀଂଷି । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଆଗ୍ନେୟମଷ୍ଟାକପାଲଂ ନିର୍ବପତି ସୌମ୍ୟଂ ଚରୁଂ ସାବିତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ଚରୁଂ ତ୍ୱାଷ୍ଟ୍ରମଷ୍ଟାକପାଲଂ ବୈଶ୍ୱାନରଂ ଦ୍ୱାଦଶକପାଲଂ ଦକ୍ଷିଣୋ ରଥବାହନବାହୋ ଦକ୍ଷିଣା ସାରସ୍ୱତଂ ଚରୁଂ ନିର୍ବପତି ପୌଷ୍ଣଂ ଚରୁଂ ମୈତ୍ରଂ ଚରୁଂ ବାରୁଣଂ ଚରୁଂ କ୍ଷୈତ୍ରପତ୍ୟଂ ଚରୁମାଦିତ୍ୟଂ ଚରୁମୁତ୍ତରୋ ରଥବାହନବାହୋ ଦକ୍ଷିଣା (୧) ॥

(ଆଗ୍ନେୟଂ ସୌମ୍ୟଂ ବାର୍ହସ୍ପତ୍ୟଂ ଚତୁସ୍ତ୍ରିଂଶତ୍) ॥ ୧। ୮। ୨୦॥

(ସୌତ୍ରାମଣୀ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ସ୍ୱାଦ୍ୱୀଂ ତ୍ୱା ସ୍ୱାଦୁନା ତୀବ୍ରାଂ ତୀବ୍ରେଣାମୃତାମମୃତେନ ସୃଜାମି ସଂସୋମେନ ସୋମୋଽସ୍ୟଶ୍ୱିଭ୍ୟାଂ ପଚ୍ୟସ୍ୱ ସରସ୍ୱତ୍ୟୈ ପଚ୍ୟସ୍ୱେନ୍ଦ୍ରାୟ ସୁତ୍ରାମ୍-ଣେ ପଚ୍ୟସ୍ୱ ପୁନାତୁ ତେ ପରିସ୍ରୁତଂ ସୋମଂ ସୂର୍ୟସ୍ୟ ଦୁହିତା । ବାରେଣ ଶଶ୍ୱତା ତନା ॥

Not For Commercial Use

ବା॒ୟୁଃ ପୂ॒ତଃ ପ॒ବିତ୍ରେ॑ଣ ପ୍ର॒ତ୍ୟଙ୍-ସୋମୋ॒ ଅତି॑ଦ୍ରୁତଃ । ଇନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ॒ ଯୁଜ୍ୟଃ॒ ସଖା᳚ ॥

କୁ॒ବିଦ॒ଙ୍ଗ ଯବ॑ମନ୍ତୋ॒ ଯବ॑ଂ ଚି॒ଦ୍ୟଥା॒ ଦାନ୍ତ୍ୟ॑ନୁପୂ॒ର୍ବଂ ବି॒ୟୂୟ॑ ।

ଇ॒ହେହୈ॑ଷାଂ କୃଣୁତ॒ ଭୋଜ॑ନାନି॒ ଯେ ବ॒ର୍ହିଷୋ॒ ନମୋ॑ବୃକ୍ତିଂ॒ ନ ଜ॒ଗ୍-ମୁଃ ॥

ଆ॒ଶ୍ୱି॒ନଂ ଧୂ॒ମ୍ରମା ଲ॑ଭତେ ସାରସ୍ୱ॒ତଂ ମେ॒ଷମୈ॒ନ୍ଦ୍ରମୃ॑ଷ॒ଭ ମୈ॒ନ୍ଦ୍ରମେକା॑ଦଶକପାଲ॒ଂ ନିର୍ବ॑ପତି

ସାବି॒ତ୍ରଂ ଦ୍ୱାଦ॑ଶକପାଲଂ ବାରୁ॒ଣଂ ଦଶ॑କପାଲ॒ꣳ ସୋମ॑ପ୍ରତୀକାଃ ପିତରସ୍ତୃପ୍-ଣୁତ॒ ବଡ॑ବା॒

ଦକ୍ଷି॑ଣା (୧) ॥ (ଭୋଜ॑ନାନି॒ ଷଡ୍-ବି॑ꣳଶତିଶ୍ଚ) **॥ ୧। ୮। ୨୧॥**

(କାମ୍ୟଯାଜ୍ୟାପୁରୋଽନୁବାକ୍ୟାଃ । ବିଶ୍ୱେଦେବା ଋଷୟଃ)

ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ମହି॒ ତଦ୍ୱା॑ଂ ମହି॒ତ୍ୱଂ ବୀ॒ତଂ ଘୃ॒ତସ୍ୟ॒ ଗୁହ୍ୟା॑ନି॒ ନାମ॑ ।

ଦମେ॑ଦମେ ସ॒ପ୍ତ ରତ୍ନା॒ ଦଧା॑ନା॒ ପ୍ରତି॑ ବାଂ ଜି॒ହ୍ୱା ଘୃ॒ତମା ଚ॑ରଣ୍ୟେତ୍ ॥

ଅଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ମହି॒ ଧାମ॑ ପ୍ରି॒ୟଂ ବା॑ଂ ବୀ॒ଥୋ ଘୃ॒ତସ୍ୟ॒ ଗୁହ୍ୟା॑ ଜୁଷା॒ଣା ।

ଦମେ॑ଦମେ ସୁଷ୍ଟୁ॒ତୀର୍ବା॑ବୃଧା॒ନା ପ୍ରତି॑ ବାଂ ଜି॒ହ୍ୱା ଘୃ॒ତମୁଚ୍ଚ॑ରଣ୍ୟେତ୍ ॥

ପ୍ର ଣୋ॑ ଦେ॒ବୀ ସର॑ସ୍ୱତୀ॒ ବାଜେ॑ଭିର୍ବା॒ଜିନୀ॑ବତୀ । ଧୀ॒ନାମ॑ବି॒ତ୍ର୍ୟ॑ବତୁ ।

ଆ ନୋ॑ ଦି॒ବୋ ବୃ॑ହ॒ତଃ (୧) ପର୍ବ॑ତା॒ଦା ସର॑ସ୍ୱତୀ ଯଜ॒ତା ଗ॑ନ୍ତୁ ଯ॒ଜ୍ଞମ୍ ।

ହବ॑ଂ ଦେ॒ବୀ ଜୁ॑ଜୁଷା॒ଣା ଘୃ॒ତାଚୀ॑ ଶ॒ଗ୍ମାଂ ନୋ॒ ବାଚ॑ମୁଶ॒ତୀ ଶୃ॑ଣୋତୁ ॥

ବୃହ॑ସ୍ପତେ ଜୁ॒ଷସ୍ୱ॑ ନୋ ହ॒ବ୍ୟାନି॑ ବିଶ୍ୱଦେବ୍ୟ । ରାସ୍ୱ॒ ରତ୍ନା॑ନି ଦା॒ଶୁଷେ॑ ॥

ଏ॒ବା ପି॒ତ୍ରେ ବି॒ଶ୍ୱଦେ॑ବାୟ॒ ବୃଷ୍ଣେ॑ ଯ॒ଜ୍ଞୈର୍ବି॑ଧେମ॒ ନମ॑ସା ହ॒ବିର୍ଭିଃ॑ ।

ବୃହ॑ସ୍ପତେ ସୁପ୍ର॒ଜା ବୀ॒ରବ॑ନ୍ତୋ ବ॒ୟꣳ ସ୍ୟା॑ମ॒ ପତ॑ୟୋ ରୟୀ॒ଣାମ୍ ॥

ବୃହ॑ସ୍ପତେ॒ ଅତି॒ ଯଦ॒ର୍ୟୋ ଅର୍ହା॑ଦ୍-ଦ୍ୟୁ॒ମଦ୍ୱି॒ଭାତି॒ କ୍ରତୁ॑ମ॒ଜ୍ଜନେ॑ଷୁ ।

ଯଦ୍ଦୀ॒ଦୟ॒ଚ୍ଛବ॑ସ (୨) ର୍ତପ୍ରଜାତ॒ ତଦ॒ସ୍ମାସୁ॒ ଦ୍ରବି॑ଣଂ ଧେହି ଚି॒ତ୍ରମ୍ ॥

Not For Commercial Use

ଆ ନୋ॑ ମିତ୍ରାବରୁଣା ଘୃତୈର୍ଗବ୍ୟୂ॑ତିମୁକ୍ଷତମ୍ । ମଧ୍ୱା॒ ରଜା॑ꣳସି ସୁକ୍ରତୂ ॥

ପ୍ର ବା॒ହବା॑ ସିସୃତଂ ଜୀ॒ବସେ॑ ନ॒ ଆ ନୋ॒ ଗବ୍ୟୂ॑ତିମୁକ୍ଷତଂ ଘୃ॒ତେନ॑ ।

ଆ ନୋ॒ ଜନେ॑ ଶ୍ରବୟତଂ ୟୁବାନା ଶ୍ରୁ॒ତଂ ମେ॑ ମିତ୍ରାବରୁଣା॒ ହବେ॒ମା ॥

ଅ॒ଗ୍ନିଂ ବଃ ପୂ॒ର୍ବ୍ୟଂ ଗି॒ରା ଦେ॒ବମୀ॑ଡେ॒ ବସୂ॑ନାମ୍ ।

ସ॒ପ॒ର୍ୟନ୍ତଃ॑ ପୁରୁପ୍ରି॒ୟଂ ମି॒ତ୍ରଂ ନ କ୍ଷେ॑ତ୍ର॒ସାଧ॑ସମ୍ ॥

ମ॒କ୍ଷୂ ଦେ॒ବବ॑ତୋ॒ ରଥ॒ଃ (୩) ଶୂରୋ॑ ବା ପୃ॒ତ୍ସୁ କାସୁ॑ ଚିତ୍ ।

ଦେ॒ବାନା॒ଂ ୟ ଇନ୍ମନୋ॒ ୟଜ॑ମାନ॒ ଇୟ॑କ୍ଷତ୍ୟ॒ଭୀଦୟ॑ଜ୍ୱନୋ ଭୁ॒ବତ୍ ॥

ନ ୟ॑ଜମାନ ରିଷ୍ୟସି॒ ନ ସୁ॑ନ୍ୱା॒ନ॒ ନ ଦେ॑ବୟୋ ॥

ଅସ॒ଦତ୍ର॑ ସୁବୀର୍ୟ॑ମୁ॒ତ ତ୍ୟଦା॒ଶ୍ୱଶ୍ବ୍ୟ॑ମ୍ ॥ ନକି॒ଷ୍ଟଂ କର୍ମ॑ଣା ନଶ॒ନ୍ନ ପ୍ର ୟୋ॑ଷ॒ନ୍ନ ୟୋ॑ଷତି ॥

ଉପ॑ କ୍ଷରନ୍ତି ସିନ୍ଧ॑ବୋ ମୟୋ॒ଭୁବ॑ ଈଜା॒ନଂ ଚ॑ ୟ॒କ୍ଷ୍ୟମା॑ଣଂ ଚ ଧେ॒ନବଃ॑ ।

ପୃ॒ଣନ୍ତ॑ଂ ଚ॒ ପପୁ॑ରିଂ ଚ (୪) ଶ୍ରବ॒ସ୍ୟବୋ॑ ଘୃ॒ତସ୍ୟ॒ ଧାରା॒ ଉପ॑ ୟନ୍ତି ବି॒ଶ୍ୱତଃ॑ ॥

ସୋମା॑ରୁଦ୍ରା ବି ବୃ॑ହତ॒ଂ ବିଷୂ॑ଚୀ॒ମମୀ॑ବା॒ ୟା ନୋ॒ ଗୟ॑ମାବି॒ବେଶ॑ ।

ଆ॒ରେ ବା॑ଧେଥା॒ଂ ନିର୍ଋ॑ତିଂ ପରା॒ଚୈଃ କୃ॒ତଂ ଚି॒ଦେନଃ॒ ପ୍ରମୁ॑ମୁକ୍ତମ॒ସ୍ମତ୍ ॥

ସୋମା॑ରୁଦ୍ରା ୟୁ॒ବମେ॒ତାନ୍ୟ॒ସ୍ମେ ବିଶ୍ୱା॑ ତ॒ନୂଷୁ॑ ଭେଷ॒ଜାନି॑ ଧତ୍ତମ୍ ।

ଅବ॑ ସ୍ୟତଂ ମୁ॒ଞ୍ଚତ॒ଂ ୟନ୍ନୋ॒ ଅସ୍ତି॑ ତ॒ନୂଷୁ॑ ବ॒ଦ୍ଧଂ କୃ॒ତମେନୋ॑ ଅ॒ସ୍ମତ୍ ॥

ସୋମା॑ପୂଷଣା॒ ଜନ॑ନା ରୟୀ॒ଣାଂ ଜନ॑ନା ଦି॒ବୋ ଜନ॑ନା ପୃଥି॒ବ୍ୟାଃ ।

ଜା॒ତୌ ବିଶ୍ୱ॑ସ୍ୟ॒ ଭୁବ॑ନସ୍ୟ ଗୋ॒ପୌ ଦେ॒ବା ଅ॑କୃଣ୍ୱନ॒ମୃତ॑ସ୍ୟ॒ ନାଭି॑ମ୍ ॥

ଇ॒ମୌ ଦେ॒ବୌ ଜାୟ॑ମାନୌ ଜୁଷନ୍ତେ॒ମୌ ତମା॑ꣳସି ଗୂହତା॒ମଜୁ॑ଷ୍ଟା ।

ଆ॒ଭ୍ୟାମିନ୍ଦ୍ରଃ॑ ପ॒କ୍ୱମା॒ମାସ୍ୱ॒ନ୍ତଃ ସୋ॑ମାପୂ॒ଷଭ୍ୟା॑ଂ ଜନଦୁ॒ସ୍ରିୟା॑ସୁ (୫)॥

Not For Commercial Use

(ବୃ॒ହ॒ତଃ ଶବ॑ସା॒ ରଥ॒ଃ ପର୍ପୁ॑ରିଂ ଚ ଦି॒ବୋ ଜନ॑ନା॒ ପଞ୍ଚ॑ବିଂଶତିଶ୍ଚ) ॥ ୧। ୮। ୨୨॥

-||0||-

(ଅନୁ॑ମତ୍ୟା ଆଗ୍ନେ॒ୟମୈନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନମ॒ଗ୍ନୟେ॒ ସୋମା॑ୟ ପ୍ରତିପୂରୁ॒ଷମୈନ୍ଦ୍ରା॒ଗ୍ନଂ ଧା॒ତ୍ରେ ବା॑ର୍ହସ୍ପ॒ତ୍ୟମ॒ଗ୍ନୟେ॑ ଗୃ॒ହପ॑ତୟେଽର୍ଥେତ୍ୟୋ॒ ଦେବୀଃ॑ ସ॒ମିଧ॒ଂ ସୋମ॒ସ୍ୟେନ୍ଦ୍ର॑ସ୍ୟ ମି॒ତ୍ର ଆ॑ଗ୍ନେ॒ୟଂ ସ॒ଦ୍ୟ ଆ॑ଗ୍ନେ॒ୟଂ ହିର॑ଣ୍ୟମାଗ୍ନେ॒ୟଂ ସ୍ୱା॒ଦ୍ୱୀଂ ଓ॒ଽଽଆଗ୍ନା॑ବିଷ୍ଣୂ ଦ୍ୱାବିଂ॑ଶତିଃ ॥ ୨୨ ॥)

(ଅନୁ॑ମତ୍ୟୈ॒ ୟଥାଽସ॑ତି॒ ଦେବୀ॑ରାପୋ ମି॒ତ୍ରୋଽସି॒ ଶୂରୋ॑ ବା॒ ଦ୍ୱିଚ॑ତ୍ୱାରିଂଶତ୍ ॥ ୪୨ ॥)

(ଅନୁ॑ମତ୍ୟା ଉ॒ସ୍ରିୟା॑ସୁ ॥)

॥ ହରିଃ ଓଁ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡେ ଅଷ୍ଟମଃ ପ୍ରପାଠକଃ ॥ ୮ ॥

ଇତି କୃଷ୍ଣୟଜୁର୍ବେଦୀୟତୈତ୍ତିରୀୟସଂହିତାୟାଂ ପ୍ରଥମକାଣ୍ଡଃ ସମ୍ପୂର୍ଣଃ ॥ ୧ ॥

Not For Commercial Use